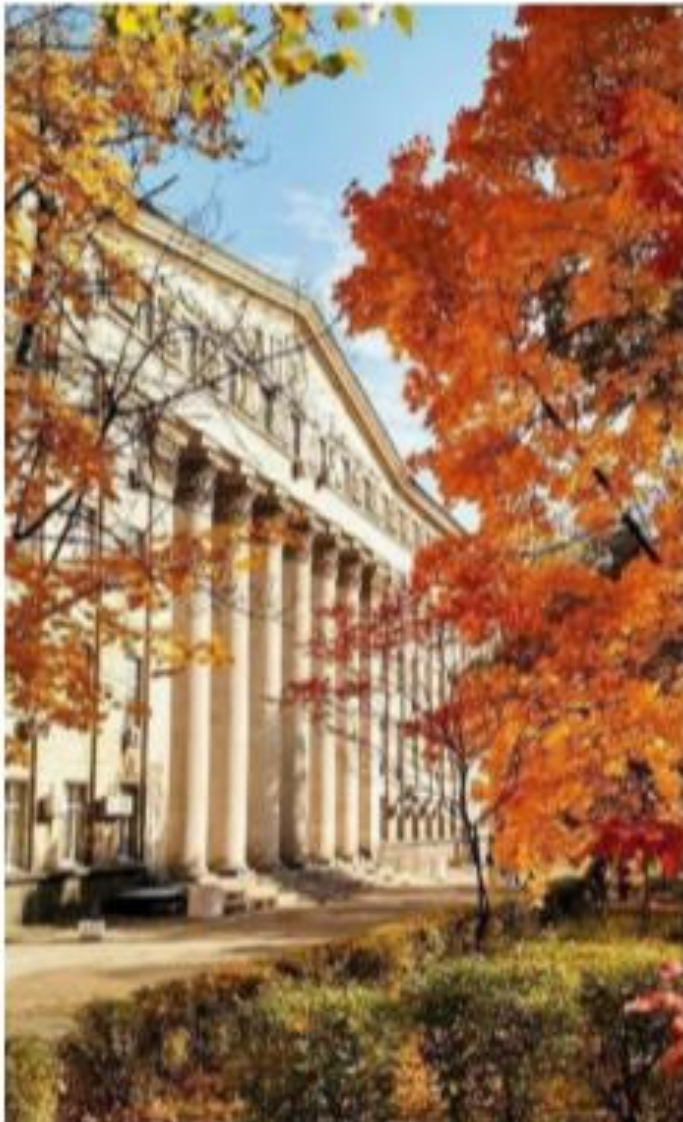

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ , ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА», УНІВЕРСИТЕТ МІСТА БРЕМЕН,
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВРОЦЛАВІ,
СВVS (ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ВАРТОСТІ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної конференції

Жовтень 30, 2019 | Київ

Сучасні питання економіки та фінансів: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 жовтня 2019 р. – К.: КНЕУ, 2019 (електронне видання). - 275 с.

Current Issues in Economics and Finance: Collection of Scientific Papers. International scientific conference, Kyiv, October 30, 2019 – K.: KNEU, 2019. - 275 с.

У збірнику розглянуто актуальні питання економіки та фінансів, зосереджена увага на фіскальних інструментах протидії найбільш вагомих глобальним ризикам та окреслено ринкові фінансові інструменти боротьби з екологічними, соціальними та економічними викликами, які наразі є головними пріоритетами фінансової політики України та її внутрішніх комплексних соціально-економічних та політичних трансформацій.

This paper deals with the current issues in economics and finance, focuses on fiscal instruments to combat the most significant global risks, and outlines market-based financial instruments for addressing environmental, social and economic challenges, which are currently the main priorities of Ukraine's financial and economic policy and its internal, integrated socio-economic and political transformations.

Редакційна колегія: **Федосов В.М.** - професор, д.е.н., завідувач кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Гапонюк М.А.** - професор, к.е.н., завідувач кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Хлівний В.К.** - професор, к.е.н., декан фінансово-економічного факультету (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Буряченко А.Є.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Мельник В.М.** - д.е.н., професор кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Дегтярьова Н.В.** – к. е. н., професор кафедри фінансові ринки (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Жибер Т.В.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Котіна Г.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Степура М.М.** – к.е.н., доцент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»); **Білінець М.Ю.** – асистент кафедри фінансів (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та засіданням Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Recommended by the Academic Council of the Finance and Economic Faculty and Scientific Society and the Council of Young Scientist, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Матеріали наукового збірника друкуються мовою оригіналу. Усі права застережено. За використання матеріалів збірника посилання на нього є обов'язковим. Відповідальність за точність наведеної інформації та фактів несе автор публікації. Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

Materials of present scientific paper are published in the original language. In the case of using them please refer accordingly. All co-authors share joint responsibility for contents of the research and the submitted manuscript. The editors do not always share the opinion of the authors.

Адреса редакційної колегії: 03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

© автор(и), 2019

© КНЕУ, 2019

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ ТА ГОСТІ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Ми з радістю вітаємо Вас у стінах Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Одна з найавторитетніших, найвідоміших і найстаріших фінансових кафедр у 2006 році започаткувала чудову традицію – проведення щорічної Всеукраїнської наукової студентської конференції, а в останні чотири роки Міжнародного науково-практичного семінару та конференції для молодих дослідників. Цього року ми з особливою надією і найкращими сподіваннями вже вкотре відкриваємо зустріч найталановитіших представників студентства та молодих дослідників з України та країн Європи: Німеччини та Польщі щодо обговорення результатів досліджень в напрямі «Сучасні питання економіки та фінансів». Перш за все ми щиро вдячні нашим колегам з Німеччини (Університету м. Бремен) та Польщі (Економічного університету у Вроцлаві) за сприяння в організації даного заходу.

Ми раді, що Ви завітали до нас, щоб обговорити результати своїх досліджень щодо економічних перспектив та фінансових реалій України, представити нові ідеї, оригінальні підходи, нестандартні висновки, нове бачення проблем і перспектив, ризиків та загроз розвитку вітчизняної економіки. Вирішення невідкладних проблем, подолання диспропорцій соціально-економічного розвитку вітчизняної економіки та оздоровлення фінансової системи залежить від можливості невідкладної реалізації принципово нової економічної моделі спрямованої на розбудову дієвої інфраструктури стійкого розвитку. Саме тому, принциповим є розширення міжнародного співробітництва України, націлене на підвищення рівня інноваційності на основі випереджального залучення іноземного технологічного та інноваційного капіталу, провадження позитивного європейського досвіду структурних перетворень та модернізації фінансової системи нашої держави.

Ваше прагнення долучитися до досліджень, які мають таке вагоме значення для забезпечення стабільності фінансової системи та стійкого соціально-економічного розвитку нашої держави в непростий час, є надзвичайно важливим не тільки для реалізації творчого потенціалу молоді, але й для розвитку вітчизняної фінансової науки.

Запрошуючи Вас до участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні питання економіки та фінансів», ми сподіваємося, що отриманий досвід стане стартовим майданчиком для подальших досліджень, пошуків, роздумів, дозволить збагатити у майбутньому досягнення вітчизняної економічної та фінансової науки. Приймаючи участь у дослідженнях, пропонуючи оригінальні ідеї, Ви сприятимете відродженню єдиної України, її поступу до високих стандартів забезпечення гідного людського життя.

Бажаю Вам успіхів, плідних дискусій, цікавих відкриттів і практичних здобутків!

*Голова наукового товариства студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених
К.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

М. Стенура

DEAR COLLEAGUES, PARTICIPANTS AND GUESTS!

We are very pleased to welcome you in the walls of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. One of the most famous and the oldest Financial Department in Ukraine in collaboration with the Council of Young Scientists with great hope and the best expectations offer the International Academic Workshop “Current issue in Economics and Finance” for the most talented students and young scientists.

I am highly honored to take this opportunity, on behalf of the Scientific Society and the Council of Young Scientists of the Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman to welcome all of you today to this scientific event. We have gathered here to hear, discuss and understand the main issues in Economics and Finance — from theory to practice.

The relevance of actual changes in economic and financial policy has been steadily growing over the last years, and has now emerged as a key topic underpinning both the new policy dynamic promoting sustainable development and, increasingly, financial market development. We are very grateful to welcome our dear colleagues from Germany: the University of Bremen and Poland (Wroclaw University of Economics) to discuss the results of scientific research on the innovative financial and economic technologies for sustainable development.

We hope they introduce new ideas, original approaches, innovative decisions and a new vision of problems and prospects, risks and challenges for economic and financial policy. We aim to attract the best representatives from Ukraine and Europe to exchange experience for further development in economic and finance, particularly, in the implementation of modern tools of economic and fiscal policy in the terms of European integration, innovative market financial technologies for sustainable development and estimate their impact on the socio-economic development of our country. The achievements of researchers are very important for ensuring the stability of financial system and goals of sustainable development.

Wish you success, exciting discussions, interesting discoveries and practical achievements! I hope you'll find this event highly engaging, fruitful and beneficial for your future activities.

*The Head of Council of Young Scientists
PhD in Economics,
Associate Professor, Chair in Finance
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

H. Kotina

Bohomaz R., Boshko O.

"Finance, Banking and Insurance", 5th year

*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Dr. of Sci. in Economics, Prof. A. Buriachenko*

USE AND IMPLEMENTATION OF BLOCKCHAIN IN PUBLIC SECTOR OF UKRAINE

It is a widely accepted belief that computers are unreliable when it comes to storing information. Unless you put the machine away in some absolutely secluded and completely secured bunker without any Internet or human access, someone (or something) will find a way to break into it and damage your data. It has seemed for quite a long time, that this problem has no actual working solution, only the obscure "illuminati confirmed" kind. Well, while that type of problem-solving might work just fine for some, serious businesses usually require more down-to-Earth approaches. Thankfully, there is one now. The name of it is blockchain, and the technology, while seemingly simple and transparent, is, in fact, impenetrable.

Blockchain is best known as the foundation for cryptocurrencies, but the distributed ledger technology can be used in an array of applications, which have helped it to attract growing attention from governments around the world. A number of administrations are already trialing blockchain in a range of public services, including health records, voting and taxation.

For example, instead of using a bank for transferring money, if we use a blockchain in such cases, the process becomes much easier and secure. There is no extra fee involved as the funds are directly processed by you thus, eliminating the need for a third party. Moreover, the blockchain database is decentralized and is not limited to any single location meaning that all the information and records kept on the blockchain are public and decentralized. Since the information is not stored in a single place, there's no chance of corruption of the information by any hacker.

1. E-Auction 3.0

In 2015, the decentralized electronic auction system of state-owned property E-Auction 3.0 was launched in Ukraine. The system became the world's first example of using the state's decentralized system to privatize and lease state property and licenses.

The Memorandum on the implementation of the system was signed by the governors of several regions with the Fund for Innovation and Development (IDF Reforms Lab). The founder of the fund is Georgy Vashadze, ex-deputy minister of justice of Georgia.

Today, the Private Deposit Guarantee Fund, regional administrations and the State Committee for Land Relations are planning to join E-Auction 3.0.

2. Gosgeokadastr

In October 2017, the State Service of Ukraine on Geodesy, Cartography and Cadastre (Derzhgeokadastr) joined the implementation of technology. Blockchain was introduced for transactions in "Registration of a land plot" and "Provision of statements from the land cadastre".

Today Ukraine has about 7 million owners of land plots and constant surges of raids due to the re-registration of land ownership rights. Blockchain should exclude the possibility of substituting data in the registry. In addition, all transactions in the inventory can be tracked online.

3. OpenMarket

Blockchain was also implemented by OpenMarket (formerly - CETAM) - a state-owned enterprise created by the Ministry of Justice for sale of arrested property. In 2016, the State Property Fund began selling property owned by the State through the OpenMarket electronic

trading system. After switching to Blockchain, everyone can check the chronology of the actions taken during the auction as well as copy the special code of the bet, go to blockchain.gov.ua and check the reliability of the data recorded on blockchain.

Summarizing all above mentioned, one can say that Blockchain is now a topic of discussion for politics with government officials interested in better understanding the dynamics of blockchain beyond Bitcoin and cryptocurrencies. And indeed, blockchain has many applications for the public sector that can improve the quality of government services, safeguard property rights, prevent fraud, cut red tape and waste while improving transparency.

There is a good possibility that some services traditionally provided by governments can be replaced by blockchain-powered consensus governance. But national governments still be around. Hierarchies, from an efficiency standpoint, are more efficient for national organizations. Governments and governance may become more decentralized in the future, but it will be some sort of decentralized hierarchy, they won't disappear altogether.

It is definitely a breakthrough. But there is a small negative aspect. To implement it, it is necessary to restructure huge systems and a huge number of participants. It is also impossible to implement it in all areas of activities simultaneously. Moreover, the state is still very far from centralized blockchain regulation. The main difficulty is that unitizing the law to a single standard and the fact that mostly to support blockchain the huge amount of computing power and electricity is needed. Still, Ukraine has become one of the leading countries in the implementation of the blockchain at the state level.

References:

1. Blockchain smart contracts are finally good for something in the real world [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://www.technologyreview.com/s/612443/blockchain-smart-contracts-can-finally-have-a-real-world-impact/>
2. How governments around the world are using blockchain [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.computerworlduk.com/galleries/applications/how-governments-are-using-blockchain-3680393/>
3. Potential Benefits of Blockchain for Government [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.boozallen.com/s/insight/blog/3-potential-benefits-of-government-blockchain.html>
4. Blockchain for government [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://hackernoon.com/blockchain-for-government-41e3b097356d>

Chernenko A.

«Finance», 4 course

*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Supervisor – PhD, Associate Professor of Finance Rudyk N.V.*

AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY: MAIN ISSUES

Nowadays one of the biggest challenges in the world is to meet all sustainable development goals, also known as the Global Goals, which were set by all United Nations Member States in 2015 as a universal call to overcome poverty, protect the environment and provide all nations with the access to energy etc. Energy lies at the heart of both the 2030 Agenda for Sustainable Development and the Paris Agreement on Climate Change. Each goal definitely requires a lot of effort, however, I reckon that, firstly, the world should pay attention on meeting needs according to the Goal 7. Access to modern and sustainable energy and increase energy efficiency is fundamental for eliminating poverty. Therefore, universal access to clean energy is a major worldwide concern.

Ensuring access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all is able to improve economic level of a certain country and the welfare in general. Moreover, implementing this goal will open a new world of opportunities for billions of people through new economic possibilities and jobs, empowered women, children and youth, better education

and health, more sustainable, equitable and inclusive communities, and greater protections from, and resilience to, climate change.

When it comes to access to energy, the world is completely paradoxical and unfair. Between 2000 and 2016, the number of people with electricity increased from 78 to 87 percent. However, according to the latest statistics, three billion of people on the planet lack access to clean cooking fuels and technology, while others are energy privileged and don't even question the idea of having energy.[1] Well, a great deal of people without access to electricity are mainly in Asia and Sub-Saharan Africa. On top of that, current situation results in nearly four million premature deaths each year.

What's more, 87% of the 849 million people without electricity live in rural areas.[1] For many nations, the main sources of energy are kerosene, flashlights, and wood-based biomass. I think it needless to say, that such sources are polluting and expensive, and endanger health. What is even more unfair is that the poorest people pay the most for energy, compared to mature countries.

After all, we have to realize that our demand for energy is expected to rise dramatically as well as consumption and population increase trends. However, fossil fuels have limited nature and they tend to decrease with the increase in energy demand. Also, they are not distributed evenly, which lead to energy dependence of one country on another. One more issue is fossil fuel reserves are getting less accessible as the easily accessible ones are consumed, and the prices of fossil fuels are expected to increase. The high cost of fossil fuels may appear because of accessibility loss and political uncertainties of the countries holding worlds' fossil fuel supplies. In addition to economic and technical issues, greenhouse gasses (mainly CO₂) emissions as a result of fossil fuel utilization and their negative impact on the environment and human health have been raising serious concerns. So, an economy reliant on fossil fuels is creating drastic changes to our climate. It is known, that most of global GHG emissions were caused by fossil fuels. Expanding infrastructure and upgrading technology to provide clean and more efficient energy in all countries will encourage growth and help the environment. The growing energy demands in an environmentally-benign and sustainable manner, especially in rapidly developing countries with their rising populations and standards of living. The key prerequisite is, in this regard, to provide clean energy solutions.

Access to energy is now internationally recognized to be a basic need and means for development of worldwide populations. So, investing in solar, wind and thermal power, improving energy productivity, and ensuring energy for all is vital if we are to achieve SDG 7 by 2030. Within this framework, governments and multinational corporations are developing inclusive business approaches targeting firstly low income populations. To be considered successful, these strategies must participate to development, be sustainable, and impact as many people as possible.

We provide first key factors contributing to protection of the environment: investing in renewable energy resources, prioritizing energy efficient practices, adopting clean energy technologies and infrastructure; maintaining and protecting ecosystems, using and developing hydropower sources of electricity and bio energy, commit to sourcing 100% of operational electricity needs from renewable sources, reducing the internal demand for transport by prioritizing telecommunications and incentivize less energy intensive modes such as train travel over auto and air travel. Out of my own experience, citizens can save electricity by plugging appliances into a power strip and turning them off completely when not in use, including your computer. You can also bike, walk or take public transport to reduce carbon emissions.

Switching to renewable energy-based integrated systems means numerous advantages offered with multiple outputs, especially in reducing overall energy demand, system cost and emissions while significantly improving overall efficiencies and hence output generation rates.

References:

1. Electronic resource: <https://www.globalgoals.org/faq>
2. Electronic resource:
<https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-7-affordable-and-clean-energy.html>
3. Electronic resource:
[https://www.weforum.org/agenda/2016/01/what-are-the-10-biggest-global-challenges/...](https://www.weforum.org/agenda/2016/01/what-are-the-10-biggest-global-challenges/)

Gladchenko V., Prodan D.

“International economy”, 2nd year students

Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics Associate Professor of Finance O. Sushchenko

COSTS AND BENEFITS OF INVESTMENTS IN INFRASTRUCTURE RESILIENCE

1. The wage explanation of term “infrastructure” tends to be understood as hard-physical and public (roads, bridges, schools, public offices) system. Moreover, on the EU-level energy and transportation have been acknowledge as the so-called “critical infrastructure” in terms of the role and possible impact on the entire economy and financial system. Infrastructure really consists of two efficient elements: hard measures that are to be perceived as physical interventions and soft measures to develop resilience encompass of land using and planning. Thus, the government will to pursue these measures. “Resilient infrastructure is not just about bridges, power plants and roads but about unlocking economic opportunities for people”.

2. Climate-resilient infrastructure is not as much affected by the various impacts connected with climate changes as traditional one. What is more, it must be resilient to local and supra-local regulatory and other actions to soften future climate changes as long as it may affect people quality of life, duration of local business and regional economic and social growth potential.

3. The benefits of climate proofing are: (i) less harm to property (e.g. destruction of buildings); (ii) avoid economic costs that brought damages (e.g. electrical outages, failed bridges); (iii) increase the quantity of human’s health and life and decrease influence on environment (e.g. erosion, loss of natural capacity to protect from future climate change).

4. Unfortunately, these benefits are not adapted to have monetization due to their intangible nature and lack of market prices. Therefore, to quantify them there is a necessity to use some form of alternative indicators (such as repayments by the insurance companies in the similar cases).

5. It is important to realize how the private perspectives differ from the social perspectives to highlight the right benefits in each. From the position of private investors, the biggest benefit of climate proofing is additional financial inflow. From the social perspective, the main advantages include: (I) reduced losses of the human lives; (ii) health benefits, diffuse economic activity and higher quality of the environmental services.

6. In our survey we make a bigger emphasis on the social perspectives as purposes of public sector of investments and policy.

7. The net benefit on average of investment in more resilient infrastructure in low- and middle-income countries would be USD 4.2 trillion with USD4 in benefit for each USD1 invested, according to a new report prepared by the World Bank and the Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR).

8. Investments like this are able to both soften climate risks and increase the resilience of cities and their adaptive capacity. From the financial point of view, these benefits are to be modified into measurable return on investment in the form of forthcoming risks that can be appreciated and taken into account on the capital markets. This need is announced by

many international institutions and actions are to make capital markets investing more in climate-resilient infrastructure (e.g.: UNISDR, 2015; CIEL, 2016; WBG, 2017).

9. Nowadays, the main boundary is that the need for infrastructure resilience investment surpasses the available funds of cities and countries. World needs to invest roughly USD 3.7 trillion an average in such assets every year through 2035 in order to keep pace with projected GDP growth. What is more, these number may be higher in a future by up to USD 1 trillion every year in order to keep up with the United Nation's settled development goals. Now or in near term is really risky to make sufficient investments because the cost of them will be driving up as the widening of required adaptive infrastructure investments are connected with climate change and the opportunity of more efficient changes in the future. Those annual investment figures, while high, are not able to count possibly higher costs associated with climate resilience.

10. It is essential to focus on such private decision processes since most of the capital needed to finance climate change impact adaptation will have to come from the private sector (CCFLA 2015). It is important to highlight, that this capital is already beginning to stream as building owners are interested in protecting their investments.

11. If to speak about the softening of climate change in a way of reducing the extent of it and relevant risks, the private sector is incredibly important not only as the capital source but also as a powerful political actor. Mitigation demands both political and financial resources.

12. There is an urgent need to spur greater investment into climate adaptation and resilience, in both the public and private sectors. The frequency and magnitude of natural hazards triggered by climate change has been increasing globally, leading to USD 1.5 trillion in economic damages from 2003 to 2013 (FAO, 2015), in addition to impacts to human and ecosystem health. However, current investments in adaptation consist only from that ones which are required to avoid costly and catastrophic future damages.

13. The costs of adaptation in developing countries could range from USD 140 billion to USD 300 billion per year by 2030 (UNEP, 2016). At the global scale, costs are likely to be between USD 280 billion and USD 500 billion per year by 2050, with even higher costs possible under higher emissions scenarios (UNEP, 2016). Despite the significant climate risks at hand, combined with countries' efforts to implement policies that are conducive to scaling-up finance for climate change, investment in the sector has not taken off, with USD 22 billion of tracked global investment to address climate change going towards adaptation activities in 2016 (Oliver et al., 2018).

14. It is important to mention that there are different barriers for public and private investment which are stopping or slowing down the process of adaptation practices, services, and needed technologies, especially in the developing countries (Hallmeyer and Tonokogy, 2018):

(i) context barriers, which are specific to the market that is providing the adaptations projects and related to the policy and institutional environment. This is about private capital, which is in part regulated by the incentives generated by regulatory and policy frameworks, gaps of which are known as constraining adaptation investments;

(ii) business model barriers, which are specific to the adaptation product or service being offered, and can include challenges such as: uncertainty around investment returns; lack of consideration of climate risk in investment decisions; high upfront costs of technology; and a lack of technical capacity to implement and maintain adaptation products;

(iii) internal capacity barriers, which can lead to a lack of companies offering adaptation products and services. The internal capacity of a product or service provider determines whether it is investment ready (Lieberman et al. 2015) and whether it has the capacity to be expanded to new territories or sectors, especially in developing countries.

15. Many techniques have been proposed and/or invented to address investment barriers in adaptation. They often focus on specific areas of risk management, for example, increasing the availability and adoption of the risk assessment tools, or providing financing for risk reduction or risk transfer mechanisms. Solutions can be divided into three groups, which can be related to the investment barriers described above:

(i) increasing demand for climate adaptation services and products, by using policy reforms that make strict rules for how business and government evaluate, disclose, and manage risk;

(ii) invest in market researches that describe the possible damage of climate change for particular territories;

(iii) supporting elaboration of the related products;

(iv) sustaining suppliers of climate adaptation products and services to help them scale-up, by developing technology and data standards – give to many actors an opportunity to engage with each other on the climate risk market; inclusion of the basic weather and exposure data in public goods which business can offer as a value-added service;

(v) de-risking adaptation investment to address cost and information barriers, such as early-stage funding of new technologies before they are market-ready, and soft loans to infrastructure projects that add resilience into their designs at additional cost. This can also include direct investments into adaptation projects, particularly in the government assets.

16. This transition is financially vital and additional costs of resilient investments are significantly small compared to the costs of inaction. Governments, investors and international organizations must increase the efforts aimed at overcome barriers and improve global tracking, analysis and promotion of green investment for adaptation climate change and boosting the green growth. One of the most important prerequisite to engage the private sector is an investment-grade public policy. Public financial institutions need to attract more actively private investors through scaling up deployment of proven instruments and mechanisms, while also designing new funds and tools to attract private finance for new investment opportunities. Private investors will be up to take a new forthcoming to gain benefits from investments in resilient infrastructure in terms of ability of it to provide an attractive long-term, risk-adjusted returns. Private investors should not wait for perfect public policies to remove any reasonable risk. They can enhance comparative risk analysis of infrastructure investment by making greater use of investor forums and engagement with public finance agencies to advance new financing solutions that open up an attractive, sustainable market.

References:

1. CPI (2018). Understanding and Increasing Finance for Climate Adaptation in Developing Countries, 37 p.
2. EC (2013). On a new approach to the European Programme for Critical Infrastructure Protection Making European Critical Infrastructure more secure, Commission Staff Working Document, 17 p.
3. J. Levy (2017). Supporting Development Finance – Green Bonds and Sustainable Infrastructure Investment, The World Bank Group, 21 p.
4. MGI (2016). Bridging Global Infrastructure Gaps, 45 p.
5. MGI (2017). Bridging Infrastructure Gaps. Has the World made Progress? Discussion Paper, 10 p.
6. P. Meyer, R. Schwarze (2019). Financing Climate-Resilient Infrastructure: A Political-Economy Framework, UFZ Discussion Papers, 1/2019, 16 p.
7. UN Environment Program (2018). Adaptation Gap Report 2018, 84 p.
8. WEF (2013). The Green Investment Report. The Ways and means to unlock private finance for green growth, 38 p.

Ilienkov D.

*Faculty of Economic and Entrepreneurship, 2nd year student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Dr. of Sci. in Economics, Prof. A. Buriachenko*

ACCELERATED DEPRECIATION AND ITS TYPES

Accelerated depreciation is depreciation, which is characterized by the artificial acceleration of the accumulation of depreciation for the first years or the entire period of depreciation of the means of labor in comparison with the real rates of loss of its value and consumption value. Due to the fact that the amounts of depreciation are not taxed, accelerated depreciation stimulates the investment process and upgrades of labor. At the same time, during the period of accelerated depreciation, the cost of goods and services increases because labor transfers most of its value to the newly created product. Accelerated depreciation is effective, for the most part, for profitable businesses, because at the same time they reduce profits and taxes on them and, therefore, give the company benefits while introducing and operating new machines and equipment, stimulating faster upgrades and investments. However, the period of use of accelerated depreciation at the enterprise should be optimal so as not to exceed the rational period of operation.

Accelerated Depreciation Methods:

1) The sum-of-the-year's-digits (SYD) method allows for accelerated depreciation. To start, combine all the digits of the expected life of the asset. For example, an asset with a five-year life would have a base of the sum of the digits one through five, or $1+2+3+4+5=15$. In the first depreciation year, $5/15$ of the depreciable base would be depreciated. In the second year, only $4/15$ of the depreciable base would be depreciated. This continues until year five depreciates the remaining $1/15$ of the base.

2) The double declining balance (DDB) method is an accelerated depreciation method. After taking the reciprocal of the useful life of the asset and doubling it, this rate is applied to the depreciable base, book value, for the remainder of the asset's expected life. For example, an asset with a useful life of five years would have a reciprocal value of $1/5$ or 20%. Double the rate, or 40%, is applied to the asset's current book value for depreciation.

$\text{Double declining balance} = 2 \times \text{Straight-line depreciation rate} \times \text{Book value at the beginning of the year}$

As an example of accelerated depreciation, a firm buys a new car that costs \$10,000 that is expected to last for 10 years. Under the most simple form of depreciation, the company might allocate \$1000 of the cost of the car to its expenses every year, until the \$10,000 capital expense has been "used up." Under accelerated depreciation, the company may be allowed to allocate \$2000 of the cost of the car for five years.

If the firm has \$2000 in profits per year (before consideration of the cost of the car or any effects of debt or other factors), and the tax rate is 20%:

1) Straight-line depreciation: the firm claims \$1000 in depreciation every year and has a tax profit of \$1000; it must pay tax of \$200 on the \$1000 gain. Over ten years, \$200 in taxes are paid.

2) Accelerated depreciation: the firm claims \$2000 in depreciation for the first five years, and nothing for the last five years. For the first five years, it has no taxable profit and pays no gains tax. For the last five years, the firm has a gain of \$2000, and pays \$400 per year in tax, for a total of \$2000.

To compare these two (simplified) cases, the firm pays \$2000 in taxes in both instances. In the second case, it has deferred taxes to a much later period. The deferral of taxes to a later period is favorable according to the time value of money principle.

Governments sometimes provide opportunities to defer taxes where there are specific policy reasons to motivate an industry. For instance, accelerated depreciation is used in some economies to encourage investment in recycling, non-waste production etc.

The another argument in favor of accelerated depreciation is that the cost of repairing the equipment becomes greater in subsequent years than in the first years. Therefore, the accumulation of funds needed for repair through accelerated depreciation is very important for the enterprise.

Therefore, one of the major sources of financial support for the activity of enterprises is depreciation. The use of accelerated depreciation will support capital and reduce the tax burden on the enterprise.

References:

1. В. І. Єфіменко, Л. І. Лук'яненко. Облік у зарубіжних країнах — Київ, КНЕУ, 2005
2. Рязанова Н. Прискорена амортизація активів у податковому обліку — дієвий інститут стимулювання фінансового лізингу — Круглий стіл, 2004. — №10-11, с. 27
3. Investopedia.com, Accelerated Depreciation. Reviewed by Alicia Tuovila, — May 23, 2019. — The link: <https://www.investopedia.com/terms/a/accelerateddepreciation.asp>
4. Corporate Finance Institute, Accelerated Depreciation. — London, 2015 — The link: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/accelerated-depreciation/>

Kondro P.

*Department of Finance, PhD Student
Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman*

INTERNATIONAL RESERVE ASSETS IN THE CONTEXT OF DEBT SOLVENCY

The integration of trade markets, foreign economic relations and international capital flows sets the trend of development of the global system of financial and economic interdependence of the structural units of the participating countries.

The debt nature of the domestic economy has a negative impact on the financial and monetary and fiscal situation, the relationship between which is manifested on the one hand in the problem of generating a sufficient amount of currency values, and on the other in the problem of mobilizing sufficient financial resources to cover budget imbalances.

The problem of financial and currency security and achieving the proper level of international reserve assets are devoted to the works of such scientists as: T. Bogdan [1], G. Karchev [3], A. Koldovsky [6], A. Churiy [7] and others.

The sufficiency of international reserve assets is an objective prerequisite for ensuring state liquidity, which, as an integral part of sovereign solvency, acts as a factor indicator of the debt sustainability of the state. The model of management of international reserve is based on certain principles, a brief description of which will be described in table 1.

Table 1

A FUNDAMENTAL MODEL OF RESERVE ASSET MANAGEMENT

Principle	Characteristics / Provided by:
Reliability	- the minimum rating is "A"; - investing mainly in government and quasi-government debt of the G5 countries.
Liquidity	- limitation of the investment period of international reserves (investment horizon); - monitoring of liquidity parameters of reserve currencies and financial instruments (table 2).
Profitability	- use of market-weighted indices of government bonds with maturities from 1 month to 3 years

Source: built by the author on the basis of: [7, p. 7]

Given the significant amount of sovereign debt issued in foreign currency, we propose to examine the currency security through the prism of the adequacy of international reserves of the Central Bank of Ukraine, table 2.

Table 2

DYNAMICS OF LIQUIDITY INDICATORS OF DEBT STABILITY

Indicators	critical value	2013	2014	2015	2016	2017	2018
The IMF's aggregate criterion	1-1,5	0,55	0,24	0,54	0,67	0,79	0,88
International reserves to short-term debt ratio (indicator A. Greenspan)	>1	0,34	0,13	0,26	0,33	0,40	0,41
The ratio of international reserves to total payments for the repayment and servicing of external debt (Guidotti rule)	>1	0,51	0,26	0,72	1,29	1,48	1,67
Ratio of international reserves to imports of goods and services (months)	>3	2,5	1,3	3,2	3,6	3,6	6,5

Source: built by the author on the basis of: [2, p. 149], [8-10]

The criterion of import coverage was within the critical value during 2013-2018, with a sharp deterioration of the parameter value beyond the permissible target in 2013-2014.

In general, the deterioration of international reserve adequacy ratios is a kind of reaction of the national economy to the "second round" of the global financial crisis, which had devastating consequences for the Ukrainian economy, as well as a signal of increased sensitivity to "external flight" in case of sudden stops of inflow or outflow of foreign capital [4, 5].

The IMF aggregate criterion reflects the probability of a currency crisis, the economically justified value of the lower limit of which should be 100% and 150%, the upper limit of the criterion. During the study period, the value of this criterion decreases to a historical minimum of 24 % in 2014. Since 2015, there has been an increase in the value of this criterion, but its value is beyond the minimum allowable

Based on what has been studied, we think that the increase in the level of state liquidity provides:

- increase in the volume of international assets: through the mechanism of replenishment of reserve assets by international financial and credit institutions;
- diversification of the portfolio of assets of international reserves for reorientation to the most liquid assets, such as government bonds of issuers with AAA credit rating.
- comprehensive application of all instruments of monetary policy, coordinated with the policy between the National Bank and the government regarding: financial and debt policy (receipt and servicing of debt obligations); fiscal policy of the state (stimulation of economic development); monetary policy in the framework of a balanced intervention policy to stabilize the exchange rate of the national currency.

References:

1. Bogdan T. External debt burden and challenges for monetary and financial policy of Ukraine / T. p. Bogdan // *Economy of Ukraine*. - 2016. - № 7. - P. 21-32. [Electronic resource].- Mode of access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_7_
2. Fedorovich I. Economic assessment of debt sustainability of Ukraine / I. M. Fedorovich // scientific notes Of the national University "Ostrog Academy". Series "Economy" : collection of scientific works / ed. count.: I. D. Pasechnik, O. I. Demyanchuk. - Ostrog: publishing House of the national University "Ostrog Academy", 2014. - Issue 25. - P. 146-151. [Electronic resource].- Mode of access: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n25/27.pdf>
3. Karcheva, T.T., The Role of International Reserves in the International Security of Ukraine / GT Karcheva, AV Syritsa // *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*. - 2015. - Vip. 2, pp. 33-37. [Electronic resource]. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2015_2_9
4. Kirchner R. The Appropriate Level of Official Reserves in Ukraine: Recent Changes, Estimates and Implications for Economic Policy / R. Kirchner, V. Kravchuk. - Analytical note: German Advisory Group / Institute of Economics. research. - Berlin / Kiev, May 2013. - [Electronic resource]. -- Access mode: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/2013/PB_02_2013_ukr.pdf
5. Kirchner R. Adequacy of official reserves in Ukraine: analysis and recommendations / R. Kirchner, V. Movchan, R. Giucci. - Analytical note: German Advisory Group / Institute of Economics. research. - Berlin / Kiev, November 20-9. - [Electronic resource] - Access mode: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2009/PP_08_2009_ukr.pdf

6. Koldovsky A. Anti-Crisis Management of the Foreign Exchange Reserves by the Central Banks of the World and the National Bank of Ukraine / A. Koldovsky // Economic Analysis. - 2013 - Vol. 12 (2). - P. 41-47. - [Electronic resource] - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12%282%29_10
7. Churiy O. Management of International Reserves of Ukraine / O. Churiy // National Bank of Ukraine. - January 2018. - P. 15. - [Electronic resource] - Access mode: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=62818486>
8. Analytical and statistical materials on the state of the external sector of Ukraine [Electronic resource]. - Mode of access: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=65613&cat_id=44446#4
9. Assessing Sustainability / Timothy Geithner. IMF, 2002. [Electronic resource]. - Mode of access: <https://www.imf.org/external/np/pdr/sus/2002/eng/052802.htm>
10. Main macroeconomic indicators / State statistics service of Ukraine [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Mansilla A., Viktor O.

«Finance», 4th year students

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics Associate Professor of Finance Rudyk N.

QUALITY EDUCATION AS A SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL

Obtaining a quality education is the foundation to creating sustainable development. In addition to improving quality of life, access to inclusive education can help equip locals with the tools required to develop innovative solutions to the world's greatest problems. [1]

Over 265 million children are currently out of school and 22% of them are of primary school age. Additionally, even the children who are attending schools are lacking basic skills in reading and math. In the past decade, major progress has been made towards increasing access to education at all levels and increasing enrollment rates in schools particularly for women and girls. [1] Basic literacy skills have improved tremendously, yet bolder efforts are needed to make even greater strides for achieving universal education goals. For example, the world has achieved equality in primary education between girls and boys, but few countries have achieved that target at all levels of education.

The reasons for lack of quality education are due to lack of adequately trained teachers, poor conditions of schools and equity issues related to opportunities provided to rural children. For quality education to be provided to the children of impoverished families, investment is needed in educational scholarships, teacher training workshops, school building and improvement of water and electricity access to schools.

Since 2000, there has been enormous progress in achieving the target of universal primary education. The total enrolment rate in developing regions reached 91 percent in 2015, and the worldwide number of children out of school has dropped by almost half. [2]

There has also been a dramatic increase in literacy rates, and many more girls are in school than ever before. These are all remarkable successes.

Progress has also faced tough challenges in developing regions due to high levels of poverty, armed conflicts and other emergencies. In Western Asia and North Africa, ongoing armed conflict has seen an increase in the proportion of children out of school. This is a worrying trend. [2]

While sub-Saharan Africa made the greatest progress in primary school enrolment among all developing regions – from 52 percent in 1990, up to 78 percent in 2012 – large disparities still remain. [2] Children from the poorest households are four times more likely to be out of school than those of the richest households. Disparities between rural and urban areas also remain high.

Achieving inclusive and quality education for all reaffirms the belief that education is one of the most powerful and proven vehicles for sustainable development. This goal ensures that

all girls and boys complete free primary and secondary schooling by 2030. It also aims to provide equal access to affordable vocational training, and to eliminate gender and wealth disparities with the aim of achieving universal access to a quality higher education.

Overall, another year of schooling raises earnings by 10 percent a year. This is typically more than any other investment an individual could make. The value of human capital – the share of human capital in total wealth – is 62 percent. That's four times the value of produced capital and 15 times the value of natural capital. Globally, we – governments, private sector, families, individuals – spend more than \$5.6 trillion a year on education and training. Countries spend 5 percent of GDP on education or 20 percent of their national budget. [3] Education employs about five percent of the labor force. Moreover, private returns to schooling – what individuals receive in the labor market – have been increasing. Returns are increasing by more than 20 percent in Africa and more than 14 percent in East Asia and the Pacific. The big change recently has been that the returns to tertiary education are now highest.[3]

Ukraine has also joined the 2030 Agenda for Sustainable Development. In terms of Quality Education, it has set the following tasks to achieve:[4]

- To reform of the educational sector, which requires updating of educational standards;
- To ensure equal access to education and vocational training for vulnerable groups, especially people with disabilities and people in vulnerable situations;
- To update the content of education through the introduction of training programs on sustainable development, sustainable consumption, human rights, gender equality, culture, social cohesion, peace and non-violence, etc;
- To ensure the principle of education's relevance to social development needs.

Education is a powerful tool to build societies' resilience. Formal and informal education, including, public awareness and training are critical for promoting sustainable development and improving the capacity of the people and countries to address environmental and development issues and to create green and decent jobs and industries.

References:

1. Electronic resource: <https://sdgacademy.org/goal/quality-education/>
2. Electronic resource: <https://www.sdgfund.org/goal-4-quality-education>
3. Electronic resource: <https://www.unenvironment.org/explore-topics/sustainable-development-goals/why-do-sustainable-development-goals-matter/goal-4>
4. Electronic resource: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiagnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>

Medvedovsky D.

Department of Finance, PhD Student

*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Dr. of Sci. in Economics, Prof. V. Fedosov*

STATE OF IMPLEMENTATION OF CRYPTOCURRENCIES IN MODERN SOCIETY THROUGH SOCIAL NETWORKS

One of the current problems of economics and finance is the attempt to implement a number of information tools as innovative financial instruments. A prime example of this is the Libra cryptocurrency initiated by Facebook, which has been previously joined by Visa, PayPal, Uber, Booking and other large financial and non-financial corporations. The proposed technology is expected to provide an effective means of sharing financial services for billions of people around the world. The proposed Libra cryptocurrency Facebook would allow initiators

to develop original financial infrastructure around the world in order to provide an effective medium of exchange, including financial services for billions of people around the world. The Libra cryptocurrency was proposed, as they claimed, to enable this newest financial infrastructure around the world to work seamlessly with blockchain technology in different societies with different financial and mental habits. Libra would help improve the exchange of financial services [1].

After Facebook acquired Instagram, the Libra cryptocurrency could be implemented there, and along with Facebook, the innovation touched 3.2 billion people. But, in fact, competition with traditional currencies has greatly influenced this initiative. The main reason for this, however, was the state interests of different countries. Yes, the US government has reported that the US central financial regulator does not understand why the Facebook giant wants to create its own cryptocurrency. Since Facebook is one of the most widespread social networks today, the Big Seven (G7), which influences many international processes, including in the financial sector, is listening to it. The governments of the following countries: The United States, France, Russia, and some other countries have already opposed the Libra cryptocurrency.

However, according to corporations, the implementation of Libra cryptocurrency into the social network of Facebook makes sense, because it is through the use of blockchain technology (innovative, information tool), as well as the specifics of sharing information on Facebook, that social networks would be able to introduce the latest financial instrument, which would have an impact on current financial problems. However, if Facebook reaches its goal, an innovative financial revolution may occur in the world, as it may change the targeting approach to financial exchange. The question is whether different countries' societies are ready to face new challenges that will intensify market activities in the financial sector and reduce government regulation. It is discussed both on social networks and among the expert community.

The fact that a completely similar scandal has exploded in recent days regarding the Russian segment of the social network Telegram only confirms the existence of an unresolved problem. The Libra cryptocurrency has the following structure: a blockchain-based mechanism has been developed that has no analogues in financial transactions, as well as in stability and security; software that incorporates innovative architectural features; digital wallets that will be available in messaging utilities, including Facebook Messenger, WhatsApp, Telegram and more; smart contracts (smart contracts), based on blockchain technology, which is one of the leading innovative financial instruments in the international financial markets today. Other cryptocurrencies related to the financial market are identical.

In my opinion, in order to bring consensus closer and nevertheless to resolve this issue, we need non-information and marketing, and the implementation of financial analysis tools that can withstand the contradictions. Financial analysis, which I mean, should become integrative for content and financial analysis tools because it is the most influential tool in the organization of public environments.

Given that in Ukraine, according to [2] as of January 2019, Facebook is used by 13 million Ukrainians, Instagram according to [3] is used by 11 million Ukrainians, the Internet service YouTube (which has some features of social media), according to [4] 83% of Ukrainian Internet users use daily, ie, given the data [5] (ie 21.3 million UA-internet users * 0.83 = 17.7 million Ukrainians) are included in current social practices networks, financial elements cannot be left unattended by Ukrainian society. In the absence of methods to actually analyze this financial initiative of social networks, we can only guess whether the impact of these changes on society will be positive or negative. Moreover, we cannot account for how these changes will affect the national financial sector. Considering the most negative options, one can consider the version of a significant outflow of resources from the national financial system, and in the most positive case, the improvement of financial sector transactions. That is, these changes, if they occur,

should be taken into account by Ukrainian financial specialists. Already, they need to mobilize Big Data analytics and content analytics tools to look more closely at the full range of possible changes. Considering the possible negative consequences for the Ukrainian financial market, possible compensatory measures should be taken into account already, which will allow Ukrainian financial institutions to meet the changes with dignity. On this basis, financial content management specialists should be trained already. In the digital economy as a component of the management system, the task of content management is to prepare the professional management of the preferences and possible response of users based on the analysis and expertise of financial and economic analytics. Only financial content managers can take the necessary steps. Given that the analytical function of financial content management is to investigate issues and anticipate the impact of third-party financial levers, it should be noted that content management is quite strongly influenced by financial management today. Delivering the right information about financial innovation can be interpreted differently. Adequate analytics training and analysis is very important, as content provided by financial institutions not only has a very strong impact, not only on the economy, but also on the behavior of people as important entities in the financial sector and the behavior of the financial sector as a whole. In a social media-driven financial market, society will encounter fundamentally new means of financial transactions, forms of lending and investing. The task of national financial specialists is to use this situation to the benefit of the Ukrainian financial sector and society.

References

1. The Guardian / Latest US news, breaking news and current affairs coverage // Libra: will Facebook's new currency be stopped in its tracks? [Electronic resource] - Access mode: <https://www.theguardian.com>
2. ITC / Leading Ukrainian information resource // [Electronic resource] - Access mode: <https://itc.ua/news/ukrainskaya-auditoriya-facebook-vyirosla-na-3-mln-chelovek-za-2018-god-obshhee-kolichestvo-facebook-polzovateley-teper-sostavlyaet-13-mln-infografika/>
3. Hromadske / Public Television is a non-profit, independent organization created by journalists in 2013 to inform the public impartially through all available media channels // [Electronic resource] - Access mode: <https://hromadske.ua/ru/posts/rastet-bystree-chem-facebook-v-ukraine-instagram-polzuyutsya-okolo-11-mln-chelovek>
4. AIN / is a popular Ukrainian online magazine dedicated to IT business, startups, technology and entrepreneurship // [Electronic resource] - Access mode: <https://ain.ua/2016/07/22/nacionalnye-predpochteniya-youtube-predstavil-portret-ukrainskogo-polzovatelya/>
5. Wikipedia / Wikipedia is a free online encyclopedia, created and edited by volunteers around the world and hosted by the Wikimedia Foundation // [Electronic resource] - Access mode: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82_%D0%BD%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D0%B5

Mekhanich K.

«Finance», 4th year

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Supervisor – PhD in Economics Associate Professor of Finance Rudyk N.V.

THE MAIN ISSUE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL: GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Sustainable Development Goals are key areas of development for the countries agreed at the UN Sustainable Development Summit. They replaced the Millennium Development Goals, which expired at the end of 2015. It's commonly known that 17 Sustainable Development Goals (SDGs), that in total contain 169 targets and 231 indicators for monitoring the implementation of the 2030 Agenda. The goals are widespread around the world and closely connected to each

other. These Goals and objectives are complex and indivisible and ensure the balance of all three components of sustainable development: economic, social and environmental.

Health is a fundamental human right and a key indicator of sustainable development. Poor health threatens the rights of children to education, limits economic opportunities for men and women and increases poverty within communities and countries around the world. In addition to being a cause of poverty, health is impacted by poverty and strongly connected to other aspects of sustainable development, including water and sanitation, gender equality, climate change and peace and stability. [1].

That is why, I decided to pay attention to goal # 3 good health and well-being by considering it in great depth. Ensuring a healthy lifestyle and promoting well-being for all at all ages – is the purpose of this goal. The goal is to ensure overall coverage of health services and to provide safe and affordable medicines and vaccines. Supporting research and development of vaccines is an integral part of this process.

Moreover, implementing this goal will reduce maternal mortality and mortality among children under 5 years of age; stop HIV / AIDS and tuberculosis epidemics, including through the use of innovative practices and treatments; reduce premature mortality from noncommunicable diseases; reform health care financing; provide the general high-quality immunization of the population with the use of innovative drugs. [2]

There is little progress now - progress has been made in the fight against HIV / AIDS, malaria and other diseases (the number of new HIV / AIDS infections has decreased by 30% from 2000 to 2013. Over 6.2 million lives have been saved from malaria.) , maternal health promotion (maternal mortality worldwide also decreased by 45%), and child mortality worldwide reduced by more than 50%.

Despite such incredible progress, more than 6 million children die each year before their fifth birthday. 16,000 children die every day from preventable diseases such as measles and tuberculosis. Hundreds of women die daily during pregnancy or from complications during childbirth. In many rural areas, only 56% of births are received by qualified professionals. AIDS is the main cause of death among adolescents in sub-Saharan Africa, in a region devastated by the HIV epidemic.

Even though there are many health-related challenges, there certainly are ways to tackle them. Various studies show that providing appropriate healthcare and wellness programs to employees greatly increases their productivity and overall satisfaction with the occupation. These deaths can be prevented through prevention and treatment, education, immunization campaigns, and targeted sexual and reproductive health programs.

While it may seem like many health problems around the world like disease epidemics or insufficient maternal and child care are being eliminated, new problems arise. In the European region, a notable amount of people are struggling with obesity, drug and alcohol abuse, mental health issues, and not to mention the prominent road traffic fatalities.[3]

While improving the overall health and well-being of people around the world is certainly dependent on government action, including funding, many innovative and effective activities, can actually be created by individuals. Thoughtful initiatives often have more weight and impact. As many of these problems can be attributed to poor mental health, it is important to make treatment accessible to all and work to address the stigma attached to mental health problems. Anyone can change the world for the better, give some money or things to charity, participate in charity initiatives. That's what Global Goal # 3 is about to bring to us.

References

1. Electronic resource: <https://sdgcompass.org/sdgs/sdg-3/>
2. Electronic resource: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili/good-health-and-well-being#%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
3. Electronic resource: <http://socsdg.com/en/blog/sustainable-development-goal-3-ensure-healthy-lives-and-promote-well-being-for-all-at-all-ages/>

*Nezhenec S., Strokach Y.,
"Finance", 3rd year students*

*Bench L. PhD in Economics Associate Professor of Finance
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine*

CURRENT PROBLEMS OF NATIONAL DEBT

Public debt plays a significant role in ensuring macro-financial stabilization of the country. Nowadays, research into the problem of increasing the size of public debt in the context of a global scale is particularly relevant.

The world's debt rose by \$3 trillion in the first quarter of 2019 — an almost unprecedented borrowing binge that brought total global debt to \$246.5 trillion. It matters because high levels of debt put countries in a vulnerable position in the event of a downturn and could endanger the world. Today countries had been reducing their debt burdens since the beginning of 2018, when global debt reached its highest level on record, \$248 trillion. But major uptick brought it to nearly 320% of the world's GDP according to IIF's data. While public debt is projected to decline in all euro area countries except Italy, it will increase in the United States, and—to a lesser extent—in Japan and Korea [1].

Gross public debt in the United States is expected to exceed 110 percent of GDP by 2024, as headline fiscal deficits remain above 4 percent of GDP until 2024. In several advanced economies, the debt-to-GDP ratio is projected to increase further after 2024, reflecting rising age-related expenditures (Italy, Japan). Japan has the highest national debt in the world at 237.18% of its GDP, followed by Greece at 181.78%. Japan's national debt currently sits at ¥1,028 trillion (\$9.087 trillion USD). After the stock market crashed in Japan, the government bailed out banks and insurance companies and provided them with low-interest credit. Unfortunately, these actions caused Japan's debt level to skyrocket. China's national debt is currently 54.44% of its GDP, a significant increase from 2014 when the national debt was at 41.54% of China's GDP. Canada's national debt is currently at 83.81% of its GDP. Canada experienced a gradual decrease in debt after the 1990s until 2010 when the debt began increasing again. Germany's debt ratio is currently at 59.81% of its GDP. Germany's total debt is at approximately 2.291 trillion € (\$2.527 trillion USD). Germany is Europe's largest economy [2].

U.S. National Debt Is growing rapidly. Debt held by the public as a percentage of GDP is also projected to rise rapidly over the coming decade. It currently stands at 79% and it's forecast to increase to 95% by 2029, its highest level since just after the Second World War [3].

We see that the debt levels of the leading countries of the world are high enough, but it is worth saying that the economies of these countries remain stable. As for Ukraine, the value of the safe level of debt load due to the specifics of its economy (according to expert estimates) is in the range of 30-43%. For a long time, the domestic debt load shows a significant excess of the economically safe level: end of 2015 - 79.1%, end of 2016 - 81.0 % and of 2017 - 71.8 %, mid-2018 - 67.0 %, indicating a high degree of vulnerability of the domestic financial sector to the impact of internal and external threats and the existence of a basis for a permanent debt crisis in Ukraine [4].

Moreover, in the next four years, Ukraine should pay about \$ 20 billion in external debt. Prior to this, the grace period was in effect according to the IMF program; also, installments were provided for by agreements with creditors reached in the framework of debt restructuring [5].

The debt problem is multifaceted, there are no universal recipes for solving it. We think the situation can be solved with a limited number of options. You can issue a lot of money and

provoke inflation or you can default. The best option is developing and implementation into production new innovative high value-added products that will create new markets. Then the budget will be much more able to pay off debt, and borrowing needs will be much lower.

To draw the conclusion, one can say that effective management of public debt can reduce financial vulnerability, promote macro-financial stability, and maintain debt sustainability.

References:

1. Institute of International Finance (IIF) . Global debt Monitor, July 15, 2019 . Website on the Internet. [Electronic resource] // Access mode : <https://www.iif.com/Research/Capital-Flows-and-Debt/Global-Debt-Monitor>
2. International Monetary Fund (IMF). 2019. Fiscal Monitor. Washington, April. Website on the Internet. [Electronic resource] // Access mode : <https://www.imf.org/en/Publications/FM>
3. Forbes , Aug 26, 2019 . Website on the Internet. [Electronic resource] // Access mode : <https://www.forbes.com/sites/niallmccarthy/2019/08/26/us-national-debt-is-growing-rapidly-infographic/#7dc2437e3a9e>
4. Informational and analytical weekly «Mirror of the week. Ukraine» [Electronic resource] // Access mode: https://dt.ua/macrolevel/yak-ominuti-borgovu-pastku-v-2019-roci-299337_.html
5. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine. Website on the Internet. [Electronic resource] // Access mode : <http://www.minfin.gov.ua/news/borg/statistichna-informacija-schodo-borgu>

Onikiienko S.

Doctor of Economics, Associate Professor

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

ROLE OF NONEXECUTIVE DIRECTORS IN BANK MANAGEMENT

The governance structure of the bank is a vital part of ensuring effective overall control and risk management. An inadequate setup will result in ineffective decision making. The recent crashes have highlighted the importance of addressing in robust fashion the following:

- What should the makeup of the board itself be?
- What is the right number of executive directors and nonexecutive directors?
- How should be measured the performance of the board?
- Are the knowledge base, expertise, and experience of the board adequate?
- Does the CEO possess the right background in banking? [1]
- Are the board executives actually challenged in their decision making?

Other questions to address include the following: Is the board provided with sufficient and adequate management reporting, in accessible fashion, on the bank's performance and risk exposures? Are there controls built into the firm's culture such that they are adhered to when the bank's business strategy is in conflict with them?

The role of nonexecutive directors came under scrutiny in the wake of the crisis. That some nonexecutive directors were not up to the standard required is evident. However, this should not detract from the vital function, in theory at least, that they do undertake. For one thing, business best practice dictates that the risk management function should report to a nonexecutive director on the board. This clearly implies that the nonexecutive directors in question must be sufficiently experienced and capable. The national regulator should always interview the relevant nonexecutive director to ensure that this person meets the standards required.

It is rare to observe genuine control at all levels of a bank that also boasts true innovation, creativity, and efficiency. It may be, for instance, that some institutions are simply too big to manage effectively, especially when things start to go wrong. However, this does not mean that we should not attempt to implement an effective strategy at the top level and still maintain efficiency at the executive levels. The bank crisis demonstrated that in some cases bank boards were not able to maintain effective control of the business as they expanded. Certain desks originated risk that went beyond the stated (or believed) risk appetite of the parent banks; in

other cases, the risk management department was marginalized or ignored, and at board level there was a rubber-stamp mentality. These instances have significant implications for bank corporate governance.

References:

1. Carmen Reinhart and Kenneth Rogoff, *This Time is Different: A panoramic View of Eight Centuries of Financial Crisis* (Harvard University, April 2008)

Parasiy-Vergunenko I.

Doctor of Economics, Professor

Kuznetsov K.

"Marketing", 4th year student

Kyiv national economic university named after Vadym Hetman

ANALYSIS OF CURRENT TENDENCIES IN INDEPENDENCY AND TRANSPARENCY OF CENTRAL BANKS ON THE 'BANQUE DE FRANCE' EXAMPLE

Financial systems have been reshaping all over the world during the last decade. Fintechs and cryptocurrencies became a center of worldwide discussions and begun to change the balance of power in the world of finance. However, one of the main tasks of most of the central banks is to maintain financial stability as well as macro-prudential supervision. In so doing digitalization and integration with mobile forced central banks not only to refocus their policies on dealing with fintechs and cryptocurrencies but also to become more open.

By developing digital technologies requests in information 'from' and 'to' public bodies begun to develop as well. So that it was revealed a clear correlation between inflation expectations, which affect financial stability, and official positions and transparency of central banks and level of their independence. As Weber [1] mentioned "Then we did some robustness checks by employing a two stages least squares approach and including further regressors. Even under these circumstances, central bank transparency had a diminishing effect on prices."

In order to determine and evaluate the level of transparency and independency of 'Banque de France' Dincer and Eichengreen [2] methodic was used. They have admitted transparency to be a key element of accountability in the world of central bank independence.

According to the results of the transparency analysis of the central bank of France, it is necessary to note that its overall score was estimated as 12 from 15. In aspects which concern economic transparency such as disclosure of macroeconomic models used by the central bank for policy analysis, quarterly numerical forecasts and time series for all essential variables central bank has a maximum of 3 points. The same situation could be seen in prospects of policy transparency which lies in prompt informing about decisions about instruments of monetary policy, in accordance with explanations about changes in monetary policy and disclosure of explicit policy inclination after every policy meeting.

However, because of the fact Banque de France contracts arrangements with the government, its political transparency cannot be estimated as fully clear according to the chosen methodic. On the other hand, the central bank rarely provides information on macroeconomic disturbances that affect the policy transmission process as well as it does not disclose the effects of each decision on the level of its main operating instrument or target achievement. As a result, their operational and procedural transparency cannot be estimated more the 2 points from 3 each.

Regarding the question of 'Banque de France' independence, it is important to mention that in contrast to previous methodic, here 1 point is maximal while its components have different weights. For example criteria of Chief executive officer independency weights two times more than terms of lending of the central bank (0.2 and 0.1 respectively).

It was concluded that overall independence is 0.7 from 1 which is higher than average and is a high result showing enough level of independence in order to regulate their financial market. It is essential to mention that in contrast to previous criteria this one could not be estimated as 1 because of the fact 'Banque de France' is a part of European central bank(ECB) which means it cannot conduct monetary policy on its own. In fact, it can only slightly shape it or take part in its formulation while ECB board meeting.

However, overwhelmingly in the factors, the central bank has been estimated in prospects of factors that are not related to the ECB where it could gain maximum. Looking more precisely in the most important factor (0.2 from 1) the central bank's chief executive officer is appointed collectively and he or she cannot hold other offices in the government. But taking into account specifics of unconditional dismissal and other factors in these criteria it is impossible to estimate it as a maximum.

As it was mentioned before 'Banque de France' is not independent in its monetary policy formulation and is to follow ECB's decisions. Also, considering the scale of the bank's impact on governmental budgetary process criteria "policy formulation" could not be estimated on maximum as well. The central bank has perfectly determined "objectives" and most of the necessary points in "limitations on lending to the government".

The intention of this paper was to analyze 'Banque de France' independency and transparency in order to determine whether the worldwide trends on these factors are followed by the central bank. Finally, it was concluded that the central bank clearly follows these trends and has shown high results by this methodic. However, it is crucial to note that central banks of the countries members of the European Union cannot be fully independent in their policies because of being subdivisions of the European Central Bank.

References

1. Weber, Christoph S. "The effect of central bank transparency on exchange rate volatility." *Journal of International Money and Finance* 95 (2019): 165-181.
2. Dincer, N. N., & Eichengreen, B. (2013). Central bank transparency and independence: updates and new measures.

Romanenko V.

«Business Economics», 2nd year student

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – Dr. of Sci. in Economics, Prof. A. Buriachenko

DEVELOPMENT AND PROSPECTS OF THE AUTO INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Introduction. Insurance is a system of relationships between insurers and insureds, which allows to reduce property risks by insuring against possible adverse events. That is why insurance is important as a financial and social sphere. As a financial, it allows the insured person to be guaranteed compensation for the damage suffered as a result of any event that is an insured event. As a social one, it allows each insured person to be at least partly convinced that the consequences of adverse events in his or her life are offset by the insurance payment and / or organization of conditions by the insurance company to minimize the consequences of adverse events (treatment organization, etc.). At the moment, car insurance is the most in demand in Ukraine. This is due in the first place to the fact that such insurance as CTPL is compulsory for all motor vehicle owners. High demand for motor insurance also contributes to the high risk factor in the use of vehicles (the risk of mechanical damage to motor vehicles, which entails significant material costs for their recovery, as well as the risk of damage to life and health). That is why the topic of this study "Development and prospects of the auto insurance market in Ukraine" is extremely important and relevant today.

Definition. OSAGO - it is "compulsory insurance" - a form of state protection of victims in an accident. It is a question of compulsory insurance of civil liability of owners of vehicles. If a policyholder rams someone's fence, house, shop, or other property, he or she will also bear the

costs. Voluntary civil liability (DGO) is an increase in the insurance payment limit. "Green Card" is a policy of compulsory insurance of civil liability of car owners entering their cars on the territory of the countries-participants of the international system "Green Card". The Motor Insurance (Transport) Insurance Bureau of Ukraine (MTIBU) is the guarantor of payment of insurance compensation under the Green Card contracts in Ukraine, which is the only association of insurers carrying out obligatory insurance of civil liability of owners of land vehicles for the damage caused to third parties.

The current state of the auto insurance market. At the moment, the car insurance market is in a stage of active growth. Here are the statistics of the insurance market for 2017-2018, where we can see the volume of insurance premiums in the auto insurance market, as well as the growth rate. Yes, we can see that in recent years the insurance market has been growing at a considerable pace, 2018 is more productive than almost 20% in 2017, which is a huge jerk. At the table, mentioned below, we can see the changes of insurance premiums in 2018-2018 years. According to this table, we can see that the amount of insurance premium has been growing and now it is almost 13 million clearly.

Table 1.
Key indicators in the car insurance market and their changes, 2017-2018

Types of insurance	Insurance premiums, UAH million				Growth rate	
	Gross	Clear	Gross	Clear	Gross	Clear
	2017		2018		2018/2017	
Car Insurance	10 613,0	9 858,1	12 975,1	11 720,7	22,3	18,9

According to the stats, we can see that the amount of sold autos has been still growing. Comparing August 2018 and August 2017, we can say that the amount of sold automobiles grew on 12,4%. As a result, we can see that the amount of insurance payments still growing, it has increased on 18,9%.

Prospects. According to the National Police of Ukraine, as well as the State Statistics Service, the sales volume of new cars in Ukraine is as follows. Based on this table, we can see that the number of cars sold in Ukraine continues to grow. For example, a huge influx of cars from the US and Canada, which must be registered and insured, continues in Ukraine. That is, public policy contributes to the development of the auto insurance market in Ukraine. Moreover, as it was mentioned higher, the amount of sold cars still growing. That is why, we can suppose, that the amount of insurance payments will still grow.

Conclusion: At present, the auto insurance market is in the stage of its active growth. The market for automobile insurance directly now depends very much on the state customs policy in the field of import of cars. Thanks to the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the extension of the zero excise duty on the import of electric vehicles, as well as on the extension of preferential conditions for customs clearance of cars from the USA and Canada, a significant influx of new cars is foreseen for Ukraine during 2020-2021, which will be necessarily insured after registration. Based on this, we can assume that in 2020-2021 the rapid growth of the motor insurance market in Ukraine will continue.

References

1. For Insurer Magazine. For Insurer Magazine [Електронний ресурс] / For Insurer Magazine – Режим доступу до ресурсу: <https://forinsurer.com/>.
2. Ukrstate - State Service of Statistics [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. Stats of the Patrol Police of Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://patrol.police.gov.ua/statystyka/>.
4. National committee, who are sovereign in regulation at the sphere of financial services [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nfp.gov.ua/>.
5. Association of Ukrainian Automobile Workers [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrautoprom.com.ua/uk>.

Romanchuk D.

«Finance», 4th year student

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics Associate Professor of Finance Rudyk N.

GENDER EQUALITY AS A SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL: UKRAINIAN & FOREIGN EXPERIENCE

Women and girls represent half of the world's population and therefore also half of its potential. But today gender inequality persists everywhere and stagnates social progress. Women continue to be underrepresented at all levels of political leadership. Across the globe, women and girls perform a disproportionate share of unpaid domestic work. Inequalities faced by girls can begin right at birth and follow them all their lives. In some countries, girls are deprived of access to health care or proper nutrition, leading to a higher mortality rate. Why is this topic in 21st century still relevant?

1. 35% of women worldwide between 15-49 years of age have experienced physical and/or sexual intimate partner violence or non-partner sexual violence. Yet, 49 countries have no laws that specifically protect women from such violence.

2. 1 in 3 girls aged 15-19 have experienced some form of female genital mutilation/cutting in the 30 countries in Africa and the Middle East, where the harmful practice is most common with a high risk of prolonged bleeding, infection, childbirth complications, infertility and death.

3. While women have made important inroads into political office across the world, their representation in national parliaments at 23.7% & only 27% of managerial positions worldwide were held by women. The situation is still far from parity. [1]

Gender equality is set as the 5th goal of sustainable development goals by the United Nations. On the way to this global purpose there are the following targets, that should be achieved:

- End all forms of discrimination against all women and girls everywhere
- Eliminate all harmful practices, such as child, early and forced marriage and female genital mutilation
- Adopt and strengthen sound policies and legislation for the promotion of gender equality and the empowerment of all women at all levels
- Ensure women's full and effective participation and equal opportunities for leadership at all levels of decisionmaking in political, economic and public life.[2]

The global community during the years implement a range of educational programs as well as programs improving income-generating activities for women as a man tool to provide the access to possibilities and useful skills. As a result, there is 5 dollars return for every dollar spent for education programmes for girls and increasing the age at which they can marry and 7 dollars return for every dollar spent for investing in programs improving income-generating activities for women. [1]

The two leaders for striving to deal with gender inequality are Iceland (#1 due to the Global Gender Gap Report Ranking 2018) and Finland (#2 due to the Global Gender Gap Report Ranking 2018). Let's discover two of these cases.

Iceland has the world's highest proportion of women in the labour market, significant child care allocations for working women, and three months' parental leave for both men and women. As of 2018, 88% of working-age women are employed, 65% of students attending university are female, and 41% of members of parliament are women. Nevertheless, women still earn about 14% less than men, though these statistics do not take into account the hours worked, over-time and choices of employment. [3] Iceland became a leader with a new law

requiring companies with 25 or more employees to prove that they pay men and women equal for equal work. In general, the average American woman makes about 80 cents for every dollar the average man makes— with the wage gap widening for women of color. This is a wage gap of about 20%. In Iceland, the gender wage gap was just 5.7% in 2017, and may continue to close this year with the new law. [4]

Finland became one of the first countries to grant women the right to vote, and still today they are among the top countries for women equality. According to the Finnish Labor Force Survey around 32% of the 301,000 people who are self-employed are women. Women first became involved in labor markets through agrarian societies. Even before the public daycare systems, the number of women in the workforce was still very high, over 50%. The number of workers in the labor force that makes up the females (ages 15–74) is 51%, where men is 49%. 32% of the women are involved in entrepreneurship. [5] The lesson from the Finland practice regarding the gender equality is paid mandatory parental leave. When more men take paternity leave, it will help eliminate bias and normalize parenting in the workplace. The U.S. still does not have mandatory parental leave. The total benefit period for birth parents is 49 weeks at 100% pay, and 59 weeks at 80% pay. The first six weeks after birth are reserved for mom and the rest of the period is to be shared freely between parents. Over time, the maternity leave has become more gender equal. There's a clear push for fathers to take more and more parental leave. [4]

Discovering the situation in Ukraine, the Government has approved the State Social Program for Equal Rights and Opportunities for Women and Men for the period up to 2021. The program defines the main tasks aimed at increasing the level of observance of the principle of equal rights and opportunities for women and men in all spheres of life of Ukrainian society:

- improving the regulatory framework;
- gender support in economic and social development programs;
- improvement of the mechanism of gender-legal examination;
- expanding the list of gender-differentiated statistics;
- reducing gender imbalances in public service and human resources management;
- improving mechanisms for exercising the right to protection against discrimination based on sex. [6]

The program is realized within the framework of actions for European Union Integration. It's finance mainly from the local budgets and the total sum, devoted to this program realization, is 13140 thousands of UAH. Below there is a table with programs financing distribution per year.

Table 1.

Financing of State Social Program for Equal Rights and Opportunities for Women and Men by sources of financing and years

Sources of financing	Volume of financing, TH UAH	By years			
		2018	2019	2020	2021
State budget	1020	255	255	255	255
Local budget	6742	1492	1617	1737	1896
Other sources	5378	1463	1305	1330	1280
SUM	13140	3210	3177	3322	3431

Source: [6]

Within the program the following results should be achieved:

- the number of improved legal acts – 18;
- the share of economic and social development programs that take into account the gender component – 100%;
- the number of regulatory acts adopted – 1;
- number of specially trained persons responsible for conducting gender-expert examination – 200;

- the number of comprehensive counseling services provided to victims of gender discrimination – 6000;
- the number of measures taken to address gender stereotypes – 2015;
- the proportion of women among the people's deputies of Ukraine - 20%;
- the proportion of women among the deputies of oblast, rayon and city councils – 25%;
- the ratio of the average wage of women and men – 80%;
- number of activities and projects implemented jointly with NGOs – 72. [6]

Conclusion: living in well-developed countries people don't see the problems which takes place on a daily places with another women in another geographic place. Even more, if it doesn't happened with you, it doesn't mean that it has never happened with your colleague or neighborhood. The cause of the problem is historical basis, and the countries, that started to deal with problem earlier take higher positions in the global rankings.

References:

1. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2016/08/5.pdf>
2. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>
3. <https://www.bbc.com/news/business-38214736>
4. <https://www.forbes.com/sites/shelleyzalis/2018/10/30/lessons-from-the-worlds-most-gender-equal-countries/#2833fad07dd8>
5. https://www.mpsv.cz/files/clanky/16168/Gender_equality_policies_FIN.pdf
6. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-socialnoyi-programi-zabezpechennya-rivnih-prav-ta-mozhливостей-zhinok-i-cholovikiv-na-period-do-2021-roku>

Rudnytska A.

«Finance», 4th year student

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific Supervisor – PhD in Economics Associate Professor of Finance Rudyk N.

ECONOMIC AND FINANCE THEORY AND POLICY: RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

Economic growth and the worldwide progress over the last century are inextricably connected with economic degradation which is leading to jeopardize our future development. Consumption and production patterns could not be overrated regarding the impact on environment.

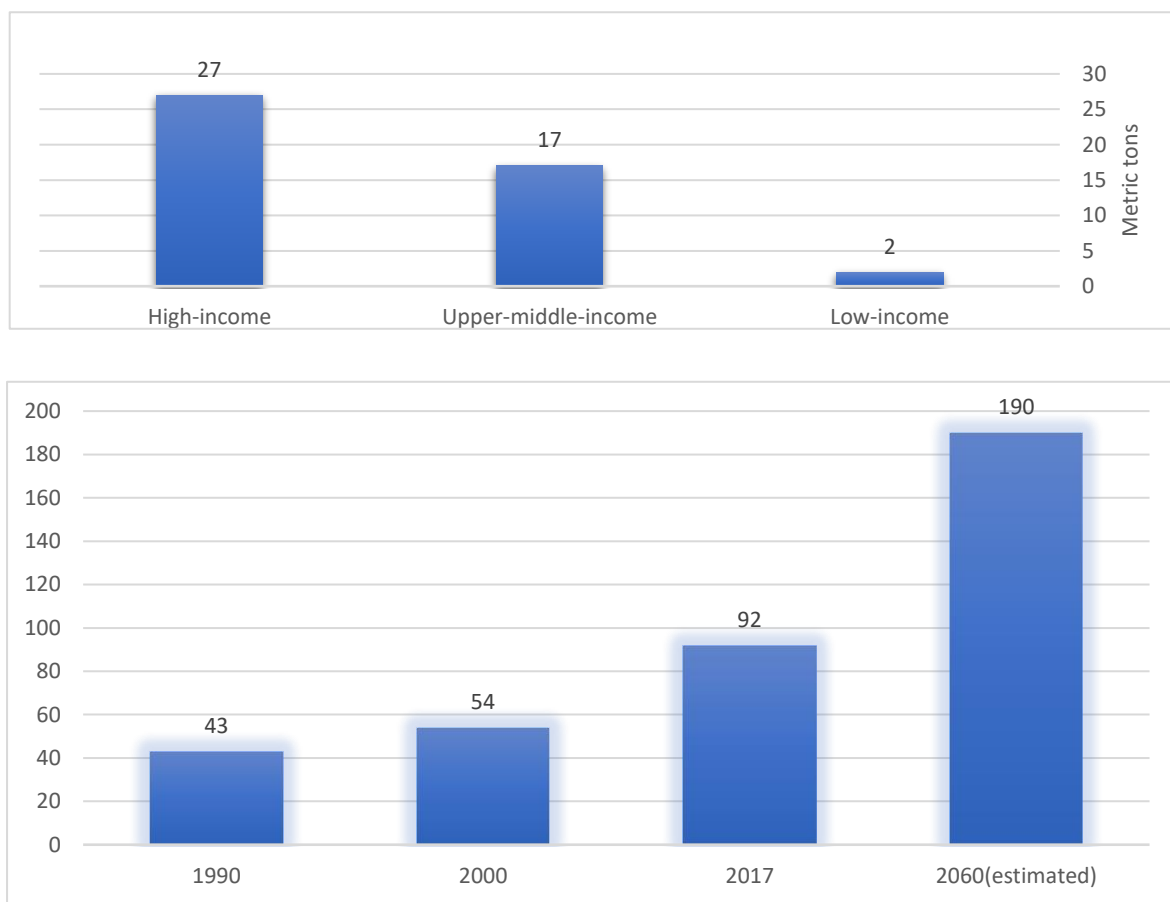
The most obvious aspect of consumption which is waste shows us about one third of the food production is absolutely lost. At the same time over 2 billion people all over the world are overweight or obese. Every year, an estimated 1/3 of all produced food – equivalent to 1.3 billion tons worth around \$ 1 trillion is going to the bins of consumers as well as retailers, or simply is spoiled by bad transportation or inappropriate harvesting.

The irrational using of lands that includes declining soil fertility, deforestation for pastures, etc. When it comes to consumers, households consume 29 per cent of global energy and contribute to 21 per cent of resultant CO₂ emissions. Regarding our using of water we urgently need a sustainable solution. The pollution rises much faster than nature recycles water bodies. Amount of fresh water that is drinkable is limited. We have access only to 0,5 per cent of 3 per cent of the world's water.

In high-income countries the material footprint is 60% higher than in upper-middle-income countries and more than 13 times higher than in low-income countries. Developed countries use one fifth of the natural resources to produce the same amount of economic output as developing countries.

Consumption of toxic chemicals has fallen moderately in the long and short term. *219.7 million tonnes of chemicals hazardous to health were consumed in the EU in 2017*

The European Chemicals Agency (ECHA) substitution strategy, adopted in 2018, aims to encourage the replacement of harmful chemicals by boosting the availability and adoption of safer alternatives and technologies. It highlights networking, capacity building and improving access to data, funding and technical support as key areas for action.

Fig. 1-2. Footprint per person. Metric tons of the material footprint in billions through the years

The decline in average CO₂ emissions per km for newly registered passenger cars has slowed in recent years. *118.5 grams of CO₂ per km were emitted by new passenger cars in the EU in 2017.* EU legislation sets mandatory CO₂ emission reduction targets for new vehicles. New CO₂ emission standards for cars and vans and, for the first time, CO₂ emission standards for heavy-duty vehicles will start applying from 2025 and 2030. Both regulations also include a mechanism to encourage the uptake of zero- and low-emission vehicles in a technology-neutral way. CO₂ emission targets for new passenger cars will require a further 15% reduction by 2025 compared to 2021 and a reduction by 37.5% from 2030.

Trends in recycling and re-use of waste are favourable, but generation of nonmineral waste is on the rise again. *11.7% of the materials used in the EU came from collected waste in 2016.* Building on existing EU policies and legislation, the Circular Economy Package establishes a programme of action with measures covering the whole cycle from production and consumption to waste management. This package includes commitments on ecodesign, waste prevention and reuse, clean material cycles, and quantitative targets that aim to increase recycling and reduce landfilling, as well as obligations to improve the separate collection of waste and promote the efficient use of bio-based resources. The new waste legislation, adopted as a part of Circular Economy Package in 2018, introduced ambitious measures for municipal and packaging waste recycling, such as raising targets for recycling municipal waste to 60% by

2030 and 65% by 2035, reducing the landfilling of municipal waste to 10% by 2035 and ensuring high recycling levels for packaging and its specific materials.

A multi-stakeholder platform (EU Platform on Food Losses and Food Waste) was established in 2016 to support all parties in taking concrete action, share best practice and learning, and thereby accelerate the EU's progress towards reducing food waste. The Commission has also adopted EU guidelines to facilitate food donation (2017) and the valorisation of food no longer intended for human consumption as animal feed (2018). The revised Waste Framework Directive, adopted in 2018, requires Member States to reduce food waste at each stage of the supply chain, and monitor and report annually on food waste levels. On 3 May 2019, the Commission adopted a Decision laying down a common methodology to measure food waste, which is expected to enter into force in late 2019. *57.0% of waste (excluding major mineral wastes) was recycled in 2016.* The Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy (SCP/SIP) Action Plan and the Circular Economy Package include a series of proposals on sustainable consumption and production that will contribute to improving the environmental performance of products and increase the demand for more sustainable goods and production technologies. *125 kg of hazardous waste were generated in the EU per inhabitant in 2016.*

There are no mechanisms to encourage the public to pursue sustainable consumption in Ukraine. Indeed, on the contrary, the market not only meets the needs of the public for goods and services but also generates those needs by offering new or modified products whose consumer value is not always high. This practice leads to the inefficient use of natural resources and generates significant amounts of production and consumption waste. Flawed agricultural harvesting, processing and delivery practices result in significant losses of food. A driver for changes in waste management should be the implementation in Ukraine of legal principles that exist in the EU in the sectors of waste and resource management, industrial pollution and man-made hazards, climate change and protecting the ozone layer. The promotion of investment projects to launch modern technologies for solid waste treatment, including with foreign investments on the basis of public-private partnerships, is an important tool to solve the problem of waste management. To achieve this goal, it is necessary to create legal and institutional preconditions for the establishment of a green economy in Ukraine, which will significantly reduce the dependence of economic growth on the use of natural resources and energy. The concept of a circular economy (full-cycle economy) can serve as a basis for rethinking the role of waste as a resource. It is important to strengthen the role of local communities in achieving goals by increasing their powers to levy penalties from polluters and introducing economic incentives for responsible behaviour. Comprehensive information, education and outreach programmes on sustainable consumption and production will help the public develop informed behaviours and practices across the different fields of human activity. Key recommendations for achieving the goal in Ukraine as well:

- Integrate into national, regional and sectoral development strategies the provisions of the 10-Year Framework of the Programme on Sustainable Consumption and Production Patterns.
- Introduce the model of the circular economy, first of all by focusing on energy-saving, regenerative and environmentally friendly production and consumption.
- Optimize food supply chains to minimize losses at all stages of the product life cycle.
- Limit the use of hazardous chemicals and their discharge into the environment by implementing international standards and improving product life cycle process management.
- Apply modern technologies and waste management practices to production and consumption.

References:

1. Sustainable development in the European Union 2019 report;
2. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>
3. Sustainable Development Goals: Ukraine 2017-2019 reports.
4. <https://www.worldometers.info/>
5. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-02-19-165>

Shatalov Y.

*Department of Finance, PhD Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific Supervisor – PhD in Economics, Assoc. Prof. K. Zahozhai*

PUBLIC FINANCE REALIZATION WITHIN DIGITALIZATION CASE OF UKRAINE

Digitalization is one of the main directions for the development of the Ukrainian economy. The work on the development of the digital economy and society began in January 2018 with the approval of the same Concept for 2018-2020 and the approval of the Action Plan for its implementation.

This is an effective tool for economic growth as an important indicator of Public finance, which creates wide opportunities for the use of modern advanced technologies in all sectors of the national economy and life. The digital market will enable for the creation of a successful trade, better security, attract more opportunities for entrepreneurs and better conditions for citizens.

Ukraine is already involved of the process of digital transformation, which includes the development of advanced communication technologies, cybersecurity, reduction of international roaming charges with the Eastern Partnership countries, development of digital infrastructure and e-commerce.

Let's talk about the most interesting examples of digitalization projects in Ukraine.

1. Participatory budget – a democratic process that allows every citizen to participate in the distribution of the local budget through the creation of projects to improve the city and/or vote for them. Any resident may submit a project related to the improvement of city life to participate in the competition, win the vote, and watch how the project will be implemented.

2. Open budget – online system that provides a real-time opportunity to all stakeholders to monitor the revenues and expenditures of the city budget, including the spending of local funds. It was launched in 2014; now around 40 Ukrainian cities connected it to their web-sites.

3. iGov – a non-profit, open-source project for providing different administrative services online to cut the bureaucracy and corruption.

4. U-muni – system for the optimization of energy costs, which is designed primarily for businesses, office buildings, and municipalities. Heads of agencies using the system can quickly collect data on resource consumption in buildings, deeply analysis the effectiveness of their use and quickly respond to anomalies. For municipalities, the company provides 1year preferential subscription period free of charge.

5. Navizor – service that allows rating the quality of roads and planning your trip in the best way, taking into account the pitfalls.

6. E-health – a system, which aims to ease the access to medical services for patients and data processing and handling for doctors. Partly, using different providers, this already works in several Ukrainian cities, but works on the establishment of the unified platform are still underway.

7. E-petition – a service allows citizens to reach the City Council with their initiatives. Thus, in case of receiving N-number of signatures within N-days, the responsible officials from the City Council should consider initiative and official response should be issued.

8. Access to the truth (Dostup.prawda) – a platform to submit an e-request for the access to public information, was launched in 2014 by civic organization Centre UA. All the requests automatically become publicly available, as well as the answers to them.

9. The online platform of informal education in Ukraine – any registered provider can leave information about courses, master-classes within different regions of Ukraine, and any user may filter the available possibilities per his/her needs. It was launched in 2017.

10. “Smart city” platform – a nationwide internet-platform for e-governance and e-democracy to be applied to mature communities, as well as a great tool for the cooperation between state, business and civil society sectors.

But the “paper-chase” legacy is still alive and well in most public sectors. The telephone is used primarily to prompt action, and paper is still king. Several copies of a single document are usually required, even within a single department. The in-box and out-box system still prevail. These practices use too many resources to shuffle and screen paper.

The reasons for slower adoption of IT by public-sector institutions are:

- higher costs due to the scale of public organizations;
- existing legacy systems in place;
- security concerns;
- confidentiality of information;
- existing regulations and laws;
- lack of understanding and skills.

Many public-sector institutions in developing countries have difficulty shifting from the traditional and “economical” ways of doing things to the modern use of computers, the Internet, Web sites, and other IT systems because of budgetary constraints. These constraints can arise not only from the normal costs of hardware, software, and systems integration but also from country-specific factors.

The benefits of IT systems to the public sector are:

- better service delivery to the public
- new payment channels;
- additional opportunity for public feedback;
- self-help access to information and service, and 24-hour, 7-days-a-week delivery of services;
- lower cost and increased efficiency;
- up-front checking of completeness / accuracy of information;
- simplified government procurement processes;
- reduced data reentry into systems;
- automated workflow;
- paperless office, and document archiving and storage;
- increased workgroup productivity;
- interdisciplinary department/agency/ministry cooperation;
- progress and task-turnaround monitoring, and
- business process reengineering.

The work on national and local levels is necessary to establish a dialogue platform for cities, as well as to introduce a measurement tool for progress. An active role of all stakeholders is anticipated since they contribute in different domains: academic sector provides think tank forces; industries possess financial capital; the third sector is good in ideas generation, awareness raising and forming the demand for the most needed solutions. And on top of this

government sector is responsible for monitoring, standards development and security questions.

References:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018р. №67-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>.
2. «Діджиталізація – це лише початок» - Алла Дубровик-Рохова, Газета «День», №65-66, 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-rochatok>
3. «Діджиталізація у тренді. Що держава вже електронізувала, а що лише планує перевести в онлайн?» - Оксана Крячко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?news=didzhytalizatsiya-u-trendi-scho-derzhava-vzhe-elektronizuvala-a-scho-lyshe-planuje-perevesty-v-onlajn>
4. «Национальная служба здоровья Украины запустила электронную карту медицинских учреждений с полным перечнем врачей, адресов, телефонов и статистикой подписанных деклараций» - Сергей Кулеш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itc.ua/news/natsionalnaya-sluzhba-zdorovya-ukrainyi-zapustila-elektronnuyu-kartu-meditsinskih-uchrezhdeniy-s-polnym-perechnem-vrachey-adresov-telefonov-i-statistikoy-podpisannyih-deklaratsiy/>
5. Smart City: технології «Розумного міста» і їх цільове призначення - Марина Шост [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.everest.ua/ai-platform/smart-city/smart-city-texnologii-rozumnogo-mista-i-ih-c/>
6. Сайт "Доступ до правди" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/>
7. «Електронний сервіс iGov перейшов у власність держави» - за матеріалами ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tsn.ua/nauka_it/elektronniy-servis-igov-stav-derzhavnim-1187826/

Storonyanska I.

D.Sc. (Economics), Professor,

"Institute of regional research named after M.I.Dolishniy the NAS of Ukraine"

Benovska L.

PhD (Economics), Senior Naukova spivrobitnik,

"Institute of regional research named after M.I.Dolishniy the NAS of Ukraine"

MODELS OF FINANCIAL EQUALIZATION

Financial equalization aims at minimizing territorial disproportions of development, which arise from the uneven formation of the revenues base of local budgets of administrative and territorial units, solving the problem of discrepancy of the amounts of own budget revenues by the expenditure powers of local authorities. The practice of many countries shows that budgetary and administrative decentralizations, which are characterized by increasing disproportions of the financial capacity of territories, are accompanied by adjustment of the model of financial equalization of territories. There was not exceptions for Ukraine. In terms of implementation of modern reforms, the financial equalization system in Ukraine has undergone significant changes related to decentralization of resources and powers. These changes took place in the direction of modernization of the model – from the equalization “by expenditures” of budgets to the equalization “by revenues”. However, the introduction of the new equalization system, while contributing to the interest of local authorities in increasing the revenue base of budgets, but still causes problems related to the correspondence of the redistribution of resources and powers between state, regional and local authorities, stability and consistency of legislative innovations, the validity of the level and the procedure of index calculation of taxability, which is used in horizontal financial equalization and others. Against this background, an important task is to identify the main problems of transition to the financial equalization of revenue capacity and to find the ways of its improvement, taking into account the accumulated experience of developed countries and the features of the budgetary system of Ukraine.

In European countries, financial equalization of territorial development is defined as a system of tools and measures for eliminating financial imbalances. During the financial equalization, there is a redistribution of financial resources vertically between the links of the budgetary system and horizontally between the poorer and richer administrative and territorial units [1; 10-16].

The analysis of domestic and foreign experience of interbudgetary relations allowed to identify the main types, forms, methods of financial equalization: vertical, horizontal (by the direction of motion of budgetary funds); revenue equalization, expenditure equalization, mixed equalization (by the subject of equalization); full and partial equalization (by degree of equalization).

It should be noted that in practice, it is extremely rare for countries to use only one form of financial equalization; in most countries, the financial equalization model is a combination of different methods (vertical, horizontal, equalization by revenues, equalization by expenditures). The taxonomy of the financial equalization models of OECD countries and Ukraine shows that most of them are aimed at overcoming imbalances of the revenues of budgets of administrative and territorial units by redistributing budgetary resources between levels of government

At the same time, it should be noted that financial equalization models of many countries undergo permanent modifications over the last decades, with increasing attention to equalization of expenditures.

Expenditures on financial equalization is a significant amount in the structure of budget expenditures in all OECD countries and it ranges from 1.2% in Norway to 11% in Japan [2; 3].

The amount of equalization expenditures in the calculation per capita is also characterized by a significant differentiation - from \$ 110 in Australia up to \$ 1,244 in Japan. It should be noted that these indicators practically do not correlate with a scale of variation of regions by GRP per person of the subregional units of these countries. In addition, there is no dependency between the form of a state system (unitary or federal state) and the amounts of financial resources directed at implementation of equalization in them.

Hence, the choice of the model of financial equalization by country depends on many factors, in particular: institutional structure of the state: population, features of the administrative and territorial system; the level of economic development of administrative and territorial units and their financial capacity; the level of decentralization of powers and budgetary decentralization; state of development of standards of social services and others.

With the implementation of power decentralization reform in Ukraine in the model of financial equalization, the emphasis is placed on the equalization of budgets "by revenues" using separate equalization tools "by expenditures".

References

1. Lunina IO (2002) Intergovernmental budgetary relations in Ukraine: conceptual approaches to reforming. *Ukraine's economy* 5.: 10-16.

2. Boadway Robin; Shah Anwar (2007) *Intergovernmental Fiscal Transfers : Principles and Practice. Public Sector Governance and Accountability. Washington, DC : World Bank.* <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7171>.

3. Fiscal Federalism (2014) Making decentralisation work, edited by Hansjörg Blöchliger, OECD Publishing: Paris,. - <http://www.oecd.org/ctp/federalism/fiscal-federalism-making-decentralisation-work.htm>

Unytska H.

*"Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activity", 5th year
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Scientific adviser - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Department of Business Economics and Entrepreneurship Dzyubenko L.M.*

ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF ENTERPRISE ASSET MANAGEMENT

Current business conditions require a rapid and effective response to changes in the asset management policy, because the stability of the enterprise depends on it. Using the help of a properly selected way of formation, as well as the further use of assets, modern business entities depend on the level of their efficiency and competitiveness. In the post-industrial economy, intangible values are dominant, and competitive advantage is achieved through knowledge, skills and creativity, namely intangible assets. This relevance has led to a deliberate study of the assets of the modern enterprise and methods of effective management.

The processes of forming, using and evaluating the effectiveness of asset management have been studied by the following Ukrainian and foreign scientists: T. Semeniuk, E. Adrianova, A. Yelkin, I. Repina, V. Stadnik [1-5] and others. Researches of these and other scholars will help to analyze the key aspects in managing an enterprise's assets.

Assets are property of an enterprise that exists in tangible and intangible forms, is created at the expense of its own or borrowed resources, is at the disposal of the enterprise and is intended for use in business activities for making profit. The process of formation and use of assets must be well-directed and contain a specific algorithm for the effective operation of the entity [1].

There are many different available asset valuation systems today. However, not always, for example, the method of valuation of current assets can be interpreted for valuation of intangible assets, and especially their intellectual component. For complex valuation of assets, enterprises use: property, income and comparative approaches. However, more and more often, entrepreneurs use the expert method of valuation to determine the value of a holistic property complex. Independent expert appraisers of the property, in addition to quantitative methods, use the qualitative parameters of competitive, technological, financial, personnel and other diagnostics of the enterprise. The role of peer review in determining the value of unique holistic property complexes is growing (it's important to consider the intellectual component of intangible assets). Specific methods of expert evaluation of the value of integral property complexes are considered in the special literature [6].

It is precisely the methods and tools that are used to improve its performance in the asset management process. Not long ago the international economic community has also emphasized the need for standardization of asset management, which would help to identify the basic tenets of it and the main aspects of resolving problems that may arise. The developers of the first technical specification for the management of physical assets were the British Standards Institute (BSI) and the Asset Management Institute, which in 2004 issued the technical specification PAS 55 "Asset Management". Successful experience of implementing this specification encouraged the International Standardization Organization (ISO) ISO / PC 251 Asset Management Program Committee to develop its own ISO 55000 Asset Management Standards, the official publication of which was published in 2014 [8].

Asset management according to standards involves a comprehensive process approach, which, based on international experience, is called EAM - Enterprise Assets Management. Modern EAM systems allow you to: support throughout the life cycle; to apply modern strategies of organization of equipment maintenance; to choose the optimal service strategy based on the analysis; manage the physical risks of owning assets; carry out the analysis of the life cycle of assets; perform an analysis of the efficiency of use of assets; plan development and investment in productive assets.

Conclusions. Therefore, in order to maximize the efficiency of enterprise asset management, it is necessary to develop a perfect mechanism and put it into practice, which will ensure the enterprise's competitiveness in the long run.

References:

1. Semeniuk T. V. Financial aspects of formation and use of property of the enterprise [Electronic resource] / T. V. Semeniuk // Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series: Economics. - 2017. - Edit. 4. P. 72-76. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2017_4_16
2. Andrianova E. A. Standardization and certification of asset management systems / E. A. Andrianova - St. Petersburg, 2017. - 106 p.
3. Yelkin A. V. Ways of improving the efficiency of use of fixed assets of the enterprise / A. V. Yelkin // States and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship. - 2016. - № 3. - P. 45-53.
4. Repina I. M. Assets of the enterprise: taxonomy, diagnostics and management: monograph / I. M. Repina - K.: KNEU, 2012 - 274 p.
5. Stadnik V. V. Management of heterogeneous organizations: a tutorial / V. V. Stadnik. - Khmelnytsky: PP A. S. Gonta, 2017. - 274 p.
6. Kondratyuk S.Y., Unitska G.Yu. Efficiency of formation and use of enterprise assets // Entrepreneurial model of economy and enterprise development management: abstracts of I International scientific-practical conference (8-9 November 2018). - Zhytomyr, 2018. - P. 357 - 361
7. ISO 55000: 2014. Asset management. Overview, principles and technology. [Electron. resource]. - Access mode: http://www.iso.org/iso/ru/home/store/catalogue_tc

Yevstafyeva Y.

Junior Scientific Associate

Financial University, Moscow, Russia

SPECIAL CONTRACTS AS AN INVESTMENT STIMULATION INSTRUMENT

Special investment contract (SPIC) is used in the practice of the economy governance in the Russian Federation from 2015, after the Federal Law “On industrial policy in the Russian Federation” adoption. This instrument was planned to attract investments to the real sector of the economy stimulating localization of foreign companies manufacturing facilities and as well as to serve as a means of the strategic planning documents implementation. The research attempts to evaluate if those and the other goals claimed at SPIC implementation are achieved on the basis of complex analysis of the 4 year special investment contract application experience and improvement of its legal backing.

Special investment contract is a deal between investor and public side (the Russian Federation, region and (or) municipal unit) that fix mutual liabilities of the parties: to complete an investment project in the real sector of the economy (setting-up or modernizing industrial production) and to apply a range of preferences simultaneously with regulatory stability (including non-increase of the tax burden) respectively.

There were negotiated 45 special investment contracts with the Russian Federation during 2016–2018 (SPIC was first signed in the middle of 2016). The total amount of investment the national economy of the Russian Federation gained with the help of SPIC instrument equals 808 bn RUB (approx. 12,7 bn US\$). Sectorial and annual structure of investments is enclosed below.

	Number of contracts					Amount of investments, bn RUB				
	2016	2017	2018	2019	TOTAL	2016	2017	2018	2019	TOTAL
Chemical industry	2	-	3	3	8	130,1	-	65,3	242,3	437,7
Engineering industry	5	3	8	10	26	6,8	18,7	161,8	146,9	334,2
Pharmaceutical, medical and biotechnological industry	-	4	2	1	7	-	6,2	8,4	3,2	17,8
Metal industry	-	-	3	1	4	-	-	15,5	2,7	18,2
TOTAL	7	7	16	15	45	136,9	24,9	251,0	395,1	807,9

Though special investment contract became truly revolutionary for the domestic industrial policy, the instrument has its drawbacks and was widely criticized by experts

community. It results in launching of the ambitious reform of the instrument that is ongoing at the present moment.

Zadvornykh S.

PhD in Economics

Manager of foreign economic activity of the Municipal Institution "Institute of Drohobych"

CASHLESS SOCIETY AS A WAY TO FIGHT AGAINST THE SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEMS – PROSPECTS AND CONSEQUENCES

Modern society is determined not only with a high level of development, but also a lot of social and economic problems. In the last years more and more popular became the meaning, that a lot of these problems could be solved with the canceling of cash. Experts and usual people are thinking that a new society will be more fair and transparent with less of criminal, drugs, economic fraud, unmotivated preference for individual categories, where everybody is paying less of tax and where is a high level of wealth protection [1].

But in the real situation seems not so optimistic. Let's study it according to the main influence areas.

Life privacy. Canceling of cash mean total control against all financial operations of each person, their interests and tastes by banks and government. Besides that, using most mobile payment systems need geolocation – as result everybody will be all the time tracked in all senses of this word.

Psychological. According to researches on cyberpsychologie dr. K. Katzer cash has built our way of thinking and it is combined with stability, development, growth. Using electronic money will increase money spendings because using cash is combined with the feeling of pain, when people are spending them and e-money are for most of people something not so important, especially for young people (like money in PC game). This is also described as a money code [2].

Social. More and more people are spending time at home behind the computer. The level of sociopathy among young people grows rush. If cash will be canceled it will be not necessary to speak to strangers, less contact with other people and for some – less motivation to go out. Besides of that, pure people are trying to use cash, because they are not trusting e-currency. This can make huge problems for countries with low incomes. The cashless society will make problems for disabled people, people with mental problems and also can influence dementia by older people.

Criminal. According to the analysis of F. Schneider, even if we will live in the cashless society with the modern trends, the level of financial fraud will reduce maximal on 15%, and P. Schmidt considered, that all the criminals will find another way for their activity [3], what is happening right now. For example most of big companies are using offshores, what influences budget losses of countries. During the last years people have started to use offshore banks and the volume of such households worldwide is about 9-9,2%. Besides that e-money and society are stimulating the growth of cybercrime and it is always growing (fig 1) and the companies, who had lost against cybercrime had spent more money for investigation of that cases, then they have lost.

Unemployment. First of all, the system of cash circulation is huge. A lot of people are creation, designing, proofing, printing, gathering, retailing cash and also working each day in banks, cashier's offices, shops and so on. Also many companies are producing stuff combined with cash. From wallets to cash machines. All these brunches will not exist anymore and all the people will lose their jobs.

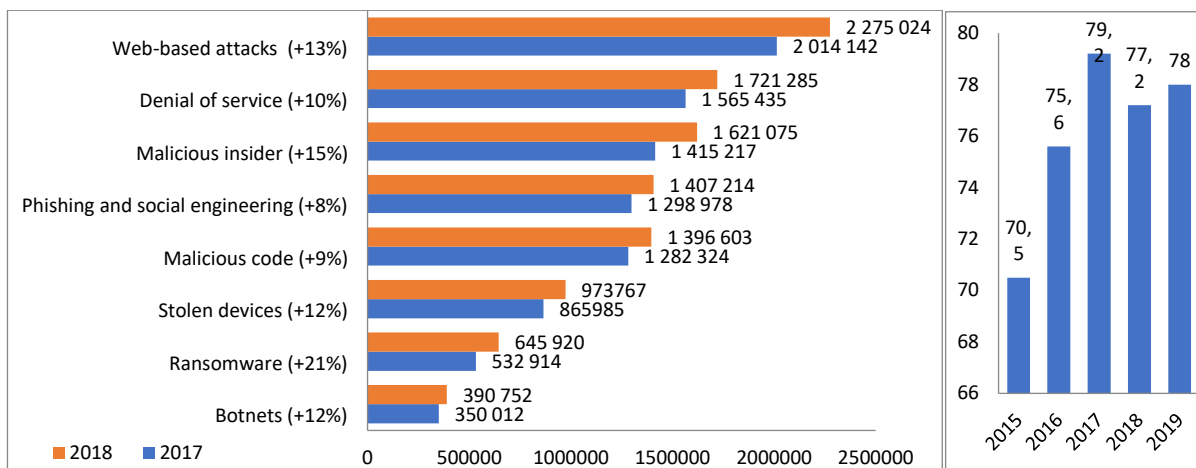

FIG. 1. VALUE OF CYBERATTACKS WORLDWIDE 2017-2019, % AND LOSSES FROM THEM 2017-2019, US DOLLARS [4; 5]

Besides that lot of small shops and producers, especially in rural areas will have no possibility to use e-payments or will close because of the too high concurrence of online shops. It can influence crashing down of some spheres.

Economy. One of the main reasons to cancel cash was that in the cashless society will be impossible to set a negative rate and with the same it will be less of economic crises. But german economists G. Rösl, F. Seitz and K.-H. Tödter have studied and proofed that it is possible and in this situation it will be more difficult to combat the crisis and cost much more for the government and people because all existing financial instruments that the government can use to fix situation are created only for cash and are working with it [6].

Technical. Electronic systems could be crushed. Even if they are built with a good security system, it can be easy physically ruined, what happened in Ukraine in 2017. Such a way people have created the map of Internet connection in the country. This means, in case of wore or other conflicts people can ruin Internet connection all over the country and inhabitants will lose everything and have no possibility even get home.

In general, e-payments are part of our life and they are very comfortable nowadays. But the canceling of cash will make more problems for people and organizations. This means that this could not be the right choice in the nearest future.

References:

1. What Would Happen Without Cash? (n.d.). *Gocashless.org.uk*. Retrieved from <http://www.gocashless.org.uk/what-would-happen-without-cash2>
2. Mahler M., Mierzwa S. (2018). Kreditkarten betäuben den Schmerz. *Journalistenschule-ifp.de*. Retrieved from <https://geld.journalistenschule-ifp.de/kreditkarten-betaeuben-den-schmerz>
3. Ökonomen analysieren Warum die Welt ohne Bargeld nicht funktioniert (2010). *Hanrdelsblatt.com*. Retrieved from <https://www.handelsblatt.com/politik/konjunktur/oekonomie/nachrichten/oekonomen-analysieren-warum-die-welt-ohne-bargeld-nicht-funktioniert-seite-2/3752086-2.html?ticket=ST-28646411-S03Dzr34nxIpqaUGHAZ9-ap6>
4. 2019 cyberthreat defense report (2019). *Ceberedge group*. Retrieved from <https://www.imperva.com/resources/reports/CyberEdge-2019-CDR-Report-v1.1.pdf>
5. AT-A-Glance Ninth annual cost of cybercrime study (2019). *Accenturesecurity*. Retrieved from https://www.accenture.com/_acnmedia/pdf-99/accenture-cost-cyber-crime-infographic.pdf#zoom=50

Gerhard Rösl G., Seitz F., Tödter K.-H. (2017). Die Hochschule im Dialog: Besser ohne Bargeld? Gesamtwirtschaftliche Wohlfahrtsverluste der Bargeldabschaffung. *Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden*. Retrieved from https://www.oth-aw.de/files/oth-aw/Professoren/Seitz/OTH_DP58_Besser_ohne_Bargeld.pdf

Алтинцев О.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Належне функціонування та вдосконалення механізму фінансування природокористування і охорони навколишнього середовища - одна з найважливіших проблем сучасної економічної науки і практики.

В умовах фінансової кризи екологічні проблеми відходять на другий план, грошові ресурси на природоохоронні заходи та екологічні проекти значно скорочуються, незважаючи на те, що кількість і масштаби екологічних проблем щодня збільшуються. Недостатнє фінансування може привести до того, що за фінансовою кризою настане ще більш серйозна криза - екологічна. Тому проблеми фінансування охорони навколишнього середовища досить актуальні у нинішніх умовах.

Охорона природи – фінансово затратний напрямок діяльності. Фінансування заходів охорони навколишнього середовища за залишковим принципом в деяких країнах Європи та в Україні - вагома причина того, що природа в нашій країні знаходиться в критичному стані [1].

Одним із пріоритетних завдань екологічної політики в Україні є отримання і аналіз об'єктивної статистичної інформації за вартісними показниками, які характеризують масштаби природоохоронних заходів, рух фінансових ресурсів, ефективність прийнятих рішень тощо. Його результати необхідно враховувати при розробці довгострокових програм сталого розвитку країни та її регіонів, визначенні основних пропорцій між екологічними можливостями та соціально - економічними потребами суспільства.

Для вирішення пріоритетних екологічних проблем важливе значення належить фінансово-кредитним інструментам регулювання природокористування, які включають пільгове оподаткування, кредитування і субсидування природоохоронних проектів, а також цінове регулювання. До пріоритетних напрямів екологічної політики відносяться заходи щодо освоєння і впровадження у виробництво мало- і безвідходних технологій, виробництво екологічно чистих продуктів харчування, перехід на енерго- і ресурсозберігаючий тип виробництва, введення в дію нових технологічних процесів і виробництв з використання вторинних ресурсів і відходів [2].

Фінансування природоохоронної діяльності з бюджетів всіх рівнів в Україні останніми роками здійснюється вкрай незадовільно. Для забезпечення сталого розвитку необхідно в законодавчому порядку затвердити ту частку ВВП, яку суспільство готове виділити для вирішення екологічних проблем. Ця частка має становити не менше 3% від валового внутрішнього продукту.

Також формування стійкої системи фінансування природоохоронної сфери вимагає створення гармонійного фінансово-кредитного механізму регулювання природокористування, що включатиме наступні аспекти:

- збільшення обсягу фінансування екологічних програм і природоохоронних заходів за рахунок коштів бюджетів різних рівнів;
- розвиток системи територіальних природоохоронних фондів, інноваційних екологічних фондів, природоохоронних фондів підприємств;
- систему екологічних банків;
- залучення коштів з фондів екологічного страхування;

- залучення коштів Світового банку та Європейського банку реконструкції та розвитку, а також іноземних фондів, організацій і фірм до фінансування екологічної сфери;

- використання власних коштів підприємств на природоохоронні потреби;
- систему пільг екологічного інвестиційного кредиту.

Література:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 12.10.2018, - 2354-VIII.
2. Організаційно-економічні механізми екологізбалансованого використання водних, земельних, лісових ресурсів та поводження з відходами в процесі оптимізації енергетичного балансу України/НАНУ ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ"; за наук. ред., акад. НАНУ, д.е.н., проф. М.А. Хвесика.- К., 2016.- 72 с.

Андрійчук А., Пономарьова К.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Бенч Л.Я.

КРЕДИТНІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ

У сучасних умовах стрімкого збільшення населення земної кулі і зростання світового ВВП відбувається катастрофічне виснаження природного капіталу і кумулятивне нарощування екологічних та соціальних проблем. Вони мають глобальний і системний характер та приводять до перегляду традиційних поглядів на економіку, а також формують курс на «зелений» розвиток. Основою концепції «зеленого» економічного розвитку є «зелені» фінанси (green finance), які пов'язують між собою економічне зростання, дії з охорони довкілля та фінансові інститути. [3]

Першим серйозним кроком у протидію кліматичним змінам став 1997 р., коли було підписано Кіотський протокол, що дав перелік інструментів, які мали би сприяти поліпшенню екологічної ситуації. [1] Сьогодні спостерігається погіршення кліматичної ситуації і, у той же час, поява нових домовленостей (новий Кіотський протокол), систем та фінансових інструментів, що сприяють поліпшенню ситуації, надають нові фінансові можливості та створюють нові фінансові потоки.

Важливим інструментом є «зелений» кредит. Кіотський протокол створив новий міжнародний ринок фінансових інструментів — ринок вуглецевих кредитів. Вуглецеві кредити (вуглецеві одиниці, а також їх похідні) — специфічні фінансові інструменти. Політики та інші державні установи є найбільшими прихильниками та емітентами вуглецевих кредитів. Встановлюючи ціну на кожен додатковий тону викиду вуглекислого газу, уряди можуть використовувати вуглецеві кредити для управління кількістю викидів в атмосферу. Вуглецеві кредити видаються компаніям і фабрикам, які розраховують і перевіряють власні викиди. Міжнародні корпорації та країни можуть обмінюватися цими кредитами з метою вирівнювання кількості викиду вуглекислого газу у всьому світі. [6] На конференції з питань клімату ООН у Парижі 2015 р. Міжнародна група з питань зміни клімату (IPCC) встановила процедуру, яка надає країнам можливість знизити рівень шкідливих викидів ринковими засобами, підписавши протокол. Найважливішим пунктом протоколу є те, що кожна промислово розвинена країна, яка не досягла межі викидів вуглекислого газу, може продавати вуглецеві кредити іншим країнам, які перевищили свої ліміти. [2]

З метою стимулювання виробництва електроенергії з відновлювальних джерел, підвищення ефективності її споживання в окремих країнах ЄС було запроваджено «зелені» та «білі сертифікати». «Зелені сертифікати» — ринкові інструменти, які перебувають в обігу в окремих країнах Європи і є частиною внутрішньої політики

стимулювання виробництва та споживання електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії. У Великій Британії національні виробники електроенергії повинні продукувати 3% енергії відновлювальних джерел. Якщо ж виробник не спроможний задовольнити виставлені вимоги, він повинен купувати необхідну кількість «зелених сертифікатів». Країни-члени ЄС можуть запроваджувати так звані «білі сертифікати», які повинні мати енергорозподільчі компанії та компанії, які займаються постачанням газу, нафти. Вони засвідчують внесок конкретного суб'єкта до справи підвищення енергоефективності. Подібні системи реалізовані лише в окремих країнах ЄС і США. На відміну від «зелених сертифікатів», «білі сертифікати» показують не кількість виробленої «чистої електроенергії», а обсяги збережених первинних ресурсів (виражені в млн т умовного палива). [4]

Найбільш поширеним інструментом «зеленого» фінансування є «зелені» облігації, створені для фінансування проектів з позитивними екологічними або кліматичними ефектами. У світовій практиці «зелені» облігації є дієвим засобом здешевлення фінансових ресурсів у реалізації «зелених» проектів та мобілізації інвестиційних ресурсів на ринку. Це боргові папери, гроші від розміщення яких спрямовуються виключно на різні екологічні проекти. Перші «зелені» облігації були випущені Міжнародними банками розвитку в 2007-2008 рр.. Після швидкого зростання ринку облігацій Міжнародна асоціація ринків капіталу (International Capital Market Association, ICMA) в січні 2014 р опублікувала «Принципи «зеленої» облігації». Ринок «зелених» облігацій протягом останніх п'яти років щорічно зростає на 80% і продовжує зростати. За останніми оцінками, випуск маркованих «зелених» облігацій на кінець 2018 р склав 389 млрд дол. США. При цьому майже 2/3 коштів, залучених від випуску «зелених» облігацій, спрямовується на: відновлювану енергетику — 43%; на енергоефективність — 24%.

Роботу над запуском ринку «зелених» облігацій в Україні розпочато у 2018 р. Проектом Кабінету міністрів передбачено введення ринку «зелених» облігацій у два етапи. На першому етапі 2020-2021 рр. передбачається введення в обіг стандартних «зелених» облігацій як цінних паперів. На другому етапі 2021-2022 рр. передбачається створення правових умов та інфраструктури для обігу на ринку інших типів «зелених» облігацій (проектних, дохідних, сек'юритизованих). Запуск ринку «зелених» облігацій дасть змогу залучити капітал у різні сфери енергоефективності України. Це необхідно для виконання цілей Енергетичної стратегії України до 2035 р.. [5]

Розбудова «зеленої економіки» стала пріоритетом урядів багатьох країн світу. При цьому використовуються інструменти політики в сфері фінансового ринку, що дозволяють забезпечити комплексний та ефективний вплив на процеси підвищення енергоефективності виробництва та збільшення розвитку відновлювальної енергетики. На сьогоднішній день ринок «зелених» облігацій є одним з найбільш популярних та швидко зростаючих фінансових ринків світу, оскільки «зелені» облігації — ефективний засіб здешевлення фінансових ресурсів. Щодо України, «зелені облігації» є порятунком для уряду і бізнесу, оскільки вони не ляжуть на видаткову частину державного бюджету та будуть сигналом готовності країни проводити реформи.

Література:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційна сторінка. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801
2. Паризька угода від 14.07.2016 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційна сторінка. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161
3. «Зелені» перспективи фінансового розвитку. / Гацька Л.П// Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: «Економічні науки». – 2017. – С. 21.
4. Державне управління розбудовою відновлювальної енергетики в Європейському союзі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/73795/ekonomika/derzhavne_upravlinnya_rozbudovoyu_vidnovlyuvalnoyi_energetiki_yevropeyskomu_soyuzi

5. «Зелені» облигації можуть залучити \$73 мільярди інвестицій в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2716283-zeleni-obligacii-mozut-zaluciti-73-milardi-investicij-v-ukrainu.html>

6. Roadmap for a Green Financial Policy in Ukraine under the EU Association Agreement./ Tetiana Sokolova, Oleksandr Sushchenko, Reimund Schwarze // Helmholtz-Zentrum für Umweltforschung GmbH - UFZ. - 6/2019. - P. 21-23.

Андрійчук А., Пономарьова К.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри страхування Димніч О.В.

ОБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ТА МЕДИЧНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Обов'язкове медичне страхування є механізмом фінансування системи охорони здоров'я, що забезпечує всім громадянам рівні можливості отримання медичної допомоги [2]. На сьогодні в Україні медицина є безкоштовною та загальнодоступною. Разом з цим, якість отриманих послуг залежить від фінансових можливостей людини, адже більшість медичних послуг неофіційно є платними. Одним із важливих напрямів реформування сфери охорони здоров'я є запровадження системи обов'язкового медичного страхування [1].

Сучасний стан системи охорони здоров'я України не дає змоги повною мірою забезпечити право громадян на медичну допомогу на рівні, передбаченому міжнародними стандартами й законодавством України. Натепер страхова медицина є реальною альтернативою бюджетному фінансуванню, яке вже не спроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування. Розвиток обов'язкового медичного страхування є об'єктивною потребою, яка є необхідністю забезпечити надходження коштів до галузі охорони здоров'я [5, с. 400].

В Україні з 2000 р. було підготовлено понад 20 законопроектів щодо запровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування. Останні з них: законопроекти № 4981 “Про загальнообов'язкове соціальне медичне страхування в Україні” (Л. Денісова, А. Шипко, Б. Розенблат, І. Євремova, М. Поляков), № 4981-1 “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування” (О. Мусій), № 4981-2 “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні” (О. Богомолець). Ключовою засадою проекту № 4981 було акумулювання страхових внесків із залученням приватних страховиків з метою подальшого їх використання для лікування людей. Також він передбачає залучення ширшого кола осіб, на яких розповсюджуватиметься дія норм закону.[2].

Переломним став 2017 р. — початок медичної реформи в Україні: було ухвалено Концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я [3]. Відповідно до неї передбачається нова модель фінансування медичних витрат, яка полягає у запровадженні медичного страхування без додаткових внесків, введенні гарантованого пакета медичної допомоги — чітко визначеного набору медичних послуг та ліків, право на отримання якого мають усі громадяни України. Процес переходу на нову модель фінансування галузі розрахований на 3 роки з остаточним запровадженням у 2020 р. Аналогічна модель ефективно діє у Великій Британії, Скандинавських країнах, Італії, Іспанії та Канаді [2].

У межах медичної реформи в 2020 р. має стартувати обов'язкове медичне страхування, метою якого є надання послуг близько 90% населення країни. Спеціальна

служба з тарифів установить певні розцінки на базовий пакет медичних послуг, які мають бути однаковими для всіх лікувальних закладів. Послуги, що увійдуть до переліку в рамках медичного страхування, будуть повністю оплачувані державою (для пенсіонерів, дітей і безробітних) і роботодавцями (для офіційно працевлаштованих громадян). Інші послуги, що не увійдуть до базового переліку, особа оплачуватиме самостійно — безпосередньо в касу лікувального закладу або оформивши додаткову страховку в приватній компанії. Скористатися страховкою можна буде в будь-якій лікарні: як приватній, так і в державній. Зазначимо, що даний підхід має певні ризики. По-перше, якщо роботодавцям доведеться додатково сплачувати внески в державний страховий фонд, це збільшить податкове навантаження і, як наслідок, створить відхід бізнесу в тінь. По-друге, грошей з державного бюджету не вистачить на повне забезпечення громадян медичними послугами. Нині, наприклад, медична галузь недофінансовується майже на половину, а сума дотацій становить близько 3% ВВП [4].

Медичне страхування діє майже в усіх країнах і допомагає розвиватися медичній галузі, залучаючи альтернативні джерела фінансування, оскільки бюджетне фінансування вже не спроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування в повному обсязі. Майбутнє України насамперед залежить від здоров'я її населення. Нині медичне страхування в Україні перебуває на стадії розроблення, постає питання щодо збільшення фінансування галузі, а отже, пошуку додаткових джерел.

Для України впровадження обов'язкового медичного страхування означає фінансування не ліжок-місць в лікарні, а конкретних спожитих медичних послуг. У перспективі це може означати, що якість послуг у приватних і комунальних лікувальних закладах має зрівнятися і конкурувати між собою. Проте сьогодні ця сфера охорони здоров'я так і залишається не врегульованою.

Література:

7. Мішук І., Віннічук І. Сучасний стан обов'язкового медичного страхування в Україні та шляхи його розвитку / Інна Мішук, Іванна Віннічук // **Підприємництво, господарство і право**. – 2019. – №2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/2/22.pdf>
8. Кириченко А. В. Медична реформа та запровадження обов'язкового медичного страхування. / А.В. Кириченко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2018. – Вип. 284. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/HpNotebook/Downloads/11285-24395-1-SM.pdf>
9. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р. / Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-p>
10. Заблоцький Ярослав Обіцяного три роки чекають: Чому в Україні буксує впровадження обов'язкового медичного страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/mnenie/obitsianoho-try-roky-chekaiut-chomu-v-ukraini-buksuie-vprovadzhenia-oboviazkovoho-medychnoho-strakhuvannia-471695.html>
11. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.А. Говорушко. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

Арутюнова О.

здобувач вищої освіти

спеціальності Облік і оподаткування

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

та економічного контролю Черненко К. В.

Полтавська державна аграрна академія

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку технологій, інтенсивності виробництва, стає актуальною проблема екології, забруднення навколишнього середовища. З метою регулювання та контролю забруднення в дію вступає екологічний податок.

Сьогодні внаслідок складної екологічної ситуації, що склалася в Україні, доцільним є посилення мір еколого-економічного регулювання, в тому числі за допомогою використання екологічного оподаткування, основним принципом якого є – «хто забруднює – той і платить». Тому вироблення необхідних теоретичних та практичних знань в даній сфері є надзвичайно актуальним [4].

У розвинутих країнах світу введення екологічного податку зумовлене потребою часткової компенсації негативного впливу на довкілля небезпечних факторів, що виникають у процесі діяльності суб'єктів господарювання. У зв'язку з тим, що такий вплив є об'єктивно неминучим, передбачено економічне стимулювання суб'єктів господарювання до скорочення забруднення навколишнього середовища [2].

На сьогодні, підприємства АПК України створюють високий ступінь ризику виникнення непередбачуваних екологічних ситуацій і аварій, які можуть призвести до тяжких соціальних та економічних наслідків. Зниження рівня виробництва не приводить до відповідного зниження рівня викидів у довкілля. Окрім викидів промислових об'єктів, найістотнішим забруднювачем повітря є автомобілі. З кожним роком росте концентрація забруднювальних речовин у повітрі, де 50–70 % становлять відпрацьовані гази великих міст України [6].

Найбільш ефективним у стримуванні негативних тенденцій екологічної безпеки виробництва є застосування таких фінансових інструментів, як екологічні збори і податки.

Відповідно до п. 14.1.57 Податкового Кодексу екологічний податок – загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів.

Екологічний податок складається з:

- надходжень від викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- надходжень від скидів забруднювальних речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- екологічного податку, який сплачують за розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання);
- надходжень від утворення радіоактивних відходів (враховуючи вже нагромаджені);
- надходжень від тимчасового зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії термін [5].

Екологічні податки на діяльність, що спричиняє деградацію довкілля, є дієвим засобом боротьби із забрудненням і вичерпуванням ресурсів. «Зелені податки» можуть застосовуватися при здійсненні контролю за викидами, які призводять до подальшого забруднення атмосферного повітря і водних ресурсів. За даними Світового банку оподаткування використання вугілля промисловістю або бензину автомобілями знизить надмірне споживання ресурсів та обсяг викидів і підвищить податкові надходження, а тому забезпечить ефективність при управлінні якістю довкілля паралельно з економічним зростанням. Податки на забруднення найефективніші тоді, коли існує усталена структура регулювання, що містить норми викидів та дієву систему

моніторингу та примусу. Крім того, за допомогою екологічних податків можливо створювати фонди екологічного спрямування [1]. Екологічні податки покликані зменшити негативний вплив на навколишнє природне середовище, слугуючи економічним стимулом до переобладнання виробництва та використання технологій, які спричиняють менше забруднення довкілля чи використання меншої кількості природних ресурсів [3].

Література:

1. Березюк С.В. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного оподаткування в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ. Сер. Економічні науки*. 2012. С. 10-11.
2. Вербицька І., Буренко Т., Антипов В. Екологічний податок–2019 в Україні. *ECOBUSINESS. Екологія підприємства*. 2019. URL: <http://ecolog-ua.com/articles/ekologichnyu-podatok-2019-v-ukrayini-garyachi-zminy-uak-krok-do-uevropeyskoji-modeli> (дата звернення 19.10.2019).
3. Дедалі більше країн світу впроваджують екологічні податки. *Екоклуб Зелена Хвиля* : веб-сайт. URL: <https://ecoclubua.com/2011/10/dedali-bilshe-krajin-zaprovadzhuut-ekolohichni-podatky> (дата звернення 18.10.2019).
4. Пилипака С.А. Екологічний податок в Україні як інструмент реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього середовища. *Актуальна юриспунденція*. 2011. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=152%3A2011-12-12-22-03-54&catid=32%3A-4&Itemid=40&lang=ru (дата звернення 18.10.2019).
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 18.10.2019).
6. Яковлев Є. О., Скалецький Ю. М. Оцінка регіональних еколого-ресурсних та еколого-техногенних загроз національній безпеці України: аналіт. огляд. Яковлев Є. О., Скалецький Ю. М. К.: НІСД, 2010. –32 с.

Аршакян Р.Т.

*«Міжнародна економіка та менеджмент, міжнародна економіка», 2 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.*

ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙНУ В УРЯДУВАННІ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Стрімкий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, впровадження нових ідей, перехід до нових можливостей та засобів зв'язку – саме ці аспекти наразі спостерігаються в усьому світі. Електронне урядування – це ключ до реформ в Україні та невід'ємна їхня складова. В іншому разі неможливо забезпечити необхідний рівень ефективності, прозорості та доступності взаємодії держави і населення. Blockchain - один з головних технологічних проривів сучасності. Для того, щоб надавати якісні послуги громадянам, потрібно відмовлятися від застарілих методів обробки інформації та відповідати сучасним вимогам. Переведення максимальної кількості адміністративних послуг в онлайн-формат – це найбільш ефективний метод боротьби з корупцією. Він позбавляє українців, наприклад, від дріб'язкової «коридорної корупції», коли вам пропонують скористатися послугами посередників, аби не стояти в черзі і швиденько все оформити [1]. Економіка, що базується на цифрових комп'ютерних технологіях є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі та здатна стрімко підвищити ВВП країни. Так, за даними Всесвітнього Економічного форуму у 2015 році частка цифрової економіки у загальносвітовій вже перевищила 20% і стрімко зростала відтоді [2].

Україна знаходиться серед серед країн-лідерів з впровадження технології блокчейн. Наприкінці січня 2018 року у Давосі (Швейцарія) проходив Всесвітній економічний форум (WEF). Україну на ньому представляли дві топ-теми: сільське господарство і вперше блокчейн-технологія. На форумі презентували світову блокчейн-мапу, на якій позначені основні країни-лідери цієї технології. За результатами дослідження, у світі є всього 14 країн-лідерів за розвитком та впровадженням блокчейн-

технологій, серед них й Україна. До рейтингу також ввійшли США, Канада, Бразилія, Австралія, Ізраїль, ОАЕ, Грузія, Естонія, Великобританія, Франція, Німеччина, Швеція і Китай [3].

Блокчейн (англ. Blockchain, спочатку blockchain) - вибудований за певними правилами безперервний послідовний ланцюжок блоків (зв'язний список), що містить інформацію. Найчастіше копії ланцюжків блоків зберігаються на безлічі різних комп'ютерів незалежно один від одного. Якщо ви протягом останніх десяти років стежите за банківськими, інвестиційними або криптовалютними операціями, то, можливо, ви знайомі з "блокчейном", технологією обліку Біткойна. Намагаючись дізнатися більше про blockchain, ви, мабуть, стикалися з таким визначенням: "blockchain - це розподілений, децентралізований, публічний журнал". Хороша новина в тому, що блокчейн насправді легше зрозуміти, ніж це визначення звучить [4]. Звичні для нас бази зберігання інформації мають низький поріг безпеки. Хакери можуть зламати систему, підібрати паролі і вивести з ладу сервер. Однак, технологію Blockchain неможливо зламати. Дані шифруються криптографічним алгоритмом і вносяться без участі посередників. Весь ланцюжок розподілений між комп'ютерами по всьому світу. Центрального сервера, який можна було б зламати, не існує. Щоб нанести шкоду системі, хакерам потрібно отримати доступ до всіх комп'ютерів в світі одночасно.

Реалізацією державної політики у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства займається Державне агентство з питань електронного урядування України. Державна служба України по питанням геодезії, картографії та кадастри (Держгеокадастр) у жовтні 2017 розпочала освоєння технології. Блокчейн був впроваджений для транзакцій такої документації як "Реєстрація земельної ділянки" та "Надання відомостей з земельного кадастру". Як це буде працювати? Сьогодні в Україні близько 7 млн. власників земельних ділянок та, на жаль, постійні сплески рейдерства через перереєстрації прав власності на землю. Blockchain повинен виключити можливість підміни даних в реєстрі. Крім того, всі операції в кадастрі можна буде відстежувати в онлайн режимі. Стежити за порядком використання технології в кадастр буде громадська міжнародна організація по боротьбі з корупцією Transparency International і всі бажаючі. Всі документи прав на землю отримують свій QR-код. У ньому буде зашифрована інформація про власника ділянки, розмір та місцезнаходження земельної ділянки. Технічну реалізацію забезпечить один зі світових лідерів в сфері Blockchain - компанія BitFury. Система Держгеокадастру заснована на авторській розробці BitFury - Blockchain Exonum.

Серед перших галузей, які повинні будуть перейти на блокчейн - держреєстри, ЖКГ, соціальне страхування, охорону здоров'я і енергетика. Перейшов на блокчейн і OpenMarket (раніше - SETAM) - державне підприємство, створене Міністерством юстиції для торгів арештованим майном. У 2016 році Фонд державного майна почав продажу майна, що перебуває у державній власності через систему електронних торгів OpenMarket. Після переходу на блокчейн, кожен бажаючий зможе перевірити хронологію дій, скоєних під час аукціону, і що нічого не було зроблено заднім числом. Всі бажаючі зможуть скопіювати спеціальний код ставки, перейти на сайт blockchain.gov.ua і перевірити достовірність даних, записаних на Blockchain. Діяльність системи аукціонів OpenMarket також забезпечує інфраструктура BitFury. У Міністерстві інфраструктури також повідомили про впровадження блокчейн. Міністр інфраструктури заявив про запуск масштабної ініціативи «Blockchain4Ukraine». На основі технології планується створити реєстр інвестиційних об'єктів у сфері інфраструктури, перевести на

технологію реєстр автобусних маршрутів і запустити на його основі національну систему бронювання поїздок. У перспективі - додати авіа та залізничні перевезення [5].

Наступним кроком може бути використання блокчейн-технології під час проведення виборів в країні. Тут яскравим прикладом є Африканська країна Сьєрра-Леоне, в якій 7 березня пройшли перші в світі вибори президента з використанням технології блокчейн. У процесі підготовки до виборів брав участь швейцарський стартап Agora, який надав приватний блокчейн. Подібні блокчейни дозволяють їх творцям призначати учасників, які мають право проводити валідацію блоків або приймати рішення. Таким чином, приватний блокчейн дозволив безпечно передати інформацію в розподілений та перевірений реєстр. Операторами виступили Червоний Хрест, Швейцарська вища технічна школа, Університет Фрібура і інші. Саме вони взяли на себе роль гаранта правильності кожного бюлетеня і звичайно результату голосування [6].

Саме цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі та здатна стрімко підвищити ВВП країни. Використання блокчейну має свої переваги для уряду: дана технологія полегшує процес оцифрування документації та доступ до суспільних послуг, блокчейн дуже корисний для державних структур. Завдяки цій технології скорочуються ризики підробки даних, зменшуються операційні витрати, а також знижується рівень корупції. Використання технології дає можливість Україні скоротити ризики підробки даних, вдосконалити систему захисту даних, скоротити корупцію та зменшити операційні витрати.

Література:

1. Вікторія З. Bigdata та blockchain в державних установах України — бути чи не бути [Електронний ресурс] / Золотова Вікторія // Nachasi. - 1501. - Режим доступу до ресурсу: <https://nachasi.com/2018/01/15/big-data-ta-blockchain-in-gov>
2. Риженко О. Digital by Default — принципи цифрової економіки [Електронний ресурс] / Олександр Риженко // Nachasi. - 207. - Режим доступу до ресурсу: <https://nachasi.com/2017/07/12/digital-by-default-ukr/>.
3. Марутян Р. Україна серед країн-лідерів з впровадження технології блокчейн [Електронний ресурс] / Рена Марутян // MatrixDivergent. - 3001. - Режим доступу до ресурсу: <https://matrix-info.com/2018/01/30/ukrayina-sered-krayin-lideriv-z-vprovadzhennya-tehnologiyi-blokchejn/>.
4. Blockchain Explained [Електронний ресурс] // Investopedia - Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp>.
5. Редих Э. Что такое Blockchain и где его применяют в Украине [Електронний ресурс] / Элина Редих // Бизнес Цензор. - 405. - Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3061113/chto_takoe_blockchain_i_gde_ego_primenyuayut_v_ukraine.
6. Состоялись первые в мире президентские выборы с использованием блокчейна [Електронний ресурс] // Слово і Діло. - 1003. - Режим доступу до ресурсу: <https://ru.slovoidilo.ua/2018/03/10/novost/mir/sostoyalis-pervye-mire-prezidentskie-vybory-ispolzovaniem-blokchejna>.

Бадван О.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 6 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., докторант, доцент кафедри фінансів Пислиця А.В*

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРИ ОПОДАТКУВАННІ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Сьогодні Україна є одним з світових лідерів за обсягами тіньової економіки. Багато великих платників податків в Україні звітують про низький рівень прибутку або неприбутковості взагалі. У той же час, щороку зростають обсяги контрольованих операцій, які стосуються специфічних юридичних осіб, що знаходяться в податкових гаванях. Причиною цього явища є податкова оптимізація підприємства, яка впроваджується внутрішніми фінансовим менеджментом або на основі рекомендацій

зовнішніх консультантів. Дійсно, якщо власник бренду зареєстрований в Нідерландах, материнська управляюча компанія та трейдери в Швейцарії, юридично-консалтингова компанія в Португалії, а кінцевий бенефіціар чи позикодавець на Кіпрі - податкове навантаження на групу компаній буде мінімальним. Таким чином, українське підприємство буде декларувати мінімальні прибутки у зв'язку з великими витратами, а доходи будуть нижчі, так як компанія реалізує свої товари та послуги за мінімальними цінами через трейдерів.

Для протидії цьому явищу Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) був розроблений план BEPS, до якого Україна приєдналась в січні 2017 року. Використання міжнародних конвенцій та рекомендацій ОЕСР принесли певні результати, проте, на жаль, дані методи не можуть кардинально вирішити проблему тіньової економіки в Україні. Тому, не зважаючи на успішну реалізацію плану ОЕСР та незначне скорочення схем ухилення від оподаткування, Україна все ще залишається європейським лідером за обсягами тіньової економіки.

Аналізуючи дане питання та досліджуючи успішний досвід інших європейських держав, вважаємо за доцільне застосувати наступні кроки для вирішення даної проблеми.

По-перше, поки виведення коштів в податкові гавані буде вигідно для великих платників, фінансовий менеджмент підприємства використає всі можливі методи диверсифікації податкового навантаження в рамках міжнародного законодавства на більш оптимальні податкові ставки в різних країнах. Звичайно, можна спробувати піти шляхом збільшення податкового тиску на платників та посилення контролю. Таке рішення спершу буде ефективним, але вже з наступного кварталу підприємства почнуть активну протидію новій системі. Крім того, це значно зіпсує інвестиційну привабливість України.

По-друге, при визначенні стратегії подальшої співпраці з платниками, треба більше уваги приділяти не методикам тіньової економіки, а причинам її появи. Виходячи з наведених аргументів, на мою думку, єдиним методом покращення рівня податкової культури є внутрішньо-законодавча оптимізація фіскальної системи для великих платників податків. Варто зрозуміти, що зниження податкових ставок призведе не до зниження надходжень до бюджету, а до зменшення вигоди виведення коштів у податкові гавані. Це змінить стратегію податкової оптимізації в рамках фінансового менеджменту платників та збільшить інвестиційну привабливість України. Номінально, податкові ставки знизяться, але валові податкові надходження зростуть. Виходячи з даних різних джерел, Україна втрачає щороку третину бюджету в тіньовій економіці, в той час як податок на прибуток підприємств посідає 4-те місце серед податків за обсягами надходжень до бюджету. За останній звітний рік, надходження від акцизного податку були у півтора рази більші, ніж надходження від податку на прибуток (138 та 91 млн грн відповідно). Виходячи з цих цифр, повне скасування податку на прибуток призведе до значно менших втрат ніж тіньова економіка.

У випадку впровадження системи пільг та зниження ставок податків для великих платників податків, почнеться не тільки процес повернення прибуткових ланок підприємств в Україну, а й зацікавлення інших транснаціональних корпорацій перенести свої прибуткові ланки до України, що значно вплине і на обсяги інвестицій в економіку, і на кількість робочих місць, і на обсяги ВВП та експорту, і на наповнення бюджету.

Барановський Б.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

*Славкова А.**кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВИ ТА ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Однією з найбільш важливих сфер економіки України є оподаткування, бо саме завдяки податкам регулюються економічні відносини та інтереси держави, регіонів, громадян та суб'єктів господарювання.

Податкові відносини є зв'язком між суб'єктами податкової системи, що виникають у процесі реалізації їх прав та обов'язків з приводу обчислення й сплати податків і зборів, інших обов'язкових платежів, обліку платників, подання податкової звітності, здійснення контролю, притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства, а також оскарження рішень і дій (бездіяльності) контролюючих органів та їх посадових осіб. Правове регулювання відносин у цій сфері наразі перебуває на стадії невпинного удосконалення. Це пояснюється тим, що, з однієї сторони, суспільний розвиток диктує нові вимоги для забезпечення прав і свобод індивіда, а з іншої – відбувається розширення меж дії права. Податкова політика, яку проводить держава всередині країни та за її межами, зумовлена прагненням встановити стійкий правовий зв'язок із платниками податків, що має на меті забезпечення добровільного дотримання вимог податкового законодавства [1, С.82].

У свою чергу, в системі оподаткування, норми та законодавчі акти, які приймаються в Україні, не завжди є доведеними та в достатній мірі науково обґрунтованими. Тобто, недосконала модель взаємовідносин держави та платників податків, яка встановлена зараз в Україні, не сприяє зростанню рівня взаємодовіри.

Одним із основних трендів сучасної податкової політики України є забезпечення структурами Державної фіскальної служби (ДФС) виконання плану надходжень до державного бюджету, тоді як у розвинених країнах Західної Європи – Німеччина, Великобританія – основною метою є мінімізація витрат часу на складання податкової звітності та її подання до контролюючих органів [2, С.348]. Тобто в Україні фіскальна функція переважає над розподільчо-регулюючою, що призводить до недосконалого податкового зв'язку, не освідомлення сенсу та соціальної користі податків їх платниками та бажання ухилитися від їх сплати. У випадку, коли суб'єкти оподаткування будуть бачити ефективне та цільове використання бюджетних коштів на забезпечення соціальних потреб, то і відношення до податків зміниться.

Обов'язковою умовою ефективного реалізації подальшого розвитку податкової системи України, який сприятиме покращенню власної привабливості на світовому ринку, мають стати такі заходи, як: забезпечення стабільності податкового законодавства в Україні; спрощення всіх процедур адміністрування податків; утворення системи податкового контролю, яка забезпечить невідворотність покарання за вчинення податкового правопорушення, але не обтяжуватиме законослухняних платників податків податковими перевітками; запобігання корупції на всіх рівнях та підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів [3, С.16].

Доцільно застосувати законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати для підприємств за певними параметрами: чисельність працюючих, обсяг валового доходу від реалізації, вид податкового режиму – загальний чи спрощений [4, С.1]. Тобто, персональний або спеціальний підхід та режим оподаткування має застосовуватись масштабніше для добросовісних платників податків.

Використання сучасних цифрових технологій, інформація щодо доходів платників податків України призводить до трансформації інструментів оподаткування та процедур проведення податкового адміністрування [6, С.198-199]. Це є позитивним чинником еволюції оподаткування в Україні, оскільки вони спрощують та підвищують рівень спілкування (відносин) податкових органів держави з платниками податків, збільшується і зворотній зв'язок між сторонами.

На нашу думку, необхідним є створення професійного, неупередженого, відкритого, передбачуваного та відповідального партнера, сучасної сервісної служби з якісними контролюючими, адміністративними та інформаційними послугами. ДФС майбутнього варто співпрацювати з платниками за кращими стандартами в OnLine-режимі, у т.ч. завдяки повноцінному функціонуванню Електронного кабінету платника податків, розробці та впровадженню спеціалізованих програмних додатків; застосовуватиме автоматизовані процеси адміністрування податків, зборів, платежів; проводитиме електронні податкові перевірки та здійснюватиме звірки.

В Україні уже здійснено низку заходів з метою прискорення запровадження інформаційних технологій в сфері фіскального адміністрування. Україна, приєднавшись до плану BEPS, зобов'язалась імплементувати мінімальний стандарт Плану, який охоплює 4 етапи: боротьбу з податковими зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних режимів оподаткування; уникнення зловживань при застосуванні податкових конвенцій; розкриття інформації про використання схем агресивного податкового планування; та збільшення ефективності механізмів вирішення спорів щодо застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування між країнами.

Відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності (надання звітності у форматі XBRL) від 18 грудня 2017 р. №102/15 для вітчизняного фінансового сектору обов'язковим є впровадження єдиної системи фінансової звітності [7, С.4]. XBRL – «Розширювана мова ділової звітності», що є фінансовою інформацією, яка представлена особливим чином, розшифрована до найменших структурних одиниць – тегів (tags). Система пропонуватиме єдиний стандарт звітності в залежності від видів діяльності компаній та буде обладнана єдиним вікном для її подання.

Отже, податкова система України має структуру аналогічну західноєвропейським країнам, проте в ній досі присутні риси пострадянської системи. За прикладом Німеччини, Польщі, Великобританії початку XXI ст. доцільно працювати з населенням у сфері прояснення важливості та користі податків, принципів ведення податкової політики. Ці дії можуть сприяти оптимізації кількісного та якісного особового складу службовців ДФС. Україні необхідне не тільки декларування лояльного ставлення, але й фактично працююча структура за європейською системою відношення до платників податків та платників податків до держави. Запровадження нових технологій ведення оподаткування, спрощення подання податкової звітності, податкові ставки відповідно параметрів бізнесу, вдосконалення та забезпечення стабільності податкового законодавства. Всі ці заходи дадуть позитивний результат та збільшать конкурентоздатність, інвестиційну зацікавленість та дасть змогу гарантувати економічну безпеку України.

Література:

1. Філіпович І.О. Взаємодія держави та платника податків у контексті впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у сфері оподаткування / І.О.Філіпович // Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, (23 лютого 2018 р., м.Ірпін) – Ірпін: Університет ДФС України, 2018. – 265 с. – С. 81-84.
2. Чайка В. В. Податкова політика України: теоретико-правовий аспект : монографія. – Ірпін: Університет ДФС України, 2017. – 348 с.

3. Варналій З.С. Шляхи підвищення податкової конкурентоспроможності України в умовах діджиталізації, 2016 / Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, (23 лютого 2018 р., м.Ірпінь) – Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. – 265 с. – С. 13-17.
4. Фединчук Х. Оподаткування малого бізнесу в Україні : переваги і недоліки 2016 / Х. Фединчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2016_03_31_lviv/sekcija_section_8_2016_03_31/opodatkuvannja_malogo_biznesu_v_ukrajini_perevagi_i_nedoliki/122-1-0-1875.
5. Славкова А.А. Податкова політика України в умовах євроінтеграції: проблеми і перспективи /А.А. Славкова, О.С. Ватаманюк // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. пр. – К.: КНЕУ, 2018. Вип. 1 (31). – С.119-136.
6. Баранник Л.Б. Удосконалення фіскальної політики в Україні в умовах глобалізації / Л.Б. Баранник // Сучасні механізми забезпечення соціальноекономічної безпеки на мікро- та макрорівнях : матер. І міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпро: УМСФ, 2017. – 495 с. – С. 198-199.
7. Меморандум про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності від 18 грудня 2017 р. №102/15. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/MemorandumXBRL_Minfin_NBU_NSSMC_NFP_15122017pdf.pdf

Басюк Т.В.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Славкова А.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ФІСКАЛЬНИЙ ЕФЕКТ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Європейський вектор розвитку економіки нашої країни, інтеграція України у світовий економічний простір на засадах партнерства, курс на децентралізацію та реформування бюджетної системи країни актуалізують питання розподілу бюджетних ресурсів між державою та місцевими органами влади. Реформа бюджетного та податкового законодавства зробили певні корективи у механізм справляння податку на доходи фізичних осіб та його розподіл між бюджетами. Це вимагає проведення ретельного аналізу надходжень податку на доходи фізичних осіб у доходах державного та місцевих бюджетів.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є одним із найважливіших бюджетоутворюючих податків, за рахунок надходжень якого здійснюється фінансування загальнодержавних потреб та делегованих повноважень органів місцевої влади. Він є основним джерелом доходів місцевих бюджетів. Так, за період 2011–2014 рр. понад 70% податкових надходжень місцевих бюджетів та більше 60% сукупних доходів місцевих бюджетів формувались за рахунок надходжень ПДФО. Хоча реформа децентралізації внесла певні корективи щодо розподілу ПДФО до бюджетів різних рівнів (з 2015 року змінено єдині нормативи відрахування ПДФО за бюджетами кожного рівня – 25% зібраного на території податку йде до державного бюджету, 15% – до обласних бюджетів, 60% – до бюджетів міст обласного та районного значення, об'єднаних громад [1, с. 134]), податок на доходи фізичних осіб і сьогодні має суттєве значення у доходах місцевих бюджетів - 68,2% у 2018 році.

Упродовж 2014–2018 рр., спостерігалась тенденція до перманентного зростання абсолютного обсягу податку на доходи фізичних осіб, який надходив до бюджету держави – із 10,111 млрд грн у 2014 р. до 73,018 млрд грн у 2018 р [2]. Причиною збільшення надходжень ПДФО до бюджету є наслідки реформ 2014-2016 рр., що значною мірою характеризується зростанням мінімальної заробітної плати. Хоча, більшою мірою на збільшення обсягу ПДФО вплинуло розширення бази оподаткування

відмінним від заробітної плати (оподаткування пенсій та довічного грошового утримання) та підвищено основну ставку цього податку. Також, важливим фактором його збільшення є зростання ставок у вигляді процентів на поточних або депозитних банківських рахунках та вкладах (депозитах) у кредитних спілках (до 20% у 2015 році та 18% у 2016 році) [3, с. 9].

Важливим напрямом підвищення фіскальної ефективності ПДФО є запровадження диференційованих ставок оподаткування залежно від розміру доходів, оскільки, за даними науковців, частка доходу, що належить мільйонерам, становить понад 50%, а частка сплаченого ними ПДФО в загальній сумі надходжень зведеного бюджету України коливається в межах 2,0-2,5% [3, с. 24]. Фіскальний ефект від ПДФО можна підвищити за рахунок того, якщо податкове навантаження на доходи багатших платників (річний дохід перевищує 1 млн. грн.) буде корелювати з їх доходами.

Для підвищення ролі ПДФО як фіскального інструменту у місцевих бюджетах та зміцнення фінансової самостійності місцевих органів влади науковці пропонують перевести податок на доходи фізичних осіб до складу місцевих податків та стовідсотково перераховувати у місцеві бюджети органів місцевого самоврядування [3, с. 345]. Твердження є цілком вірним, оскільки зумовлено тим, що: по-перше, ПДФО є основним бюджетоутворюючим податком, що стягуються безпосередньо за місцем перебування особи; по-друге, він прямо залежить від доходів громадян окремих територій та рівня їхнього життя; по-третє, має широку податкову базу; по-четверте, досвід розвинених країн свідчить, що цей податок є потужним фінансовим ресурсом саме місцевих органів влади.

В країнах Європейського Союзу особистий прибутковий податок посідає важливе місце в забезпеченні фінансової стабільності, соціальної справедливості і сталого економічного розвитку. Його основним призначенням є наповнення бюджету, що підтверджується високим граничним розміром ставок податку. Так, у 2018 році середня найвища ставка цього податку у EU-28 складає 39,0%; у EA19 – 42,6%, у тому числі: Швеція – 57,1%; Данія – 55,8%; Греція – 55,0%; Бельгія – 53,2%; Португалія – 53,0%; Нідерланди – 52,0%; Франція – 51,5%; Фінляндія – 51,1%; Австрія – 50,0% [4, с. 27]. Наведені дані засвідчують, що в Україні ставки оподаткування доходів фізичних осіб знаходяться на значно нижчому рівні, ніж у європейських країнах. На рівні, адекватному українському, знаходяться лише ставки особистого прибуткового податку у постсоціалістичних країнах: в Болгарії та Румунії – 10,0%; Литві, Чехії та Угорщині – 15,0%; Естонії – 20,0% [4, с. 28].

На нашу думку, побудова оптимальної моделі ефективного механізму оподаткування доходів фізичних осіб має поєднувати в собі два рівні функціонування податку: державний та місцевий. Так, адже місцевий бюджет проявляється у створенні додаткових переваг для кожного індивіда в регіоні. За прикладом європейських країн податок спрямовується до місцевого бюджету за місцем реєстрації особи. Саме тому, місцеві ради зацікавлені у збільшенні кількості зареєстрованих осіб у своєму регіоні. Також, у свою чергу це може стимулювати збільшення загальнодержавних податків. Зокрема, дана взаємодія пояснюється тим, що загальнодержавні податки можуть надходити в місцеві бюджети.

Податок на доходи фізичних осіб є досить ефективним фіскальним інструментом регулювання соціально-економічних процесів в Україні. Це найдієвіша форма взаємозв'язку між державою, органами місцевого самоврядування, і в свою чергу громадянами країни. Економічний розвиток певного міста, регіону та і самої України визначає рівень доходу населення, що безпосередньо впливає на формування бази оподаткування. Тому у цьому і відображається фіскальний ефект ПДФО, адже виступає

інструментом забезпечення державою себе необхідними ресурсами для фінансування різних видів суспільної діяльності.

Отже, нарощуванню фіскального потенціалу податку на доходи фізичних осіб сприятиме продумана фіскальна політика, спрямована на виховання податкової свідомості, посилення відповідальності за порушення податкового законодавства, зниження навантаження на фонд оплати праці, тобто створення умов для легалізації тіньових доходів, що стане важливим кроком до розширення бази оподаткування.

Література:

1. Славкова А. Податок на доходи фізичних осіб у структурі публічних доходів / В.Орел, А.Славкова // Модернізація публічних фінансів: стан та виклики сьогодення: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 13 березня 2018 р. – К.: Аграр Медіа, 2018. – 197 с. – С.133-136.
2. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik?page=1>.
3. Фіскальні та соціальні ефекти реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/2017-07-18-Fiskalni_ta_sots_efekty-Personal-income-tax.pdf.
4. Taxation trends in the European Union. Data for the EU Member States, Iceland and Norway // Eurostat Statistical books. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. - 302 p.

Беззуб Р.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.*

ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Основною проблемою забезпечення сталого розвитку, що задовольняє потреби нинішнього покоління і не ставить під загрозу життєдіяльність нащадків, є інноваційна діяльність. На сьогодні вона стала вкрай актуальною для України.

Наразі екологічні інновації набувають особливого значення у зв'язку з проблемами екології на світовому рівні. Чинно вимог сталого розвитку, нові блага, технології, обладнання, способи виробництва повинні перевірятися на інноваційність, виходячи з таких основних вимог: інновації не повинні завдавати шкоди здоров'ю, мають сприяти зменшенню забрудненості оточуючого середовища, повинні забезпечувати економне використання природних ресурсів [4, с. 22-25].

Необхідною умовою та важливою складовою подальшого соціально-економічного та екологічного розвитку виступає екологічне підприємництво («зелений бізнес») в Україні. Це зумовлено низьким рівнем вітчизняної екологічності економіки, що відображається відповідною позицією у міжнародних рейтингах екологічної ефективності, які показують досягнення країн у сфері управління природними ресурсами та їх раціонального використання [3, с. 364-365].

Наразі необхідно привести галузь екологічного підприємництва в Україні у відповідність до міжнародних та національних екологічних стандартів: розвивати екологічні ринки товарів і послуг; підвищити зацікавленість споживачів в отриманні екологічних благ, а інвесторів - у виробництві конкурентоспроможної продукції з урахуванням екологічної складової; удосконалити державне регулювання екологічного підприємництва в регіонах тощо.

Відзначимо, що порушена проблема недостатньо досліджена як з теоретичного, так і з практичного погляду. Зокрема, у вітчизняній та зарубіжній літературі досі відсутнє уніфіковане трактування та законодавче визначення сутності, видів, критеріїв

ідентифікації, особливостей статистичного обліку, економічного аналізу екологічного підприємництва. Залишається невирішеною й низка питань стосовно його місця в реалізації концепції та стратегії сталого розвитку [1, с. 10–12].

Загалом виділяють такі напрями інноваційного екологічного підприємництва (бізнесу): виробництво екологічно чистих товарів; розробка і впровадження програмних засобів у галузі охорони навколишнього середовища, які використовуються для державного управління та звітності; екологічний аудит виробництв підприємств-природокористувачів і суб'єктів підприємництва; виробництво спеціальної екологічної техніки, пристроїв, приладів і апаратів для контролю за станом навколишнього середовища і очищення викидів, скидів й відходів від забруднюючих компонентів; застосування вторинних ресурсів і здійснення екологічного відтворення; створення та впровадження менш шкідливих і ресурсозберігаючих технологій, техніки й обладнання; торгівля квотами (дозволами) на викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря; впровадження екологічної освіти та виховання; надання спеціалізованих екологічних послуг тощо.

Важливий для України зарубіжний досвід свідчить, що активізація екологічного підприємництва впроваджує інноваційну роль фіскальних та економічних стимулів у галузі екологізації регіонального розвитку (приваблива кредитна політика, удосконалення правової бази діяльності відповідних підприємств тощо). Пріоритетним стає збільшення частки нематеріальних активів (екологічних інновацій, альтернативної енергетики, рециклінгу та повторного використання ресурсів, а також зростання соціальної відповідальності бізнесу). Крім того, відбувається акумулювання коштів для активізації екологічного підприємництва шляхом консолідації ресурсів держави та приватного бізнесу на пріоритетних напрямках діяльності [2, с. 52-53].

На думку автора, найближчим часом найбільш перспективним напрямом екологічного підприємництва в Україні може стати зменшення її енергозалежності (з початку бойових дій на Сході країни до імпорту нафти і природного газу додався імпорт вугілля). У цій ситуації доцільно збільшувати підтримку та прискорювати розвиток альтернативної енергетики, яка в якості палива використовує місцеві ресурси (біоенергетика) або взагалі не потребує паливної складової (сонячна, вітрова та мала гідроенергетика). У цих складних умовах еко-бізнес на основі прийнятого «зеленого тарифу» набуває все більш прозорого і вигідного характеру.

Інший напрям – реструктуризація великих заводів і організація інноваційних міні-заводів, які мають високий рівень рентабельності й екологічності виробництва. Однак, вона повинна супроводжуватися великим рівнем державного та іноземного інвестування.

Література:

1. Андреева Н.М., Козловцева В.А. Екологічно чисте виробництво в системі екологічного підприємництва: систематика наукового бачення та взаємозв'язку [Електронний ресурс] / Н.М. Андреева, В.А. Козловцева // Економічні інновації. – 2012. – Вип.48. – С.8–17. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67159/01Andreeva.pdf?sequence=1>.

2. Головня Ю.І. Екологічне підприємництво як основа збалансованого регіонального розвитку [Електронний ресурс] / Ю.І. Головня, О.М. Трубей // Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: тези III Міжнар. наук.-практ. конф. 04.06.2015 р. – К.: КНЕУ, 2015. – С. 51–53. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/18399/1/51-53.pdf>.

3. Кравченко М.С., Погорелов В.М. Екологічне підприємництво в Україні: сутність поняття, сучасний розвиток і перспективи цього виду діяльності в країні [Електронний ресурс] / М.С. Кравченко, В.М. Погорелов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2017. – № 16. – С. 362–369. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/2225-6407/article/view/136638/133667>.

4. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток підприємства: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л.І. Федулова, Е.М. Забарна, С.В. Філіппова. – Одеса, ОНПУ, 2016. – 700 с.

Берегеля В.

«Фінанси, банківська справа та страхування, 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри страхування Димніч О.В.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринок страхових послуг є одним із найважливіших елементів ринкової інфраструктури та фінансової системи будь-якої держави. Міжнародних досвід свідчить, що рівень розвитку економіки часто визначають за рівнем розвиненості страхового сектору, який за рентабельністю у провідних країнах світу випереджає промисловий та банківський сектори.

Згідно прогнозів Swiss Re, у 2019-2020 рр. глобальні страхові премії зростуть на 3% в основному за рахунок ринків що розвиваються, Азія матиме лідируючі позиції. В найближчі 2 роки приріст глобальних премій за рахунок Китаю складатиме 20%, який до середини 2030-х років має на меті перевершити США і стати найбільшим страховим ринком світу [4].

Ключовими тенденціями світового ринку страхових послуг за прогнозами стануть: зростання страхового сектора протягом наступних двох років; зниження вартості страхових продуктів у комерційному сегменті; ріст обсягу премій на 3%; премії по страхуванню життя в країнах із перехідною економікою упевнено зростатимуть, що зумовлено попитом на накопичувальні та інвестиційні продукти, особливо в країнах, що розвиваються. За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України за останні десять років за зібраними преміями складав лише 0,06% світового обсягу, що є у 400 разів меншим порівняно з США, у 60 разів – з Німеччиною. [1].

Національний ринок страхових послуг зазнає низки суттєвих перешкод, які сповільнюють його розвиток, зокрема: велика кількість шахрайства з боку страхових компаній, їх численне ухилення від сплати податків; недостатня прозорість фінансової звітності сектора страхових послуг й відсутність конкретної стратегічної інформації тощо. На нашу думку, це не повний перелік проблем, що стосуються ринку страхових послуг України. Для обґрунтування та надання практичних рекомендацій щодо перспективи розвитку ринку страхових послуг України, необхідно проаналізувати сучасний стан ринку через систему головних показників. При аналізі підсумків діяльності страхових компаній за I півріччя 2019 р., то варто зауважити, що ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських установ. Кількість страхових компаній на ринку щороку зменшується (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Динаміка кількості страхових компаній в Україні в 2010-2019 рр [2].

Кількість страхових компаній	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	I півріччя 2019
Загальна кількість, у т.ч.	456	442	414	407	382	361	310	294	291	249
СК «non-Life»	389	378	352	345	325	312	271	271	260	223
СК «Life»	67	64	62	62	57	49	39	33	31	26

Дані табл.1 свідчать, що кількість страхових компаній є прямо залежною від кількості наданих страхових послуг. Серед вчених-економістів існує думка, що зменшення кількості ненадійних страхових компаній веде до покращення якості страхових послуг та процвітання даного ринку [3].

Для більш детального аналізу ринку страхових послуг України варто розглянути його концентрацію за індексом Херфіндаля-Хіршмана. Цей індекс може мати значення від 0 до 10000. Основна перевага даного показника – це здатність тонко реагувати на перерозподіл часток між фірмами, діючими на ринку. Таким чином можна дізнатись, наскільки ефективно працює ринок, які саме суб'єкти господарювання надають найбільше страхових послуг. Незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 98,2% – акумулюють 100 СК "non-Life" (44,8% всіх СК "non-Life") та 96,5% – 10 СК "Life" (38,5% всіх СК "Life") [1].

Отже, пріоритетами для розвитку ринку страхових послуг України повинні стати: стабілізація фінансового становища більшої кількості суб'єктів економіки, шляхом державної підтримки населення, шляхом підвищення доходів та рівня життя; створення сучасної моделі ефективного управління страховими резервами; розвиток маркетингових рішень у страховій справі.

Література:

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>.
2. Статистика страхового ринку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/s>.
3. Золотарьова О.В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні / О.В. Золотарьова // Економіка і суспільство. – 2017. – №11. – С. 413-420.
4. Swiss Re представила обзор глобального рынка страхования: в 2018 году премии превысили \$5 трлн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/news/19/07/24/37009>.

Бідна Т., Вознюк Н.

«Менеджмент», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

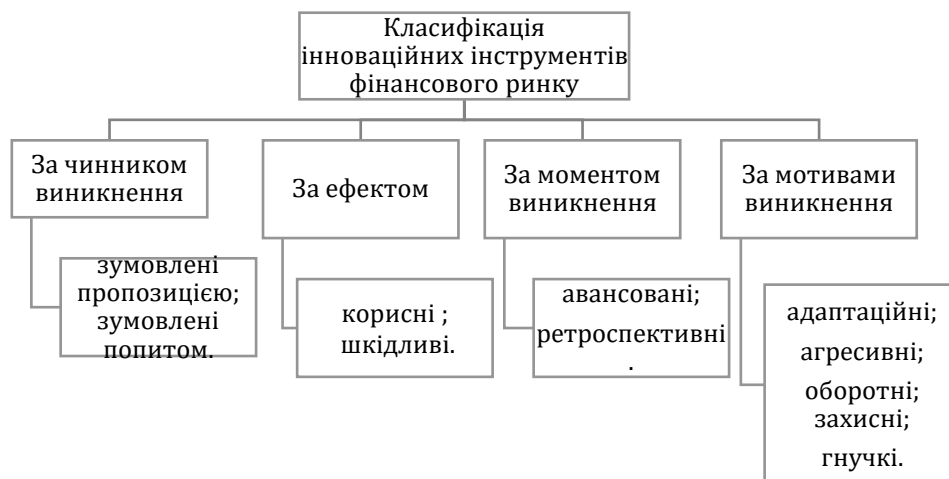
Науковий керівник- к.е.н, доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА РИНОК УКРАЇНИ

Головними завданнями держави на даному етапі розвитку можна вважати, перш за все, формування вигідних умов для вітчизняних та іноземних інвесторів і забезпечення економічного зростання. Нині на ринку України немає достатнього досвіду ефективного застосування фінансових інновацій.

Проблемам функціонування фінансових інструментів присвячено багато праць таких науковців, як: Білоус О., Бланк І., Воронцовський О., Галанов В., Грязнова А., Гудман Дж., Коттл С., Кучер Т. [1], Опарін В., Шишпанова Н. Їхні розробки стали основою для майбутніх досліджень щодо впровадження інноваційних фінансових інструментів на ринок України. Практична необхідність та недостатня розробка зазначеного питання обумовлюють актуальність обраної теми.

Досліджуючи дане питання, було встановлено, що фінансові інновації передбачають створення й поширення нових фінансових інструментів, технологій та ринків, які включають в свою чергу інституційні інновації, інноваційні процеси та продукти [2]. Фінансові інноваційні інструменти інтегрують в собі поняття як фінансової інновації, так і фінансового інструменту. Попри те, що наявна інноваційна складова, вони являються уніфікованими засобами розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів. При цьому їхня приналежність до фінансової інновації показує інноваційні інструменти як новоутворення.

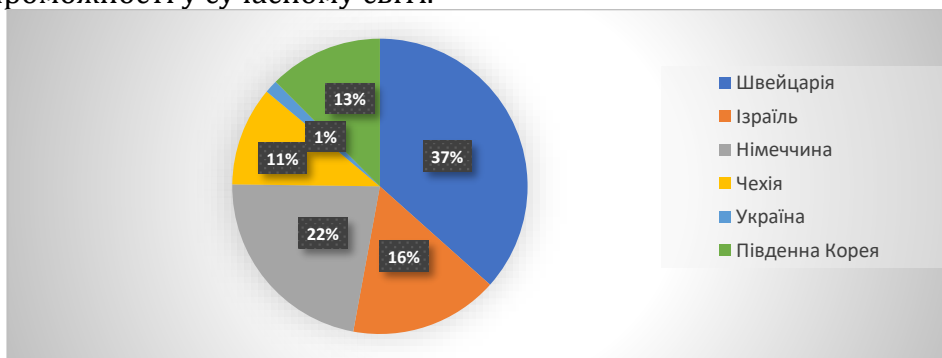

Рис.1 Класифікація інноваційних інструментів фінансового ринку [1]

Визначившись з класифікацією інноваційних інструментів можна зазначити, що кожен її елемент має значний вплив на фінансовий ринок. Створення фінансових інноваційних інструментів пов'язане з об'єктивними потребами фінансових ринків та управління ризиками. Стан фінансового ринку показує наскільки важливим є впровадження інноваційних інструментів.

На фінансовому ринку України переважає банківська система [3] і усі нестабільні явища та процеси, в першу чергу, відображаються саме на ній. Однак на ринок цінних паперів це також безпосередньо впливає. Протягом останніх років можна спостерігати негативні тенденції цих процесів, оскільки сучасний етап розвитку ринку фінансів є динамічним, важкопрогнозованим та складним. Такі наслідки вказують на недосконалість ринкової системи та на необхідність негайної розробки та впровадження нових заходів для стабілізації ринку, хоч такий період є найбільш сприятливим для впровадження інновацій, які так необхідні фінансовому ринку України.

Розвиток інноваційного потенціалу – це не тільки шлях динамічного розвитку та успіху, а й засіб забезпечення безпеки та суверенітету країни, її конкурентоспроможності у сучасному світі.

Рис.2. Порівняння частки високотехнологічного сектора виробництва промислової продукції різних країн у 2016 році [5]

Проаналізувавши діаграму, можемо зазначити, що Україна немає досвіду ефективного застосування фінансових інновацій, тому узагальнений досвід про застосування фінансових інновацій з-за кордону є досить важливим. Фінансові інновації надають можливість банкам знаходити нові шляхи фінансування та управління своєю ліквідністю, як одним із визначених напрямків банківської діяльності. Аналіз ринку України показує[4], що основною тенденцією на розвиток є визначення оптимального каналу обслуговування клієнта, розподіл та об'єднання фінансових контрактів,

розподілу нових фінансових послуг. Перелік таких нововведень досить значний, проте складно дати однозначну оцінку, оскільки саме вони викликають масштабні перетворення фінансових ринків. Для того, щоб ефективно застосовувати ці інструменти, потрібно проводити економічні дослідження та необхідна активна підтримка самої держави.

Отже, Україна ще не достатньо використовує закордонний досвід в сфері фінансових інструментів, помітним є нестача нестандартних ідей [6], які необхідні для залучення джерел фінансування. В Україні наявний економічний потенціал і він дає перспективи для впровадження інноваційних фінансових інструментів що безпосередньо впливають на розвиток фінансової системи країни.

Література:

1. Кучер Т.Л. Інноваційні фінансові інструменти: теоретичні засади процесу утворення / Т.Л. Кучер, В.С. Свірський // Інноваційна економіка. – 2012. – №8. – С.248–251
2. Tufano P. Financial Innovation: Handbook of the Economics of Finance (Volume 1a: Corporate Finance) / G. Constantinides, M. Harris and R. Stulz eds. – Amsterdam: Elsevier, 2003. – P. 307–336).
3. Бобик А. В. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. Бобик А. В., Танчак Я. А.-2019.- с.481.
4. Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України (присвяченої пам'яті професора Л. Л. Тарангул) : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 20-22 березня 2019 р., м. Ірпінь. / Ун-т ДФС України, Навч.-наук. ін-т фінансів, банківської справи, Академія економічних наук України [та ін.]. ; редкол. : П. В. Пашко, М. О. Кужелев [та ін.]. – Ірпінь, 2019. – с.78-79
5. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2018. – 98 с.
6. Dr. Helke Waelde. An overview of innovative financial instruments used to raise funds for international development-2013.-p

Білошанка В.

*кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри банківської справи
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

БАНКІВСЬКА ПІДТРИМКА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЕКТІВ

Сталий розвиток суспільства і створення кращих умов життя населення за умов раціонального використання ресурсів без нанесення шкоди навколишньому середовищу є актуальним питанням сьогодення. Людство змушене відкинути віковий імператив підкорення природи, який призвів до забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів і ясно позначив загрозу глобальної екологічної кризи. Саме тому понад 40 років одним з основних предметів заклопотаності Світового банку було питання оцінки і регулювання екологічних наслідків фінансованих ним проектів. Принципи політики банку багато років сприймалися суспільством як основоположний стандарт захисту населення і охорони навколишнього середовища. В серпні 2016 року Рада виконавчих директорів Світового банку затвердила нові Основи соціально-екологічної політики, які посилили охорону навколишнього середовища при реалізації фінансованих банком інвестиційних проектів. Завдяки цьому, невід'ємною частиною банківських проектів стали оновлені, поліпшені заходи захисту навколишнього середовища.

Поділяємо думку, що екологічна політика покликана узгодити соціальні та екологічні завдання суспільства як основу вирішення проблеми глобальної екологічної кризи [1, с.2]. Відтак, вважаємо, що підтримка екологічних проектів має бути в фокусі топ-менеджменту будь-якого банку. Адже забезпечення стабільного розвитку банку і його клієнтів в довгостроковій перспективі за допомогою фінансової підтримки проектів, які мають нарівні з фінансовою результативністю позитивний екологічний вплив, відповідає вимогам сучасного суспільства.

Банківська діяльність, як і будь-яка інша комерційна діяльність, повинна здійснюватися з дотриманням таких принципів: дотримання права людини на сприятливе навколишнє середовище; забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини; науково обгрунтоване поєднання екологічних, економічних і соціальних інтересів людини, суспільства і держави з метою забезпечення сприятливого навколишнього середовища та екологічної безпеки; охорона та раціональне використання природних ресурсів як необхідні умови екологічної безпеки; пріоритетність збереження природних екологічних систем, ландшафтів і природних комплексів; фінансова підтримка науково-дослідних робіт в сфері охорони навколишнього середовища, ресурсозбереження і забезпечення екологічної безпеки.

Політика підтримки екологічних проектів повинна поширюватися на всі проекти, пов'язані з кредитуванням, торговим, проектним і борговим фінансуванням, гарантіями, лізингом, факторингом підприємств малого, середнього та корпоративного бізнесу. Банки не повинні фінансувати або надавати іншу підтримку діяльності клієнтів, яка прямо або побічно завдає шкоди навколишньому середовищу, населенню. Менеджмент банків повинен уникати надмірної концентрації банківських ресурсів в галузях, здатних завдати істотної шкоди навколишньому середовищу і таких, що мають значні негативні соціальні наслідки. Підтримка банками проектів, спрямованих на ресурсозбереження і реалізацію програм фінансування енергозберігаючих проектів компаній і підприємств сьогодні на часі.

Особиста позиція автора в тому, що з метою реалізації політики підтримки екологічних проектів в банках доцільно впроваджувати систему управління екологічними та соціальними ризиками, що включатиме: попередній аналіз діяльності клієнтів; класифікацію клієнтів за ступенем їх екологічного та соціального впливу на навколишнє середовище; оцінку екологічного та соціального ризику клієнтів; розробку заходів щодо зниження шкідливого впливу діяльності клієнтів; періодичний моніторинг діючої клієнтської бази. Банк має інформувати контрагентів про свої цінності, вимоги і стандарти діяльності в частині екологічних і соціальних питань.

Процедура оцінки потенційних екологічних і соціальних ризиків проектів складається з п'яти етапів: 1– скринінг (попередній аналіз даних для визначення ступеня впливів і необхідності детальної оцінки); 2 – класифікація проектів в залежності від суми фінансування і виявлених соціально-екологічних впливів з виділенням наступних категорій: категорія А – проекти з високим потенційним рівнем негативних екологічних та (або) соціальних впливів, які носять незворотній і (або) безпрецедентний характер; категорія В – проекти з середнім рівнем потенційних негативних екологічних та (або) соціальних впливів у порівнянні з категорією А; категорія С – проекти з мінімальним рівнем потенційних негативних екологічних та (або) соціальних впливів або проекти, потенційний негативний вплив яких виключено; 3 – екологічний і соціальний аналіз впливів проектів в разі наявності високого або середнього соціально-екологічного ризику (категорії проектів А і В) на відповідність вимогам національного законодавства та міжнародним стандартам; 4 – оцінка і прийняття рішення з урахуванням фінансових, економічних, репутаційних та соціально-екологічних параметрів. Для оптимізації підтримуваних банком угод визначаються заходи щодо запобігання або компенсації негативного впливу проекту і поліпшення його екологічних показників; 5 – моніторинг для отримання актуальної інформації щодо проекту і виконання учасниками проекту заходів з управління виявленими ризиками.

Банки можуть брати активну участь в оцінці екологічних ризиків великих, соціально значущих проектів, взаємодіючи з незалежними експертами в цій галузі, сприяючи досягненню максимальної відкритості та проведенню консультацій з населенням, чий права і благополуччя потенційно можуть бути порушені проектом.

У порівнянні зі стандартними банківськими продуктами фінансова підтримка екологічних проектів може сприйматися як більш складна і ресурсномістка. Впровадження подібних програм зажадає від банків перерозподілу ресурсів і коригування процедур кредитування та оцінки ризиків, звітності, навчання персоналу, маркетингу. Також, безперечно, знадобляться додаткові критерії відбору та оцінки позичальників. Але принцип фінансування реальних життєствердних проектів економіки має поступово перетворитися на мейнстрім. Банки, які апелюють до грошей як до головного продукту, рано чи пізно стають заручниками фінансових мультиплікаційних пірамід. Натомість, перспективною в контексті екологічного розвитку країни на основі збереження екологічної безпеки вбачаємо підтримку банками енергетичних та кліматичних інновацій, проектів впровадження вітряної та сонячної енергії, енергозберігаючої архітектури, а також органічного землеробства. Саме ці напрямки вказані у Національній стратегії екологічної політики України до 2030 року (розробленій Мінприроди за технічної допомоги ЄС) як такі, що стосуються глобальних процесів збереження довкілля та досягнення сталого розвитку[2]. Банки повинні сприяти тому, щоб проекти, які реалізуються за участю їх фінансової підтримки, здійснювалися відповідно до національних та міжнародних вимог у сфері екології з урахуванням кращих світових практик.

Література:

1. Глуха В. В. Актуальні проблеми та перспективи державної екологічної політики *України. Актуальні проблеми державного управління*. 2016. № 1. С.1-4
2. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua/news/32797.html> (дата звернення: 21.10.2019)

Борисенко І.

«Менеджмент»,

ОП «Фінансово-економічна безпека суб'єктів господарювання»

Київський національний університет технологій та дизайну

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів

та фінансово-економічної безпеки Вергун А. М.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Планування економічної безпеки необхідно розглядати як складову системи управління підприємством, що містить в собі забезпечувальну і функціональну складову. Перша з них представлена підсистемами організаційного, методичного, нормативного і правового забезпечення. Функціональна складова поєднує функції формування прогнозів і планів, а також комплекс економічних та організаційних методів, що сприяють вирішенню завдань з контролю за станом підприємства і своєчасної діагностики.

Відповідно до рівнів економічної безпеки підприємства слід диференційовано підходити і до сутності функцій управління, зокрема планування й контролю.

Під час формування системи економічної безпеки підприємства слід враховувати важливі положення, які охоплюють її індивідуальність; основні джерела; перелік інтересів учасників; принципи здійснення тощо. Так, перше положення пов'язане із тим, що напрям і характер діяльності щодо забезпечення економічної безпеки насамперед визначаються відношенням осіб до підприємства в цілому і окремих напрямків його бізнесу, компетентних приймати рішення, тобто засновників і власників, менеджерів всіх ланок управління.

Саме це коло осіб повинно бути найбільш зацікавленим в успішному веденні бізнесу. Слід, проте, звернути увагу, що інтереси власників та найманих менеджерів можуть мати різну спрямованість. Тому у вирішенні питань, пов'язаних із забезпеченням економічної безпеки насамперед мають бути зацікавлені власники бізнесу, адже при реалізації загроз, що перешкоджають економічному становищу фірми, найманий менеджер ризикує лише втратою робочого місця, власник же втрачає свій капітал. Отже, його ризик має вищий рівень витрат. Тому політику економічної безпеки повинні забезпечувати передусім власники капіталу, а не керівник служби безпеки.

Друге важливе положення, яке має визначати зміст системи економічної безпеки, пов'язане із суттю самого поняття "економічна безпека", оскільки це стан захищеності від збитків різного характеру. Забезпечення економічної безпеки — цілеспрямована діяльність щодо виявлення, локалізації та зведення до мінімуму втрат від реальних та потенційних загроз.

Третє положення передбачає, що будь-які дії, які порушують нормальне функціонування господарюючого суб'єкта, повинні розглядатися як загрози його економічної безпеки. Воно ґрунтується на тому, що будь-який збиток має конкретне грошове вираження, а на його покриття повинні вилучатися з обігу відповідні матеріальні та фінансові ресурси, що так чи інакше відбивається на економічному положенні суб'єкта господарювання.

Четверте положення полягає в тому, що системи економічної безпеки різних підприємств завжди індивідуальні. Тому заходи щодо забезпечення відповідного рівня економічної безпеки повинні бути усвідомленими, що дозволить розробити шляхи запобігання загроз саме даному напрямку бізнесу підприємства.

П'яте положення підкреслює, що діяльність із забезпечення економічної безпеки має базуватися на дотриманні законності, тобто будь-які дії, спрямовані на захист інтересів фірми, що суперечать законам, повинні розглядатися як загрози економічній безпеці.

Шосте положення зводиться до того, що будь-яка діяльність із забезпечення економічної безпеки повинна економічно обґрунтовуватися. Статистичні дані світової практики переконують, що західні фірми на забезпечення своєї безпеки витрачають до 20-25% прибутку. Витрати на захист того чи іншого ресурсу фірми що перевищують 25% отриманого економічного ефекту від використання і певного ресурсу, становлять під сумнів доцільність та обґрунтованість такого захисту.

Сьоме положення стверджує, що діяльність із забезпечення економічної безпеки повинна мати систематичний планомірний характер. Періодичними можуть бути окремі заходи, що проводяться у межах системи забезпечення безпеки.

Восьме положення вимагає дотримання принципу системності і врахування ймовірних загроз, тобто комплексного підходу до вирішення проблеми економічної безпеки. Необхідний рівень економічної безпеки не буде забезпечений, якщо одночасно з підвищенням уваги до захисту одних напрямів, буде проігноровано інші., наприклад, роботу з персоналом.

Усю сукупність рішень, які приймаються на підприємстві, можна поділити на два види — тактичні, такі що, націлені на поточне використання наявного економічного потенціалу і стратегічні, які стосуються процесів поповнення, створення економічного потенціалу та відповідають вимогам безпеки системи і лежать в основі стратегії підприємства. Така сукупність стратегічних рішень за характером реагування на зміни факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства дістала назву "стратегія економічної безпеки". Вона складається з двох основних елементів – групи стратегій підтримки економічної безпеки (усунення існуючих загроз, запобігання можливим загрозам, компенсації збитку) та групи стратегій відновлення економічної безпеки

(збільшення прибутків, зниження витрат, продаж активів, комплексна стратегія відновлення).

Література:

1. Євдокимов Ф.І., Федорова Н.В. Оцінка економічної безпеки підприємства та її планування // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2000. – №4(4.2). – С. 108-110.
2. Єрмошенко М. М. Засади стратегічного планування фінансової безпеки держави. — Суми: ВВП „Мрія-1 ЛТД”. – 2002.
3. Кузенко Т.Б. Концептуальні підходи до планування економічної безпеки підприємства / Націоналізація і приватизація в Україні: минуле, теперішнє, майбутнє // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Серія економічна. – Вип. №605. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2003. – С.51-60.
4. Плетникова И.П. Определение уровня и планирование ЭБП // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2000. – №4 (Ч.2) – С.100-108.

Брезіцька О.

*Старший викладач кафедри менеджменту і маркетингу
ВНЗ Київський університет ринкових відносин*

ФІКТИВНІ АКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ВАРТОСТІ АВІАПІДПРИЄМСТВ

Управління підприємством, засноване на максимізації його вартості, є одним із самих ефективних, оскільки саме зміна вартості підприємства за період, являючись критерієм ефективності господарської діяльності, враховує практично всю інформацію, пов'язану з його функціонуванням. Об'єднавши в собі весь попередній досвід розвитку концепцій управління, корпоративно-капіталізований підхід відображає якісний стрибок в ідеології оцінки та прийняття управлінських рішень [1].

Вагомі дослідження з цього питання було створено, в першу чергу, західними авторами-практиками, що мають досвід консультаційних послуг з оцінки вартості багатьох компаній, такими як Ф.Еванс, Д.Бішоп, С.Рід, Т.Коупленд, Т.Коллер, Дж.Мурін, Е.Джонс, М.Скотт та інші. Найбільший внесок в розвиток основ вартісного управління з урахуванням особливостей української економіки зробили Н.Жиленко, В.Карцев, О.Мендрул, В.Пашков, Н.Тертична, Т.Момот, Г.Астапова та інші.

Визначення вартості компанії є одним із найбільш важливих завдань у галузі корпоративного управління, адже це дає можливість оцінити рівень конкурентоспроможності та успішності фірми на ринку.

Корпоративна вартість підприємства - це різновид ринкової вартості, яка визначається за допомогою показників корпоративної стійкості [3]. Таким чином, корпоративна вартість обумовлюється економічної надійністю підприємства і характеризується стабільністю його функціонування.

Ефектом від впровадження розробок з формування корпоративної вартості авіатранспортного підприємства виступає позитивна різниця між корпоративною та реальною (або номінальною) вартістю, яка є обґрунтованою характеристикою забезпечення залучення додаткових інвестиційних та кредитних ресурсів. Авіапідприємствам необхідно посилювати емісійну активність. Інвестори мають збільшувати статутний капітал, а для цього треба збільшити статутний капітал випускаючи акції і розподіляючи ці частки між інвесторами. Таким чином, через корпоративну вартість здійснюється управління оборотним капіталом, тобто збільшення і зростання цього капіталу, і як наслідок збільшення ефекту використання капіталу. Використання корпоративного статусу практично не здійснюється, тому що немає методичного забезпечення. Тому, необхідно створити методичне забезпечення,

щоб підприємства змогли вирішувати завдання забезпечення оборотними коштами за рахунок корпоративних інструментів капіталу. Використання емісійного способу не завжди є виправданим та має юридичну основу (кворум акціонерів знижувати не можна, або кворум зібрати не можливо, а рішення потрібно приймати), тому потрібно формувати вартість, щоб забезпечити оборотними засобами підприємство. Таким чином, було створено фіктивні акції.

Фіктивні акції це похідні фінансові інструменти, такі опціони, ф'ючерси, форварди, своп [2]. Але, на відміну, від чотирьох відомих фінансових інструментів, фіктивні акції можуть обмінюватись не лише на реальні акції, а й на грошові кошти.

$$KWp_{fa} = KW_{fa} \cdot E_{fa} = KW_{fa} \cdot (N - A_p) \cdot k_{z.a.} \cdot E_{fa} \quad (1);$$

KW_{fa} - корпоративна вартість пакета фіктивних акцій;

KW_{fa} - корпоративна вартість фіктивної акції;

N - номінальна вартість фіктивної акції;

A_p - реальна вартість фіктивної акції;

$k_{z.a.}$ - коефіцієнт інвестиційної активності.

E_{fa} - кількість акцій[2].

Оптимізація оборотного капіталу авіакомпаній через емісію фіктивних інструментів капіталу відбувається шляхом залучення інвестиційних ресурсів і утворення корпоративного зобов'язання авіапідприємств щодо подальшого здійснення обміну фіктивних акцій інвесторів на реальні корпоративні частки.

Таким чином, на основі вартості підприємства можуть визначатись не тільки результати його діяльності, а й рівень економічної безпеки.

Література:

1.Брезіцька О. В. Методичні підходи щодо визначення корпоративної вартості авіатранспортних підприємств. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць.Вип. 2(141)/Наук.ред. І. Г. Манцуrow . - К.,2013-с. 118–121.

2.Брезіцька О. В. Формування корпоративної вартості авіакомпаній з урахуванням фіктивних акцій // Матеріали І Галузевої науково-практичної інтернет-конференції «Фінанси підприємств авіаційної промисловості і транспорту».-К.:KITЗ НАУ, 2016.-с.29

3.Brezitskaya Elena. Managing corporate cost airlines // 8th International Scientific Conference“Applied Sciences in Europe: tendencies of contemporary development”:Papers of the 8th International Scientific Conference. October 18, 2014,Stuttgart, Germany.- С.71-77

4.Нусінова О.В. Вартість підприємств як показник результатів діяльності // Електронний ресурс.- Режим доступу:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsui/bitstream/lib/5338/f>

Брусенцева К., Покушевська Т.

«Міжнародна економіка і менеджмент», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

З кожним роком кількість інновацій, що впроваджуються в таких сферах, як освіта, медицина, агропромисловий комплекс та інші, зростає. Суспільство має можливість не лише бути свідками виникнення даних нововведень, а й брати участь в їх розробці. Поряд з використанням окулярів, які здатні зменшити рівень косоокості у дітей, застосуванням безшовної хірургії та прокладенням «оксамитового шляху», широкої популярності набуває введення блокчейн-технологій. Адже завдяки стрімкому розвитку інновацій, вдосконаленню міжнародного поділу праці існує потреба у переході

від застарілих методів надання послуг до більш розвинених. Проблема нашого дослідження полягає у розгляді особливостей впровадження блокчейн-технологій в сфері публічного адміністрування в Україні [2]. У поданій роботі будуть проаналізовані переваги та недоліки вищезгаданої електронної системи. На основі цієї інформації та закордонного досвіду впровадження блокчейн-платформ чітко будуть визначені подальші перспективи розвитку даних платформ в Україні. Хоча Україна не належить до економічно високо розвинених країн, таких як США, Канада, Німеччина, Швеція та ін., за даними, що були представлені на Всесвітньому економічному форумі (WEF), вона входить до числа 14 країн-лідерів з підтримки блокчейн – технологій.

Що ж це взагалі за технологія? Марк Гінзбург - український та американський підприємець, який вперше продав свою квартиру за криптовалюту з використанням повного циклу технології блокчейну, зазначив, що блокчейн – це технологія, яка докорінно змінить світ. Інновація, яка являє собою один із засобів зберігання інформації, за якого відсутній центральний сектор. Тобто, завдяки децентралізованій системі розподільчого сектору, будь-яка інформація, що колись була створена, розподіляється миттєво по всіх пристроях, які знаходяться в даній мережі.

Чому саме тема блокчейн – технологій є актуальною в наші часи? Відповідь полягає у значній кількості переваг даної електронної системи [1]. До переваг відносять:

- Мінімальний ризик «хакерських» проникнень в систему, адже неможливо мати доступ до всіх баз даних на різних комп'ютерах одночасно;
- Можливість здійснювати будь-які транзакції миттєво;
- Децентралізована система, що полягає у відсутності посередника – людини, яка б відповідала за збереження всіх даних в мережі та підтримувала її стабільну роботу.

Проте, не дивлячись на велику кількість переваг над іншими електронними системами, основним ризиком існування даної технології є ступінь її підтримки, кількість активних користувачів. Адже з кожним роком все більше електронних систем стають наявними для використання.

Blockchain – це не лише можливість здійснювати швидко будь-які фінансові операції. Що стосується саме сфери урядування, то досліджувана технологія дає змогу вирішити чимало проблем: зменшити ризики підробки даних, вдосконалити систему захисту даних, скоротити корупцію, тощо [3].

Аналізуючи вітчизняну та іноземну джерельну базу, визначимо основні напрямки застосування блокчейну у сфері публічного врядування.

1. Виборчий процес. Основними завданнями блокчейн-технологій у даному процесі є доступність та неможливість сфальсифікувати результати голосування. У більшості блокчейн-системах використовується «цифрова скринька», якою можуть скористатись громадяни, знаходячись у будь-якій точці світу [4]. Таким чином, в США та країнах ЄС вже активно використовується дана технологія у процесі голосування. Наприклад, у 2014 році технологія блокчейну використовувалась у процесі внутрішнього голосування на партійних зборах в Копенгагені за ініціативою данської партії «Ліберальний Альянс», що дозволило забезпечити належну прозорість процесу.

2. Блокчейн-системи розподіленого документообігу. Основним завданням цієї технології в даному напрямку є надання послуг в режимі он-лайн, завдяки чому громадяни можуть дистанційно одержувати нотаріальні послуги, користуватися послугами інтернет-банкінгу. Наприклад, у грудні 2015 року урядом Естонії в рамках проекту «BitNation» було впроваджено блокчейн-технологію державного нотаріату «BitNation Public Notary» [6]. А у 2017 році в США за ініціативою юридичної фірми Pillsbury Winthrop Shaw Pittman LLP спільно із стартапом «Symbiont» було представлено

подібну блокчейн-систему документообігу для процесу реєстрації компаній, відстеження руху акцій, комунікацій та управління.

3. Захист персональних даних у сфері охорони здоров'я. У даній сфері блокчейн-системи використовуються для реєстрації медичних даних. Ця технологія дозволяє формувати історію хвороб пацієнтів за все їхнє життя. До того ж, одержати доступ до такої інформації можливо лише за наявності довірених цифрових підписів лікаря та пацієнта. У світовій практиці застосування блокчейн-технологій у сфері охорони здоров'я набуло потужного розвитку з 2016 року [7]. Наприклад, у Великобританії для національної служби охорони здоров'я (NHS) на основі сервісів корпорації «Google» розроблено блокчейн-систему, яка регулює роботу з опрацювання інформації про пацієнтів закладами охорони здоров'я [5].

4. Облік земельних ресурсів. Завдяки блокчейн-технологіям є можливість суттєво зменшити тривалість здійснення операцій, пов'язаних з набуттям прав власності або користування земельними ділянками, а також підвищення рівня надійності в цілому. Так, наприклад, для здійснення суспільного контролю за системою обліку земельних ресурсів Міністерством аграрної політики та продовольства України спільно з Державним агенством електронного урядування України та Transparency International представлено оновлений Державний кадастр, який тепер буде працювати на цифровій технології «блокчейн».

5. Державні блокчейн-системи аукціонів. Основним завданням використання блокчейн-системи в даному напрямку є необхідність забезпечити прозорість будь-яких транзакцій та захищення від спотворення даних. Наприклад, одним із вітчизняних проєктів з проведення електронних торгів є e-Auction 3.0. Державні аукціони на цій платформі вже проведено в декількох регіонах України [8].

Отже, застосування блокчейн – технологій допоможе подолати ряд серйозних проблем в сфері адміністрування. Проаналізувавши досвід розвинених країн, які характеризуються широкою підтримкою розвитку блокчейну, ми можемо зробити висновок, що подальші перспективи впровадження даної технології в Україні не лише у сфері освіти, медицини, є значними. Нами було чітко окреслено переваги зазначеної електронної системи над іншими, які характеризуються численними недоліками. В результаті вдосконалення блокчейн системи у сфері публічного адміністрування, буде встановлений більш високий рівень довіри до органів публічної влади, нижчий рівень корупції, прозора електронна взаємодія між органами публічної влади.

Література:

1. Карпенко О. В. Цифрова технологія "блокчейн" в державному управлінні: сутність, переваги та ризики застосування. / О. В. Карпенко, А. С. Осьмак. - Одеса, 2018. Вип.21. – С. 20-28.
2. Карпенко О. В. Цифрове врядування: імперативи реалізації в Україні. / О. В. Карпенко // Актуальні проблеми державного управління. / О. В. Карпенко. – Одеса, 2017. – С. 57–61.
3. «У майбутньому Україна переведе всю цифрову державну інформацію на блокчейн – платформу», - Денис Чернишов [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/u-maybutnomu-ukraina-perevede-vsya-tsifrovu-derjavnu-informatsiyu-na-blokcheyn-platformu---denis-chernishov>.
4. Підписано меморандум із впровадження технології блокчейн [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://ti-ukraine.org/news/pidpysano-memorandum-iz-vprovadzhennia-tekhnohii-blokchein/>.
5. How to use the BITNATION Blockchain Notary [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://steemit.com/blockchain/@flexliv/how-to-use-the-bitnation-blockchain-notary>.
6. Blockchain Startup to Secure 1 Million e-Health Records in Estonia [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.coindesk.com/blockchain-startup-aims-to-secure-1-million-estonian-health-records>.
7. Google's DeepMind plans bitcoin-style health record tracking for hospitals [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/technology/2017/mar/09/google-deepmind-health-records-tracking-blockchain-nhs-hospitals>

8. Бєлая Церковь переходит на e-Auction 3.0 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://gesellberg.com/ru/tag/e-auction-3-0/>.

Будзан О., Михайлов М.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», V курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - к.е.н., доц., доцент кафедри страхування Баранова О.В.*

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТРАХОВОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Сучасна система медичного захисту населення, навіть після спроб реформування все одно потребує подальших кроків з вдосконалення. Новий принцип, коли фінансування медичних закладів здійснюється в залежності від кількості закріплених хворих, а зарплата лікаря залежить напряду від кількості людей, які підписали декларацію з ним вирішує тільки частину проблем. Дійсно, такий принцип - «гроші йдуть за пацієнтом» дозволяє більш ефективно управляти бюджетними витратами, фінансуючи медичні заклади саме в достатньому обсязі, а не більше чи менше, ніж потрібно. Також він дозволяє частково відновити соціальну справедливість, яка виражена у низькому середньому рівні зарплат медичного персоналу, шляхом її збільшення пропорційно реальному навантаженню [1].

Водночас така медична система взагалі не вирішує проблеми загальнонизького медичного забезпечення та якості надання медичних послуг. Нажаль, в Україні спрямовується невеликий відсоток витрат на капітальні інвестиції та розвиток вже існуючої медичної бази, ремонт лікарень та поліклінік, заміну обладнання в кабінетах [2]. Вже зараз деякі медичні заклади потребують капітального ремонту, але ці потреби будуть зростати з кожним роком. Це суттєва проблема, адже важливо не тільки зібрати кошти, а й правильно їх використати. Але недостатність коштів у бюджетній галузі давно можна назвати хронічною хворобою, але дефіцит не єдина проблема, яка існує у сфері охорони здоров'я.

Недостатність коштів зумовлює низькі зарплати і як наслідок низьку мотивацію медичного персоналу. Нова реформа охорони здоров'я частково вирішила цю проблему, дозволивши отримувати зарплату лікарям-терапевтам в залежності від їх навантаження. Але по-перше, реформа ще не торкнулася лікарів вторинної та третинної ланки, у яких залишилися ті самі зарплати як і були, а по-друге виникли конфліктні ситуації при визначенні розміру договірної заробітної плати.

За новим законодавством, лікарі первинної ланки медичної допомоги виділяються в окрему некомерційну організацію, яка укладає зі своїми співробітниками колективний договір на договірних засадах. Таким чином, лікарі та правління домовляються про систему оплати праці в межах наявних бюджетних коштів. Проблема ж виникла у тому, що працівники бюджетної сфери фактично не звикли домовлятися про високі зарплати, та про зарплату взагалі. Тому в частині лікарень сталася ситуація, коли підписаний колективний договір взагалі не передбачав підвищень [3].

При бажанні впровадити страхову медицину перш за все постає питання про схему фінансування медичних послуг. Той факт, що держава повинна мати ключову роль у новій системі охорони беззаперечний, але існує два питання: перше, в якому обсязі держава повинна фінансувати медичні послуги для населення, та друге – чи будуть в цілому збільшуватися видатки.

Ці два прості питання створюють чотири варіанти реформ. Перший - держава продовжує фінансувати сферу охорони здоров'я, не збільшуючи своїх витрат. Проведена вже реформа відноситься саме до цього варіанту, адже передбачає іншу модель перерозподілу наявних бюджетних коштів. Другий варіант, при якому роль держави в

фінансуванні охорони здоров'я залишається, але ми при цьому збільшують видатки – що, на нашу думку, не може бути реалізованим тільки при впевненості у зростанні доходів бюджету без серйозного впливу на зростання економіки.

Третій і четвертий варіант, зрозуміло що передбачають так чи інакше пайову участь споживачів медичних послуг та держави у їх оплаті. Якщо вводити страхову медицину з умовою, що частину полісу буде сплачувати держава, а іншу частину – споживачі, то можна вважати, що населення буде сплачувати за все, просто по іншій схемі. В якомусь сенсі це маніпуляція фактами, але питання, на нашу думку, все одно залишається відкритим.

Обираючи схему з участю страхувальника у фінансуванні медичних послуг, а точніше фінансуванні купівлі полісу страхування, варто розділити які саме ланки буде мати медична система і в якому об'ємі буде відбуватися фінансування. Ми пропонуємо розділити всю систему охорони здоров'я на три рівні. Фінансування першого рівня буде відбуватися за рахунок держави і він покликаний забезпечити фінансування державних програм боротьби з туберкульозом, СНІДом та витрати пов'язані із швидкою невідкладною допомогою, катастрофами, а також гарантувати отримання медичної допомоги дітям, пенсіонерам та військовим. Наступний рівень передбачає обов'язкове медичне забезпечення на основі стандартів ОМС. Третій рівень буде гарантувати додатковий захист і буде базуватися на добровільному медичному страхуванні. Фінансування другого та третього рівнів відбувається за рахунок роботодавців та громадян. Дана концепція дозволить зменшити корупцію, підвищить ефективність використання грошей, створить умови для економічного стимулювання працівників охорони здоров'я.

Дана модель враховує світовий досвід, і більш за все схожа на німецьку систему охорони здоров'я, яка побудована на принципах суспільної солідарності, коли здорові фінансують хворих, а багаті – бідних.

Інша модель фінансування передбачає покриття плати за основні медичні послуги на пряму з бюджету на підставі того, що отримувачі даних послуг вже сплатили достатню кількість податків. Логіка такого фінансування також передбачає виділення надходжень від непрямих податків саме на цільове фінансування медицини, адже саме ці податки в будь-якому випадку сплачує тіньова економіка. Таким чином встановлюється соціальна справедливість, при якій в незалежності від «чистоти» заробітної плати, ти все одно фінансуєш медичні послуги [4]. Очевидно така модель повинна передбачати виділення окремо послуг, які надаються за рахунок держави, і окремо за рахунок власних коштів або коштів роботодавця.

Також ми хотіли б зазначити, що повільне просування у запровадженні обов'язкового медичного страхування пов'язане не тільки з проблемами правового та нормативного характеру, але й зі складністю організації прозорої системи відносин між усіма учасниками страхування. Тому має існувати жорстка транспарентна система нагляду, як з боку держави, так і з боку громадськості. Що дозволить запровадити в Україні якісне медичне страхування, доступне широким верствам населення, що в свою чергу, знизить тягар виплат з Державного бюджету.

Література:

1. "Гроші йдуть за пацієнтом": стартує нова система фінансування медзакладів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: konkurent.in.ua/publication/27718/groshi-jdut-za-paciyentom-startuye-nova-sistema-finansuvannya-medzakladiv/
2. Видатки бюджету за елементами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/expenditure/elements/>
3. Медреформа і зарплати лікарів: від 4 до 20 тисяч гривень. Чому так? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47684781>
4. Медреформа: чому Україна вибрала британську модель [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vesti.ua/strana/330312-medreforma-pochemu-ukraina-vybrala-britanskiju-model>

Бура І.

«Економіка підприємства», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва

Шевчук Н. В.

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Будь-які зміни у фінансовій сфері мали б передбачати покращення економічної ситуації у державі та підвищення соціальних показників і добробуту населення. Однак з точки зору досягнення сталого розвитку не менш важливе покращення екологічної ситуації у державі та світі загалом і підвищення раціоналізації використання природних ресурсів, які часто є вичерпними і невідновлюваними.

Основні передумови необхідності змін у фінансовій сфері та впровадження новітньої концепції фінансової політики України для досягнення сталого розвитку пов'язані зі зниженням соціально-економічних показників. Оскільки питання необхідності впровадження концепції не постає, обґрунтуємо її основне завдання. Воно полягає у формуванні фінансової основи для досягнення належного рівня добробуту населення та його збереження протягом життя майбутніх поколінь за умов раціонального використання природних ресурсів і мінімізації шкідливого впливу на екосферу.

Новітня ідея такої концепції полягає не лише у необхідності покращення і досягнення високих рівнів соціально-економічних показників за допомогою зміни інструментарію фінансової політики, а саме в потребі збереження їх на певному обмеженому, але достатньому рівні з одночасною мінімізацією забруднення навколишнього природного середовища. Найбільшою проблемою втілення концепції є визначення належного чи достатнього рівня добробуту населення, який не бажано перевищувати з метою підтримки сталого розвитку, але обов'язково потрібно досягти і не знижувати.

Оцінюючи цю проблему в загальносвітовому масштабі, виникає питання, на рівень розвитку яких держав потрібно орієнтуватися і стандарти яких суспільств треба брати за основу.

Одним із найважливіших інтегрованих показників якості життя є індекс людського розвитку. Загалом індекс розраховується на базі трьох головних вимірів рівня розвитку тієї чи іншої країни: – довготривале та в здоровому стані життя; – доступ до якісної освіти; – гідний рівень життя.

Згідно із положеннями, сформульованими у доповіді ООН, Україна у 2013 р. посіла 83 місце серед 187 країн світу за індексом людського розвитку

. Традиційно низьким показником для України є тривалість і рівень життя, а достатньо високим – рівень освіти.

Визначивши держави, на соціально-економічний рівень яких потрібно орієнтуватися, сформуємо перелік показників, які відобразатимуть економічний, соціальний та екологічний ефекти новітньої концепції фінансової політики України в умовах функціонування суспільства сталого розвитку

Економічний ефект пропонуємо виражати через сукупність найважливіших загальноекономічних показників розвитку країни: ВВП; рівень інфляції; дефіцит бюджету; рівень безробіття; сальдо торгового балансу; рівень державного боргу тощо.

Соціальний ефект виражають такі показники: ВВП на душу населення; мінімальна заробітна плата; диференціація населення за рівнем доходів; кількість та асортимент

продуктів харчування, що споживаються; середня тривалість життя населення; рівень захворюваності населення; кількість дозвілля та відпочинку тощо.

Екологічний ефект виявляється крізь призму таких показників, як рівень шкідливих викидів в атмосферу, рівень забруднення водних ресурсів, стан збереження ландшафтів; рівень відновлення дикої флори регіону; рівень відновлення дикої фауни регіону; рівень відновлення ґрунтового покриву та ін.

Отже, в рамках реалізації новітньої концепції фіскальної політики України досягти соціально-економічних та екологічних ефектів, які відповідатимуть засадам сталого розвитку, необхідно за допомогою інструментарію фіскальної політики: податкового, видаткового, трансфертного регулювання та регулювання державного боргу.

Для забезпечення можливостей реформування податкової складової фіскального інструментарію сконцентруємо увагу на оподаткуванні саме доходів населення. Зазначимо, що діюча малопрогресивна система оподаткування доходів громадян не виконує регулюючої функції.

Майбутній механізм справляння податку на доходи фізичних осіб доцільно формувати на умовах стабільності ставок податку. Разом із цим, він має бути вбудованим автоматичним стабілізатором, тобто враховувати зміни у соціально-економічному становищі держави.

Звільнивши від оподаткування прожитковий мінімум та знизивши податкове навантаження на доходи малозабезпечених верств населення, можна отримати певний соціальний ефект у вигляді збільшення доходів громадян.

Література:

1. **Войтович Р.** Глобальна контракція як засіб здійснення глобальної інтеграції та її вплив на державне управління / Радмила Войтович // Вісник НАДУ: Філософія, методологія, теорія та історія державного управління. – 2015. – № 1. – С. 5–14.

2. **Махортих Д. О.** Щодо тенденцій розвитку економіки України у 2014–2015 рр. : аналіт. зап. [Електронний ресурс] / Д. О. Махортих ; Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1635>.

Буряченко А.

д.е.н., професор кафедри фінансів,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

МІСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМАТИКА

На даному етапі розвитку міст в країні все більше й більше населення потребує якісного рівня мобільності в транспортній сфері держави. Бажаючи задовольняти свої потреби у використанні пасажирського транспорту. Перш за все, звертають увагу на напрямок маршруту, тобто доступ проїзду до роботи без пересадок, на якість в сфері обслуговування, доступ до освітніх й культурних заходів. На нашу думку, ці питання являють собою першочергове завдання для пасажирського транспорту в країні. Оскільки пасажирський транспорт має спиратись не тільки як на економічний фактор, а й як соціальне значення добробуту населення.

Розвиток міст ніколи не стояв на місці, завжди розвивається інфраструктура й на нашу думку існування сучасного міста без транспортної системи неможливе. Оскільки чисельність міст збільшується, то доцільно звернути увагу, що населення потребує на сьогоднішній день швидкість пересування до пункту призначення, комфорту та якості обслуговування, обов'язково з урахуванням платоспроможності громади.

За останні роки кількість перевезень збільшилася, можна констатувати, що міський пасажирський транспорт виступає одним із факторів забруднення екології міста. Тим самим, приватні перевізники вилучають можливі надходження додаткових

фінансових ресурсів до держави, не входячи до транспортної системи міста. При формуванні транспортної системи основне завдання полягло на оптимізацію структури перевезення та кількості впроваджених діючих технологій.

Варто звернути увагу, що в міських транспортних системах переважають маршрутні-таксі, які в свою чергу забезпечують більш комфортні перевезення з меншим потоком пасажирів. Вони виступають на рівні з маршрутами трамвайного, тролейбусного, автобусного транспорту, доцільно виокремити її як систему пасажирських перевезень.

Отже, проблема ефективного використання і розвитку міського пасажирського транспорту набуває актуальності з кожним днем, й вимагає першочергового розгляду й вирішення даного питання з урахуванням сучасних методів і інноваційних підходів.

Хочемо зауважити, що проблема задоволення потреб населення зародилася з часів появи міського пасажирського транспорту в містах. На сьогоднішній день не існує єдиного стандарту для всіх міст. Для вирішення даного завдання місцеві органи влади підходять по різному. Оскільки основним завданням стояло збереження муніципальних пасажирських автопідприємств, завдання було вирішено, але звісно ж з фінансовими втратами.

Щоб упорядкувати комерційні перевезення, відповідні органи влади дійшли до вірного рішення – регулювати якість та кількість перевезень за допомогою кондукторів, тим самим збільшили кількість робочих міст. Таке вирішення даного питання дає можливість упорядковувати рух транспорту, тобто контролювати перевезення та слідкувати за графіком відповідно до визначених норм на підприємствах.

Слід зазначити, що в зв'язку з нерівномірним нагромадження населенням по містах деякі автотранспортні підприємства знаходяться на рівні банкрутства й згодом припинять своє існування. Тому пасажирські перевезення, що віддані приватним перевізникам не мають тотального контролю з боку місцевих адміністрацій. Це призвело до відсутності контролю пасажиропотоків в містах, тим самим можливість вести статистику пасажиропотоку відсутня. Цей фактор пояснює те питання, чому відрізняється різниця транспортних засобів міського призначення в містах з приблизно однаковою кількістю населення.

Формування транспортної системи в містах потребує значних фінансових ресурсів, тому що обстеження руху потоків потенційних пасажирів структура досить складна й дорога, й потребує досить тривалого проміжку часу.

Організація з приводу конкурсного відбору на пасажирські маршрути викликає багато питань, починаючи з самого початку, тобто з формування тендеру. Оскільки вони формуються в стінах міської адміністрації, тому не носять загальнодержавного характеру, це проявляється в тому, що не всі учасники тендеру мають рівні умови для перемоги, часті звинувачення мерії в лобюванні інтересів муніципальних перевізників. Ще одним доказом цього може слугувати документ, що має назву «Перелік міських автобусних маршрутів і кількість транспорту на них», де частка прибуткових транспортних маршрутів не вказана, відповідно дані маршрути визначаються самими чиновниками за іншими умовами, що не вказані в тендері.

Існували ситуації, коли підписання договорів відбувалися з перевізниками, які навіть не реєструвалися на участь в конкурсі. Також існували випадки, коли не враховували низку факторів, таких як технічний стан транспорту, якість перевезень, безаварійна робота працівників, а лише врахування фінансової підтримки в різних сферах започаткування міської адміністрації. Звідси можна зазначити, що це може слугувати до зменшення якості обслуговування в пасажирському транспорті, але не слід нехтувати тим фактором, що це також видатки на капіталізацію суспільства.

Зачіпаючи практику іноземних держав, можна констатувати, що в них зароджена тенденція до делегування менеджменту перевезень в транспортних системах до приватних організацій. Прикладом цього може слугувати передача управління транспортної системі певній організації на певний термін, яка виграла тендер.

Також не слід забувати, що в великих містах відповідний рівень навантаження, що в свою чергу призводить до пробок, через велику кількість приватних автотранспортів. Це призводить до збою в системі графіка, що призводить до погіршення умов надання послуг для пасажирів. Ця проблема торкається не лише великих міст нашої держави, а й інших мегаполісів, тому для вирішення даного питання його потрібно виносити на міжнародний рівень.

Паркувальні зони також залишають свій відбиток в системі графіку перевезень. Оскільки недостатність міст приводить до скупчення автомобілів на узбіччях дорого, тим самим призводячи до додаткового навантаження на рух транспорту. Доцільно було б створення великих паркових зон на околицях міста, а саме біля станцій метро, для того щоб гості міста та працівники мали змогу розрахувати свій час на дорогу.

Для оптимізації роботи транспортної системи міських пасажирських перевезень потрібне значне фінансування зі сторони місцевих бюджетів для створення безперешкодного подолання маршруту.

Для забезпечення якісного й комфортного обслуговування перевезень перевізниками пасажирів слід, перш за все, позбавитись низки недоліків, а саме: 1) неврегульовану контрольну систему; 2) незначне фінансування з місцевих бюджетів; 3) незакріплені позиції транспортних підприємств в системі міського транспорту; 4) відсутність делегованого менеджменту з перевезень.

Результатом виправних рішень, має бути мобільна, безпечна і стійка транспортна система міського транспорту, якість надання послуг збільшиться, рівень добробуту зросте по всій державі.

Верба П.

*«Фінанси, банківська справа та страхування»
«Фінансовий менеджмент і контролінг», 5 курс*

Островська О. А.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: ОЦІНКА ЗМІН

21 жовтня 2019 року в Україні набув чинності Кодекс з процедур банкрутства, який Верховна Рада ухвалила 18 жовтня 2018 року за підписання Президентом України 15 квітня 2019 року.

Слід зазначити, що до прийняття Верховною Радою Кодексу [1] порушення провадження у справах про банкрутство регламентувалося Законами «Про банкрутство» 1992 року та (з 2000 року) - двома суттєво трансформованими редакціями Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Спробу провести аналіз змін в економіко-правовому регулюванні процедур банкрутства у зв'язку з набуттям чинності Кодексу [1] визначено метою представленого дослідження.

За оцінкою індексу легкості ведення бізнесу Світового Банку, підкріпленого відповідним дослідженням цього провідного інституту експертної економічної спільноти, Україна посідає 145-те місце за показником законодавства стосовно

врегулювання неплатоспроможності, знаходячись поряд з Бангладеш (153 місце) та Зімбабве (159 місце). Більш того, відповідно до ранжування критеріїв, за якими були оцінені країни-учасники рейтингу, оцінка врегулювання проблем неплатоспроможності є найгіршою по країні серед наступних: відкриття бізнесу, отримання дозволів на будівництво, покупка електроенергії, реєстрація майна, отримання кредиту, захист прав міноритарних інвесторів, сплата податків, торгівля через кордони, здійснення контрактів [2], що свідчить про великий потенціал реформи цієї галузі.

Отже, економічну категорію «банкрутство» автори обґрунтовано вважають вартою проведення нових наукових досліджень, а також такою, що має суттєвий вплив на стан справ в українській економічній сфері.

Кодекс України з процедур банкрутства [1] термін «банкрутство» визначає як визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури.

Новий законодавчий акт [1] складається з чотирьох книг: перша регулює загальні положення та містить визначення необхідної для економіко-правової практики кількості термінів; друга – повністю присвячена діяльності арбітражних керуючих, чим значно підвищується їх статус; третя – розглядає питання банкрутства юридичних осіб; четверта – регламентує процедури банкрутства фізичних осіб, що є абсолютною новацією в українському законодавстві.

Найбільш помітним нововведенням Кодексу [1] є процедура відновлення платоспроможності фізичної особи, що не є фізичною особою-підприємцем, яка може бути ініційованою виключно за власної ініціативи, та матиме такі наслідки: протягом трьох років боржник буде вважатися таким, що не має бездоганної ділової репутації та зобов'язаний письмово повідомляти іншу сторону про свою неплатоспроможність під час укладання кредитного договору, договору позики та договору поруки.

Серед інших нововведень Кодексу [1] відзначимо: правила погашення вимог забезпечених кредиторів, підвищення прозорості процедури продажу майна боржника, запровадження можливості притягнення керівника боржника до солідарної відповідальності, поглиблення принципу концентрації усіх спорів боржника у справі про банкрутство, зміну підходу до оплати праці арбітражного керуючого задля гарантування йому належного фінансування та удосконалення процедури продажу активів боржника, та інші. Також істотним нововведенням Кодексу [1] є реалізація майна боржників через електронну торгову систему відкритих торгів, що покликана мінімізувати корупцію та можливості зловживання посадовими повноваженнями, а також покращити захист інтересів кредиторів через забезпечення постійного та відкритого доступу спостерігачів аукціонів до веб-сайту системи торгів з метою спостереження за їх проведенням. Відповідальним за це призначено ДП "ПРОЗОРРО.ПРОДАЖІ", передбачено безоплатний та вільний доступ до інформації, оприлюдненої в системі.

Новим Кодексом [1] в процесі провадження справи про банкрутство прописана участь арбітражного керуючого як суб'єкта незалежної професійної діяльності, чому в повному обсязі присвячено Книгу другу.

Кодекс України з процедур банкрутства [1] оцінюється експертним середовищем як прогресивний крок в розвитку вітчизняної економіко-правової системи, і, не зважаючи на низьку оцінку швидкості імплементації реформ, констатуються очікування працівників правової сфери та представників бізнесу щодо покращення рівня захисту прав боржника, та підвищення вірогідності повернення позик, що зробить економіку України більш привабливою як з точки зору іноземних інвесторів, так і для ведення

бізнесу українцями [3]. Реальність цих очікувань можна буде оцінити з часом, після напрацювання та аналізу практики застосування нового Кодексу, в чому автори вбачають перспективи подальших наукових досліджень. Тим часом, на думку експертів [3], Україна може піднятися до 10 позицій у рейтингу Світового банку з легкості ведення бізнесу завдяки прийняттю Кодексу України з процедур банкрутства [1], що є беззаперечно позитивною перспективою.

Література:

1. Кодекс України з процедур банкрутства. Документ 2597-VIII, поточна редакція — від 21.10.2019 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
2. Doing Business 2020. Comparing Business. Regulation in 190 Economies. World Bank Group // <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf>
3. Парламент затвердив Кодекс за процедурами банкрутства // <https://dt.ua/ECONOMICS/parlament-zatverdiv-kodeks-za-procedurami-bankrutstva-291352.html>

Воловик А.

*здобувач вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри
бухгалтерського обліку та економічного контролю Черненко К.В.
Полтавська державна аграрна академія*

СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВА ПРОГРЕСУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета кожного підприємства є прибуток. І щоб отримати його, хороші підприємці знають, що в першу чергу потрібно мати достатньо компетентний колектив працівників для організації продуктивної роботи. Досить багато керівників забувають про це неписане правило, зневажають ним сподіваючись на удачу, в результаті чого швидко припиняють свою діяльність, через відсутність конкурентоспроможності чи нестійкості до змін умов ринку, або взагалі банкрутують.

На сьогодні всесвітній економічний ринок перенасичений пропозицією товарів та послуг. Тому для того, щоб підприємство отримало максимальний прибуток в порівнянні з іншими, керівництво повинно приймати правильні стратегічні рішення для досягнення найкращих результатів.

Для їх прийняття потрібно вміло уміти аналізувати діяльність підприємства. Ці результати допоможуть оцінити фонди, резерви та потенціал компанії для подальшого складання стратегії розвитку. Наслідок правильно складеної або обраної стратегії це ефективна система контролю для досягнення поставлених цілей.

Перед керівниками завжди стоїть проблема упорядкування роботи працівників. Як казав Чарльз Дарвін «виживає не найсильніший і не найрозумніший, а той, хто краще за всіх пристосовується до змін» і це правда, адже фірма яка змогла пристосуватися та встояти перед впливом зовнішніх факторів економічного ринку є найбільш стійкою в своїй сфері.

Майже такої ж думки був і Боб Райан, засновник стратегічного обліку. Боб стверджував «Для серйозного менеджера не повинно існувати понять «стрімкого натиску» і «остаточного успіху». Необхідно постійно приділяти увагу деталям, уникати, як правило, достатньо ризикованих рішень, детально аналізувати сприятливі можливості і чітко підтримувати баланс різних сил, які впливають на організацію» [2].

На бухгалтерський відділ покладена велика відповідальність, адже він займається питаннями аналізу діяльності підприємства і тому є незамінною складовою управління. Від чіткості, правильності, актуальності і правдивості інформації, яку надасть бухгалтер буде залежати подальша стратегія організації.

Стратегія — це модель узагальнення дій, необхідних для досягнення поставлених цілей шляхом координування і розподілу ресурсів фірми, тобто розробка стратегії фірми

полягає в розробленні планів досягнення цілей, в якому передбачені можливості фірми. Під час розробки стратегії фірми користуються певними показниками [1].

Тож щоб стратегія була ефективною і дала хороші плоди, інформація повинна бути якісною, а якісну інформацію нам може надати стратегічний управлінський облік.

Стратегічний управлінський облік - це система управлінського обліку, спрямована на прийняття стратегічних управлінських рішень.

Облікова система може забезпечувати потреби стратегічного менеджменту різними шляхами, зокрема:

- використанням даних обліку для аналізу ринків, у яких діятиме компанія;
- наданням ключової інформації, пов'язаної з обраними стратегіями;
- забезпеченням зворотного зв'язку щодо досягнутих результатів та їх узгодженням зі стратегічними цілями;
- наданням інформації стосовно довгострокових наслідків різних напрямів дії [3].

Обробивши інформацію можна буде зробити певні висновки і задати курс роботи компанії.

Я вважаю, що стратегічний облік необхідний в організації підприємства. Адже існує безліч установ де керівники жадають «легкого» або «швидкого» прибутку. Та ніхто з них не хоче працювати, налагоджувати та вкладатися в бізнес, щоб він був дійсно більш досконалий, міг існувати досить довго і, що не менш важливо, не шкодив оточуючому середовищу.

Бо міркувати потрібно більш ширше, навіть ніж цього вимагає держава, наперед, потрібно жити не сьогоднішнім днем, а майбутнім. Шукати шляхи вдосконалення, покращувати навички господарювання та знаходити нові можливості.

Отже, стратегічний облік направлений на вдосконалення підприємства шляхом аналізу та прийняття управлінських рішень. Знаходження альтернативних рішень різних проблем та прогнозування ситуацій з певними результатами.

Література:

1. Дикань Н.В., Борисенко І.І. Менеджмент: навч. посіб. К.: Знання. 2008. 389 с.
2. Райан Б. Стратегический учет для руководителей: Б. Райан ; [пер. с англ. под ред. В. А. Микрюкова]. М.: Аудит, ЮНИТИ. 1998. 224 с.
3. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. І. Б. Садовська, С 14 Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. К.: "Центр учбової літератури". 2013. 688 с.

Гайдамака Ю.

«Економіка підприємства», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Кузьменко О.М.

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Наразі традиційна економіка швидкими темпами трансформується у цифрову за рахунок посилення впливу економіки знань, яка передбачає підвищення вагомості інтелектуального капіталу. У зв'язку із цими змінами відчутний вплив економічної мінливості на ресурсну складову фінансового потенціалу підприємства при переході в новий період. А тому існує необхідність дослідження можливостей перспективного розвитку фінансового потенціалу компаній під час та після цифровізація даних. На сьогодні широко обговорюваними залишаються як питання цифровізації бізнесу, так і умови підвищення потенціалу підприємств. Серед останніх найбільш обговорюваних досліджень виділяються науковці В.С. Свірський, Г.В. Кучер, Д.В. Максименко, В.В.

Турчак, С.Д. Чижинська, Д.М. Зозуля, Л.С. Притчина та інші. Одним із основних невизначень для підприємств є шляхи формування, наповнення, регулювання та розвиток фінансових ресурсів при переході в цифрову економіку задля можливості посилення фінансового потенціалу компанії з метою укріплення конкурентоспроможних позицій. Отож, необхідно дослідити фінансовий потенціал підприємства в умовах цифровізації, опираючись на методологічні основи наповнення фінансових резервів та підходів до їх розширення.

Як відомо, фінансовий потенціал формують фінансові ресурси підприємства, котрі можуть бути різними за типом джерела наповнення: власні, залучені та позичені. Саме за рахунок їх вартості розраховують рентабельність та ліквідність підприємства, що прямо вказує на його конкурентні позиції [2, с. 3-4]. Фінансові резерви виступають предметом формування активів підприємства, які в подальшому використовуються у діяльності компанії задля отримання прибутку. Зазвичай активи розділяються на необоротні та оборотні і представляють собою будівлі, автомобілі, площі, обладнання, меблі, запаси, кошти та інші цінності. Проте при переході економіки у новий період розвитку дещо змінюється і підхід до розуміння активів підприємства, які й можуть впливати на лідерство в галузі. Зокрема цифровізація економіки стимулює поширення дещо іншого наповнення активів, до яких тепер відносять й технологічні результати інтелектуальної праці. Цифровізацією називають процес переходу традиційних методик зберігання даних на паперових та інших носіях та ведення бізнесу з око на око до цифрових технологій, які передбачають не лише оцифрування усіх можливих даних, а ще й можливість онлайн-взаємодії як людей в бізнесі, так і предметів [3, с. 43-64]. Цей процес є невід'ємною складовою економіки знань, бо носить здебільшого інформаційний характер.

Отож, після даного процесу спостерігається розвиток фінансового потенціалу підприємства завдяки поповненню ще й цифровими активами, тобто усіма техніко-технологічними розробками, приладами, інформаційними ресурсами, котрі були створені компанією і впливають на формування прибутку та підвищення вартості підприємства. Безумовно, можна їх розділити, як прийнято, на необоротні (обладнання: обчислювальна техніка, ПК, ноутбуки, планшети, сервера, центри обробки даних, сховища; орендні чи лізингові договори (хоча вони й вважаються більше як актив третьої сторони, проте все одно обліковуються як власний актив); внутрішні розробки: пристрої) та оборотні (інтелектуальна власність: презентації, документи, ліцензії, електронні підписи та ключі, дистрибутиви, додатки на персональні пристрої, логотип та марка; інфраструктурне забезпечення: мережеві зв'язки, інтернет-платформа (сайт), комунікаційні зв'язки) [1]. Прикладом розвитку фінансового потенціалу на сучасному етапі виступає тенденція на FinTech (поєднання фінансових операцій та технологій), і похідна від цього процесу – InsurTech (вивчення страхових ризиків та закономірностей, використовуючи технології).

Виникає необхідність набуття вмінь керівництвом підприємств здобувати та розвивати фінансовий потенціал компанії, який формується за рахунок резервів-активів при сучасних економічних змінах. Отож, наразі найбільш очевидними шляхами наповнення резервів компанії виступають: впровадження інноваційних продуктів, розробок, технологій та методик, які здатні приносити дохід; використання блокчейн-системи для проведення певних операцій; залучення та облік електронних коштів; участь у тендерних операціях по розробці наукомістких продуктів. Ці інноваційно-спрямовані дії здатні вагомо вплинути на розвиток фінансового потенціалу компанії, який може свідчити ще й про інноваційну здатність. Для оцінювання фінансового потенціалу підприємства проводиться експрес аналіз показників діяльності, які розраховуються відповідно до розміру фінансових резервів і показують реальний

фінансовий стан компанії на певний момент. Відштовхуючись від результатів, керівництво приймає рішення про можливі шляхи вдосконалення виявлених слабких місць, аби не програвати конкурентам.

Отож, завдяки швидким темпам цифровізації економіки сучасний бізнес змінюється, в тому числі і в підходах до наповнення фінансових активів компанії. Сьогодні відсоток цих активів все більше стає цифровим, а тому вдосконалюються і методики генерації фінансового потенціалу, бо саме його показники характеризують конкурентоспроможність компанії на ринку.

Література:

1. What are Digital Asset? [Електронний ресурс]. Сайт CELUM, [2019]. – Режим доступу: <https://www.celum.com/en/what-are-digital-assets>.
2. Бова В.А., Хринюк О.С. Сутність фінансового потенціалу підприємства / наукова стаття / КПІ ім. І.Сікорського. – Київ, 2017. 9 с.
3. Вишневський В.П. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрямки і механізми розвитку: монографія / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. - Київ, 2018. 192 с.

Гайдар Н., Мурашко Д.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Відокремлений структурний підрозділ Національного авіаційного університету
Слов'янський коледж Національного авіаційного університету
Науковий керівник – старший викладач Шевченко О.О.*

ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ЯК ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні в Україні «зріє» так звана «оптимізація» податкової системи. На думку членів Уряду та Міністерства фінансів, це дозволить зменшити кількість податків, вивести тіньові грошові кошти, що в свою чергу дасть поштовх для збільшення росту ВВП.

Прихильники скорочення податків стверджують, що зниження податків покращує економіку за рахунок збільшення витрат, в свою чергу, ті, хто проти них, кажуть, що зниження податків допомагає лише багатим, оскільки це може призвести до скорочення державних послуг, на які сподіваються люди з меншими доходами. Іншими словами, в цій шкалі економічного балансування є дві чіткі сторони.

Українська податкова система покладається на ряд різних видів податків для отримання доходів до бюджету країни. Найбільш вагомими джерелами коштів є ПДВ, податок на прибуток та єдиний податок з фізичних осіб-підприємців, податок на оплату праці. Приблизно 80% податкових надходжень формується за рахунок цих податків. Податок на доходи фізичних осіб стягується з доходів, відсотків, дивідендів та прибутків від капіталу, при цьому більш високі доходи заробітчани зазвичай сплачують більш високі ставки податку, тоді як податок на нарахування заробітної плати – це податок, що стягується з фіксованим відсотком до зарплати, до певного ліміту та сплачується однаково і роботодавцем, і працівником.

Поширеною є думка, що зниження граничних податкових ставок сприятиме економічному зростанню. Ідея полягає в тому, що більш низькі податкові ставки дадуть людям більше доходів після оподаткування, які можна використовувати для придбання більшої кількості товарів та послуг. Це аргумент щодо попиту на підтримку зниження податку як експансіонального фіскального стимулу. Крім того, знижені податкові ставки можуть збільшити заощадження та інвестиції, що збільшить виробничий потенціал економіки та продуктивність праці. [1]

Однак дослідження показали, що це не обов'язково так. Опрацьовані статистичні дані, за останні 20 років, показують, що заробітчани з високим доходом витрачають набагато менше на кожну заощаджену гривню, ніж одержувачі з низьким рівнем доходу

– 86 копійок проти 48 копійок відповідно. Іншими словами, на економічне зростання значною мірою не впливає те, скільки податків платять заможні. Зростання, швидше за все, буде стимулюватись, якщо нижчі доходи отримують податки.

Через ідеал справедливості зниження податків ніколи не є простим завданням. У світовій практиці сплати податків існує два різних поняття – горизонтальний власний капітал та вертикальний власний капітал.

Горизонтальна справедливість – це ідея, що всі фізичні особи повинні оподатковуватися однаково. Прикладом горизонтального капіталу є податок на додану вартість, де сплачена сума – це відсоток від вартості придбаного товару. Ставка податку залишається такою ж, чи витрачаєте ви 1 або 10 000 гривень. Податки пропорційні.

Друге поняття – це вертикальний власний капітал, який трактується як принцип платоспроможності. Іншими словами, ті, хто здатний платити, повинні платити більш високі податки. Прикладом вертикальної власності є система оподаткування доходів фізичних осіб у США. Податок на прибуток – це прогресивний податок, оскільки сплачена частка збільшується у міру зростання доходу. [2]

Зниження податків стає емоційним процесом, оскільки, простіше кажучи, найбільшу користь люди отримують у гривнях. Якщо ви зменшите податок з продажу на 1%, людина, що купує Hyundai, може заощадити 5000 гривень, тоді як людина, що купує Mercedes, може заощадити 25000 гривень. Хоча відсоткова вигода однакова, у простому гривневому виразі покупець Mercedes приносить більше користі.

Зниження податку на прибуток є більш емоційним через прогресивний характер податку. Зниження податків на 25% для сім'ї з скоригованим валовим доходом у розмірі 120 000 гривень дозволить заощадити приблизно 4500 гривень. Але зменшення податку на 10% для сім'ї з оподатковуваним доходом у 300 000 гривень дозволить заощадити 7500 гривень.

Таким чином, скорочення податків зменшує державні доходи, принаймні в короткостроковій перспективі, створює або дефіцит бюджету, або збільшує державний борг. Природним контрзаходом було б скоротити витрати. Однак критики зменшення податків стверджують, що зниження податків допомагає багатим за рахунок бідних, оскільки послуги, які, ймовірно, зменшаться, вигідні бідним. Прихильники стверджують, що, повертаючи гроші в кишені споживачів, збільшуватимуться витрати, отже, зростатиме економіка і зростатиме заробітна плата. Зрештою, результат залежить від того, яку мету наслідують ті, хто проводить реформи.

Література:

1. Вдовенко С.М., Шульга Ю.В. Проблеми та перспективи формування сучасної системи публічних фінансів в Україні / С.М. Вдовенко, Ю.В. Шульга // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія «Фінанси. Банківська справа». – 2012. – № 2 (14). – С. 166–170.

2. Опарін В. М. Домінанти та пріоритети фінансового вирівнювання в Україні /В.М.Опарін// Фінанси України – 2015 - № 6 - С. 29–43.

Гайова Т.

«Фінанси та страхування», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Марчук В.Ю.

ТЕОРІЯ ПЕРСПЕКТИВ ТА ЇЇ ПРОЯВ У ПОВЕДІНЦІ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ

На даний час розроблено кілька теорій і моделей, що дозволяють пояснити численні факти розбіжності класичної фінансової теорії і практики інвестування, а також виявити закономірності поведінки окремих людей в умовах невизначеності і ризику функціонування фондових ринків і ринків капіталу. Вчені Даніел Канеман і Амос

Тверські розробили одну із найбільш важливих теорій прийняття рішень в умовах невизначеності – теорію перспектив [1].

Основною ідеєю теорії перспектив є наявність в поведінці людей «відрази до втрат» - коли жаль за втратою певного доходу є набагато (приблизно у 2,25 рази – коефіцієнт уникнення витрат) більшим від позитивних емоцій, пов'язаних із почуттям задоволення від отриманого доходу [2]. На практиці це означає, що приймаючи рішення, результати яких є невизначеними, інвестори (особливо консервативні) вибирають, як правило, такі варіанти розвитку подій, щоб шанс уникнути ймовірних втрат був найвищим. Жаль, який людина відчуває від втрати 1000 гривень є набагато більшим, ніж радість від отримання такої ж суми. Також є дуже важливим те, як людина цю 1000 гривень отримала. Наприклад, людина могла отримати її у вигляді несподіваного бонусу, і тоді вона відчуває позитивні емоції. З іншого боку, людина могла очікувати бонус в 2000 гривень, а отримала лише 1000 гривень, і тоді та ж сама сума грошей вже означає для неї з точки зору емоцій зовсім інше, і вона може, навпаки, відчувати негативні емоції. Це пояснює, чому люди ведуть себе так непослідовно по відношенню до ризиків, тобто існує своєрідна «асиметрія» між прибутками і збитками. Саме «відраза до втрат» заставляє окремих інвесторів продавати всі свої акції в періоди сильних хвилювань на ринку. Через страх перед втратами інвестори мають схильність надто довго втримувати «слабкі» цінні папери і надто швидко продавати «сильні». Це пояснюється тим, що більшість людей хоче отримувати гарантований прибуток від продажу прибуткових акцій, ніж реєструвати збитки від продажу падаючих в ціні акцій (від яких він мав би позбутися чим найшвидше). Однак, біль від визнання програшу заставляє інвесторів ризикувати далі і більше втрачати.

Теорія перспектив також твердить, що люди невірно оцінюють ймовірність: вони недооцінюють ймовірність подій, які, швидше за все, відбудуться, переоцінюють менш ймовірні події і вважають неможливими події, ймовірність яких хоч і мала, але все ж існує. Більшість людей не схильні до ризику, навіть якщо ймовірність негативного розвитку подій є дуже малою. Причина полягає в тому, як людина психологічно оцінює невідомі ймовірності і як «зважує» ті ймовірності, які вже відомі їй.

Згідно з теорією перспектив можна сказати, що майбутні доходи людина не здатна оцінити в абсолютному вираженні, вона оцінює їх у порівнянні з деяким звичним рівнем доходів або із сформованим рівнем [3]. Більше того, якщо людина приймає послідовність рішень в умовах ризику і невизначеності, то вона оцінює вигоду і втрати за кожним кроком та жодного разу не інтегрує їх у єдину вигоду чи збиток і ніколи не оцінює вплив усієї послідовності рішень на свій добробут. Вчені зробили висновок, що в середньому за однакових ризиків люди схильні до збереження досягнутого фінансового рівня, аніж до його збільшення. В однакових умовах можливість малих втрат відштовхує приватних інвесторів більше, ніж досягнення значного доходу. Вони уникають ризику на зростаючому ринку і більш толерантні до нього на спадаючому. Це звичайна аномалія, яка пояснюється тим, що психіка людини сприймає не стільки абсолютне значення свого багатства, скільки його зміни, причому радість від виграшу є значно меншою, ніж відчуття гіркоти програшу. Втрати завжди видаються значнішими, аніж еквівалентний дохід [4].

Отже, можна зробити висновок, що теорія перспектив описує поведінку індивіда в умовах невизначеності. Результати досліджень Д. Канемана і А. Тверські доводять, що відчуття індивіда від втрат і придбань грошових сум, однакових за абсолютною величиною, несиметричні. Проведені дослідження не тільки не відірвані від реального життя, а й мають досить конкретний, прикладний характер. Сформульовані вченими висновки засвідчують, що, на відміну від інших наукових ідей, теорія перспектив може бути описана математично. Це доводить, що психологічна економіка не обмежується

констатацією експериментальних фактів, а й прагне дати їм аргументоване пояснення. Теорії поведінкових фінансів набувають популярності, оскільки враховують особливості людської поведінки та її впливу на фондовий ринок. Розуміння правил поведінкових фінансів, які лежать в основі прийняття інвестиційних рішень, дозволяє ефективніше оцінити реальну ситуацію на фондовому ринку, спрогнозувати майбутні зміни та попередити вплив негативних чинників на показники ринку.

Література:

1. Ілляшенко П., Поведінкові фінанси: історичний огляд і основні засади // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vnbu_2016_239_4
2. Ліпич М.А., Вплив поведінкових чинників на ціноутворення на фондовому ринку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=mbr_2014_10_8
3. Куликов Ю.С., Поведінкова економіка та фінансові ринки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/49/6599-povedinkova-ekonomika-i-finansovi-rinki.html>
4. Петрушенко Ю.М., Токаренко М.О., Поведінкові аспекти прийняття інвестиційного рішення венчурним інвестором // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5795>

Гибало М.

«Економіка підприємства», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва

Шевчук Н.В.

ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одним із широковідомих підходів до даної проблематики, як в наукових дослідженнях так і в функціонуванні підприємств є те, що увага звертається на прирощення вартості бізнесу, що розвивається у межах теорії вартісно-орієнтованого підходу (VBM). Фундаментальна вартість є критерієм, що демонструє можливість підприємства генерувати багатство, тобто здатність формувати та забезпечувати зростання вартості. Вивчення та систематизація методичних підходів до оцінки фундаментальної вартості підприємства з точки зору ефективної діяльності підприємства має два методичні вектори, що мають в основі: економічний прибуток та дисконтовані грошові потоки.

Логіка визначення вартості підприємства за економічним прибутком має на меті порівняння прибутковості капіталу (ROIC) з витратами на капітал (WACC). Ефективність підприємства досягається, якщо його доходи покривають не лише витрати та проценти на позиковий капітал, але і генерує власникам дохід на інвестований капітал у вигляді нормального прибутку. На базі концепції економічного прибутку досягли розвитку моделі доданої вартості підприємства (ринкової доданої вартості (MVA, Market Value Added); економічної доданої вартості (EVA, Economic Value Added); акціонерної доданої вартості (SVA, Shareholder Value Added); доданої грошової вартості (CVA, Cash Value Added); грошової рентабельності інвестицій (CFROI, Cash Flow Return on Investment); внутрішньої норми прибутковості (IRR, Internal Rate of Return)), які в сучасній науковій літературі позиціонують як основні при оцінці змін фундаментальної вартості бізнесу.

Методологія економічної оцінки ефективності підприємства на основі фундаментально-вартісного підходу показана тим, що управлінська спрямованість менеджменту фірм має бути передислокована з мінімізації витрат на капітал на процес створення цінності. Цінність не є вродженою властивістю предметів, вона показує

ставлення споживача до певної речі, але разом з тим, не є категорією виключно суб'єктивною, так як пов'язана з цілями, які об'єктивно виникають перед людиною в процесі її життєдіяльності.

З метою збереження традиційних фінансових параметрів, що закладені в економічну логіку формування фундаментальної вартості підприємства та включення її стратегічних характеристик використовуємо концепцію збалансованих показників бізнесу (*BSC, Balanced Scorecard*), як таку, що забезпечує: інтегрування показників, які характеризують різні аспекти фундаментальної вартості.

Імплементування логіки *BSC* в практику фундаментально-вартісного оцінювання ефективності функціонування підприємства має забезпечити реалізацію консолідуючої функції, яка здатна поєднати різнорідні елементи в логічну ієрархічну систему аналітичних індикаторів, моніторинг та контроль яких дозволить менеджменту здійснювати комплекс заходів та рішень, спрямованих на прирощення фундаментальної вартості. Аналітичні проєкції, які в повній мірі характеризують бізнес-простір підприємства з позицій забезпечення зростання фундаментальної вартості можуть бути такими:

1. *Фінанси*. Дану проєкцію доцільно наповнити системами показників, що характеризують ефективність підприємства за параметрами «*Ризик – Ліквідність – Доходність*». Формування сукупності показників в межах визначених параметрів оцінювання (*Ризик – Ліквідність – Доходність*) доцільно здійснювати базуючись на принципах вартісної (фінансової) діагностичної моделі. В рамках вартісної моделі під ліквідністю розуміють здатність капіталу генерувати позитивні потоки грошових коштів. З позицій вартісної моделі оцінювання ризику розглядається з точки зору сфер виникнення і виділяють ділові та фінансові ризики. Доходність в традиційному бухгалтерському контексті визначається на основі показників рентабельності.

2. *Внутрішні бізнес-процеси*. В контексті досліджуваної проблематики змістовна характеристика даної проєкції має характеризувати здатність підприємства продукувати цінність.

3. *Ринок*. Підприємство виробляє економічні блага, що представляють цінність для споживачів за яку вони готові платити. Оцінювання ефективності функціонування підприємств в контексті їх конкурентоспроможності є досить важливим аспектом, так як результати такої оцінки дозволяють визначати потенціал забезпечення зростання фундаментальної вартості.

Узагальнюючи результати дослідження можна говорити про те, що вартість є концентрованою оцінкою ефективності функціонування підприємства та перспектив його розвитку, що відображає інтереси усіх учасників економічних відносин як всередині компанії так і у взаємозв'язках із оточуючим бізнес-середовищем.

Література

1. Lebus M, Euske K. A conceptual and operational delineation of performance. In: Neely A. (ed.). *Business Performance Measurement: Unifying Theory and Integrating Practice*. 2nd edition. Cambridge University Press: Cambridge; 125 – 139
2. Кудина М.В. Теория стоимости компании: [Монография] / М.Кудина. – М.: ИД «ФОРУМ», ИНФРА-М, 2010. – 368 с.
3. Мендрул О.Г. Управление вартістю підприємства: навчальний посібник / О. Г. Мендрул – К.: КНЕУ, 2011. – 538 с.
4. Шухов Н.С. Ценность и стоимость (опыт системного анализа). Вып.1. Часть 1: «Проблема ценности и стоимости в зарубежной литературе» // Н.С. Шухов. – М.: Изд-во стандартов, 1994. – 295 с.
5. Шухов Н.С. Ценность и стоимость (опыт системного анализа). Вып.1. Часть 2: «Теории экономической ценности и стоимости в отечественной экономической науке» // Н.С. Шухов. – М.: Изд-во стандартов, 1994. – 364 с.

Гоголева К., Сандул В.

«Фінанси», 5 курс

Котіна Г.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,

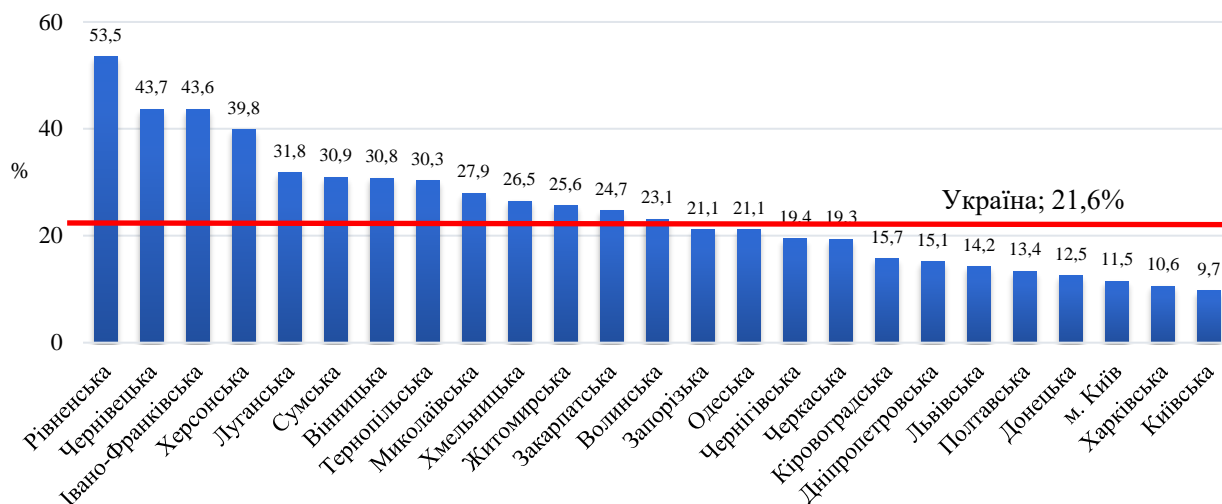
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ТІНЬОВА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ

Однією з найбільших перешкод на шляху побудови нової моделі соціально-економічного розвитку на сучасному етапі в нашій країні є високий рівень тінізації зайнятості населення, що унеможлиблює прискорення економічних реформ, зростання соціальних стандартів життя населення та інтеграцію в європейське співтовариство. Неформальна зайнятість – найбільш поширений вид тіньової зайнятості. До неформальної зайнятості можна віднести самозайнятих осіб, які працюють за власний рахунок; роботодавців, які зайняті у неформальному секторі економіки на власних підприємствах; членів домогосподарств, які працюють безкоштовно у формальному або неформальних секторах економіки; працівників виробничих кооперативів; домогосподарства, які виробляють товари винятково для особистого кінцевого споживання [1]. За офіційними даними Державної служби статистики України у 2018 р. кількість зайнятого населення, яке працювало на неформальних робочих місцях, становила 3,5 млн. осіб (21,6%) (наприкінці 2014 р. цей показник становив 25,1%) [2].

Особливістю неформальної зайнятості в Україні є переважне її поширення серед сільського населення. Питома вага неформально зайнятого сільського населення у 2018 р. складає 11,9 %, тоді як відповідний показник для міського населення становить 9,8 %. Основну частину сфери такої зайнятості в сільській місцевості становлять особисті селянські господарства, де переважає ручна низькопродуктивна праця, що знижує мотивацію до праці, посилює утриманські настрої, сприяє тінізації виробничо-збутових процесів аграрного сектору та зростанню навантаження на соціальні фонди [3]. Неформальна зайнятість серед міського населення зазвичай проявляється зайнятістю у сферах консалтингу; фінансових послуг; будівництва; виконання інших робіт для мануфактурних підприємств [1].

Серед неформально зайнятих рівною мірою представлені як чоловіки, так і жінки: кожен дев'ятий чоловік і одинадцята жінка задіяні у неформальному секторі. При цьому у вікових групах неформально зайнятих у віці 15-59 років зафіксоване переважання чоловіків, а серед осіб старшого віку (понад 60 років) – жінок. У розрізі регіонів найбільше неформально зайнятого населення знаходиться в Рівненській (53,5%) і Чернівецькій (43,7%) областях. Також у 13 областях рівень неформально зайнятого населення вище, ніж середній рівень по Україні (21,6%). Найнижчий рівень показника мають Київська (9,7%) та Харківська (10,6%) області (рис. 1) [2]. Значні масштаби поширення неформальної зайнятості характерні для західних областей країни, що зумовлене переважанням аграрного сектору в економіці цих регіонів. Разом із тим найменша частка населення, зайнятого у неформальному секторі економіки, виявлена у східних областях.

Рис. 1. Рівень неформальної зайнятості по регіонах України у 2018 році [2]

Існування зайнятості в офіційно незареєстрованому секторі економіки зумовлене можливістю отримувати більший дохід працівником, ніж в легальному секторі, і зниженням витрат на працю та легкістю переривання цих відносин для роботодавця. Високі ставки оподаткування поряд зі слабким контролем за сплатою податків та майже цілковита відсутність безготівкового обігу за участі фізичних осіб є причинами, що зумовлюють зростання тіньової зайнятості [4; 5, с. 110]. При цьому збільшення рівня останньої знижує рівень бюджетних надходжень та чинить значний вплив на макроекономічні показники [1].

Отже, державній владі необхідно створити ефективні законодавчі стимули для залучення широких верств населення до роботи у формальному секторі економіки (податкові пільги для сімей з дітьми, високий рівень соціального захисту). Позитивним зрушенням буде забезпечення сприятливих інституціональних умов для «перетікання» неформальної самозайнятості у сферу дрібного і малого підприємництва шляхом розширення доступу приватних підприємців до кредитних ресурсів, розробка та впровадження ефективного державного механізму податкового стимулювання роботодавців до офіційного найму осіб з низьким рівнем конкурентоспроможності на ринку праці [6].

Література:

1. Гнатенко І. А. Сучасні тенденції зайнятості населення в умовах конвергенції України з Європейським Союзом / І. А. Гнатенко, Т. Г. Соляник, В.О. Рубежанська // Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. – К., 2017. – Вип. 4 (60). – С. 34 –40.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Яценко Л.Д. Ризик поширення та шляхи мінімізації тіньової зайнятості в Україні [Електронний ресурс] / Л.Д. Яценко, Л.М. Якушенко // Соціальна політика. – № 23. – Режим доступу: <http://old2.niss.gov.ua>.
4. Трифонов М. Неформальна зайнятість населення України: кількісний та якісний виміри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://commons.com.ua>.
5. Дмитренко Е. Удосконалення механізму сплати та відшкодування ПДФО / Е. Дмитренко // Вісник прокуратури. – 2017. – № 8. – С.109 – 113.
6. Коломієць О.О. Тіньова зайнятість та перспективи її легалізації в Україні / О. О. Коломієць // Економічний вісник НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua>.

Гончаренко В., Музиченко К.

«Фінансові технології та інновації», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Тимченко О.М.

ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Податкове навантаження є індикатором ефективності податкової політики держави та характеризує вплив податків на економічне зростання, а його надмірність негативно впливає на економічний розвиток та сприяє поширенню негативних явищ. Це, в свою чергу спричиняє недостатні податкові надходження до бюджету, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, відтік капіталу з країни за кордон, порушення податкового законодавства платників податків. Ці фактори свідчать про зниження ролі податків як показника результативності податкової політики. Тому оптимізація рівня податкового навантаження є актуальною для України.

Показник податкового навантаження є основним критерієм ефективності системи оподаткування, яка є механізмом розподілу грошових коштів між усіма суб'єктами господарювання і сприяє економічному зростанню.

Податкове навантаження — це показник, що характеризує діяльність держави, в межах обраної податкової політики, щодо оподаткування господарської діяльності суб'єктів господарювання. В Україні податкова система потребує реформування та коригування податкового навантаження, зниження рівня податкового навантаження на платників податків, для забезпечення ефективного функціонування економіки.

До чинників, що визначають зміст і мету податкового навантаження належать: зовнішня та внутрішня політика держави; рівень соціально-економічного розвитку національної економіки; напрями використання державних доходів; форми і методи державного регулювання; рівень розвитку податкової культури [2].

Виконання державою фіскальних зобов'язань визначається співвідношенням доходів та видатків бюджету. Зниження податкових надходжень в бюджет змушує державу до посилення рівня податкового навантаження на економіку [1].

Таблиця 1

Розрахунок податкового навантаження в Україні у 2012-2018 рр.

Показник	Рік						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Податкові надходження до бюджету, млн. грн.	360567	353968	367512	507636	650782	828159	1111636
ВВП (в фактичних цінах), млн. грн.	1459096	1522657	1586915	1988544	2385367	2982920	3558706
Рівень податкового навантаження, %	24,71	23,25	23,16	25,53	27,28	27,76	31,24

Розрахунок рівня податкового навантаження в Україні 2012-2018 рр. (відношення податкових надходжень бюджету до ВВП) показує тенденцію до зростання рівня податкового навантаження 2015-2018 рр. (табл.1). Це свідчить про зростання загальних витрат суб'єктів господарювання, що стимулює існування тіньового сектору економіки. В Україні реальний рівень податкового навантаження нижчий від середньосвітового, адже віддача податкової системи для громадян є низькою. Реальний рівень податкового навантаження, який включає в себе рівень задоволення потреб платників за рахунок податків, в Україні вищий, ніж в провідних країнах світу.

Оптимальне податкове навантаження на економіку на рівні 41–42% ВВП. Зменшення ділової активності суб'єктів господарювання, нестабільні податкові надходження до бюджетів усіх рівнів, порушення податкового законодавства,

ускладнення податкових відносин між платниками податків та державою – наслідки надмірного податкового навантаження. За таких умов роль податків, як ключового показника результативності податкової політики держави, знижується.

Податки мають особливий вплив на економіку та можуть порушувати рівновагу на ринку за допомогою таких ефектів, як: 1) вплив на рівень чистої зарплати, що зумовлює зміну сукупного попиту; 2) величина оподаткування, бо її рівень впливає на обсяги заощаджень; 3) ринкова рівновага за рахунок зміни величини податків, що впливає на відносну зарплату. Рівень оподаткування впливає не тільки на порушення макроекономічної рівноваги, а й на рішення платника відносно сплати податків.

За результатами рейтингу, в рамках якого щорічно оцінюються кількісні та якісні аспекти сплати податків в 190 країнах, Україна піднялась з 84 місця на 43, через зниження кількості податків і ставок оподаткування та спрощення процедури податкової звітності, що дозволило знизити податкове навантаження на бізнес, а також можливості подання податкової звітності в електронному вигляді.

Рекомендації для вирішення проблем рівня податкового навантаження в Україні: зменшення ставок ПДФО та ЄСВ до 15% або об'єднання двох податкових платежів, тоді сумарна ставка буде близько 25%, що допоможе підтримати малий та середній бізнес, шляхом скорочення податкового навантаження, законного працевлаштування робітників, буде вигідним для підприємців, збільшить надходження до бюджету.

Виходячи з результатів проведеного дослідження, пропонується:

- розподіл податкового тягаря (диверсифікація ставок податків) між платниками залежно від виду діяльності.

- податкове стимулювання інноваційних процесів у пріоритетних галузях. Як наслідок, зростуть доходи підприємства, що призведе до збільшення ВВП, зростання кількості інвестицій розширить масштаби діяльності підприємств і збільшить їх доходи.

- зменшення рівня тінізації шляхом **забезпечення ефективного податкового адміністрування і однакових умов оподаткування суб'єктам господарювання.**

- спрощення механізму адміністрування податків, зниження рівня податкового навантаження за рахунок удосконалення в сфері розподілу та перерозподілу ВВП.

- діджиталізація податкових процедур, тобто переведення в електронну форму.

- забезпечення прозорості системи оподаткування, через створення дієвих пільг, які б залежали від величини доходу, розвиток регіонів для залучення інвестицій;

Отже, **завданням податкової політики є встановлення такого оптимального рівня й умов оподаткування, які забезпечують баланс інтересів держави і платників.** Високий рівень оподаткування доходів є визначальним фактором їх тінізації та звуження бази оподаткування. Гармонійність податкової політики є свідченням економічної рівноваги суб'єктів, збалансованості їх фінансових інтересів, потреб та можливостей.

Література:

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
2. Федосова В.Е. Проблеми податкової системи та податкового навантаження України
3. / Економіка і регіон. – 2015.– № 2 – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
4. Paying Taxes 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.pwc.com/payingtaxes.

Гончаренко В., Зборовська О.

*«Фінанси, банківська справа, страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.*

ВПЛИВ БЮДЖЕТНИХ РИЗИКІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ

Фінансова безпека – стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання. Основною її складовою є бюджетна безпека. Тому однією з головних причин низького інтегрального показника фінансової безпеки України є низький рівень бюджетної безпеки. Для забезпечення оптимального значення інтегрального показника рівня фінансової безпеки держави необхідно визначити бюджетні ризики.

Серед науковців виділяють різні підходи до визначення поняття бюджетних ризиків:

- у широкому значенні бюджетні ризики – ймовірність невиконання заходів бюджетного планування та бюджетної політики у зв'язку з неефективним використанням бюджетних ресурсів та порушенням їх пропорцій;
- у вузькому значенні бюджетні ризики – це потенційно можливі відхилення бюджетного показника від його запланованого значення під дією факторів ризику.

Виникнення бюджетних ризиків зумовлене порушенням встановленої методики та технології організації бюджетного процесу, а також неефективним виконанням учасниками бюджетного процесу їх повноважень. Отже, зазначені ризики зумовлюють невідповідність запланованих бюджетних показників завданням і цілям бюджетної політики, об'єктивним потребам економіки. Можна виділити дві групи ризиків:

1. ризики, на виникнення яких впливають зовнішні фактори, а саме макроекономічні, соціально-демографічні, політичні фактори;
2. ризики, пов'язані з організацією бюджетного процесу.

До основних видів бюджетних ризиків першої групи належать:

○ *Ризик, пов'язаний з фінансово-господарськими операціями.* Причинами виникнення зазначеного ризику є порушення процедур та непрозорість проведення державних закупівель, нестача бюджетного фінансування. Це призводить до неефективного використання бюджетних коштів унаслідок неотримання користі від закуплених товарів, здійснених робіт та наданих послуг.

○ *Ризик інфляції.* Інфляція призводить до знецінення державних коштів, зниження реальної вартості майбутніх грошових потоків бюджетних ресурсів. Наслідками є виникнення бюджетного дефіциту. Для його фінансування уряд починає випускати позики, що відповідно збільшить державний борг та зменшить привабливість державних цінних паперів.

○ *Ризик незбалансованості бюджету.* Зазначений ризик зумовлений відхиленням планових бюджетних показників від фактичних. Зокрема в Україні здебільшого спостерігалось недовиконання дохідної та видаткової частин бюджету. Причиною виникнення такого ризику є відсутність відповідних розрахунків щодо реальної вартості реалізації бюджетних програм та наявних потреб у соціальних послугах.

○ *Ризик економічної кризи.* Цей ризик здійснює навантаження на бюджети різних рівнів та зумовлює нестачу фінансових ресурсів держави. Наслідком таких дій є девальвація національної грошової одиниці та посилення інфляційних процесів. Це не лише зумовлює дестабілізацію економічної системи держави, а й сприяє розвитку макроекономічних й фінансових диспропорцій, які не дають змоги подолати кризу.

○ *Ризик залежності бюджетів від зовнішніх джерел фінансування,* а саме: трансфертів, кредитів, випуску боргових цінних паперів. Це призводить до фінансової залежності місцевих бюджетів від Державного, кредитних ресурсів, коштів міжнародних організацій.

○ *Ризик політичної кон'юнктури.* Політичні сили можуть використовувати бюджет для демонстрації своїх популістських ідей, зробивши, наприклад, основний акцент на зростанні соціальних або військових витрат. Це накладає відбиток на структуру бюджету і робить його виконання більш ризикованим.

Друга група ризиків проявляється в бюджетному процесі та впливає на його стадії.

1. Складання проекту бюджету. Виникає *ризик бюджетного прогнозування*, що виявляється в неточності прогнозування. Даний ризик призводить до недостатності бюджетних коштів для своєчасного та повного виконання бюджетних зобов'язань. Також виникає *ризик бюджетного планування*, що зумовлює неефективний розподіл бюджетних асигнувань. Наслідком цього є невиконання запланованих бюджетних показників.

2. Затвердження бюджету. Найчастіше супроводжується *ризиком соціального популізму* через несвоєчасне затвердження бюджету. Даний ризик призводить до недофінансування бюджетних програм, відсутності можливості здійснення капітальних вкладень.

3. Виконання бюджету. Виникають такі ризики, як *ризик оперативного управління бюджетними потоками* (несвоєчасне, нецільове використання бюджетних коштів), *ризик виникнення касових розривів* (порушення темпів бюджетних надходжень і платежів), *зовнішньоекономічні ризики*. Все це зумовлює виникнення кредиторської заборгованості, додаткові бюджетні витрати, негативні соціально-економічні наслідки, активне використання зовнішніх джерел запозичення, виникнення кредиторської заборгованості для покриття касових розривів, скорочення незахищених статей видатків

4. Складання та затвердження звітності про виконання бюджету. Існують *ризики бюджетного обліку*, тобто допущення помилок у процесі здійснення обліку і складанні звітності. Це призводить до представлення недостовірної інформації про стан державних фінансів, результати бюджетної політики.

Стабільність бюджетної системи є елементом фінансової безпеки держави, адже проблеми ефективності використання бюджетних коштів є системним явищем бюджетної системи, яке негативно впливає не тільки на бюджет та фінансову систему, а й підриває економічну політику України. Негативним фактором є те, що має місце нераціональне та неефективне використання бюджетних коштів. Цей компонент «неефективності витрат» є хронічним явищем бюджетної та фінансової системи України протягом останніх десятиліть. Не всякий дефіцит бюджету становить загрозу фінансовій безпеці країни. Припустимим є бюджетний дефіцит в розмірі 2-3% від ВВП. Якщо розмір дефіциту державного бюджету не перевищує припустиму межу, він не має дестабілізуючого впливу на економіку країни. Якщо перевищує – виникає загроза фінансовій безпеці. Бюджетний дефіцит є однією з основних причин інфляції, що спричиняється економічною нестабільністю, скороченням надходжень до бюджету, зростанням видатків з бюджету. Фінансова безпека України залежить від взаємозв'язку її складових. Розбалансованість державного бюджету є головним дестабілізуючим чинником фінансової системи. Неефективне використання запозичень на фінансування поточних видатків формують загрози для фінансової безпеки.

Висновок. Таким чином, фінансова безпека держави супроводжується виникненням бюджетних ризиків. Невизначеність розміру й особливості прояву бюджетного ризику в певних сферах діяльності держави актуалізують необхідність спеціально організованого управління ними. Тому основним завданням учасників бюджетного процесу є своєчасно оцінювати й оптимізувати такі ризики, що дасть змогу підвищити достовірність планування та прогнозування бюджетних

показників на коротко-, середньо- і довготривалу перспективу, своєчасно й ефективно приймати необхідні фінансові рішення, результативно управляти бюджетними видатками, знизити вплив несприятливих факторів на бюджет.

Гончарук А.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А. Є.*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ ТА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Економіка країни та забруднене навколишнє середовище спонукає підприємства залучати у виробництво альтернативну енергію. Дедалі більше альтернативна енергія впроваджується на території України і використовується не лише в приватних домогосподарствах, але й на підприємствах для скорочення витрат підприємства та зменшення небезпечних викидів у повітря.

За результатами дослідження міжнародної компанії Bloomberg New Energy Finance, світові інвестиції в розвиток відновлюваної енергетики у 2012 році склали 268,7 млрд. дол. Лише до секції сонячної енергетики інвестори вклали 142 млрд дол., вітряної – 78,3 млрд дол. Позитивна динаміка розвитку альтернативної енергетики підтверджується і прогнозом Міжнародного енергетичного агентства, яким передбачено у 2030 році зростання світового попиту на використання альтернативних джерел енергії для опалювання на 7 %. Інвестиції у відновлювані джерела енергії до 2030 року складуть 5,5 трлн дол., що становитиме майже 50 % усіх інвестицій в енергетичну промисловість[1].

Нині в Україні налічується 36 цукрових заводів, з яких три повністю, або частково працюють на пелетах (ТДВ «Узинський цукровий завод»), біогазу (ТОВ «ІПК Полтаваозернопродукт», ВП Глобинський цукровий завод») [2].

Найбільший виробник цукру – компанія «Астарта» - на 50% забезпечує потреби свого Глобинського цукрового заводу за рахунок біогазу. «Біоенергетичний комплекс «Астарті» функціонує цілий рік. У весняно-літній період біогаз поставляється на Глобинський соєпереробний завод; з осені, з початком сезону цукроваріння – на цукровий завод», - розповіли в прес-службі «Астарті». Обсягу виробництва біогазу - 5-6 тис. кубометрів газу на годину - вистачає для забезпечення половини потреби цукрового заводу в енергоносії під час сезону переробки буряка. За їх інформацією надалі компанія планує ввести в експлуатацію когенераційну установку на біогазі для виробництва та продажу електроенергії за «зеленим тарифом» [2].

Біогазовий комплекс «Астарта» ввела у жовтні 2014 року, хоча початок зведення, почався ще в 2011 році, інвестиції в будівництво склали близько 200 млн., євро.

Впровадження енергозберігаючих технологій та використання відновлюваних джерел енергії дозволило львівському ПАТ "Концерн Хлібпром" та ПП "Кільган" суттєво знизити витрати електроенергії та природного газу [3].

Підприємства досягли значних результатів завдяки участі у проекті Організації ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) та Глобального Екологічного Фонду (ГЕФ) "Підвищення енергоефективності та стимулювання використання відновлюваної енергії в агро-харчових та інших малих та середніх підприємствах (МСП) України" [3].

Так, ПАТ "Концерн Хлібпром", яке випікає хлібобулочні вироби у Львові та області, наразі вже вдалося знизити енергоспоживання на 40% [3].

Потрібно сприяти розвитку альтернативної енергії, оскільки це зменшить використання газу, забруднення повітря та зменшить витрати підприємства. Підприємства можуть отримати додаткові кошти, якщо зможуть генерувати більше енергії ніж їм потрібно, потім зайву енергію можна продати по "зеленому" тарифу.

Не дивлячись на те, що ми маємо родючий ґрунт і умови для сприятливої врожайності, Україну заповнили продукти з нітратами та іншими домішками. Завдяки технологічному та хімічному розвитку все більше продуктів створюється не з природних компонентів, а штучних з додаванням барвників та підсилювачів смаку. Це зменшує тривалість життя людини та викликає різні захворювання. Завдяки цьому з'явилася потреба у створенні підприємств з виготовлення органічної продукції. Лише на Полтавщині є 16 підприємств з виготовлення органічних продуктів, а всього на Україні їх налічується близько 430 штук.

За інформацією Дослідного інституту органічного сільського господарства FiBL (Швейцарія), традиційними лідерами у світі за площами під органічними культурами є Австралія (22,7 млн га), Аргентина (3,1 млн га), США (2,0 млн га), Іспанія (2,0 млн га), Китай (1,6 млн га), Італія (1,5 млн га), Франція (1,4 млн га), Уругвай (1,3 млн га), Індія (1,2 млн га) та Німеччина (1,1 млн га) [4].

Органічні площі України становлять 380 тис. га, з них у перехідному періоді перебуває 91 тис. га. Близько 80% української продукції торік експортовано на понад \$60 млн. Її лівова частка йде до країн ЄС, Швейцарії, решта — США, Австралії, Канади, країн Азії [4].

Виробництво органічної продукції потребує значно більше працівників, ніж звичайної, оскільки в сільській місцевості низькі технологічні властивості. Цей фактор може розв'язати проблему трудової зайнятості. Потрібно збільшувати органічні підприємства, оскільки це збільшує трудову зайнятість, зменшує захворюваність, та збільшує наповнюваність бюджету, оскільки значна частина продукції йде на експорт.

Література:

1. Світовий досвід розвитку відновлювальної енергетики: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: http://www.ey.com/GL/en/Industries/Cleantech/Renewable-energy-country-attractiveness-indices_February-2013.
2. Цукрові заводи переходять на біопаливо [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://uabio.org/activity/info-digest/64-news-en/bioenergy-news/2653-sugar-producers-switch-for-biofuels>.
3. Як львівські підприємства знижують енергоспоживання та виробляють біопаливо з ріпака: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://ecotown.com.ua/news/YAk-lvivski-pidpruyemstva-znyzhuyut-enerhospozhyvannya-ta-vyrobyayut-biopalyvo-z-ripaka/>.
4. Ринок органічної продукції в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://agro-business.com.ua/agro/podiiia/item/9994-rynok-orhanichnoi-produktsii-v-ukraini.html>.

Гончарук А.

«Фінанси, банківська справа, страхування», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри страхування Димніч О. В.

ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У АГРОСТРАХУВАННІ

Україна — аграрно-промислова країна, завдяки родючості земель. Ще до недавня аграрна країна вважалася бідною країною, оскільки технології, що їх використовують в сільському господарстві, ніколи не даватимуть такої продуктивності, яку дають технології промисловості. Ресурси аграрного сектору обмежені, адже обмежена площа сільгоспугідь. Однак останнім часом розвиток технологій вивів аграрний сектор на новий рівень.

Високотехнологічні інновації, що використовуються в сільському господарстві, швидко розвиваються відповідно до потреб сьогодення. Впровадження програмного забезпечення для сільського господарства, точного землеробства, інтелектуального зрошення, цифрової платформи Cropio, що забезпечує супутниковий моніторинг стану посівів, ведення обліку показників та відстеження обладнання і техніки, вирішують ключові проблеми, з якими стикається уряд, аграрний сектор та страховики.

Аграрний сектор застосовує високотехнологічні інновації для збільшення врожаю, використовуються проби з ґрунту. Дрони і безпілотні літальні апарати охороняють сільськогосподарські культури, в режимі реального часу забезпечують передачу інформації про порушення, крадіжки, пожежі та інші непередбачені обставини, які можуть трапитися на полі та вплинути на якість та кількість врожаю.

У 2018 р. аграрний сектор генерував близько 13% українського ВВП. У 2019 р. - 17% ВВП і 40% валютних надходжень [1].

Україна за підсумками сезону травень 2018 - квітень 2019 увійшла до топ-трійки країн-імпортерів аграрної продукції до ЄС [2]: найбільше її з України імпортують Нідерланди (379 млн доларів), Іспанія (342 млн доларів), Італія (215 млн доларів), Польща (178 млн доларів) та Німеччина (157 млн доларів) [3].

У топ-5 країн-експортерів ЄС до України увійшли Польща (150 млн доларів), Німеччина (120 млн доларів), Франція (85 млн доларів), Італія (67 млн доларів) та Угорщина (49 млн доларів). Половину експорту України до ЄС складають зернові злаки, 17,8% - олія, 8,5% - залишки і відходи харчової промисловості [3].

У світі відбувається зміна клімату, що може негативно вплинути на посіви та врожаї культур задля чого їм потрібен страховий захист.

Провідна агрохімічна компанія Syngenta в Україні у партнерстві зі страховою компанією PZU презентувала оновлену програму індексного страхування «МетеоЗахист», якою можна користуватися з будь-якого пристрою. Окрім основного функціоналу, тепер є можливість використовувати додаткові інструменти, зокрема, перегляд прогнозу погоди від акредитованого постачальника погодних даних MeteoBlue з професійними порадами і рекомендаціями щодо застосування аграрних рішень. Нова платформа дозволяє автоматизувати взаємини з дистриб'юторами і страховими партнерами. У 2019 р. українські аграрії отримали додаткову опцію зі страхування врожаю у період його збору [4].

У поточному році Syngenta придбала активи провайдера сервісів у галузі цифрового сільського господарства The Cropio Group. Розроблена в Україні платформа Cropio дозволяє Syngenta зміцнити провідні позиції у сегменті цифрових рішень з управління агровиробництвом на сільськогосподарських ринках. Адже цим комплексним програмним продуктом вже користуються у 50 країнах, насамперед у Східній Європі. І для українських аграріїв, зокрема, це означає якісні зрушення на ринку цифрових рішень [5].

Цифрова платформа Cropio — це інтегроване комплексне програмне рішення, що забезпечує супутниковий моніторинг стану посівів, ведення обліку показників та відстеження обладнання і техніки. Наразі за допомогою інноваційного продукту Cropio клієнти компанії управляють земельним банком, що становить близько 10 млн га [6].

Цифрова технологія є зміною сьогодення для агрострахування. Вона вирішує такі ключові проблеми: зміни клімату, зміну постачання завдяки пошкодженню врожаю, відсутність всеохоплюючого покриття.

Український сільськогосподарський сектор є самодостатньою галуззю народного господарства. Експорт сільгосппродукції є ключовим для економіки, одним з найважливіших джерел наповнення держбюджету, а також валютних надходжень. Тому найбільшій значущості набуває комплексний страховий захист сільгоспвиробництва,

адже через глобальні природні та економічні зміни страхування стає передумовою мінімізації ризиків для цього виду діяльності.

Література:

1. Торік частка агросектору у ВВП України склала 13%: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://agropolit.com/news/12492-chastka-agrosektoru-u-vvp-ukrayini-torik-sklala-13>.
2. Що нам треба знати про майбутнє, щоб зберегти позитивну динаміку експорту сільгосппродукції?: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2785567-ci-moze-ukraina-prodovzuvati-narosuvati-eksport-silgospprodukcii.html>.
3. Україна увійшла до топ-3 експортерів аграрної продукції в ЄС: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/1/649235/>.
4. Індексне страхування від погодних ризиків для сільгоспвиробників: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <https://agronom.com.ua/indeksne-strahuvannya-vid-pogodnyh-ryzykiv-dlya-silgospvyrobnykiv/>.
5. Синергія цифрових рішень: Компанія Syngenta придбала провайдера аграрних digital-сервісів Cropio: [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://agro-business.com.ua/2017-09-29-05-56-43/item/15071-synerhiia-tsyfrovykh-rishen-kompaniia-syngenta-prydbala-provaidera-ahramnykh-digitalservisiv-cropio.html>.

Грицаєнко М.

*к.е.н., старший викладач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності*

*Таврійського державного агротехнологічного університету
ім. Дмитра Моторного*

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Створення соціально-економічних умов для охорони праці є найважливішим завданням для будь-якого підприємства, незалежно від форми власності, організаційно-правової форми господарювання і сфери діяльності, тому набуває особливої актуальності проблема пошуку нових інструментів її модернізації, одним з яких може стати соціальний капітал підприємства.

Соціальний капітал розглядається вченими як сукупність здатних приносити дохід зв'язків та соціально-економічних відносин, які виникають у певній соціальній мережі на основі існуючих норм та довіри [1, 2].

Охорону праці на підприємстві можна характеризувати багатьма показниками, у тому числі показниками травматизму, пов'язаного з виробництвом. За період 2010-2018 рр. загальна кількість нещасних випадків щорічно зменшувалась в середньому на 13,1% і становила в 2018 р. 3893 од. Кількість нещасних випадків зі смертельними наслідками в розрахунку на 100 тис. працюючих щорічно скорочувалась в середньому на 5,4% і становила в 2018 р. 3,6 од. За даними Міжнародної організації праці [3], в Азербайджане на 100 тис. працюючих кількість травм на виробництві зі смертельним наслідком становила 3 од., Білорусі – 2,8 од., Ізраїлі – 1,2 од., Японії – 2 од., Сінгапурі – 1,2 од., Шрі-Ланки – 1,3 од. Тобто можна зробити висновок про те, що рівень виробничого травматизму в Україні (3,6 од.) є дуже високим порівняно з іншими країнами світу.

За 2010-2018 рр. витрати підприємств, які були зумовлені нещасними випадками, щорічно збільшувались в середньому на 1%, вартість зіпсованого устаткування інструменту, зруйнованих будівель, споруд – відповідно на 3,6%, сума штрафів, сплачена посадовими особами підприємства за порушення вимог законодавства про охорону праці, пов'язаних з нещасним випадком, у тому числі за його приховування – відповідно на 2,3%. Збільшення розміру витрат підприємств, пов'язаних із нещасними випадками, також свідчить про погіршення реального стану справ з охорони праці.

Для визначення впливу факторів на ефективність системи охорони праці підприємства був використаний метод аналізу ієрархій (MAI), який застосовується для розв'язання задач зі складною ієрархічною структурою. Його зміст полягає у розподілі

складних завдань на більш прості кількісні та якісні складові, після чого методами матричної алгебри проводиться обробка послідовних суджень експертів, які попарно порівнюють критерії та альтернати. Метод відповідає принципам системності та економічності, потребує залучення невеликої кількості експертів, дозволяє перевірити обґрунтованість та погодженість отриманих експертних суджень.

На 1-му рівні ієрархічної моделі визначено мету аналізу – оцінку ефективності функціонування системи охорони праці на підприємстві. Досягнення цієї мети обумовлюється важливістю відповідних чинників (елементів 2-го рівня): довіри і поваги працівників до керівного складу підприємства, довіри і взаємності між співробітниками одного ієрархічного рівня, навчання персоналу правилам безпеки та охорони праці, дотримання трудової та технологічної дисципліни, зовнішньому контролю безпеки та охорони праці на підприємстві, виділення коштів на матеріально-технічні засоби з охорони праці, матеріально-технічне забезпечення санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів на підприємстві. Нарешті, соціальний капітал, організаційні заходи та матеріально-технічне забезпечення охорони праці на підприємстві, які узагальнюють наведені чинники, утворюють елементи 3-го рівня ієрархії.

Рівні довіри і поваги працівників до керівного складу підприємства (як державних, так і приватних підприємств), довіри і взаємності між співробітниками одного ієрархічного рівня (колег) визначені на основі результатів національних щорічних моніторингових опитувань [4, с. 148-149]. Навчання персоналу правилам безпеки та охорони праці, дотримання трудової та технологічної дисципліни оцінені з врахуванням даних Фонду соціального страхування України. Зовнішній контроль безпеки та охорони праці, фінансування матеріально-технічного забезпечення охорони праці, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів на підприємствах визначено на основі даних Державної служби статистики України. В якості експертів при проведенні аналізу ефективності системи охорони праці залучені провідні викладачі кафедри цивільної безпеки Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

За глобальним вектором пріоритетів найвищу ефективність системи охорони праці на підприємстві обумовлює її матеріально-технічне забезпечення (глобальний вектор пріоритетів 0,4284), наступний чинник – організаційні заходи з охорони праці (глобальний вектор пріоритетів 0,3648). Разом з тим соціальний капітал підприємства, який оцінювався як рівні довіри до керівництва, а також довіри та взаємин між співробітниками одного ієрархічного рівня, має достатньо високий вплив на ефективність системи охорони праці – глобальний вектор пріоритетів дорівнює 0,2066.

Вважаємо, що позитивні зміни в системі охорони праці повинні досягатися не лише за рахунок удосконалення її організації та механізму фінансування. В комплекс заходів необхідно включити ті, що забезпечать формування суспільної взаємодії та згуртованості, зростання ступеня довіри, сприятимуть поширенню позитивних соціальних норм та цінностей, а також формуватимуть інститути, здатні до накопичення соціального капіталу. Ці заходи позитивно вплинуть не тільки на ефективність системи охорони праці окремих підприємств, а також на економічний розвиток країни в цілому.

Література:

1. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у становленні підприємницької мережі аграрної сфери України / М.І. Грицаєнко // Економіка АПК. – 2017. – №5 – С. 58-64;
2. Формування соціального капіталу в інституційному механізмі аграрного ринку / [М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, В.П. Рябоконт, М.І. Грицаєнко та ін.]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2017. – 86 с.;
3. Fatal occupational injuries per 100'000 workers by economic activity [Online] // International Labour Organization - Available at: https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page32.jsp?indicator=IN_FAT_L_ECO_RT&subject=OSH&locale=EN&datasetCode=A&collectionCode=YI&_adf.ctrl-

state=19wwuc2pht_25&_afrLoop=1354325486550326&_afrWindowMode=0&_afrWindowId=19wwuc2pht_22#!;

4. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / За наук. ред. М.О. Шульги. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. – 198 с.

Губар К.

*“Публічне управління та адміністрування”, 2 курс
ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”
Науковий керівник – к.е.н., стар. викладач кафедри фінансів Завистовська Г. І.*

ФІСКАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Сучасний світ потерпає від екологічної проблеми. Зміна клімату, техногенні аварії та катастрофи, забруднення навколишнього середовища хімічними викидами, захворювання серцево-судинної та дихальної систем - усе це наслідки діянь людини. Власне, ці проблеми потребують вирішення не лише в Україні, а й в усіх країнах світу.

Для подолання хоча б третини цих проблем потрібен дієвий (економічно-фінансовий) інструмент, який забезпечив би суспільству відшкодування за нанесені екологічні збитки, став би стримувальним механізмом проти забруднення. Таким інструментом є екологічний податок.

Найважливішими інструментами реалізації екологічної політики в ЄС є фінансові або ринкові механізми, які здійснюються у вигляді податків, субсидій, торговельних дозволів, і як правило, відкрито закладаються в ціну продукту або послуги, створюючи тим самим приховані витрати, що забезпечують реалізацію екологічної, соціальної та економічної політики [1]. Фундаментом цього є максимальне забезпечення дотримання екологічних стандартів на всіх стадіях діяльності природокористувачів. Нині в країнах ЄС застосовується понад 520 різновидів екологічних податків, стимулюючи при цьому суб'єктів господарювання зменшувати викиди забруднюючих речовин [2].

Наприклад, Данія у вирішенні екологічних проблем має найбільший екологічний податковий дохід серед 34 країн ОЕСР та 5 країн-партнерів. У 2014 році податкові надходження, пов'язані з екологією, становили 3,97% ВВП, порівняно з 39% в середньому серед 39 країн. Данія має більш високі середні ставки податку на транспортне паливо (13,46 EUR/GJ), ніж на паливо, що використовується для опалення та технологічних цілей (2,2 EUR/GJ) або виробництва електроенергії (7,12 EUR/GJ); Данія має другу найвищу ставку податку на енергію на загальноекономічній основі - 5,95 євро на GJ (рис.1.1.) [3].

Carbon monoxide (CO)

Denmark

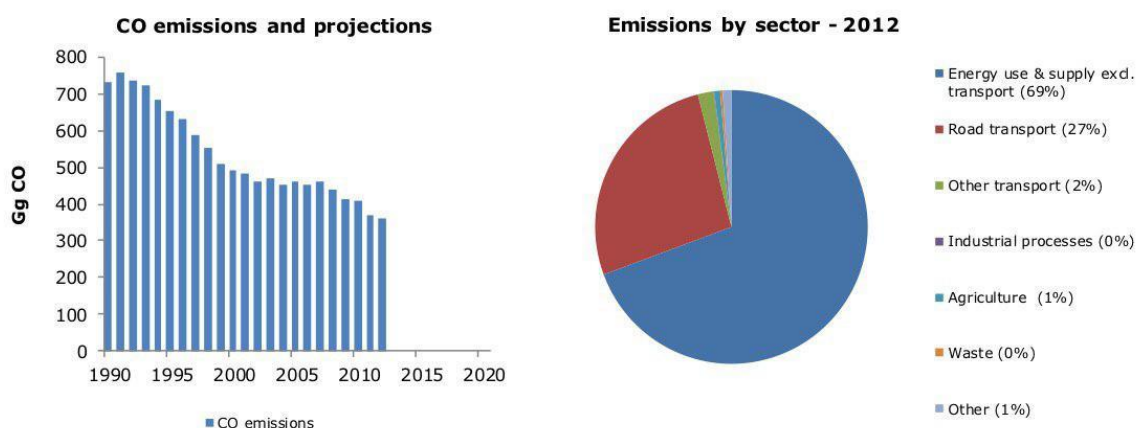

Рис . 1. Викиди оксиду вуглецю (CO) у Данії [3].

З рисунку можемо бачити зменшення кількості викидів в атмосферу внаслідок високої процентної ставки. Це свідчить про вагомую роль податкових факторів у стимулюванні для чистоти повітря в країні.

Якщо ж говорити про Україну, то діюча система екологічного оподаткування є не ефективною, про що свідчать залежність обсягу надходжень екологічного податку, передусім від економічних циклів, а не від чинного податкового законодавства; зменшення витрат суб'єктів господарювання на інновації (у тому числі пов'язані з екологією); нераціональний розподіл сум екологічного податку [4].

Для стимулювання господарюючих суб'єктів до зниження обсягів забруднення навколишнього природного середовища та для покриття завданих збитків повною мірою пропонується модернізувати обладнання (тим самим зменшити кількість шкідливих викидів), ніж сплачувати такий податок, який в результаті спричинить припинення виробництва. У результаті такої діяльності або зменшаться забруднення за рахунок нових технологій, або збільшиться дохід від податку і можливість інвестувати кошти в екологію держави.

Також пропонується реалізувати такі основні інструменти національної екологічної політики як:

- міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін;
- оцінка впливу стратегій, програм, планів на стан навколишнього природного середовища;
- удосконалення дозвільної системи у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- екологічна експертиза та оцінка впливу об'єктів екологічної експертизи на стан навколишнього природного середовища;
- екологічний аудит, системи екологічного управління, екологічне маркування;
- екологічне страхування;
- технічне регулювання, стандартизація та облік у сфері охорони навколишнього природного середовища, природокористування та забезпечення екологічної безпеки; – законодавство у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- освіта та наукове забезпечення формування і реалізації національної екологічної політики;
- економічні та фінансові механізми;
- моніторинг стану довкілля та контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки;
- міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки [5].

Отже, впровадження екологічних податків вимагає як налагодження процесу ефективного управління ними, так і постійного вдосконалення їх форм. Для того, щоб екологічний податок виконував своє стимулююче призначення належним чином, його розмір та спосіб нарахування повинні чітко відповідати багатьом критеріям доцільності та враховувати національну специфіку. Використання досвіду зарубіжних країн у застосуванні фіскальних інструментів екологічної політики також є важливим для реалізації євроінтеграційного зовнішньополітичного курсу нашої держави, що вимагає ретельного попереднього аналізу податкових важелів та обережності у впровадженні.

Література :

1. Бут Ю.С. Досвід країн Європейського Союзу щодо застосування фіскальних інструментів в екологічній політиці. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&img_e_file_name=PDF/efek_2011_10_10.pdf
2. Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/105.pdf

3. Revenue from environmentally related taxes in Denmark. URL: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/environmental-tax-profile-denmark.pdf>

4. Сучек С. Екологічне оподаткування: європейський досвід та перспективи його застосування в українських реаліях. URL: <https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/download/371/317>

5. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/lavs/shows/2818-17>

Гуцалюк Є., Решітько К.

«Міжнародна економіка та менеджмент», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник- асистент катедри фінансів Білінець М.Ю

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Гендерно-орієнтоване бюджетування – це застосування комплексного гендерного підходу в бюджетній політиці та бюджетному процесі на державному й місцевому рівнях, що включає розподіл бюджетних коштів за гендерним принципом, а також спричиняє посилення прозорості та підконтрольності. Ця тема є надзвичайно актуальною у час, коли Україна на порозі величезної кількості реформ.

Основні складники процесу гендерно-орієнтованого бюджетування:

- 1) гендерний бюджетний аналіз;
- 2) зміни в програмах та бюджетах;
- 3) системна інтеграція ГОБ у бюджетний процес.

Передумови впровадження ГОБ: розуміння гендеру, встановлення нових вимог до системи збору статистичних даних, політична воля лідерів.

Гендерне бюджетування в Україні. Попри всі переваги гендерно-орієнтованого бюджетування, ця стратегія не є поширеною в Україні. Відсутність єдиного загальнодержавного стратегічного документа, який би визначав необхідність здійснення ГОБ та закріпив методологічне підґрунтя його реалізації, гальмує процес запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування.

В рамках реалізації проекту «Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні» (Фонд Ф. Еберта) та програми «Підвищення відповідальності щодо фінансування гендерної рівності» (ООН Жінки) були розроблені і апробовані на місцевому рівні вітчизняні методологічні підходи до впровадження ГОБ. Цей посібник містить опис теоретичних і практичних підходів до впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування. Додатки включають детальний опис методики ГОБ і розрахунку витрат на цілі гендерної рівності.

Як основу реформи Україна використовує моделі Швеції та інших країн Європи, де така практика вже дуже давно не є новиною. Загалом усі моделі не особливо відрізняються від розробленої для України, проте мають національні та територіальні особливості.

Потенціал гендерно-орієнтованого бюджетування достатньо великий, а його впровадження має чимало переваг. Досвід багатьох країн свідчить, що ГОБ сприяє підвищенню: ефективності державних витрат, якості програм та послуг для населення, залучення громадськості до участі в бюджетному процесі, темпів економічного розвитку територій.

Гендерно-орієнтоване бюджетування – технологія, яка може застосовуватися як на державному, регіональному, місцевому рівнях, так і в окремих сферах: зайнятість, освіта, наука, охорона здоров'я, пенсійне забезпечення, соціальний захист, менеджмент, екологія тощо. При цьому основна частина роботи з ГОБ здійснюється переважно на програмному рівні або на рівні регіональних органів влади і часто в рамках установ,

підпорядкованих державним департаментам. Залежно від політичного рівня, ступеня охоплення і бюджетного етапу ініціативи щодо формування ГОБ можуть мати різну спрямованість і набувати різних форм. Метод розрахунку вартості витрат може розглядатись як складова стратегії досягнення гендерної рівності, яка реалізується через бюджет.

Основним недоліком є складність процесу. Гендерне бюджетування - це складний процес, спрямований на реструктуризацію існуючих соціальних, політичних та економічних механізмів країни. Візьмемо для прикладу Індію. З моменту включення заяви про гендерне бюджетування у 2005 році Індія зробила багато кроків на шляху до досягнення рівності. Однак це не пройшло без проблем. Наприклад, Інтегрованої схемі розвитку дитини (МКБО) було надано 100% розподілу для жінок. Однак ця схема принесла користь і дітям-чоловікам, і жінкам. Такі помилки були помічені та виправлені лише пізніше. Гендерне бюджетування може бути складним, але є необхідним. Україна як нація вживає кроків для досягнення гендерної рівності, але перед цим нас чекає ще довгий шлях.

Застосування гендерно-орієнтованого бюджетування привертає увагу до проблем гендерної політики, а гендерний аналіз дозволяє отримати детальнішу інформацію про розподіл ресурсів між чоловіками та жінками та про вплив на них державної політики й державних видатків. Це забезпечує створення потужнішої доказової бази для прийняття рішень і, отже, сприяє ефективнішому використанню державних коштів. В свою чергу, виявлення в результаті застосування ГОБ гендерних нерівностей, сприяє змінам у законах і політиці, що є важливим кроком у подоланні гендерного дисбалансу.

Гендерна рівність є складовою загального принципу рівності, що означає відсутність будь-якої нерівності чи обмежень прав особи та громадянських свобод. Досягнення гендерної рівноправності вимагає рівності результатів для жінок та чоловіків. Це передбачає визнання того, що потреби, пріоритети та інтереси різних груп жінок і чоловіків можуть відрізнятися. В свою чергу, це впливає на те, який зиск жінки та чоловіки можуть отримати від політики та бюджетних видатків.

Література:

1. <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/november/issue-11/article-40623.html>
2. <https://decentralization.gov.ua/news/10892>
3. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2702595-rivni-prava-i-mozlivosti-na-lvivsini-vcilis-formuvati-genderno-pravilnij-budzet.html>
4. <https://genderindetail.org.ua/library/ukraina/genderniy-byudzhetniy-analiz-program-yaki-finansuyutsya-z-derzhavnogo-ta-mistsevih-byudzhativ-134564.html>

Давидюк А., Самчук А.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бенч Л.Я*

РИНОК МУНІЦИПАЛЬНИХ ОБЛІГАЦІЙ В УКРАЇНІ: ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА

На сьогодні місцеві бюджети України не мають достатньо коштів для фінансування капітальних витрат. Одним з напрямів подолання недостатності фінансових ресурсів, зменшення дефіциту бюджетів, послаблення залежності міст від центральних органів влади є місцеві запозичення у формі випуску облігацій внутрішніх місцевих позик. Місцеві запозичення є вагомим джерелом фінансування витрат розвитку в розвинених країнах світу. Ці фінансові інструменти повинні стати і в Україні джерелом додаткових фінансових ресурсів до місцевих бюджетів, що дозволить

муніципалітетам сформувати фінансову базу для реалізації вагомих інвестиційних проектів, важливих для соціально-економічного розвитку регіонів.

У країнах з розвинутою економікою муніципальні запозичення використовуються широко та успішно: у європейських країнах місцеві позики формують 10—15% доходів місцевих бюджетів. Як свідчить досвід США та країн Західної Європи за рахунок муніципальних запозичень здійснюється фінансування будівництва і реконструкції об'єктів житлово-комунального господарства, закладів освіти й охорони здоров'я, сфери публічного транспорту, будівництва автомобільних доріг, портових споруд, туристичної інфраструктури

У сучасних умовах в Україні така форма залучення фінансових ресурсів, як муніципальні облигації, використовується недостатньо порівняно з розвинутими індустріальними країнами. Впродовж 2014–2018 рр. НКЦПФР зареєструвала лише 6 випусків облигацій внутрішньої місцевої позики, які здійснювалися трьома органами місцевого самоврядування (Київська, Львівська та Івано-Франківська міські ради). Загальна сума випущених облигацій становила 3,115 млрд грн, з яких 2,375 млрд грн припало на облигації міської ради Києва. Крім цього, випускали облигації Львівська (2 випуски загальною вартістю 440 млн грн) та Івано-Франківська (3 випуски на суму 300 млн грн) міські ради. Емісія облигацій Київської міської ради була здійснена з метою рефінансування заборгованості за попередніми випусками [1], що свідчить, насамперед, про неефективне планування таких запозичень і про відсутність вагомого ефекту запозичення на фінансування капітальних проектів. У 2010, 2013, 2015–2017 роках жодне місто не скористалося своїм правом на випуск муніципальних цінних паперів.

Існує кілька причин низької активності органів місцевого самоврядування на ринку облигацій:

- неспроможність місцевих рад конкурувати з державою на фінансовому ринку [2]. Обираючи між муніципальними та державними облигаціями, інвестори надають перевагу останнім через більш високий рівень надійності емітента;

- тривалий період кризового стану національної економіки, що супроводжується скороченням реальних доходів населення й органів місцевого самоврядування;

- недостатній рівень досвіду в сфері емісії муніципальних облигацій;

- велика кількість бюрократичних процедур, порівняно з залученням кредиту. Дії з випуску облигацій внутрішньої місцевої позики охоплюють 25 або 26 (в залежності від типу розміщення) етапів;

- недовіра та незацікавленість населення інститутами фінансового ринку. Дослідження компанії InMind засвідчило, що фондовим ринком цікавляться менше 2% населення України [3]. Це призводить до значного звуження кола потенційних інвесторів у муніципальні облигації.

На сьогоднішній день, муніципальні облигації залишаються низько ліквідними фінансовими інструментами. Про це свідчить найнижча частка укладених контрактів за даними цінними паперами на організованому ринку порівняно з іншими фінансовими інструментами. Така ситуація пояснюється неспроможністю місцевих бюджетів конкурувати з державою, яка "відтягує" на себе лівову частку ліквідності на внутрішньому ринку запозичень, а також недостатніми можливостями органів місцевого самоврядування розрахуватися за попередніми облигаційними випусками [2]. Крім того, існує проблема переважання короткострокових облигацій в обсягах емісій та нераціональне використання запозичень. Так, муніципальні облигації терміном від 1 до 3 років складають майже 70% від загальної кількості облигацій [3]. Відсутність на ринку облигацій терміном понад 5 років не дає змоги залучити кошти під реалізацію довгострокових інвестиційних та інноваційних проектів, які здатні створити суттєвий

ефект і забезпечити розширене відтворення виробництва та збільшення бюджетних надходжень усіх рівнів.

Отже, можна стверджувати, що в Україні інститут муніципального кредиту не отримав широкого розвитку, проте, як підтверджує світова практика, залучення місцевими радами боргових джерел доходів забезпечує можливість реалізації великих проектів. Подальший розвиток ринку муніципальних облігацій є вкрай важливим напрямом реалізації стратегічних завдань соціально-економічного розвитку держави [2]. Існуюча практика місцевих запозичень в Україні показала слабкі місця наявної системи, однак, за умови належної законодавчої та регуляторної бази та врахування досвіду інших країн, розвиток ринку місцевих запозичень може стати необхідним джерелом фінансових ресурсів для задоволення потреб місцевих громад у якійсній інфраструктурі.

Література:

1. Про здійснення в 2014 році запозичення до бюджету міста Києва. Рішення Київської міської ради №34/34 від 31.07.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=09797767F8>.
2. Квасниця О. В. Практика та проблематика здійснення місцевих запозичень в Україні. Світ фінансів / №4 / О. В. Квасниця., 2015. – 104-116 с.
3. Фінансова грамотність, обізнаність та інклюзія в Україні: звіт про дослідження. Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83136332>.

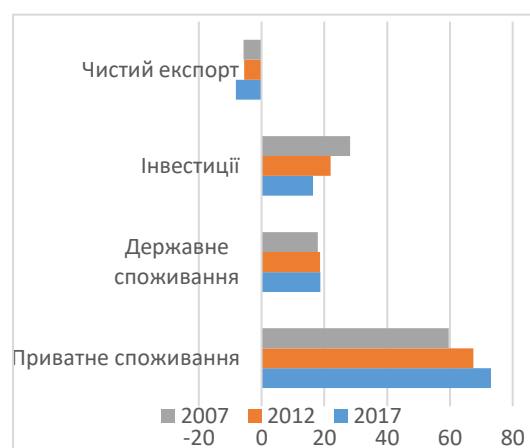
*Давидюк І., Спіріна К.
«Менеджмент», 2 курс*

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.*

ПАДІННЯ ПОПИТУ НА УКРАЇНСЬКИХ РИНКАХ

Оцінка динаміки сукупного попиту в Україні є досить складною проблемою. Це пов'язано з тим, що з 2000 до 2008 рр. українська економіка демонструвала тенденції до зростання, у 2009 р. настав період рецесії, який поглибився у 2013 р. внаслідок політичної кризи, а у 2014 р. – внаслідок військових дій. А з 2017 року попит почав дещо відновлюватися. Усе це позначилося як на динаміці, так і на структурі сукупного попиту.

показник	Рік	Країни ЄС	Україна	США
Приватне споживання	2017	58	73,1	70,2
	2012	58	67,5	71,2
	2007	57	59,6	69,7
Державне споживання	2017	21,5	18,7	16,1
	2012	21,7	18,6	15,8
	2007	20,3	17,9	17,1
Інвестиції	2017	19,1	16,4	16,5
	2012	19,2	22,0	15,5
	2007	22,2	28,2	19,6
Чистий експорт	2017	1,4	-8,2	-2,8
	2012	1,2	-5,5	-3,8
	2007	0,6	-5,7	-5,1

Джерело: Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>

Рис.1. Структура ВВП за категоріями кінцевого використання за 2007 – 2017 рр., % ВВП

Відповідно до світової статистики у розвинених країнах приватне споживання є домінуючою складовою сукупного попиту, однак при цьому підтримується досить висока частка

інвестицій. Як видно з даних, представлених в рис.1, частка приватного споживання у розвинених країнах складає у середньому 65%, в Україні частка приватного споживання за 2007 – 2017 рр. зростає і у 2017 р. становила 73,1%. Такий показник є надто високим для економіки, яка має високу інвестиційну ємність та свідчить про низькі темпи економічного розвитку. Необхідно звернути увагу, що частка чистого експорту в Україні має від’ємне значення, яке має тенденцію до зростання. Для України така тенденція є негативною, оскільки відбувається одночасне зростання частки приватного споживання (тобто відбувається стимулювання економіки країн, які експортують товари в Україну) та зменшення частки інвестицій.

Таблиця 1

Структура формування споживчого попиту в Україні у 2010 – 2017 рр., %

показник	Рік							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Споживчі сукупні витрати, в т.ч.	90,5	90,0	86,2	87,8	90,0	90,2	90,9	90,3
продукти харчування та безалкогольні напої	53,2	51,4	48,9	50,0	51,6	51,3	50,2	50,1
непродовольчі товари та послуги	34,7	36,0	35,1	34,6	35,1	35,5	37,2	36,7
Неспоживчі сукупні витрати	9,5	10,0	13,8	12,2	10,0	9,8	9,1	9,7
Довідково: оплата житла, комунальних продуктів та послуг	7,1	8,5	6,6	7,7	7,6	8,0	8,3	8,0

Джерело: Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>

Як видно з даних, представлених у таблиці 1, в основі споживчого попиту – витрати на придбання продуктів харчування та безалкогольних напоїв, їх частка протягом досліджуваного періоду переважає 50%. Виключення становить 2012 р., у якому відбулося зростання неспоживчих сукупних витрат. Така структура споживчого попиту свідчить про низький рівень доходів більшої частини населення, що є стримуючим чинником розвитку економіки. Формується замкнене коло: з одного боку, для стимулювання розвитку економіки необхідно стимулювати споживчий попит, а з іншого – такі стимулюючі заходи не дадуть позитивних результатів, доки населення не буде отримувати стабільно високі доходи, передусім у вигляді заробітної плати. Виходячи з цього, головні зусилля держави мають бути спрямовані на створення нових робочих місць із високим рівнем оплати праці. Для цього необхідно змінити співвідношення між державним споживанням і валовим нагромадженням (інвестиціями) на користь останніх.

Таким чином, динаміка споживчого попиту в Україні характеризується такими деформаціями:

1. Домінуюча питома вага у структурі сукупного попиту з тенденцією до зростання.
2. Переважання у структурі споживчого попиту витрат на продукти харчування та безалкогольні напої.
3. Зростання частки витрат на оплату комунальних послуг, переважно за рахунок зростання тарифів.
4. Висока залежність задоволення споживчого попиту від імпорту.

Отже, приблизно половина падіння економіки зумовлена факторами сукупного попиту, які проявлялися б значно меншою мірою, якби уряд проводив ефективнішу державну політику й радикальніші реформи [1]. Традиційно основними кількісними визначниками падіння сукупного попиту є вилучення з реального сектору, які йдуть на користь фінансової системи, нерезидентів чи держави, в певному сенсі знекровлюючи економіку. Уже потім ці причини негативно впливають на споживання й інвестиції, для здійснення яких контрагенти просто не мають ресурсів. Ключовим не кількісним, а якісним фактором падіння сукупного попиту є бізнес-клімат.

Проте, теперішній спад економіки України не є типовим. Його причини полягають і в падінні сукупного попиту (через відтік капіталу, дисфункцію фінансового сектору та вимушено рестрикційну фіскальну політику), і у зменшенні пропозиції (внаслідок трансформації структури виробництва в останні роки).

Література:

1. Ремізова І. А. Аналіз структури сукупного попиту України та його основних детермінант / І. Ремізова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=276>
2. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>

3. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>
4. 6 Important Factors That Influence the Demand of Goods [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economicdiscussion.net/essays/economics/6-important-factors-that-influence-the-demand-of-goods/926>
5. Changing consumer demands challenge European retailers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ixtenso.com/logistics/changing-consumer-demands-challenge-european-retailers.html>
6. Consumer demand is a better predictor of changes in employment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ft.com/content/756d5238-7b9b-11e8-bc55-50daf11b720d>

Денищук Л.

«Економіка підприємства», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри Бізнес-економіки та підприємництва

Шевчук Н.В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах розвитку економіки, змін у механізмі фінансування діяльності підприємств для підвищення ефективності його діяльності необхідним є удосконалення системи його управління, зокрема системи управління капіталом. Обмеженість власного капіталу, труднощі у залученні додаткових фінансових ресурсів, швидкі зміни зовнішнього середовища зумовлюють актуальність розроблення виваженої політики формування капіталу та управління його структурою, що давало б можливість досягти максимальної ефективності використання коштів. У зв'язку з цим зростає роль ефективного управління капіталом підприємства в сучасних умовах господарювання.

Ефективність управління капіталом визначається як результативність управління маркетинговою, виробничою, фінансовою, інноваційною та кадровою діяльністю. Ефективність вказує на вибір вдалої системи, що характеризується відношенням високих кінцевих результатів її діяльності до вичерпних ресурсів [3].

Оскільки підприємство як організаційна форма капіталу включає в себе процес формування капіталу і його функціонування, то для його ефективного існування необхідно регулювати структуру капіталу та сприяти якісному співвідношенню витрат та прибутковості. Саме на це повинна спрямовуватись діяльність системи менеджменту. Основні напрямки управління капіталом є:

- аналіз надходження і використання капіталу в минулому;
- оптимізація структури капіталу;
- зниження вартості використання капіталу;
- підвищення ефективності використання капіталу;
- забезпечення розвитку підприємства і добробуту його власників.

Можна вважати, що ефективність виявляється у таких аспектах:

-результативність управління капіталом – характеристика міри (ступеня) досягнення поставлених управлінських завдань, яка визначається як відношення фактичного і запланованого значення індикатора (відповідність реальної та розрахункової вартості капіталу, його рентабельності, оборотності);

-економічність управління власним та позиченим капіталом – співвідношення між результатом і витратами.

Виходячи із вищезазначеного, ефективність управління капіталом являє собою результативність системи принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням продуктивного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства.

Ефективність управління капіталом можна оцінити за такими напрямками:

- структура капіталу (співвідношення власного та позикового);
- співвідношення витрат і прибутковості капіталу.

Оптимальна структура капіталу — це таке співвідношення використання власних і залучених джерел, за якого забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості, тобто максимізується його ринкова вартість [1].

Співвідношення власного капіталу та зобов'язань є тим фактором, який безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємства. Підприємство, діяльність якого фінансується в основному за рахунок власного капіталу, є фінансово стійким, незалежним, платоспроможним. Проте тут виникає і ряд проблем, зокрема варто пам'ятати, що власний капітал обмежений у розмірах, а суб'єкти, які вклали свої кошти, зацікавлені у виплаті значних дивідендів, що може стати перешкодою для стратегічного розвитку підприємства.

З іншого боку залучення позикового капіталу дозволяє дещо покращити його фінансовий стан. Проте неефективне його використання позикового капіталу, значна плата за його користування, заморожування на тривалий час коштів в обороті можуть дати зворотний ефект, значно знизити платоспроможність підприємства і навіть довести його до банкрутства.

Іншими словами підприємство повинно прорахувати вигідну йому структуру капіталу, підтримуючи баланс між власним та позиковим та уникаючи крайнощів [5]. Можна провести аналіз ефективності формування капіталу за критеріями оптимальності структури капіталу:

- мінімізація рівня фінансового ризику;
- мінімізація середньозважених витрат на капітал (WACC);
- максимізація фінансової рентабельності.

Ще одним основним аспектом, що характеризує рівень ефективності управління капіталом підприємства, є прибутковість капіталу. Узагальнюючим показником прибутковості прийнято вважати рентабельність капіталу (ROE – return on equity), за яким можна визначити рівень віддачі коштів акціонерів. Рентабельність активів (ROA – return on asset), своєю чергою, є складовою ROE та відображає ефективність внутрішньої політики менеджменту з точки зору доходів та витрат [2].

Сьогодні з-поміж усіх показників, призначених для оцінювання процесу формування вартості підприємства, найбільш поширеним є економічна додана вартість (EVA). Причина полягає в тому, що цей показник поєднує простоту розрахунку і можливість визначення вартості підприємства, а також дозволяє оцінювати ефективність як у цілому, так і в окремих підрозділах. Для власників показник EVA допомагає визначитись чи направити капітал, що інвестується в підприємство, чи сприяти його відтоку в залежності від обраної політики [4].

Отже, ефективне управління капіталом визначається:

- правильною підбраною структурою (відношення власного і позикового капіталу);
- прибутковістю капіталу, яка залежить від норми додаткової вартості, органічної будови капіталу, від швидкості обороту капіталу, від економії елементів постійного капіталу та інших факторів;
- співвідношенням витрат і прибутковості (доходи компенсують витрати).

Література:

1. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2006. – 520 с.
2. Буряк А.В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків / Буряк А.В. // Економічний часопис XXI - 2011 р. - 11-12 - с.61 – 64.
3. Концева В. В. Фінансові аспекти управління структурою капіталу в сучасних умовах / В. В. Концева, І.О. Хоменко, Н. В. Бойко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – №2. – С. 69–74.

4. Рябікіна К.Г. Вимірювання ефективності управління капіталом підприємства / К. Г. Рябікіна // Вісник соціально-економічних досліджень. - Одеса: ОДЕУ. -2014. - Вип. №3(54). - С. 253-259.
5. Щепіна Т. Г. Особливості ефективного формування і використання капіталу підприємства / Т. Г. Щепіна, У. В. Люлько // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. - 2015. - №40. - С. 91-95.

Дідух І.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М. Ю

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Недостатність фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та державних органів влади зумовлює необхідність пошуку додаткових джерел як всередині країни, так і за її межами. Таким чином, утворилося поняття державний борг, головною причиною якого є хронічний дефіцит бюджету України та негативний платіжний баланс.

Державний борг – один із найвагоміших критеріїв, який характеризує стан національної економіки та безпеки країни. За результатами аналізу структури державних боргів більшості країн світу, навіть розвинених, можна зробити висновок про існування значної частки їх зовнішнього боргу.

Показник державного боргу щодо розміру економіки – важливий, але не єдиний індикатор наявності або відсутності проблем: деякі розвинуті країни мають дуже високе співвідношення боргу до ВВП. Тому, крім розміру, важливі вартість запозичень, валютна структура державного боргу і графік платежів по ньому. І якраз в останньому питанні Україна стикається з найбільшою проблемою.

Відмітимо, що 2019 – 2021 роки будуть надзвичайно важкими для України з точки зору виплати та обслуговування державного боргу. Проілюструємо це цифрами – на погашення та обслуговування державного боргу лише в бюджеті 2019 року передбачено 418 млрд. гривень – це майже третина держбюджету. Пікові виплати є і всередині поточного року, вони припадають на травень і вересень, коли за зовнішнім боргом і валютним ОВДП потрібно буде сплатити по 1,7 млрд. доларів [1].

Основною причиною зростання величини прямого державного боргу України є щорічне зростання дефіциту бюджету України. Згідно з науковими дослідженнями безпечним рівнем державного боргу вважають межу в 35% від ВВП [2, с. 9]. Джерелом надходження фінансів в Україну є нові кредити, причому переважними кредиторами України є США та МВФ, що посилює залежність економіки України від міжнародних інституцій, через що держава втрачає певною мірою власну свободу щодо самовизначення.

Державний борг України на червень 2018-го року становить \$76,3 млрд. З них приблизно 60% - зовнішні запозичення. Це відповідає \$47,2 млрд. що в 2,6 рази більше поточного рівня валютних запасів країни. До \$47,2 млрд. входить \$9,6 млрд. гарантованого державного боргу, а решта – прямий борг України у вигляді єврооблігацій(облігацій зовнішньої державної позики). Ще приблизно \$4,3 млрд. – внутрішні запозичення в іноземній валюті (ОВДП). Варто зауважити, що не всі валютні запозичення лежать на плечах уряду. Приблизно \$6,8 млрд. – борг НБУ перед МВФ [3]. Ця частина боргу не спричиняє безпосереднього впливу на бюджет, тому що при сплаті гроші будуть вилучені із золотовалютних резервів. Проте зниження рівня резервів створює ризик для збереження фінансової стабільності країни.

Проблема державного боргу багатоаспектна, немає універсальних методів її вирішення. Ситуацію можна вирішити декількома варіантами. Перший варіант, можна рефінансувати виплати, тобто взяти новий кредит, бажано довший і з нижчою ставкою, щоб погасити старий. Другий варіант - купити іноземну валюту за гривню на ринку або безпосередньо в НБУ. Але і тут не так все просто, адже для цього потрібна велика кількість гривні. НБУ не стане друкувати гривню, адже це спричинить прискорення інфляції та поставить під загрозу фінансову стабільність. А навіть якби уряд знайшов необхідну суму для купівлі валюти, це призвело б до скорочення резервів НБУ. Якщо припустити, що Україна не зможе поповнювати золотовалютні запаси, а буде тільки розраховуватися за своїми валютними боргами, то поточного рівня резервів вистачить лише до середини 2020 року. І третій варіант – не виплачувати борги та оголосити дефолт, тобто домовлятися з кредиторами про відстрочення боргу або його списання. Дефолт хоч і знизить боргове навантаження, але може спричинити підвищення попиту на іноземну валюту і девальвацію гривні. Закриються для України зовнішні ринки запозичень на довгі роки та поставить під сумнів співпрацю з США та ЄС, як головними геополітичними партнерами України.

Загалом з огляду на вищенаведені абсолютні та відносні показники зовнішньої заборгованості України є підстави говорити про тенденції:

- постійного зростання зовнішнього державного боргу в Україні;
- зростаючого навантаження на вітчизняну економіку від погашення та обслуговування державних боргів;
- зниження рівня фінансово-економічної безпеки України.

В очах міжнародних інвесторів Україна залишається дуже проблемною країною, що знаходить своє відображення у низьких кредитних рейтингах, які присвоюються Україні. Низький кредитний рейтинг країни негативно впливає не тільки на обсяг залучених кредитних ресурсів але й на їх вартість, оскільки кредитний рейтинг є індикатором ризикованості будь-яких інвестицій у конкретну країну. Майбутнє нарощування державного та гарантованого державного боргу може суттєво сповільнити темпи зростання економіки України, зробити її більш залежною від кредиторів та понизити рівень національної безпеки України.

Література:

1. Укрінформ: Як вирішується проблема державного боргу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2682632-ukraina-2019-ak-virusuetsa-problema-derzavnogo-borgu.html>.
2. Герд Е. Управління державний боргом: завдання, цілі, учасники. Фінанси України. / Е. Герд. // №1. – 2014. – С. 9.
3. Держборг України. Що варто знати? Перший політичний експлейнер [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://voxukraine.org/cards/debt/index.html>.

Добровольська А.

“Економіка агробізнесу” 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Медичне страхування є важливою частиною соціальної інфраструктури кожної розвиненої країни. Воно дає змогу раціональніше використовувати кошти, призначені для забезпечення охорони здоров'я, а також підвищувати якість цих послуг і рівень забезпеченості ними населення. На жаль, в Україні рівень захворюваності населення з кожним роком зростає, а тривалість життя громадян знижується. Через це виникає

питання про захист здоров'я людей та пошук альтернативних джерел фінансування медичної галузі в Україні. Тому дана тема є досить актуальною для нашої держави.

Медичне страхування – це форма соціального захисту інтересів населення в охороні здоров'я, що виражається в гарантії оплати медичної допомоги при виникненні страхового випадку за рахунок накопичених страховиком коштів [1]. Медичне страхування дає можливість гарантувати громадянину безкоштовне надання певного обсягу медичних послуг при виникненні порушення здоров'я за наявності договору зі страховою медичною організацією.

Сучасний стан охорони здоров'я України є досить незадовільний. Його фінансування потребує значного покращення, тому що здійснюється за залишковим методом, що не створює передумов для здійснення якісної медичної допомоги у необхідних обсягах, особливо, для соціально незахищених верст населення.

З вище написаного можна дійти висновку, що стан медичного страхування в Україні має велику кількість проблем, що стримують його розвиток, а саме:

- неналежна підготовка спеціалістів у цій сфері;
- відсутність адекватної винагороди праці лікарів у формі зарплат і премій;
- уникнення страховиками зобов'язань щодо оплати лікування страхувальника, ґрунтуючись на різних підставах;
- відсутність законодавства, яке б регулювало медичне страхування;
- різне бачення чиновниками, страховиками та медиками моделі, на основі якої має діяти медичне страхування, зокрема, його обов'язкова форма;
- недостатня поінформованість громадян щодо можливостей страхової медицини.

Головною проблемою у сфері медичного обслуговування є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел. Це явище сприяє розвитку корупції, розвитку тіньової економіки, так як змушує пацієнтів брати участь у фінансуванні закладів охорони здоров'я у непередбачений законами України спосіб. Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно-структурній і фінансовій кризі, що характеризується нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низьким рівнем розвитку надання первинної медичної допомоги, низькою часткою видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП [3].

Другою основною проблемою є те, що населення у більшості випадків не може отримати належного безоплатного медичного обслуговування, хоча в Україні існують конституційні норми щодо забезпечення медичною допомогою мешканців країни. А це у свою чергу знижує доступ населення до медичних послуг, що вимагає пошуку альтернативних джерел фінансування галузі, шляхом запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

Єдиним засобом поліпшення ситуації з охорони здоров'я в Україні є перехід до обов'язкового соціального медичного страхування, що перевірено світовим досвідом і сприятиме підвищенню якості, доступності та своєчасності надання медичної допомоги населенню [4].

Система обов'язкового страхування є життєвою необхідністю відновлення медичної галузі. Обов'язкове медичне страхування повинно охоплювати практично все населення та задовольняти основні першочергові потреби, такі як:

- забезпечення збалансованості законодавчих актів із соціального страхування та загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування, що суттєво підвищить стабільність галузі охорони здоров'я в цілому;

- підвищення відповідальності органів державної влади й місцевого самоврядування щодо зобов'язань, пов'язаних зі страхуванням пільгових груп населення;

- чітке розмежування функцій і відповідальності на різних рівнях управління системою;

- створення механізмів реального забезпечення захисту прав пацієнтів;

- забезпечення дієвого контролю з боку державних органів за цільовим використанням коштів, що будуть виділені на ці цілі [2, с. 57–64].

- переорієнтацію служб охорони здоров'я на пріоритет надання амбулаторно-поліклінічної допомоги та посилення профілактичної спрямованості в діяльності служб охорони здоров'я;

- навчання населення здоровому способу життя та впровадження програм медично-санітарної освіти, спрямованих на активну стійку мотивацію збереження та зміцнення здоров'я.

- проведення законотворчої діяльності та скоординованої політики планування та впровадження профілактичних програм;

Одним із напрямів покращення наявної ситуації є розробка дієвих механізмів, що забезпечать реалізацію обов'язкового медичного страхування за двома пріоритетними напрямами: медичний захист населення як необхідність, дієвий інструмент ринку страхових послуг. Крім того, слід створити економічні та юридичні передумови для формування медичних установ із різними формами господарювання – медичні страхові організації, приватні медичні установи і відповідно змінити систему ліцензування та акредитації медичних закладів сфери охорони здоров'я.

Отже можна дійти висновку, що організація системи охорони здоров'я в Україні частково базується на принципах, сформованих ще за радянської доби, а тому важко піддається впливу нових економічних реалій щодо надання медичних послуг. Варто зазначити, що однією з перспективних і цивілізованих форм забезпечення соціальних потреб громадян у сфері охорони здоров'я є добровільне медичне страхування, яке відіграє суттєву роль у соціально-економічному розвитку країни і, окрім ефективного вирішення проблем забезпечення якісною медичною допомогою населення та фінансування системи охорони здоров'я, сприяє зміцненню матеріально технічної бази медичних закладів. Це дає підстави наголошувати на необхідності залучення страхових компаній до системи обов'язкового медичного страхування.

Література:

1. Базилевич В.Д. Страхування: Навч. посіб./Базилевич В.Д. – К.: 2008. – 256 с.
2. Бачо Р.Й. Перспективи розвитку страхового підприємництва в Україні [Текст] / Р.Й. Бачо // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії: збірн. наук. праць – Випуск 3 (16): Економічні науки. – Чернівці, БДФА, 2009. – С. 57-64.
3. Кондрад І.Ю. Проблеми запровадження та перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / І.Ю. Кондрад, О.Я. Городиловська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009.
4. Марченко Т.В. Необхідність запровадження і перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в системі соціального забезпечення України [Електронний ресурс] / Т.В. Марченко // Фінанси.

Добровольська А.

“Економіка агробізнесу” 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Пенсійне забезпечення є одним з найбільш актуальним і обговорюваним питанням у рамках реформування економіки країни та формування системи фінансового забезпечення громадян, які закінчили свою трудову діяльність у зв'язку із виходом на пенсію. Вивчення світового досвіду проведення пенсійних реформ, що включає підвищення пенсійного віку, перерозподіл навантаження по сплаті соціальних внесків між роботодавцем та працівником, часткове скасування пенсійних пільг, введення елементів формування пенсійних ресурсів за рахунок інвестування коштів громадян є дуже актуальним на сьогодні.

Аналізуючи пенсійне забезпечення в зарубіжних країнах, виділимо два основні способи фінансування пенсійних систем: розподільний, при якому покриття поточних пенсійних витрат проводиться з поточних надходжень та накопичувальний, при якому створюється спеціальний фонд, що забезпечує всі пенсійні виплати в даний час і в майбутньому [4, с.184].

Виходячи з демографічних та соціально-економічних особливостей розвитку кожної країни було побудовано відповідні пенсійні системи. Зазвичай завданнями будь-якої системи пенсійного забезпечення є: захист від бідності; забезпечення доходом при завершенні трудової діяльності, розмір якого, як правило, пропорційний сумі заробітку, що виплачувався безпосередньо перед виходом на пенсію; захист цього доходу від зниження реального рівня життя в результаті інфляції.

Повноцінна система пенсійного забезпечення вперше була впроваджена Отто Бісмарком в Німеччині, вона спиралась на принцип солідарності поколінь (1889). Тобто, пенсії виплачуються з обов'язкових платежів зайнятого сьогодні населення. В більшості країн світу і сьогодні переважає пенсійна система, заснована за принципом «солідарності поколінь». Ця система на Заході має назву "Pay as You Go" (PAYG) (плати, поки ходиш). Однак з кожним роком вона стає все більшим тягарем для державного бюджету країни, оскільки поширення динамічного процесу старіння населення властиве всім континентам та країнам з різним рівнем соціально-економічного розвитку. За оцінками Світового банку, у 1990 р. 18% населення розвинених країн членів ОЕСР складала особи, старші 60 років, у 2009 р. – 20%. До 2020 р. цей показник збільшиться до 27%, а до 2030 р. – до 30%. В Латинській Америці та Азії частка осіб старіше 60 років до 2030 р. подвоїться і складе 16% населення.

З одного боку така тенденція призводить до погіршення співвідношення між кількістю платників, працюючих та кількістю одержувачів пенсій, пенсіонерів. Тобто, зростання рівня життя змушує збільшувати розмір пенсій, що призводить до збільшення зобов'язань держави перед пенсіонерами, вимушеного підвищення розміру внесків до пенсійної системи, зростання видатків на виплату пенсій, що навіть у групі найбільш розвинених країн досягають 10% ВВП.

А з іншого боку, причиною втрати ефективності солідарною системою є категорії населення, що намагаються уникнути участі в загальнообов'язковій солідарній системі, тобто неформальна та неповна зайнятість або самозайнятість.

У результаті чого спостерігається погіршення співвідношення кількості пенсіонерів та зайнятого населення, що робить внески до пенсійної системи (з 3,5 працівників на 1-го пенсіонера у 50-х рр. XX ст. до 2,5 – у 90-х рр., а в найближчому майбутньому прогнозується подальше погіршення – до 2 працівників на 1 пенсіонера).

Сукупна дія перелічених факторів змусила країни шукати шляхи удосконалення пенсійних систем, адаптування їх до нових демографічних та соціально-економічних умов розвитку [1].

Розглянемо типові підходи до реформування пенсійних систем у різних куточках світу.

Так, наприклад в США діє система з трьох рівнів пенсійного забезпечення: першим рівнем є солідарна система, але її доповнюють інші пенсійні програми, які дають можливість громадянам зберегти свої кошти для пенсійного забезпечення; до другого рівня відноситься обов'язкова накопичувальна система, згідно якої працюючі громадяни перераховують частину свого заробітку на ощадні рахунки; третім рівнем є добровільна приватна накопичувальна система, яка дає можливість громадянам, що мають бажання отримувати ще більшу пенсію і можливість сплачувати великі внески в тривалому періоді трудової діяльності, підтримувати бажаний рівень забезпечення виходу на пенсію [2].

У Великобританії діє розподільча пенсійна система з низькими розмірами пенсій. При реформуванні передбачалася підвищення пенсій відповідно до росту цін, а не заробітної плати. Особи, що одержують тільки базову державну пенсію, нижче межі бідності, мають право на соціальну допомогу, що надається з урахуванням їхнього доходу. Частину державних пенсій замінюють пенсії за місцем роботи.

Швеція має систему з установленими внесками, у якій є страхова сітка, дає населенню можливість вибору і пропонує їм ефективні стимули - право вибору у відношенні пенсійного віку: більш тривале перебування на пенсії або більш високий рівень життя в пенсійний період; значна залежність між внесками і пенсіями сприяє підвищенню ефективності ринку праці.

Більшість латиноамериканських країн мають розвинену солідарну пенсійну систему, з великими державними витратами на пенсійне забезпечення. Здійснення великої частини пенсійних програм вимагає вирішення проблем фінансування, аналогічних проблемам країн Центральної і Східної Європи, що є в основному результатом прийняття необґрунтованих рішень, які не враховують можливості бюджету. Така ситуація змусила ряд латиноамериканських країн шукати більш досконалі механізми фінансування пенсій і, зокрема, стимулювати введення приватних пенсійних систем, оскільки фінансовані державою програми в Латинській Америці виявилися недостатньо ефективними [3].

В Австралії існують два рівні пенсії. Перший пенсійний рівень (пенсія по старості) фінансується за рахунок податків, а розміри пенсій визначаються не з урахуванням рівня доходів, а з урахуванням рівня добробуту. Другий рівень пенсій має форму обов'язкової участі в системі індивідуальних капіталізованих рахунків. Оскільки державна пенсія фінансується за рахунок податків і є більш високою для найменш забезпечених категорій населення, то перший рівень має яскраво виражений перерозподільчий характер. Другий рівень ставить пенсіонерів перед ризиком неефективного управління пенсійними активами і не має істотних елементів перерозподілу.

У Новій Зеландії діє відносно універсальна система пенсій у чітких розмірах, яка доповнена системою добровільних капіталізованих пенсій із установленими внесками. Універсальна система є розподільчою і фінансується за рахунок податків. Пенсійний вік збільшується з 60 до 65 років. Планується створення керованого урядом фонду, у межах якого повинна здійснюватися часткова капіталізація коштів на майбутні пенсійні витрати. Пропозицію перейти від пенсій у твердих розмірах, що фінансуються за рахунок податків, до системи обов'язкової участі в приватних фондах з індивідуальними рахунками в країні не було прийнято.

Отже, аналіз світових пенсійних систем підтверджує необхідність реформування в першу чергу державних пенсійних систем, що передбачає збільшення пенсійного віку, реструктуризацію державного пенсійного забезпечення в напрямку впровадження багаторівневих змішаних пенсійних систем, приватизацію, при необхідності, окремих

частин пенсійних програм, надання можливості диверсифікованого інвестування існуючих цільових фондів або створення нових, зміну бази для нарахування розміру пенсій.

Подальші розробки повинні здійснюватися на основі глибокого системного аналізу зарубіжного досвіду реформування окремих складових пенсійної системи, слабких сторін та переваг діючої системи пенсійного забезпечення України з метою вироблення інструментів формування ефективної та соціально орієнтованої пенсійної системи України, яка б відповідала принципам існування соціальної держави та була спроможною приймати виклики часу.

Література:

1. МакТаггарт, Г. Досвід реформування пенсійної системи у країнах Східної Європи та СНД у порівнянні з проведенням пенсійної реформи в Україні / Г. МакТаггарт. — Доступно з мережі Інтернет: www.pension.kiev.ua/files/dosvid-porivn-Ukr.pdf (дата звернення 15.11.2015р.). — Заголовок з екрану.
2. Барр, Николас. Пенсионная головоломка. Предварительные условия и возможные варианты политики при разработке систем пенсионного обеспечения [Текст] / Николас Барр // Вопросы экономики. — 2002. — № 29. — Доступно з мережі Інтернет: <http://imf.org/External/Pubs/FT/issues/issues29/rus/issue29r.pdf> (дата звернення 15.11.2015р.). — Заголовок з екрану.
3. Новиков, А. Особенности эволюции зарубежных пенсионных систем [текст] / А.Новиков // Мировая экономика и международные отношения. — 2006. — № 5. — С. 65-72.
4. Ерошенков С.Г. Мировой опыт реформирования пенсионных систем // Общество и экономика. — 2001. — №7-8. — С. 182-219.

Добровольська А.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ФІНАНСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейський Союз – потужне політико-економічне інтеграційне об'єднання, яке має широкий вплив на країни всього світу. За даними Міжнародного валютного фонду за 2017 рік, ЄС виробляє п'яту частину світового ВВП. Проте, навіть тут є проблеми у, здавалося б, ідеальному пропорційному формуванні внесків та видатків. Це навіть стало однією з причин прагнення виходу з об'єднання такої могутньої держави як Велика Британія. Проблема фінансування цього об'єднання є досить актуальною на сьогодні. Адже дослідження бюджету цього потужного об'єднання може допомогти Україні у формуванні власних внесків та видатків та правильному пропорційному розподілі їх між областями.

Союз формує власний бюджет, який складається з внесків держав-учасниць. Розмір внеску залежить від економічного розвитку країни та рівнем її ВВП.

Таблиця 1

Внески та видатки деяких країн ЄС за даними офіційного сайту на 2017 рік

[4]

Країна	Внесок країни, млн. євро	Видатки на розвиток країни, млн. євро
Німеччина	19.587	10.927
Швеція	2.629	1.504
Мальта	0.082	0.201
Греція	1.248	5.130

Особливістю фінансів ЄС є те, що він формує власні надходження від мита, податків на імпорт країн, які не є учасниками об'єднання. Існує і ліміт бюджету: він не має перевищувати 1.2% загального обсягу ВВП союзу. У використанні коштів має дотримуватись дисципліна, порядок, ефективність та публічність. Основним принципом формування доходів бюджету Європейського Союзу є те, що всі країни-учасниці зобов'язані брати участь у формуванні доходів бюджету та принцип солідарності, тобто держави-члени ЄС мають оплачувати внески, як уже вказувалося, відповідно до своїх можливостей.

Щодо розподілу загального бюджету, то згідно даними Світового банку видатки ЄС включають наступне:

Згідно даним Світового банку, видатки ЄС включають у себе:

- 1) субсидії та інші витрати за сільським господарством(майже 73%);
- 2) фінансування менш розвинутих регіонів(5.8%);
- 3) фінансування науки та інновацій(2.6%);
- 4) адміністративні витрати(4.7%);
- 5) інші витрати(8.5%).

Так як найгострішою проблемою в ЄС є безробіття, то деякий відсоток бюджету йде на подолання нестачі робочих місць, підтримку малого й середнього бізнесу, пенсійні та освітні реформи [2].

Видатки бюджету формуються також не безпроблемно. Кожна країна намагається вплинути на розподіл бюджету на свою користь. Також велика частина видатків йде на утримання бюрократичного апарату, інституцій. Окрім цього, так як програми Європейського Союзу направлені на підтримку села, то країни з меншою кількістю фермерських господарств отримують набагато менше видатків. Так, країни, у яких достатньо малий відсоток сільськогосподарського сектору та майже немає слаборозвинених регіонів отримують набагато менше ресурсів з бюджету ЄС, ніж сплачують [3]. Це вже стало однією з причин Брекситу.

Отже, хоч процес формування та розподілу фінансів Європейського Союзу зайняв кілька десятків років, він досі не ідеальний. Поділ видатків між державами-членами більше схоже на «перетягування канату», а непропорційність бюджетного розподілу напругу впливає на склад об'єднання. Тож, слід змінити структуру видаткової частини бюджету ЄС, пропорційно розподіляючи кошти між сільськогосподарськими та промисловими регіонами, а також збільшити видатки на наукоємну та інноваційну галузь для рівного економічного зростання всіх країн-учасниць.

Література:

1. Показники Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org>
2. Черемісова Т. А. Фінанси Європейського Союзу та особливості їх організації / Т. А. Черемісова.- Жовті Води: Інститут підприємництва «Стратегія», 2014. – 13 с.
3. Фінанси ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buklib.net>
4. Budgets and Findings of the EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.europa.eu>

Д'яченко І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Дегтярьова Н.В.*

НАКОПИЧУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Пенсійна система є однією з найважливіших для суспільства та держави, але сьогодні вона не влаштовує майже нікого в Україні і це є суттєвою проблемою. Абсолютній більшості пенсіонерів не подобається низький рівень виплат, які вони отримують (середня пенсія на 1 липня 2019 року становила 3600 грн, мінімальна — 1564 грн). Тих, хто працює чи ще навчається, лякає перспектива залишитися з мізерною пенсією, оскільки домінуючою тенденцією є невпинне щорічне її зменшення відносно зарплати (за розрахунками, до рівня 25% у 2030-му) [1]. Роботодавці не хочуть сплачувати пенсійні внески, які збільшують навантаження на бізнес, при тому що розмір пенсій є невеликим. Працівники нерідко погоджуються на отримання зарплати в конвертах, адже не сподіваються, що соціальні відрахування в повному обсязі суттєво вплинуть на їхні майбутні пенсії. Державу не задовольняє високий для неї рівень видатків Пенсійного фонду (ПФ) і трансфертів із державного бюджету для виплати пенсій [2]. Міжнародні фінансові інституції, зовнішні кредитори, постійно застерігають від збільшення пенсійних видатків, тоді як держава мусить реагувати на вимоги громадян щодо підвищення пенсій.

В солідарній пенсійній системі України сплачуються пенсійні внески на утримання нинішніх пенсіонерів у надії, що колись і на користь майбутніх поколінь здійснюватимуть відрахування. В основу солідарної системи покладено реалії початку та середини ХХ століття. Тодішня демографічна структура населення, коли кількість працівників суттєво перевищувала кількість пенсіонерів, давала змогу завдяки невеликому «пенсійному податку» забезпечувати пристойні пенсії.[3] Однак сьогодні ситуація інша: знизилася народжуваність, відбувся демографічний перехід до сім'ї з однією дитиною чи двома, зросли тривалість життя та кількість пенсіонерів. Зменшилася і далі зменшується чисельність працівників, практично зрівнявшись із чисельністю пенсіонерів, а згідно з прогнозами до 2030-го може впасти ще на 15%.

Відповідно до чинного законодавства пенсійна система країни з 2004 року є трирівневою [4]. Вона складається із солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (перший рівень), накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (другий рівень) і накопичувального добровільного недержавного пенсійного забезпечення (третій рівень). Реально сьогодні в Україні діють лише перший (солідарна пенсійна система) і частково третій (недержавне пенсійне забезпечення) рівні.

Якщо солідарна пенсійна система працює повною мірою (видатки ПФ на 2019 рік передбачено в сумі 438 млрд грн, кількість пенсіонерів на 1 липня — 11,3 млн), то без запровадження другого рівня та без належної підтримки держави активи третього рівня — недержавних пенсійних фондів (НПФ) — на початок 2019-го становили тільки 2,8 млрд грн, а кількість учасників НПФ (майбутніх і нинішніх пенсіонерів НПФ) — лише 855 тис. осіб.

Накопичувальну систему, що побудована на загальнообов'язковому пенсійному страхуванні (другий рівень) на основі персональних пенсійних рахунків громадян за участю в сплаті пенсійних внесків працівників та роботодавців (можливо, і держави), що мала запрацювати ще 2007-го, досі не запроваджено. Добровільне накопичувальне (недержавне) пенсійне забезпечення (третій рівень) побудований на основі персональних пенсійних рахунків громадян із різними податковими стимулами для сплати пенсійних внесків як працівниками, так і для роботодавцями [4]. Пенсійні внески, що надходять на персональні пенсійні рахунки громадян у накопичувальній системі, стають їхньою приватною власністю. Для збереження та примноження ці кошти мають інвестуватися в найнадійніші активи, визначені законодавством, за адекватної системи державного нагляду та регулювання.

Таким чином, з одного боку, накопичувальна пенсійна система дозволяє акумулювати пенсійні внески, які можуть бути спрямовані на економічний розвиток країни, а з іншого — дає можливість накопичувати отриманий інвестиційний прибуток на персональних пенсійних рахунках громадян і суттєво збільшити розмір майбутньої пенсії. При цьому накопичувальні пенсійні активи є не тільки приватним багатством громадян країн, які провели пенсійні реформи, а й «фінансовою подушкою», що підтримує економіку в кризовий період. Саме в цьому полягає особливість накопичувальної пенсійної системи, яка, на відміну від обтяжливої державної солідарної системи, сама створює ресурси, що активно працюють на національну економіку й водночас є основою для зростання пенсій громадян.

Література:

1. Демченко М.В. Сучасний стан та проблеми розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні / М. В. Демченко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.9.3.
2. Ціна держави. Пенсійний фонд. Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/pension/>
3. Панченко, І.В. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні : стан і перспективи розвитку / Панченко І. В. - К.: Управління розвитком. - 2011. - № 5 (102). - С. 43-44.
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 року № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 49-51.

Д'яченко І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.*

РОЛЬ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ФОРМУВАННІ ПРИБУТКОВИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

В умовах нестабільної економічної ситуації в країні, досить високого рівня тінізації, ухилення від сплати податків, значного розшарування доходів населення дуже гостро стоїть проблема стягнення податків з метою належного наповнення бюджетів усіх рівнів. Наразі назріла нагальна потреба модернізації фінансової та податкової політики держави, а прибуткові податки є тим індикатором, який показує рівень життя населення, адже вони безпосередньо залежать від рівня доходу і в той же час зменшують цей дохід на відсоток відрахування податку.

В Україні зараз діє система оподаткування прибутку підприємств, яка в цілому відповідає міжнародним стандартам. На сьогоднішній день податок на прибуток підприємств є основним податком для юридичних осіб, оскільки саме прибуток є основною метою діяльності будь-якого підприємства, а даний податок може як стримувати, так і стимулювати його розвиток [4]. Водночас точаться дискусії щодо заміни традиційного податку на прибуток підприємств податком на виведений капітал. Надмірний рівень оподаткування негативно впливає на інвестиційний клімат України. Оподаткування реального сектору економіки надто обтяжливе та пригальмовує процеси економічного відтворення, а підприємництво може працювати рентабельно, як правило, лише за умови приховування частини своїх доходів від оподаткування.

Податок на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) є одним з основних бюджетоутворюючих податків, який має сприяти такому розподілу податкового тягаря, за якого більше платять ті члени суспільства, в яких доходи вищі. Необхідно зазначити, що ставка ПДФО не змінювалася з 2016 року і зараз вона на рівні 18% [2]. Також з 2014 року одночасно з ПДФО стягується тимчасовий податок – військовий збір у розмірі 1,5%, не дивлячись на крайню важливість якого, разом з ПДФО вони досить помітно зменшують розмір доходів населення.

Слід зауважити, що заробітна плата становить більшу частину доходів домогосподарств, а інколи вона є єдиним джерелом доходу. Для того, щоб реально розуміти ситуацію щодо наповнення бюджету за рахунок ПДФО треба дослідити в динаміці основні показники, що характеризують цей податок (табл.1), а саме податок на доходи фізичних осіб на 1 людину і на 1 працюючого [3]. З даних, наведених у таблиці 1, видно, що частка ПДФО у структурі податкових надходжень суттєво зростає і у 2018 році досягає позначки 20,4 %, так само і його відношення до ВВП, що збільшилося з 4,7% у 2012 році до 6,4% у 2018 році, а податкове навантаження на 1-го працюючого суттєво зростає порівняно із відповідним тягарем на одну людину. Якщо в 2012 році це відношення було 2 до 1, то у 2018 р. воно становить майже 3 до 1, що може свідчити про приховування доходів громадян, які офіційно не зайняті, але при цьому активно працюють в тіньовому секторі економіки.

Таблиця 1

Динаміка ПДФО в Україні за 2012-2018 роки*

Показники	Роки						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ПДФО, млн.грн.	68092	72151	75203	99983	138782	185686	226771
Податки, млн.грн.	393944	394613	405644	576041	745187	948219	1111636
ПДФО в структурі податків, %	17,3	18,3	17,4	17,4	18,6	19,6	20,4
ПДФО у % до ВВП, %	4,7	4,7	4,7	5,0	5,8	6,2	6,4
ПДФО на 1 людину, грн.	1492	1584	1655	2334	3252	4371	5365
ПДФО на 1 працюючого, грн.	3345	3536	4161	6081	8526	11493	13820

*Розраховано автором на основі даних джерела [1]

Збільшення обсягу прибуткових податків загалом і ПДФО зокрема залежить від зростання рівня мінімальної заробітної плати в країні. Тому пріоритетом проведення фіскальної політики у сфері справляння даних податків повинна бути легалізація доходів громадян, налагодження тісної співпраці між платниками і працівниками Державної фіскальної служби України, виявлення джерел надходження об'єкта оподаткування (за рахунок переходу більшості розрахунків з готівкових на безготівкові), впровадження автоматичного стягнення податку при отриманні доходів з громадян та підприємств, від будь-яких інших джерел, які згідно Податкового кодексу України є наповнювачами бюджету. Налагодження податкової культури у платників потребує певного часу, протягом якого повинні активно вестися роз'яснювальні роботи з боку працівників фіскальних органів та впроваджуватися система попереджувальних заходів щодо несплати платниками або приховування ними доходів, а потім застосовуватися жорстка система штрафних санкцій до кожного платника, за якої йому стане не вигідно приховувати доходи, так як штраф може перевищувати обсяг податку. Ці заходи не лише забезпечать виконання регулятивної, але й фіскальної функції податків, так як всі платники повинні бути рівні перед законом і не ухилятися від їх сплати.

Література:

1. Міністерство фінансів України. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/incometax/>
2. Непочатенко О.О. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи / О.О. Непочатенко. // Економіка. Управління. Інновації. – 2016. – Вип. 1 (16).
3. Юрчишена Л.В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України / Л.В. Юрчишена. – 2016. – Вип. 1 (21) – С. 215-224.
4. Податок на прибуток: платники, ставки, різниці // Головбух [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.golovbukh.ua/article/5952-qqq-16-m11-16-11-2016-podatok-na-pributok-platniki-stavki-rznits>.

Загоруйко О.

«Факультет Економіки та менеджменту, 4 курс
«Харківський національний університет будівництва та архітектури»
Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри економіки Янченко Н.В.

ЩО КРАЩЕ - КУПИТИ ФРАНШИЗУ АБО ПОЧАТИ СВІЙ БІЗНЕС?

Власна справа - це фінансова незалежність, можливість реалізувати свої управлінські таланти і, нарешті, вигідне вкладення коштів. Відкрити бізнес по франшизі набагато простіше і дешевше, ніж починати його з нуля, створюючи і розкручуючи власний бренд. Саме тому готовий бізнес по франшизі - виправданий вибір підприємців-початківців.

Франшиза - це передача права користування брендом, тобто ім'ям компанії. Але франчайзі - покупець франшизи - отримує не тільки право використовувати знаменитий бренд. Франчайзер, тобто продавець франшизи, надає своєму діловому партнерові технології, виробничі принципи, бізнес-план, маркетингові розробки, контакти постачальників і умови роботи з ними.

Франчайзер також бере на себе всі праці по просуванню і рекламі. По суті, принцип франчайзингу полягає в тому, що велика відома компанія дає можливість приватному підприємцю відкрити бізнес під вивіскою розрекламованого бренду і забезпечує йому підтримку, а бізнесмен-франчайзі платить компанії гроші - спершу початковий внесок, а потім - роялті, тобто певний відсоток з продажів.

Згідно статистичних даних понад півтора мільйона підприємств в світі працює за системою франчайзингу. В Україні ця цифра становить понад 700 компаній. Високу популярність франчайзингова модель ведення бізнесу отримала за рахунок стійкості. Незважаючи на фінансову кризу, саме франчайзинговий бізнес найлегше його пережив.

У чому ж привабливість даної моделі ведення бізнесу? В першу чергу, ставши власником франшизи, бізнесмен отримує успішний досвід материнської компанії (франчайзер) з розвитку бізнесу, часто впізнаваний бренд з позитивною репутацією, а також всі напрацьовані технології, ноу-хау, IT-рішення, маркетингові інструменти і багато іншого. А ось починаючи бізнес з нуля буде потрібно не один місяць і навіть рік поки продукт стане популярним і впізнаваним.

Основна особливість ведення бізнесу за системою франчайзингу полягає в тому, що покупець франшизи (франчайзі) повинен дотримуватися всіх вимог франчайзера. Тому варто задуматися чи готові ви чітко дотримуватися умов контракту, адже це іноді тягне за собою обмеженість власних дій. Але в умовах жорсткої конкуренції все ж простіше слідувати перевіреним схемам ведення бізнесу, які дійсно працюють і приносять прибуток.

Початок бізнесу по франчайзингу(плюси) :

-Для починаючого підприємця придбання вигідною франшизи на уже працюючий бізнес з готовим бізнес-планом, кошторисом витрат, рекомендаціями по обладнанню, розміщенню, підбору кадрів, просуванню і логістиці дозволяє значно знизити ризики. За статистикою при самостійному створенні свого бізнесу з 10 компаній виживають тільки три, з франчайзингом «виживання» зростає до 8 з 10.

-Купуючи франшизу, підприємець отримує не тільки готовий бізнес-план, підтримку в плані рад, організації поставок, але ще і можливість працювати під відомим брендом, який вже встиг зарекомендувати себе і користується лояльністю споживача. Таким чином, купуючи франшизу, можна заощадити на початкових маркетингових програмах і рекламі.

-Успішно працювати за вигідною франшизою може навіть бізнесмен, який не володіє яскравим підприємницьким талантом, оскільки креативу від нього не вимагається. Досить бути міцним менеджером, щоб бізнес по франшизі розвивався і приносив очікуваний прибуток.

Недоліки купівлі франшизи:

- Купівля франшизи означає укладення офіційної угоди з твоїм франчайзером.

-Франчайзингові угоди визначають, як ти ведеш бізнес, тому для творчості залишається мало місця.

-Як правило, існують обмеження щодо того, де працювати, які продукти продавати і з якими постачальниками співпрацювати.

-Помилки в роботі інших франчайзі може погіршити твою репутацію.

-Купівля франшизи означає постійне поділ прибутку з франчайзером.

Робота за набутою франшизою має багато плюсів. Однак і франчайзингова система не дає стовідсоткової гарантії, що вже діючий бізнес буде успішно розвивається в конкретному місті чи регіоні. Багато чого буде залежати від попиту на даний вид товару або послуг, купівельної спроможності населення та інших факторів.

Залюбівська А., Момот О.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Суценок О.М.

ЗЕЛЕНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Наразі, в сучасному світі особливий інтерес викликає тема озеленення фінансів. Активно впроваджується зелена фінансова політика, яка спрямована на підтримку стабільного економічного зростання, зменшення тиску на навколишнє середовище, підвищення соціального добробуту та ефективного використання ресурсів. Причиною інтересу є зміна клімату, яка у свою чергу впливає на стабільність фінансового ринку.

Екологічна, соціальна та управлінська складові є основними компонентами, які забезпечують сталий розвиток економіки та фінансів. Зелене фінансування передбачає врахування екологічних та соціальних факторів в процесі прийняття інвестиційних рішень, що призводить до збільшення інвестицій у довгострокову та стійку діяльність. Створення зеленої фінансової системи дозволить залучити значні кошти, які потрібні для побудови зеленої економіки, яка потребує інтенсивного залучення великої кількості капіталу та кваліфікованих працівників. Виділяють декілька механізмів регулювання зеленої економіки: (i) контроль парникових газів та припинення субсидування викопного палива; (ii) спеціальні тарифи для відновлюваних джерел енергії. Ідеальним вважається поєднання обох варіантів. Основними варіантами реформування існуючої системи регулювання є: (i) запровадження податкових стимулів для зеленого фінансування, (ii) квотування викидів парникових газів, (iii) посилення штрафів за забруднення. Головною проблемою залишається асиметрія інформації, тому запроваджена система прозорої оцінки ризиків. За новою системою, при інвестуванні враховуватимуться ризики та оцінка ефективності використання ресурсів.

Завдяки реформуванню вдалося зменшити обсяги викидів парникових газів, сформуванню системи ціноутворення вуглецю, що дозволило адекватніше оцінювати ефективність підприємств, збільшити кількість робочих місць, інтенсифікувати розвиток галузей виробництва відновлюваних джерел енергії, зеленої інфраструктуру, збільшити частку зелених інвестицій та посилити підтримку реформ.

Кожна країна, організація має свій підхід до впровадження зеленої фінансової політики. Розглянемо це на прикладі Китаю та ЄС. Китай зацікавлений у трансформації економіки оскільки це б допомогло підвищити довгострокову національну конкурентоспроможність, створити нові джерела економічного зростання, захистити ресурси та поліпшити стан довкілля. Зелена реформа в Китаї розвивається відповідно до основної мети – скорочення викидів, що допоможе уникнути глобальної екологічної кризи.

Уряд Китаю запропонував ввести стратегічні п'ятирічки, які більш націлені на зелені економічні трансформації. Реформи поділені на 3 фази, які заплановані на періоди: 2016-2020 рр., 2021-2025 рр., 2026-2030 рр.. Перша фаза сконцентрована на встановленні необхідних сприятливих умов до зелених фінансів: (I) створення правових основ для зеленої фінансової реформи; (II) вдосконалення фіскальної та податкової політики в рамках зеленої фінансової реформи; (III) поліпшення механізмів ціноутворення для розвитку промисловості, стійкої до нефінансових ризиків; (IV) побудова «мосту» між попитом та пропозицією на зелені фінанси [1, ст. 79, 80].

У цей часовий період Китай також розпочне основні ініціативи щодо контролю рівня забруднення води, повітря, ґрунтів, що вимагатиме значного фінансування. Кінцевою метою реформи є озеленення всієї фінансової системи та мобілізація приватного капіталу в напрямку зелених інвестицій та обмеження ресурсомістких, забруднених інвестицій.

У свою чергу Європейський Союз наполегливо підтримує перехід до економіки з низьким рівнем викидів вуглецю, економії ресурсів та стійкістю до нефінансових ризиків. Він виступає в авангарді щодо озеленення фінансової системи. Основними цілями ЄС у трансформації фінансової системи: (I) переорієнтування інвестицій на більш стійкі технології; (II) фінансове зростання на стійкому рівні в довгостроковій перспективі; (III) сприяння створенню низьковуглецевої, стійкої до кліматичних змін та циркулярної економіки [2, ст. 2]. Затверджена стратегія трансформації фінансової системи ЄС включає наступні кроки:

- встановлення єдиної системи класифікації в ЄС, що буде класифікувати «зелені» / «стійкі» проекти;
- встановлення маркувань/лейблів в ЄС для зелених фінансових продуктів.
- уточнення обов'язків розпорядників активів та інституційних інвесторів з врахуванням пріоритетності стійкості до нефінансових ризиків;
- посилення прозорості компаній щодо їх екологічної, соціальної та управлінської політики;
- введення «зеленого підтримуючого фактору» для банків та страхових компаній, тобто включення кліматичних ризиків у політику управління ризиками та підтримку цих установ [3, ст. 12, 13].

Порівнюючи дві стратегії трансформації, можемо зробити висновки, що китайське реформування бере за основу реорганізацію державних інституцій, а основою політики ЄС є орієнтація на зміни у бізнесовому середовищі. Хоч вони і мають різні підходи до впровадження зеленої фінансової політики та відповідної системи, проте їх цілі є однаковими: забезпечення стійкої економіки та підвищення рівня соціального добробуту.

Україна, підписавши Угоду про асоціацію з ЄС (далі Угода), взяла на себе зобов'язання імплементувати низку європейських Директив та Регламентів. Важливо, що більшість з них стосується напряму формування зеленої фінансової політики та відповідної зеленої фінансової системи у відповідності до напрямків реформ в ЄС. Саме тому зволікання з виконанням вимог Угоди може принести негативні наслідки не тільки

в частині доступу до зеленого фінансування, а й може закрити доступ вітчизняних виробників на європейські ринки.

Література:

1. CCICED (2015). Green Finance Reform and Green Transformation, 83 p.
2. COM (2018) 97 final. Communication from the Commission. Action Plan: Financing Sustainable Growth, Brussels, 8.3.2018., 19 p.
3. Financing a Sustainable European Economy. Final Report 2018 by the High-Level Expert Group on Sustainable Finance. Secretariat provided by the European Commission, 99 p.
4. Panofer T., Druce L., Dere F., Gupta S., Sterner L. (2014). Delivering the green economy through financial policy. Technocal Paper, March 2014, Frankfurt School of Finance & Management – UNEP Centre for Climate & Sustainable Energy Finance, 85 p.
5. Roadmap for a Sustainable Financial System (2017), UN Environemnt and The World Bank Group, 102 p.

Здохлій Д.О.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Мельник В.М.

ПИТАННЯ ДЕФОЛТУ В УКРАЇНІ

Результати проведеного нами дослідження дозволяють дійти певних висновків:

1. Дефолт не може бути вирішенням боргових проблем, як інколи заявляють окремі політики. Адже його наслідками є перш за все ізоляція у сфері фінансів, падіння державних фінансів, кінець довіри майбутніх кредиторів і збільшення вартості майбутніх кредитів, гіперінфляція, розорення великої кількості населення та бізнесових структур. В ситуації з Україною це може також загрожувати затримками соціальних виплат (включаючи пенсії), зривом опалювального сезону і банкрутством системи ЖКГ, негативними наслідками для фінансування нашої армії. Україна у випадку дефолту буде вимушена урівноважити свій бюджет, не маючи доступу до міжнародного ринку капіталу: компенсувати державні витрати самостійно, за рахунок податкових надходжень, що є досить болісним для неї.[1] Дефолт також здатний спричинити банківську кризу, якщо значна частка державного боргу містить в собі зобов'язання перед вітчизняними банками. Щоб запобігти кризі, уряд може поставити на перше місце виплату боргу не перед міжнародними кредиторами, а саме перед вітчизняними банками, однак суттєво на ситуацію це не вплине.

2. Зарубіжний досвід свідчить, що ми не лідери в ряду країн, які стикалися з проблемою дефолту або ж наближалися до неї. Деякі з них пережили його по декілька разів. Зокрема, такі країни як, Еквадор, Мексика та Уругвай оголошували дефолт неодноразово, по вісім разів кожна. Хуан Крусес (Universidad Torcuato Di Tella) та Крістоф Требеш (University of Munich) нарахували 182 випадки кредитних реструктуризацій у 68 країнах з 1978 року до 2010 року.[2] Найсвіжіший та найбільший приклад - реструктуризація боргів Греції у 2012 році.

3. Щоб зберегти прихильність на міжнародних ринках, дефолтні країни, як правило, реструктурують свій борг, а не просто відмовляються платити взагалі щось (що було зроблено Аргентиною в 2001 році).

4. України знаходилася в переддефолтних станах, але дефолту як такого ніколи не оголошувала.

5. На даний момент влада України проголосила, що протягом 5-ти наступних років ми досягнемо зростання економіки на 40%. Твердження сумнівне і не ніким поки що не аргументоване, однак, якщо це справді станеться, то проблема заборгованості автоматично відходить на задній план. Чому? Тому що проблема зовнішньої заборгованості вагома тоді, коли країна зростає слабо, у той час як борги збільшуються

швидшими темпами. У випадку досить вагомого приросту економіки питома вага боргу у ВВП зменшиться. Тобто, залишаючись незмінними в сумі, сьогоднішні 85% боргів від ВВП перетворяться на приблизно 60%. Тому можемо зробити висновок, що, якщо ми збираємося зростати, то ніякий дефолт нам не загрожує. Якщо ми зростатимемо щорічно на 7-8%, то це може перекрити темпи зростання нашого боргу. Звісно це ще залежить від того, скільки Україні потрібно буде запозичити. Але, тим не менш, навіть якщо залишиться існуючий рівень 85% від ВВП, то при такому зростанні цей борг не є критичним. Проблема закладається лише в реалізації планів з економічного зростання, які поки-що декларативні.

6. Ще одна важлива річ, про яку не можна не згадати при розгляді питань дефолту – це відсоток перерозподілу ВВП через бюджет. Справа в тому, що Україна розподіляє бюджет в районі приблизно 20%. Отже, вартість обслуговування боргів буде доволі вагомою для бюджету, враховуючи його незначну ємність. А тому, варто подумати, як збільшити обсяги перерозподілу ВВП через бюджет. На нашу думку, починати потрібно з очевидного. По-перше, в Україні багаті верстви населення уникають оподаткування. По-друге, проблема тіньової економіки. Існує чимало заходів, таких як адміністрування податків, за допомогою яких можна примусити вийти з тіні. Якщо буде вжито всіх можливих заходів, бюджет збільшиться, а значить обслуговувати наявний борг буде можливо.

7. На основі аналізу усіх даних нашої країни, можемо сказати, що в Україні проблема дефолту поки-що є перебільшеною, однак за певного розвитку подій може актуалізуватися. У випадку, якщо не вжити зазначених заходів, можливе її загострення, яке спричинить негативні наслідки.

Література:

1. http://dt.ua/business/default-ne-proschaye-borgu-313815_.html

2. [<http://www.ru.is/kennarar/fmb/store/Cruces-Trebesch-paper.pdf>] — ст.46

Ібрагімов К.Р.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Степура М.М.

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

На сьогоднішній день вагоме місце займає проблема тіньової економіки, яка за різними оцінками виробляє як мінімум 35 трлн дол. США. доданої вартості в рік і становить близько 30% світового ВВП та зачіпляє практично всі соціально-економічні процеси в суспільстві. Вплив тіньового сектору становить реальну загрозу економічній безпеці та розвитку країн в цілому, тому виникає об'єктивна необхідність аналізу цих явищ і прийняття ефективних заходів щодо скорочення його обсягу.

Сьогодні тіньова економіка є актуальною проблемою для України. Рівень тіньової економіки в Україні нині дорівнює 30–40 % ВВП, тому її ефекти носять, переважно, негативний характер, причому практично за всіма видами і проявами.

Тіньова економіка - це особлива специфічна система, яка включає велику кількість різноманітних зв'язків та відносин, неконтрольованих і нерегульованих державою, не виконує нормативно-правові документи, що діють в країні, діє за своїми законами і нормами, діють без участі держави, тобто нелегально, що створює альтернативний механізм управління економічними процесами.

Тіньова економіка, як явище виник дуже давно і активно розвивається. При цьому слід підкреслити, що до сих пір не сформульовано єдине наукове визначення цього процесу та не до кінця не з'ясовано його механізм функціонування.

Одними із основних причин виникнення та збільшення обсягів тіньового сектора:

- зтяжна соціально-економічна криза в країні;
- існування організованої економічної злочинності, корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування;
- наявність позабанківського грошового обігу;
- складність та хаотичність податкового законодавства;
- недосконалість чинного законодавства у сфері забезпечення національної безпеки;
- тіньова психологія та тіньова мораль суспільства.

На сьогодні оцінити рівень впливу тінізації економіки важко, так як на сьогодні відсутня єдина точка зору на її природу та єдиний метод оцінки її рівня та впливу на фінансовий потенціал території.

В Україні найбільш прийнятними та максимально наближеними до розрахунків відповідних міжнародних організації вважаються Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки від 18 лютого 2009 року №123, затверджені Міністерством економічного розвитку та торгівлі України та вдосконалені у 2018 році.

Тіньова економіка на сьогодні є невід'ємною складовою економічного життя країни. Оцінка фінансового потенціалу неможлива без врахування тих фінансових потоків, що офіційно відсутні, але реально існують.

Незважаючи на наявність різноманітних методів оцінки тінізації, існує необхідність формування інтегральної системи показників оцінки впливу тіньових потоків на розвиток фінансового потенціалу території.

Податкові втрати від існування тіньової економіки за результатами 2018 року становлять більше 10% ВВП. За умов економічної кризи, збільшення безробіття це призводить до зниження ефективності державного реформування.

Пріоритетними заходами детінізації мають стати: створення стимулів для відкритої діяльності суб'єктів підприємництва шляхом оптимізації податкового законодавства; розробка шляхів переходу капіталу з тіньового сектора у легальні галузі економіки; створення сприятливого інвестиційного клімату для національної економіки.

Література:

1. Баранов С. О. Тіньова економіка : сутність, причини, соціально-економічні наслідки та шляхи подолання в Україні / С. О. Баранов // Механізм державного управління. – 2015. – № 3. – С. 47-54.
2. Економіка України : статистина інформація [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України // Офіційний сайт. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance>.
3. Кузнецова М. І. У пошуку шляхів детінізації економіки України / М. І. Кузнецова, О. О. Дубровіна // Інноваційна економіка. – 2017. – № 1. – С. 46-54.
4. Леонова О. О. Сутність та місце тіньової діяльності підприємств в структурі економіки / О. О. Леонова // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 2 (176). – С. 18-24
5. Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки від 18 лютого 2009 р. №123 [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку та торгівлі України // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail>.

Ібрагімов Е.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одним з найбільш дієвих способів стимулювання інноваційної діяльності в економіках зарубіжних країн стало створення умов для ефективного використання венчурного інвестування в рамках національної інноваційної системи і економіки в цілому. Такі гіганти сучасної постіндустріальної економіки як Amazon, Apple, Alphabet (Google), Facebook, Oracle, SpaceX, Tesla Motors, та інші, є реципієнтами венчурних інвестицій від індивідуальних венчурних інвесторів (бізнес-янголів) та інституційних венчурних інвесторів (венчурних інвестиційних фондів), які надали таким компаніям фінансування на етапі, коли інші джерела отримання інвестицій були для таких реципієнтів просто неможливі.

В умовах стабільного розвитку венчурної індустрії в світі варто зазначити, що загальний обсяг венчурного капіталу за період 2013-2017 рр збільшився більше ніж удвічі, але в 2018 р. спостерігається його зменшення з 218 до 196 млрд. дол. США [3].

У країнах-ключових інноваторах венчурне фінансування стає однією з найприбутковіших сфер укладання капіталу. Розвиток венчурного бізнесу впливає на динамічність усього господарського комплексу, підвищуючи конкурентний статус країни та суб'єктів господарювання. Зрозуміло, що для ринку венчурного капіталу характерна циклічна динаміка: періоди підйому завершуються різкими рецесіями, які спричиняють переорієнтацію інвестиційної активності на більш пізні етапи венчурного фінансування.

Згідно із останніми статистичними даними Глобальної асоціації венчурного капіталу у 2018 р. незаперечним лідером венчурного інвестування, як і протягом останніх шістдесяти років, залишаються США. На сьогодні пріоритетними напрямками корпоративних інвестицій у цій країні є енергетика (26%), біотехнології (24%), програмне забезпечення (12%), телекомунікації (14%) [5]. Крім того, корпоративні інвестиції США мають значну регіональну диверсифікацію. Найбільш привабливим для венчурного інвестування є штат Каліфорнія, який у 2012 р. налічував близько 200 венчурних фірм та отримав інвестиції у розмірі 1,8 млрд. дол. США. Вирішальну, на наш погляд, роль у розвитку американської венчурної індустрії відіграла, передусім, активна державна підтримка у вигляді заснування програми SBIC, за якою, лише 2013 року, було надано фінансування, обсягом понад 3,5 млрд. доларів для більше, ніж 1600 малих підприємств на території Сполучених Штатів, а також створено цими підприємствами понад 217 тис. робочих місць.

Початок венчурного бізнесу в Європі поклала Великобританія. Найпоширенішою на сьогоднішній день формою об'єднання венчурного капіталу в Великій Британії є Трасти Венчурного Капіталу (VCT) [1]. Основною метою діяльності VCT є забезпечення фінансування для зростаючих підприємств задля отримання капіталу, що буде розподілений між інвесторами такого Трасту. Найпоширенішою організаційно-правовою формою венчурних фондів, що формують VCT – являється обмежене партнерство (LP), яке в Великій Британії LP регулюється Актом про Обмежені Партнерства 1907 року, в редакції 2002 року (Limited Partnerships Act). У Великобританії основні заходи спрямовані на здійснення підтримки наукових центрів і компаній, які вже є світовими лідерами або мають потенціал стати ними. Всі корпорації, які щорічно вкладають більше £10000, у наукову діяльність та проведення внутрішніх НДДКР, мають право на податкові відрахування при підрахунку суми податку на прибуток у розмірі 125% від витрат. Водночас діє ставка в розмірі 100 % амортизаційних відрахувань відносно венчурних інвестицій у НДДКР. Інші підходи до державного стимулювання венчурного бізнесу здійснюються у Канаді через застосування прямої проектною підтримки, який порівняно з наданням різноманітних пільг має переваги адресності, прозорості та гнучкості.

Найпоширенішою формою для участі в венчурних фондах в Німеччині є обмежене партнерство (Kommanditgesellschaft, KG), яке є німецьким аналогом англійського Limited Partnership та українського командитного товариства. В організаційно-правовій формі KG, інвестиції можуть бути зроблені лише згідно з угодою про обмежене партнерство [2]. Ця угода може обмежувати, наприклад, географічну чи економічну зону для можливих об'єктів, або максимальну суму інвестиції в одну компанію. За даними Crunchbase (платформи для пошуку ділової інформації про приватні і публічні компанії) у Німеччині в 2018 р. була укладена 331 угода, тобто практично кожен день який-небудь фонд інвестував у стартап [4].

Аналіз венчурної індустрії в Україні за 2014–2018 рр. характеризується певними особливостями: зменшенням кількості КУА та нестабільністю ІСІ, низькою часткою активів ІСІ в обсязі ВВП країни, незначною присутністю венчурних фондів на організованих ринках через малу прибутковість та високий рівень ризику. Зазначені фактори перешкоджають розвитку та потребують удосконалення механізму впровадження інноваційних проектів, що мають перспективу виходу на конкуренту ринкову арену. Основним джерелом подолання наявних бар'єрів мають стати державна підтримка та ініціативність, а також заохочення венчурного інвестування як на ранніх стадіях, так і під час подальшого розроблення перспективних ідей.

Література:

1. European Private Equity Activity Data 2007-2018 / EVCA [електронний ресурс]. // режим доступу: <http://www.evca.eu/research/evca-publications/#s>
2. German Venture Capital Bill [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.deloitte-tax-news.de/german-tax-legal-news/german-venture-capital-bill.html>
3. Gewerbesteuer-gesetz (GewStG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.juraforum.de/gesetze/gewstg/>
4. Gompers P.A. The Rise and Fall of Venture Capital [електронний ресурс]./ Paul A. Gompers. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.thebhc.org/publications/BEHprint/v023n2/p0001-p2018.pdf>

Іваніна Н., Гуцалюк А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри страхування Димніч О.В.

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ НІМЕЧЧИНИ В УКРАЇНІ

Розвиненість системи страхування будь-якої країни є найважливішою характеристикою рівня її економічного розвитку. Страхування життя займає більшу часту страхового ринку в усіх розвинених країнах світу. Отже, обізнаність населення щодо переваг страхування життя набуває особливої актуальності. Тому пропонуємо розглянути деякі аспекти страхування життя на прикладі Німеччини та залучення її досвіду в нашу країну.

Німецький страховий ринок посідає третє місце в світі за США і Японією за обсягом страхових премій. Німецькі компанії у сфері страхування життя займають майже 84 % ринку. Перші п'ять з них утримують близько 33 % ринку [1]. Страховий ринок Німеччини перебуває під жорстким контролем держави. Страхова діяльність регулюється законом про державний страховий нагляд, що містить основні правові норми страхування. Всі діючі в Німеччині національні й іноземні страхові компанії підлягають обов'язковому державному страховому нагляду Федерального відомства нагляду за діяльністю страхових компаній (BAV). Однією з функцій BAV є захист прав і інтересів страхувальників. Німецьке страхове законодавство передбачає автоматичне припинення дії договорів страхування життя, в разі якщо страхова компанія вступає в стадію процедури банкрутства, при цьому страхувальники мають право вимагати

відшкодування частини резервів, що припадає на їх договір страхування. Ще однією функцією BAV є моніторинг рівня платоспроможності фінансової стійкості страхових. Основна ідея діючої моделі контролю за платоспроможністю страхових компаній полягає в забезпеченні достатності величини страхових фондів [2].

Слід розглянути ситуацію на страховому ринку України. Ринок страхування життя в Україні за підсумками 1 півріччя 2019 р. показав зростання премій на 21%: премії перевищили 2,1 млрд грн порівняно з попереднім роком. Структура валових страхових премій мала такий вигляд: 2 млрд грн (96,1%) було отримано від фізичних осіб та 81 млн грн (3,9%) - від юридичних. Кількість застрахованих фізичних осіб в Україні на 30.06.2019 становить 4,7 млн осіб, обсяг виплат зі страхування життя становить 285 млн грн. Величина зміни резервів із страхування життя становила 521 млн грн, що більше в 2 рази в порівнянні з аналогічним періодом 2018 р. [3]

Страхування життя є винятковою діяльністю компаній зі страхування життя, так званих компаній типу «Life», які згідно ЗУ «Про страхування» зобов'язуються отримати ліцензію на здійснення своєї діяльності. Однією з особливостей цього виду страхування є поєднання діяльності зі страхування життя та здоров'я особи та додатковим недержавним пенсійним забезпеченням, залежно від цього фактору страхування життя можна поділити на довгострокове, або ж накопичувальне. [4]

Кількість лайфових страхових компаній в Україні за станом на 31. 06. 2019 р. становила 26 компаній. На ринку life-страхування спостерігається велика концентрація - на 96,5% страхових премій припадає на 10 найбільших страховиків життя (38,5% від загальної кількості). Топ-5 страховиків життя по преміях за 6 місяців 2019 року є: «МетЛайф», «УНІКА», «ТАС», «PZU Україна страхування життя» та «Аска-життя». [5]

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що стан розвитку вітчизняного ринку страхування життя має тенденцію до покращення. Разом з цим, вважаємо за доцільне залучати досвід зарубіжних країн, в даному випадку - Німеччини для розробки підходу стосовно забезпечення необхідного рівня достатності капіталу страховика. В Україні, у порівнянні із Німеччиною, відсутній централізований гарантійний фонд відшкодування збитків страхувальників через непередбачене банкрутство страховиків, який, на нашу думку, є необхідним з огляду на останні світові тенденції захисту прав страхувальників. Водночас, держава має розробляти та запроваджувати механізми надання допомоги й страховим компаніям, що опинилися на межі банкрутства. До того ж, необхідна оптимізація податкового законодавства у сфері страхування життя. Насамперед мова йде про необхідність запровадження стимулів податкового характеру, що спонукатимуть як фізичних, так і юридичних осіб до придбання полісів страхування життя.

Література

1. Електронний ресурс, URL: <http://blog.taslife.com.ua/germany.htm>
2. Павленко О. П. Зарубіжна страхова діяльність в країнах розвинутою економікою / 2017р. –Вип. 1(21). Ч. 7. – С. 140-145.
3. Обсяг валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.06.2019 [Електронний ресурс]. URL: <https://forinsurer.com/files/file00665.pdf>
4. Практичні аспекти страхування в Україні: порівняльний аналіз «Life» та «non-Life»/ Науковий блог// Джафарова Н. В./ 2018р. [Електронний ресурс]. URL:
5. Рейтинг компаній страхування життя/ журнал «Insurance TOP» / 2019р. [Електронний ресурс]. URL: <https://forinsurer.com/ratings/life>

Кагадій Т.

*«Міжнародний фінансовий менеджмент», 6 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів Руденко-
Сударева Л. В.*

РИНКОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ БОРОТЬБИ З ЕКОЛОГІЧНИМИ, СОЦІАЛЬНИМИ ТА ЕКОНОМІЧНИМИ ВИКЛИКАМИ СУЧАСНОСТІ

У сучасному світі ми маємо можливість спостерігати як світова економіка ґрунтується на необмеженому залученні господарського обігу природних ресурсів та людського капіталу. Для доцільного і успішного їх використання необхідно також враховувати зовнішній вплив та розроблювати інструменти боротьби з викликами, що виникають не лише на момент здійснення певної господарської діяльності, а й у подальшому як її наслідки. Найбільш вагомими є: екологічні, соціальні та економічні. Але прагнути досягнення сталого розвитку є безапеляційною умовою для кожного суб'єкта бізнесу відповідно до Цілей сталого розвитку ООН. У цьому контексті розглянемо ринкові фінансові інструменти боротьби з екологічними, соціальними та економічними викликами сучасності. Як зазначено професором Стівеном Смітом: екологічна економіка є сферою економіки, яка вивчає фінансовий вплив екологічної політики. Економісти-екологи проводять дослідження з метою визначення теоретичного чи емпіричного впливу екологічної політики на економіку. Ця галузь економіки допомагає користувачам розробити відповідну екологічну політику та проаналізувати ефекти й переваги існуючої чи запропонованої політики [1].

Для задоволення зростаючого попиту створюються нові фінансові інструменти, такі як «зелені облігації» та інструменти ринку вуглецю, а також нові фінансові установи, такі як «зелені банки» та «зелені фонди». Разом ці інструменти та установи формують блок «зелених фінансів». Для досягнення цього результату, зелені фінанси вирішують деякі проблеми ринків та фінансової системи, зокрема: покривають витрати від наслідків господарської діяльності (зовнішніх явищ), таких як забруднення повітря та води [2]. Маю зауважити, що банки, як правило, не бажають надавати позики для довгострокових інфраструктурних проєктів. З іншого боку екологічно та соціально відповідальні інвестори не завжди знають, у які компанії інвестувати через брак інформації. Вкладники зазвичай не мають довідкових даних або аналітичних інструментів, необхідних для оцінки інвестицій в зелені проєкти; рамка, що сприяє «зеленим фінансам», може вирішити ці проблеми та допомогти зміні мислення та поведінки людей [3]. Що стосується фіскальної та податкової сфери, субсидії на викопні види палива можуть бути припинені, тоді як субсидії на екологічну продукцію можуть бути поетапними. Субсидії забезпечують позитивні стимули до поведінки, що вважається суспільним інтересом. Фонди державного сектору та допомога в розвитку можуть забезпечити лише невелику частину зелених інвестицій. Приватному сектору необхідно заповнити прогалини у фінансуванні зелених інвестицій у довгостроковій перспективі [4].

Якщо брати до уваги саме Україну, на наш погляд доречно перебудувати потужності енергетичної галузі за допомогою блокчейн. Також, доцільним могло б бути приєднання до проєкту Enerchain, учасниками якого є провідні виробники електроенергії та споживачі з Німеччини, Франції, Австрії (ENGIE, OMV, E-On, тощо). Побудована на основі блокчейну платформа полегшує управління мережею, в якій поступово збільшується частка «зеленої енергії», і надає можливість здійснювати операції з купівлі-продажу на пряму, без посередників [5]. У відповідності до міжнародних угод (як то Угода про асоціацію з ЄС), Україна взяла на себе зобов'язання побудувати зелену економіку. Проте виконання такого завдання передбачає не тільки реалізацію необхідних реформ на рівні реальної економіки, а й докорінну перебудову фінансової системи. Така система повинна не тільки бути готовою до посилення впливу

нефінансових ризиків, а й забезпечити мобілізацію необхідних обсягів зелених фінансів [6].

Для залучення цих коштів існує багато джерел, зокрема: ресурси для співробітництва з розвитку, фінансування клімату, допомога неурядових організацій (НУО), державні бюджети, екологічні фонди, краудфандинг та кошти приватного сектору. Оскільки уряди стикаються з дедалі більшим дефіцитом фінансування та співпрацею в галузях розвитку, що мають обмежені темпи зростання, довгострокові рішення щодо фінансування можуть усе більше покладатися на приватний сектор та інструменти, що дозволяють самостійно фінансуватись, наприклад, екологічні фонди. Інвестори приватного сектору є запорукою довгострокового фінансування [7].

Отже, виходячи з проаналізованої інформації, екологічні, економічні та соціальні виклики сучасності дійсно мають велике значення для національної економіки кожної держави, але методи боротьби у кожного різні. Для України замало доступних інструментів на даний момент, але фінансування приватних осіб могло би посприяти покращенню ситуації. Видобутком «зеленої енергії», наприклад, можуть займатися приватні особи на платформі блокчейн. Це сприяє покращенню природних умов, оскільки зменшиться кількість АЕС, ТЕС. Цей же крок можливо розцінювати як інструмент для боротьби з економічними викликами, оскільки є вигідні умови для продажу.

Література:

1. All rights reserved feedback [Електронний ресурс] // Published by the economics network at the university of bristol. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: econ-network@bristol.ac.uk.
2. Tregidgo P. Green Finance, Explained [Електронний ресурс] / Paul Tregidgo. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://development.asia/explainer/green-finance-explained>.
3. United nations convention to combat desertification food and agriculture organization of the united nations – Rome, 2015. – 5 с.
4. Torsten E. Green Bonds – certification, shades of green and environmental risks / E. Torsten, F. Packer. – Frankfurt, 2016. – 11 с.
5. Сущенко О. Зелена економіка та зелені фінанси — больові точки для України [Електронний ресурс] / Олександр Сущенко. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://delo.ua/business/zelena-ekonomika-ta-zeleni-finansi-bolovi-tochki-346686/>.
6. Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0198550-07>.
7. Luiz Awazu Pereira da Silva // Green finance: can it help combat climate change? / Luiz Awazu Pereira da Silva. – Frankfurt, 2017.

Каленчук Ю.

*здобувач вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю Черненко К. В. Полтавська державна аграрна академія*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

В сучасних економічних умовах, виважена і збалансована фіскальна політика є одним із основних факторів зростання виробництва, інвестиційної активності суб'єктів господарювання та зайнятості населення.

Фіскальна політика — це податково-бюджетна політика, сутність якої полягає в регулюванні ставок оподаткування та бюджетних витрат з метою забезпечення стабілізації економіки, підтримання макроекономічної рівноваги [2].

В країнах з розвинутою ринковою економікою саме фіскальна та монетарна політика є головними інструментами, за допомогою яких держава впливає на обсяги національного виробництва, рівень зайнятості та інфляції.

Під час розроблення стратегії фіскальної політики України необхідно не лише планувати конкретні заходи, але й враховувати ті перепони, які можуть проявитись на шляху її реалізації. Одним із таких негативних проявів є нерівномірний розподіл фінансових ресурсів через інститути держави, адже держава відіграє провідну роль у створенні суспільного багатства, використовувати яке мають право всі члени суспільства. З метою забезпечення справедливого перерозподілу ресурсів, створених суспільством, держава, використовуючи примус як умову згоди платників податків із чинною системою перерозподілу ресурсів та виконання ними законів, несе відповідальність перед платниками податків за результати своєї соціально-економічної діяльності [1].

Сьогодні в Україні реалізується програма реформування державних фінансів, яка сформована з урахуванням досвіду країн-членів ЄС. Зазначена програма спрямована на забезпечення стійкості державних фінансів України. Головним напрямом зазначених перетворень визначено проведення фіскальної консолідації, метою якої окреслено скорочення дефіциту сектору державних фінансів та зниження темпів зростання державного боргу. У межах програми реформування державних фінансів передбачені різноманітні заходи зі стабілізації державного бюджету, фінансового сектору, реформування податкової системи, забезпечення оптимізації обсягів та поліпшення структури державних витрат, міжбюджетних відносин, підвищення ефективності використання державних ресурсів [2].

Оптимальний рівень податкового навантаження є важливим чинником для забезпечення виконання системою оподаткування не тільки фіскальної, але і стимулюючої функції. Для принципового вирішення питання щодо оптимізації податкового навантаження необхідно як найповніше задіяти стимулюючу функцію податкової системи, яка б сприяла зростанню ВВП і тим самим розширювала і зміцнювала податкову базу, створювала сприятливі умови для успішного використання фіскальної функції податків [3].

Механізм реалізації стимулюючого потенціалу має забезпечити реалізацію заходів, які наведено на рисунку 1 [4].

Рис. 1. Механізм реалізації стимулюючого потенціалу фіскальної політики

У сучасних умовах без урахування наведених особливостей неможлива ефективна трансформація фіскальної політики та висока результативність її реалізації. Для досягнення ефективної фіскальної політики на макrorівні необхідно створити умови для оптимального наповнення Державного бюджету та стримування інфляційних процесів, на мезорівні – забезпечити виконання завдань, що сприятимуть економічному зростанню у регіонах і на мікрорівні – окреслення і впровадження заходів з активізації розвитку бізнес структур через покращення інвестиційного клімату.

Література:

1. Борисюк О. Шляхи оптимізації державного боргу в сучасних умовах. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 1. С. 39–43.
2. Молдован О. О. Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми: аналіт. доп. О. О. Молдован. К.: НІСД. 2014. 48 с.
3. Мельник М. Напрями підвищення податкового потенціалу стимулювання ділової активності в Україні. *Економіст*. 2011. № 5. С. 28–32.
4. Ярема Я. Р. Механізм реалізації стимулюючого потенціалу фіскальної політики. *Вісник Хмельницького національного університету* 2016. № 2. С. 212.

Капітан Л.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

Славкова А.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

У постсоціалістичних країнах в умовах ринкової трансформації економіки все більше загострюється проблема дотримання та збереження соціальної справедливості, як в цілому, так і в оподаткуванні зокрема, оскільки в період соціалізму спостерігалася досить невелика диференціація за доходами. Дана тема є вкрай актуальною для України, так як за роки її незалежності надзвичайно зріс розрив між доходами заможних верств населення та більшості середньостатистичних громадян, що перевищив будь-які допустимі межі для постсоціалістичних країн. І як результат, можна спостерігати зростання соціальної напруженості та загострення відносин в суспільстві, що з кожним роком посилюється все більше і більше та досягає критичних меж.

Багато науковців та фахівців вважають, що однією з головних причин виникнення такої ситуації є застосування в Україні пропорційного методу оподаткування, тобто домінування лінійного підходу [1, с. 578]. Це спричинює нерівномірність податкового навантаження на доходи фізичних осіб. Вирішенням зазначеної проблеми могло б стати запровадження прогресивності в оподаткуванні, чому, на жаль, не приділяється достатньої уваги на практиці.

Пропорційність в оподаткуванні передбачає обчислення податку пропорційно до доходу, як визначеного проценту, причому цей процент обчислення встановлюється однаковою для будь-якої величини доходу [2, с.85]. Так відповідно до закону №909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень», що вступив в дію 01.01.2016 р. [3], було встановлену єдину ставку податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) у розмірі 18% бази оподаткування. На перший погляд здається, що така модель є правильною та справедливою: той, хто отримує удвічі більше, той і буде платити більше удвічі. Однак існує один досить суттєвий недолік, тому що по суті ця рівність є лише математичною. Реальна рівність оподаткування вважається тоді, коли втрата доходу, у зв'язку зі сплатою податку, є однаковою для всіх громадян стосовно самої

величини доходу. Адже, наприклад, для осіб із заробітною платою 5000 грн. втрачена 1000 грн. буде мати більший ефект, ніж для людей із заробітною платою 13000 грн. У нас, на жаль, практично відсутній середній клас населення і таким чином основний податковий тягар несуть найбідніші верстви населення, тобто більшу частину бюджетних надходжень ПДФО формують саме громадяни з невеликою заробітною платою. Заможний прошарок, який отримує значно більші та надвисокі доходи, сплачує податок за такою ж ставкою, що й спричинює нерівність [4, с. 120].

Також важливим є те, щоб після сплати податку у суб'єкта оподаткування залишалися кошти для споживання (відтворення) та інвестування (заощадження) або хоча б кошти, розмір яких в повній мірі забезпечить відтворення. Однак єдина ставка оподаткування може у осіб з незначними доходами відбирати всі кошти для заощадження, та ще й значну частину коштів, призначених для відтворення, а у осіб з високими доходами ця сама ж ставка буде відбирати лише незначну частину доходів для інвестування. Тобто в Україні існує ситуація, коли отримані доходи малозабезпечених громадян після оподаткування ПДФО та здійснення інших обов'язкових платежів, навіть при застосуванні податкової соціальної пільги, є нижчими прожиткового мінімуму. Тим самим відсутня можливість належного існування для них. Вони здатні задовольнити лише вкрай необхідні матеріальні потреби, обмежуючи собі в можливостях лікування, освіти, оздоровлення, отриманні інших соціально-культурних послуг і саме вони є найбільш вразливими та незахищеними. У той же час громадяни з високим рівнем доходів, у яких зарплата є одним із джерел доходів, мають більше можливостей для зменшення податкового тиску. Завдяки приховуванню доходів від оподаткування через певний соціальний і майновий статус, широкі права та безкарність, вони сплачують просто «символічні» суми до бюджету [4, с.121].

Багато сучасних розвинених країн світу застосовують прогресивну систему оподаткування, досвід яких ми можемо застосувати в Україні. Так, наприклад, у Швеції державний податок диференційовано за рівнем доходів коливається від 5% до 15%, у Фінляндії – від 7% до 39%. У США рівень оподаткування доходів фізичних осіб також залежить від сум таких доходів і становить від 0 до 35%. Як наслідок, 5% найбагатших громадян країни сплачують близько 60% цього податку, тоді як 50% найбідніших — 3,3% [2, с. 84]. Таким чином, основний податковий тягар несуть саме заможні громадяни. Бідне населення або взагалі не сплачує особистий податок, або сплачує лише незначну частку доходу, що є прикладом ефективного застосування принципу соціальної справедливості оподаткування.

На нашу думку, враховуючи досвід іноземних держав, Україні можна запропонувати перехід до прогресивної системи оподаткування доходів громадян. Вважаємо, що мінімальна ставка ПДФО має складати не більше 10 % (бідні верстви населення вже сплачували цей податок за цією ставкою), базова ставка повинна перебувати в межах 13–17 % (краще – 15 %, оскільки середній клас уже сплачував ПДФО за такою ставкою), а підвищена ставка має бути в межах 19–22 %, бо в сучасних умовах, коли спостерігається масове зниження доходів заможних верств населення ставка понад 22 % виглядатиме для них надмірною. Тобто прогресія має бути значною, щоб зазначені цілі оподаткування досягалися, але ні в якому разі не можна допустити, щоб прогресивне оподаткування перетворилося в конфіскацію [5, с. 5]. Тому доходи заможних верств населення доцільно обкладати не за допомогою високої ставки ПДФО, а з використанням підвищених податків на товари не першої необхідності. Це позитивно сприймається більшістю суспільства, оскільки такий підхід краще дає змогу реалізувати принципи соціальної справедливості в оподаткуванні в бідній країні [6, с.87].

На думку багатьох зарубіжних вчених (особливо з розвинутих країн), пропорційний податок є неефективним, він відображає нездатність керівництва

постсоціалістичних країн примусити підприємницькі структури дотримуватися законів щодо сплати податків та встановлення реальної заробітної плати [2, с. 86-87], що ми й спостерігаємо в Україні. Крім того, встановлення пропорційного податку призводить до послаблення середнього класу, який є основою демократичного суспільства. Зараз в Україні спостерігається практично відсутність середнього класу та велика соціальна нерівність, де є лише вкрай бідні або заможні верстви населення.

Пропорційний податок дозволяє покращити сплату податків фізичними особами лише в короткостроковій перспективі, але у довгостроковій перспективі його використання веде до негативних економічних і політичних результатів. Тому Україні варто перейти до прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб задля зменшення диференціації в доходах та нерівності в суспільстві, скорочення податкового навантаження на фізичних осіб, забезпечення соціального захисту громадян, легалізації заробітної плати та боротьби з «тіньовим сектором економіки».

Література:

1. Найденко О. Є. Забезпечення принципу соціальної справедливості в оподаткуванні // О. Є. Найденко // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. – С. 577-584.
2. Карлін М. І. Пропорційний податок на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи // М. І. Карлін // Наукові записки НаУКМА. Серія «Економіка». – 2009. – №10 – С. 82-89.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>
4. Мартинець І. Г. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб в системі прямого оподаткування України // І. Г. Карлін // Зовнішня торгівля: економіка фінанси, право. Серія Економічні науки. Науковий журнал. – 2015. – №2. – С. 144-124.
5. Славкова А.А. Дилема вибору – прогресивне чи пропорційне оподаткування доходів фізичних осіб / А.А. Славкова // Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць. – Вип. 3. – К.: КНЕУ, 2004. – С. 116-122.
6. Карлін М. І. Використання пропорційного підходу до оподаткування в Україні: проблеми та можливі способи їх розв'язання // М. І. Карлін // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2016. – №1. – С. 85-89.

Кісельов І.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 6 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – к.е.н., доц., докторант, доцент кафедри фінансів Пислиця А.В.*

ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК В УКРАЇНІ

З переходом України до ринкової економіки відбувається безупинний процес пошуків постулатів справедливої, досконалої та прозорої системи адміністрування податків. Деякі проблеми вже вирішені, особливо після впровадження Податкового Кодексу України [1]. Велика частка проблем, що лишилися, стосуються системи податкового контролю загалом і податкових перевірок зокрема.

Питанням проблематики податкових перевірок займалися багато авторів, серед них Васюк О. М. [2], Лещух І. В. [3], Смаглій В. А. [4], Хуткий О. В. [4].

В цілому, як проблему можна виділити технологічну та методологічну відсталість процесу проведення податкових перевірок. Далі цю широку проблему можна поділити на кілька проблемних аспектів. Одним з цих аспектів є застаріла і невідповідна сучасним вимогам система оцінювання ефективності податкового контролю. Через те, що відсутні сучасні показники оцінки ефективності, оцінка якості податкового контролю і податкових перевірок зокрема є досить складним явищем. Тож важливим моментом ефективності функціонування та реалізації податкового контролю є створення більш досконалих показників та критеріїв оцінки якості перевіркової роботи [3].

Іншим аспектом цієї проблеми можна вважати недосконалість автоматизованих процесів та недостатність інформаційного забезпечення.

Недосконалість автоматизованих процесів описують наведені далі риси: велика частка паперових документів у документообігу, низький рівень автоматизації та використання технічних засобів у процесі роботи. Все це призводить до великої кількості людино-годин, що негативно впливає на ефективність роботи та якість обслуговування, тому що інспектори не встигають робити рутинну роботу.

Для вирішення цієї проблеми можемо навести такі рекомендації:

✓ Для більшої ефективності використання та для того, щоб досягти узгодженості даних з різних джерел необхідно розширити інформаційне забезпечення, що спростить процес проведення податкових перевірок.

✓ Удосконалити автоматизований відбір платників податків для проведення перевірок. Для контролюючих органів це означатиме зменшення кількості податкових перевірок, при цьому також зменшиться відсоток ухилень від сплати податків. Частка ухилень зменшиться завдяки тому, що податкові органи будуть робити більший акцент на більш ризикових платниках, що призведе до кращого їх контролю і, як наслідок, зменшиться кількість порушень.

Покращення та розширення інформаційного забезпечення спростить процес проведення податкових перевірок і податкового контролю в цілому, а також дозволить ефективно оцінити якість перевіркової роботи [2].

Також важливою проблемою є те, що відсутня чітка та розмежована регламентація підстав проведення певних видів перевірок. Це призводить до неефективності у витрачанні часу на проведення податкової перевірки, а також до викривлення поняття та уявлення про податкові перевірки. Також це призводить до суперечок між платником та податковим органом щодо різного трактування одного і того ж нормативу чи документу [4].

Крім наведених вище проблем ще варто виділити таку проблему практичного характеру як недостатнє технічне забезпечення. Як приклад можна навести недостатню кількість паперу, застаріле обладнання, недостатня кількість цього обладнання і т. д. Крім цього, електронні сервіси, які призначені для полегшення і прискорення роботи податкового інспектора, працюють з затримками або взагалі не працюють, тобто процес розширення автоматизації не має місце, оскільки не працюють належним чином навіть існуючі сервіси.

Окремим питанням є недостатність кадрів і складність їх утримання, бувають ситуації коли відділ наповнений лише наполовину, а буває, взагалі, коли у відділі відсутні люди.

Література:

1. Податковий кодекс України / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Васюк Ю. М. Податковий контроль в Україні в умовах дії Податкового Кодексу: реалії, практичні проблеми та шляхи модернізації / Ю. М. Васюк. // Економіка і суспільство. – 2012. – № 5. – С. 51–56.
3. Лещух І. В. Економічна ефективність податкового контролю в Україні / І. В. Лещух. // Економіка і прогнозування. – 2015. – №1. – С. 40–48
4. Смаглій В. А. Актуальні проблеми здійснення фінансового контролю у сфері оподаткування в Україні та шляхи вдосконалення / В. А. Смаглій, О. В. Хуткий. // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2015. – №1. – С. 130–138.
5. Сайт Державної податкової служби України/ Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/spisok2/glava-8--perevirki/>

Клименко К.

к.е.н., старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки ДННУ «Академія фінансового управління»,

Савостьяненко М.

МІЖНАРОДНЕ ФІНАНСОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку країни досить гостро стоїть проблема захисту національних інтересів, а особливо акцентується увага на необхідності забезпечення належного рівня фінансової безпеки в умовах активного залучення фінансових ресурсів міжнародних фінансових інституцій (МФІ).

Стратегією національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26.05.2015 року № 287/2015 [1], серед актуальних загроз національній безпеці України визначені економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення. Однією з причин виникнення таких загроз є високий рівень «тінізації» та криміналізації національної економіки. Основним змістом економічних реформ є створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві, наближення соціальних стандартів до рівня держав Центральної і Східної Європи - членів ЄС, досягнення економічних критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в ЄС.

Ключовою умовою нової якості економічного зростання згідно Стратегії є забезпечення економічної безпеки шляхом [1]:

- створення найкращих у Центральній і Східній Європі умов для інвесторів, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, зокрема в енергетичний і транспортний сектори, як інструменту забезпечення національної безпеки;
- розвитку оборонно-промислового комплексу як потужного високотехнологічного сектору економіки, здатного відігравати ключову роль у її прискореній інноваційній модернізації;
- підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, диверсифікації зовнішніх ринків, торговельних та фінансових потоків;
- забезпечення цілісності та захисту інфраструктури в т.ч. критичної в умовах кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, та особливого періоду;
- ефективного використання бюджетних коштів, міжнародної економічної допомоги та ресурсів МФІ, дієвого контролю за станом державного боргу;
- стабілізації банківської системи, забезпечення прозорості грошово-кредитної політики та відновлення довіри до вітчизняних фінансових інститутів тощо.

Крім того, трансформаційні процеси в Україні протягом останніх десятиліть супроводжуються постійними економічними загрозами як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, з чим пов'язано питання ресурсного забезпечення економічного розвитку. Ефективно протидіяти загрозам фінансовій безпеці держави можливо лише за умови сталого функціонування системи своєчасного виявлення та усунення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому.

Фінансова безпека – це одна з найважливіших складових частин та якісних характеристик фінансової системи, що відображає її здатність до формування оптимальних умов розвитку, стабільного забезпечення фінансовими ресурсами для розширеного відтворення, а також до поступової реалізації фінансових інтересів суб'єктів господарювання на всіх рівнях. Удосконалення нормативно-правового забезпечення міжнародного фінансового співробітництва сприятиме підвищенню дієвої співпраці з МФІ у сфері залучення фінансової допомоги. Це, в свою чергу, матиме стимулюючий вплив на такі складові фінансової безпеки країни як банківська, боргова, бюджетна, валютна, грошово-кредитна та сприятиме зміцненню вітчизняної фінансової

системи, проведенню структурних реформ та створенню підґрунтя для сталого економічного зростання.

Сучасний період розвитку міжнародних фінансів характеризується нагромадженням ризиків і загроз, пов'язаних з ескалацією бюджетно-боргових проблем розвинених країн, а також істотним погіршенням стану суверенних фінансів країн, що розвиваються. Проблематика, на вирішення якої буде спрямоване наукове дослідження, полягає у недостатності компенсаторних фінансових механізмів для коротко- та середньострокового врівноваження фінансових дисбалансів, а також залучення на пільгових умовах зовнішніх фінансових ресурсів в сфері міжнародного фінансового співробітництва.

Воно включатиме дослідження ролі та механізму впливу фінансових інститутів на бюджетну, податкову, грошово-кредитну та боргову сфери економіки, та розробку шляхів підвищення результативності залучення та використання фінансових ресурсів міжнародних інституцій. Тому існує необхідність подальшого розвитку питань, пов'язаних з уточненням теоретичних засад забезпечення фінансової безпеки держави в контексті залучення фінансових ресурсів МФІ. Формування заходів з мінімізації фінансових ризиків у процесі управління державними фінансами та реалізації співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями є важливим чинником забезпечення фінансової безпеки.

У зв'язку з посиленням ризиків та загроз міжнародного середовища, а також загального погіршення доступу до фінансування для України актуалізується потреба збалансованого розвитку співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями. Співробітництво з МФІ є важливим джерелом мобілізації фінансових ресурсів для забезпечення структурних реформ, підтримки бюджету, зниження ризиків гальмування глобальної економічної динаміки, а також попередження ризиків посилення інфляційного тиску та стану бюджету, пов'язаних із цінами на енергоносії.

Державна політика щодо розвитку міжнародного фінансового співробітництва в системі забезпечення фінансової безпеки України має відповідати реальним тенденціям в цій сфері. Позитивним зрушенням в цій сфері є факт прийняття нових версій стратегічних документів, а саме: Концепції партнерства Світового банку з Україною на 2017-2021 фінансові роки, Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2018-2020 рр., Стратегії співпраці Європейського банку реконструкції та розвитку для України на 2018-2023 рр. та інші [2]. Розробка нових стратегічних документів співробітництва з МФІ має врахувати ключові аспекти реальної картини взаємного співробітництва, забезпечити режим максимального сприяння для реалізації взаємовигідних заходів за участі міжнародних партнерів, з безперечним урахуванням і дотриманням національних інтересів країни в сфері підтримки відповідного рівня фінансової безпеки держави.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
2. Іванов С.М. Унормування співробітництва з МФО в контексті запобігання дестабілізації національної економіки / Іванов С.М., Клименко К.В., Савостьяненко М.В. / Фінанси України. – 2018. – №5. – С.41-55.

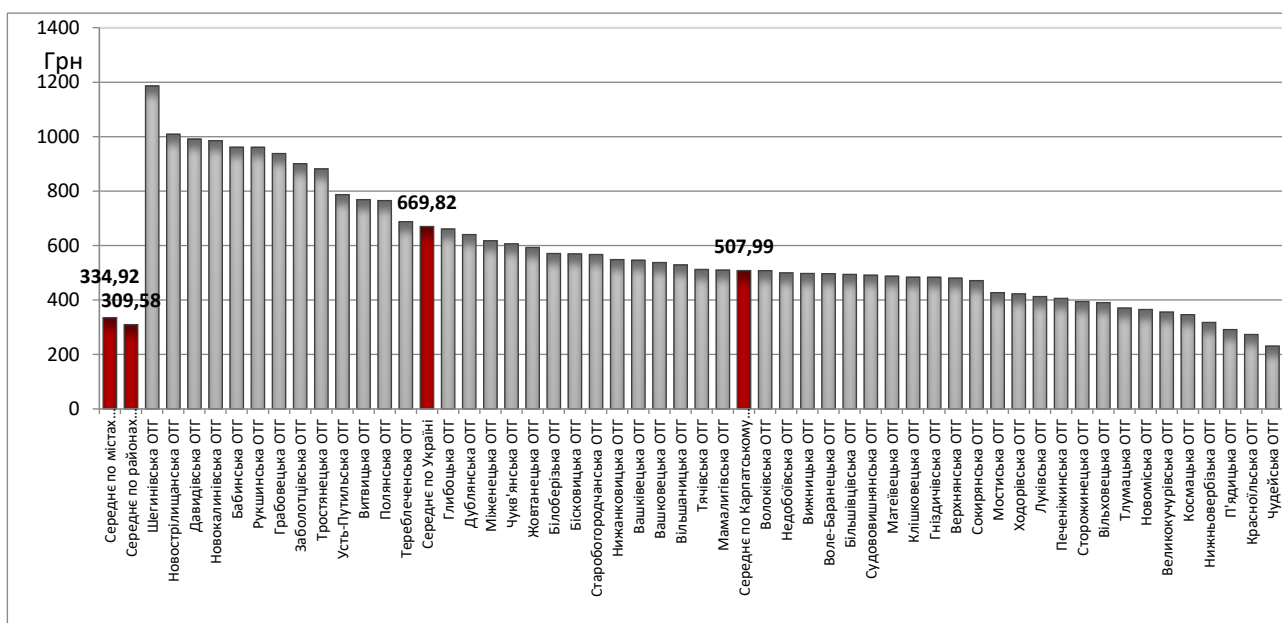
Ключник Л. В.

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»

АНАЛІЗ ВИДАТКІВ НА УТРИМАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Успішність процесу бюджетної децентралізації значною мірою залежить від фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, що визначає виконання функцій, які покладаються на них.

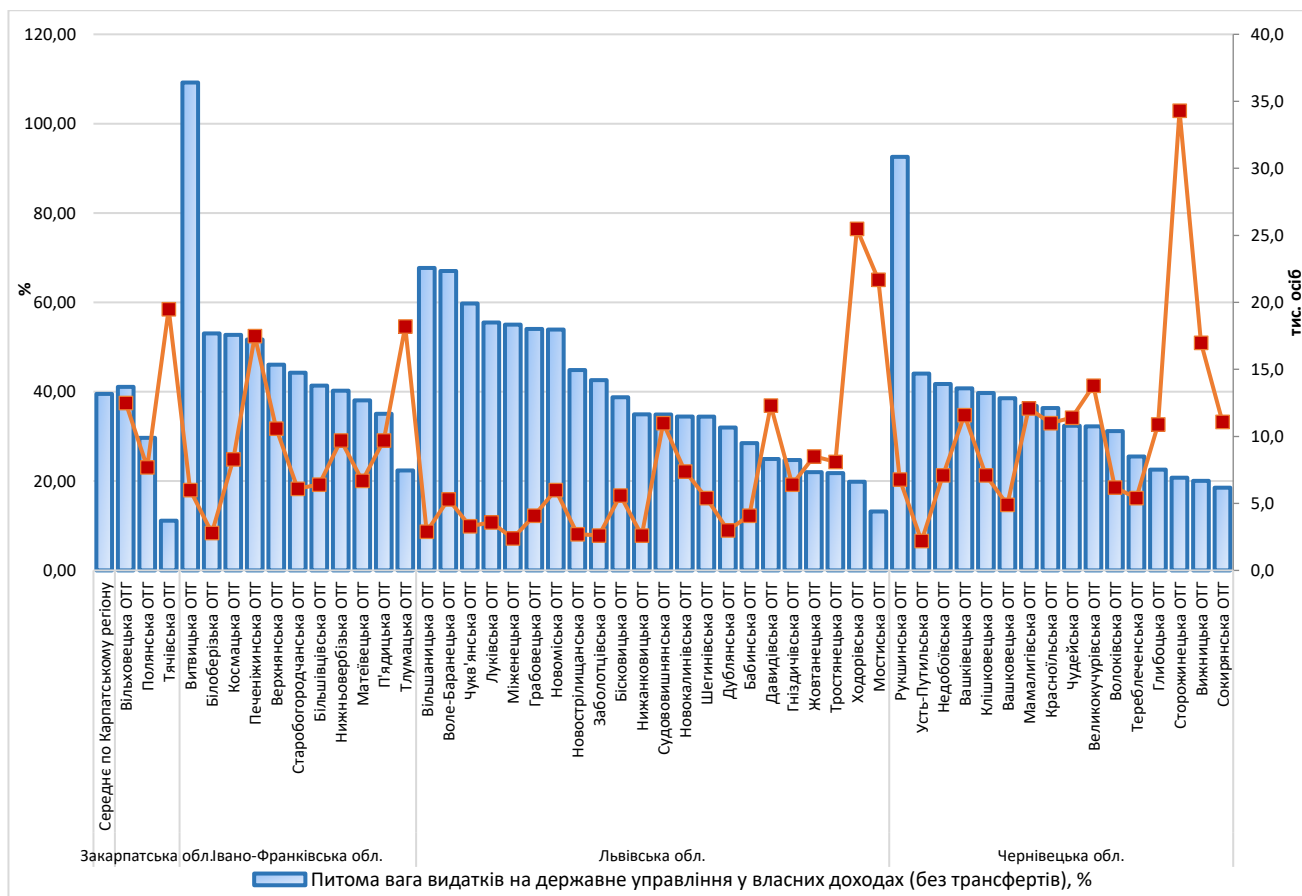
Важливим критерієм ефективності функціонування ОТГ є обсяг та частка власного фінансового ресурсу, який використовується для фінансування роботи апарату управління територіальної громади. За підсумками 2017 року із 52 ОТГ Карпатського регіону 27 ОТГ (52%) показник видатків на функціонування органів місцевого самоврядування в розрахунку на одного мешканця перевищує середнє значення по всіх ОТГ, 48 ОТГ (92%) – перевищує середнє значення по містах та районах регіону (рис. 1).

Рис. 1. Видатки на апарат управління ОТГ Карпатського регіону (в розрахунку на 1 мешканця), 2017 р.

Видатки на утримання апарату управління в ОТГ регіону (в розрахунку на 1 мешканця) були суттєво вищими, ніж в містах та районах. З одного боку, це обумовлено меншою чисельністю мешканців, а з іншого – суттєвими труднощами, які виникають при формуванні структури та наповненні самого апарату управління. Чи не найбільшою з них є наявність кваліфікованого персоналу у сфері фінансів, планування розвитку ОТГ, проектних менеджерів тощо.

Щодо співвідношення видатків на управління та власних доходів ОТГ зазначимо, що у 2017 р. лише у 5-ти громадах Карпатського регіону (Тячівській, Ходорівській, Мостиській, Вижницькій і Сокирянській ОТГ) воно становило менше 20%. Тобто лише 5 ОТГ відповідали за цим критерієм рекомендаціям Центрального офісу реформ щодо формування спроможних ОТГ [1]. Дані рис. 2 свідчать про те, що найнижчі показники питомої ваги видатків на державне управління у власних доходах (без трансфертів) характерні для громад із високою фінансовою спроможністю. Невеликі за територією і чисельністю населення ОТГ здебільшого мають низьку фінансову спроможність, а отже, високі показники питомої ваги видатків на державне управління у власних доходах (без трансфертів). Виняток становлять окремі невеликі громади, на території яких розміщені бюджетоформуючі підприємства.

Рис. 2. Питома вага видатків на державне управління у власних доходах (без трансфертів) ОТГ Карпатського регіону у 2017 р.

Отже, при більшій фінансовій спроможності бюджету частка видатків на державне управління у власних доходах (без трансфертів) є меншою, оскільки такі витрати мають відносно сталу величину. Тому у бюджетах із більшим ресурсом витрат на державне управління у відсотковому значенні є меншим. Внаслідок цього такі громади мають можливість спрямувати більше коштів на розвиток своїх територій.

ОТГ Карпатського регіону характеризуються вищою часткою видатків на управління в порівнянні із середньо українським значенням. Лише 5 ОТГ мають питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах (без трансфертів) нижчу за 20%. Причинами цього є як порівняно менша чисельність громад, так і їх нижча фінансова спроможність. Крім цього, це може свідчити про низьку ефективність управління фінансовим ресурсом ОТГ.

Література:

1. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за 2017 рік (у розрізі областей). Група фінансового моніторингу. Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Лютий, 2018 р. 48 с.

Ковальчук У.,

«Банківська справа», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - к.е.н., професор кафедри страхування Кривошилик Т.Д.

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У Верховній Раді України зареєстровано близько двох десятків законопроектів про обов'язкове медичне страхування (ОМС). Вони схожі за своєю суттю, кожен з них має свої

особливості, але на цей час така форма страхового захисту не запроваджена. Водночас у Міністерстві охорони здоров'я вважають, що страхова медицина почне функціонувати вже через рік - у 2020 р.

Можливість отримати медичний поліс в українців з'явилася ще у 2000-х р., коли страхові компанії вирішили включити таку послугу в свій сервіс. Нині на ринку працює близько 50 страхових компаній, які є найбільш активними у сегменті добровільного медичного страхування, але послугами користуються менше 10% українців [1]. При цьому більшість з них уклали договір не за особистою ініціативою. Такі договори переважно укладають великі компанії-роботодавці, які конкурують за людський ресурс і цінують своїх співробітників.

Зауважимо, що у межах медичної реформи у 2020 р. має стартувати ОМС. Передбачається, що частину послуг медичного страхування, будуть повністю сплачувати держава (для пенсіонерів, дітей і безробітних) і роботодавці (для офіційно працевлаштованих громадян). Інші послуги, які не увійдуть до базового переліку, будуть сплачуватися громадянами самостійно – безпосередньо в касу лікувального закладу [2].

Однак, на нашу думку, такий підхід має певні ризики. По-перше, якщо роботодавцям доведеться додатково сплачувати внески у державний фонд медичного страхування, це збільшить податкове навантаження і, як наслідок, відхід бізнесу в тінь. По-друге, коштів держбюджету може не вистачити на повне забезпечення громадян медичними послугами. Нині, наприклад, медична галузь недофінансовується майже на половину, а сума дотацій становить близько 3 % ВВП (за рекомендаціями ВООЗ, ця сума має бути не менше 6%). До того ж, навіть у разі впровадження змішаної (солідарної) форми обов'язкового медичного страхування (державна, роботодавці, застраховані працівники, інші джерела) буде утворюватись значний дефіцит між отриманими страховими внесками та видатками на надання медичної допомоги [3]. Це обумовлює необхідність скорочення переліку страхових випадків, які будуть покриватись обов'язковим медичним страхуванням, що у свою чергу, зумовить значне соціальне напруження, оскільки всі потребують якісної та доступної медичної допомоги, реально забезпечити яку неможливо.

Частина населення країни не готова до здійснення ОМС, що пов'язано з рядом чинників, серед яких виділимо такі:

- громадяни звикли звертатися до медичного закладу тільки тоді, коли «іншого виходу вже немає», а також часто займаються самолікуванням або лікуються народними методами, а такі випадки страховка покривати не буде. Водночас у всіх європейських країнах страхування працює за принципом профілактичної медицини;

- переважна більшість громадян вважають, що зможуть вирішити свою проблему швидко і дешево без страхування. Проте після впровадження обов'язкового медичного страхування медичні заклади не зможуть приймати пацієнтів без страховки.

- існують побоювання щодо низької якості медичних послуг, сплачених страховими компаніями.

Серед проблем, що гальмують впровадження ОМС фахівці охорони здоров'я виділяють відсутність політичного консенсусу, обумовленого напруженням соціального питання, існуючим значним дефіцитом державного бюджету на тлі низького ВВП, значною корумпованістю в управлінні галуззю охорони здоров'я [3].

Страхова медицина є першочерговим заходом, що дозволить забезпечити справедливий, раціональний та контрольований перерозподіл значно обмежених фінансових ресурсів держави. Однак впровадження ОМС потребує й значних капітальних витрат держави, спрямованих на створення інфраструктурного забезпечення діяльності страхової медицини, підготовку лікарів-експертів, стандартизацію обсягів надання медичної допомоги, розрахунок їхньої собівартості.

Крім того, впровадження обов'язкового державного медичного страхування в Україні стримується рядом таких факторів [4]:

1) відсутність законодавчо-нормативної бази щодо здійснення ОМС, медичних стандартів та фінансових стимулів для лікарів;

3) відсутність капітального ремонту медичних закладів, закупівлі дорогого та високоякісного обладнання;

4) знання і компетенції, які мають нині працівники системи охорони здоров'я, недостатні для управління системою ОМС.

Таким чином, вітчизняну систему охорони здоров'я варто адаптувати до сучасних економічних умов і до нашої ментальності, для якої більш ближчою буде медицина, яка здійснюється за рахунок бюджету. На наш погляд, лише з впровадженням системи загальнообов'язкового медичного страхування не відбудеться позитивних зрушень у якості надання медичних послуг, оскільки необхідно змінювати всю систему охорони здоров'я, фінансувати її у належних розмірах та правильно перерозподіляти кошти. Для досягнення цілісності української системи охорони здоров'я, а також узгодження стандартів медичного обслуговування із світовим досвідом необхідні час, фінансові ресурси й кваліфіковані фахівці.

Література:

1. Пономарьова О.Б., Шаранов Р.С., Штигайло П.І. Проблеми та необхідність впровадження обов'язкового державного медичного страхування в Україні / О.Б. Пономарьова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/45.pdf>.

2. Заблоцький Я. Обіцяного три роки чекають: Чому в Україні буксує впровадження обов'язкового медичного страхування / Я. Заблоцький // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.112.ua/mnenie/obitsianoho-try-roky-chekait-chomu-v-ukraini-buksuie-vprovadzhenia-oboviazkovoho-medychnoho-strakhuvannia-471695.html>.

3. Варивончик Д. *Обов'язкове медичне страхування: від ілюзій до прагматизму* / Д. Варивончик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://fp.com.ua/articles/obov-yazkove-medychne-strahuvannya-vid-ilyuzij-do-pragmatyzmu/>.

4. Школіна В. Впровадження обов'язкового державного медичного страхування в Україні, нагальна проблема сьогодення / В. Школіна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61169.doc.htm.

Кожушана Т., Нескорожена І.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – доцент кафедри фінансів Сущенко О.М.

АСИМЕТРІЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА РИНОК ЗЕЛЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ

1. Ключова відмінність "зеленої" облігації від звичайної облігації полягає в тому, що емітент публічно заявляє про наміри використання акумульованого капіталу на фінансування "зелених" проектів, активів або підприємницької діяльності з екологічною вигодою. Наприклад, до таких активів відносяться проекти у сфері виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії, розвиток низьковуглецевого транспорту або проекти у сфері розвитку лісового господарства, а також фінансування проектів із соціальною або суспільною вигодою.

2. Ринок облігацій із зеленою етикеткою швидко зростав за останні роки. Початком історії був випуск "climate awareness bond" ("облігації піклування про клімат") у 2017 році за допомогою потужностей Європейського інвестиційного банку. Цей факт і по сьогоднішній день широко сприймається як приклад випуску першої облігації із зеленим лейблом (так звані зелені облігації).

3. Ключовим каталізатором для подальшого розвитку ринку зелених облігацій стало запровадження у січні 2014 року Міжнародною Асоціацією ринку

капіталу (англ. ICMA) Принципів зелених облігацій (англ. Green Bond Principles), які є основою для багатьох існуючих ініціатив в процесі ідентифікації зелених облігацій. Якщо у 2014 році домінували емітенти з передових економік Європи та США, то сьогодні одні з провідних позицій почали перебирати емітенти з Китаю. Відтоді об'єми зелених облігацій різко зросли: якщо у 2016 році сукупна емісія перевершила 100 млрд дол. США, то тільки за перший квартал 2019 року було випущено облігацій на суму близько 50 млрд дол. США [1, с.2-3]. Ринок зелених облігацій все ще дуже малий порівняно з більш широким світовим ринком облігацій, проте темпи зростання даного сегменту є значними.

4. Як уже зазначалося вище, основним документом, який встановлює правила випуску та розміщення «зелених» облігацій, є Принципи зелених облігацій (далі Принципи), розроблені Міжнародною асоціацією ринків капіталу. Для відповідності «зелених» облігацій цим Принципам, емітенти мають дотримуватись чотирьох основних елементів: (i) цільове використання коштів, (ii) процес оцінки і відбору проектів, (iv) управління коштами та (v) звітність у процесі та за результатами використання коштів. Принципами декларується високий рівень прозорості та рекомендується емітентам проводити незалежну зовнішню оцінку власних процесів відбору проектів [2, с. 5-6]

5. Використання коштів, залучених від розміщення облігацій, має бути спрямовано виключно на фінансування (рефінансування) «зелених» проектів. Перелік, опис та оцінка таких проектів має бути детально відображено в інформації про випуск облігацій (проспекті емісії).

6. Для реалізації принципу оцінки та відбору проектів емітентом має бути чітко сформульовано цілі та визначено процедуру, за допомогою якої емітент визначає відповідність проектів категоріям «зелених» проектів, кваліфікаційні критерії, у тому числі критерії виключення, уникнення чи управління потенційними ризиками, які пов'язані з проектами.

7. Принцип управління коштами передбачає спосіб окремого обліку чистого прибутку від розміщення облігацій шляхом зарахування коштів на окремі рахунки або портфелі.

8. Звітність емітента повинна відображати актуальну інформацію про використання коштів, перелік та короткий опис проектів, на які направлено кошти із зазначенням сум та очікуваного впливу проектів.

9. Як уже зазначалося вище, найбільш стрімкі темпи зростання ринку зелених облігацій спостерігаються у Китаї. Однак при розробці стандартів зелених облігацій в Китаї слід враховувати два основні аспекти: які інвестиційні сфери необхідні для вирішення екологічних проблем Китаю та яких ринків облігацій вимагає стандарт. Інвестиційні зони Китаю, охоплені зеленими облігаціями, повинні вийти за рамки пом'якшення кліматичних змін та адаптації до них, адже Китай також стикається з іншими проблемами як: (i) забруднення повітря та (ii) дефіцит води, які потребують великих інвестицій.

10. Для ринку облігацій в Китаї були визначені такі додаткові компоненти, як вимоги до зеленого стандарту: (i) стандарти, які вимірюють поточну ефективність, а не просто одразу в один момент часу, оскільки інвестори облігацій утримують інвестиції з часом; (ii) стандарти, які сприяють об'єднанню для досягнення масштабів інвестицій; (iii) практичні стандарти для різних ринків та юрисдикцій, щоб забезпечити широкий спектр допустимих зелених інвестицій [3, с.17-25].

11. Поліпшення розкриття інформації є ще однією сферою, яка є актуальною для зростання ринку зелених облігацій у Китаї, оскільки прозорість інформації щодо відповідності намірів використовувати надходження від облігацій на зелені проекти є ключовим визначальним фактором для розвитку ринку зелених облігацій. Розвиток

ринку зелених облігацій у Китаї створює міцні та суттєві умови для поліпшення стану довкілля в реальній економіці.

12. Окрім цього на світовому ринку існує процедура сертифікація проектів, де активи потребують незалежної перевірки відповідності кліматичних даних та їх придатності швидкій траєкторії руху назустріч зеленому майбутньому – досягненню у 2050 році нульового викиду вуглецю. Так, міжнародна організація Climate Bonds Initiative допомагає країнам з низьким фінансовим та інвестиційним рейтингом провадити сертифікацією зелених облігацій у відповідності жл міжнародних стандартів, що робить їх привабливими для інвесторів. Наразі лише близько 15% світових випусків «зелених» облігацій проходять таку сертифікацію, що свідчить про існування значної асиметрії інформації на ринку.

13. Низькі процентні ставки в США, Європі та Японії означають, що інвестори, де це дозволено, прагнуть збільшити розподіл свого портфеля на активи з більш високим рівнем доходу, частина яких буде в ринкових економіках, що розвиваються, для забезпечення виконання зобов'язань. У країнах, що розвиваються, ринки зелених облігацій за допомогою додаткової прозорості можуть залучати іноземних інвесторів для підтримки розвитку внутрішньої зеленої економіки. Зелене фінансування також все більше асоціюється з фінансовою стабільністю та стратегіями ризику, пов'язаними з кліматом. Втішає те, що в країнах, які прийняли цю програму, політику зелених облігацій зараз ведуть розробники фінансової політики за підтримки розробників екологічної політики – це справжній прогрес [4, с. 10-13].

14. Отже, зелені фінанси є корисною для суспільства сукупністю ринкових інструментів, адже діють за рахунок збільшення припливу коштів у екологічно вигідні проекти істотно скорочувати їх вартість. Проте існуючий рівень асиметрії інформації розвиток ринку поки стримується. Очевидним шляхом її скорочення є підвищення обізнаності про фінансові ризики, пов'язані зі змінами навколишнього середовища. Інвесторам потрібно впевнитися, що доходи від зелених облігацій, в які вони інвестують, належним чином розподіляються на кваліфіковані проекти, а згодом створюють позитивні наслідки.

Література:

1. Climate Bonds Initiative (2019), The green bonds market summary, April 2019, 6 p.
2. Green Bond Principles (2018), Voluntary process guidelines for issuing green bonds, June 2018, 8 p.
3. S. Kidnay, B. Soner and, P. Oliver. (2015): Growing a green bonds market in China. Key recommendation for policymakers in the context of China's changing financial landscape. IISD/Climate Bonds Initiative, 2015, 40 p.
4. Bonds and Climate Change. The State of the Market (2017), Climate Bonds Initiative, September 2017, 23 p.

Конончук В.

«Фінанси, банківська справа та страхування, 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри страхування Димніч О.В.

РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Розглядаючи питання отримання населенням послуг з охорони здоров'я на сучасному етапі, можна дійти висновку, що фактично громадяни України не можуть безоплатно отримувати медичну допомогу ні в державних, ані в комунальних закладах на тому рівні, який гарантований законодавством. Тому гостро постає питання реформування всього механізму охорони здоров'я, в тому числі його основного елементу – медичного страхування. На даний час одним із основних завдань уряду є проведення

реформи системи охорони здоров'я та виведення української медицини на європейський рівень. Головна мета – поліпшення якості медичних послуг, підвищення заробітних плат медичним працівникам, запровадження страхової медицини та збільшення автономії лікарень [2].

Саме в умовах дефіциту фінансових ресурсів, надзвичайно гостро постає проблема пошуку ефективних принципів і джерел забезпечення медичного страхування з фінансової точки зору.

Дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я показують, що протягом останніх двох десятиліть за показниками стану здоров'я Україна посідає одне з найнижчих місць серед країн Європи: близько 1/3 громадян страждають від серцево-судинних захворювань, понад 1 млн українців – від онкологічних захворювань і діабету. Україна є «лідером» за показниками захворюваності на ВІЛ і туберкульоз, а смертність у країні в 2,3 рази вища, ніж у країнах – членах Європейського Союзу [1].

Подібний стан у суспільстві визначається багатьма несприятливими соціальними та економічними чинниками: складною ситуацією у економіці та екології, низьким рівнем добробуту, значним поширенням шкідливих звичок і відсутністю в суспільстві цінностей здорового способу життя, а також, не в останню чергу, низькою якістю медичного обслуговування та нерівністю громадян щодо доступності та якості медичних послуг. При цьому однією із головних причин недоступності та низької якості послуг охорони здоров'я є застаріла, неефективна модель фінансування охорони здоров'я [5].

Універсальною проблемою для всіх країн є приведення обсягів та змісту безкоштовної медичної допомоги у відповідність з фінансовим забезпеченням. При нестачі коштів слід змінювати обсяг державних зобов'язань, зменшувати число осіб, що мають право на безкоштовне обслуговування або скоротити види безоплатної допомоги. Звуження прав є гострою політичною проблемою, тоді як збільшення державного фінансування охорони здоров'я з податків є важкою економічною проблемою [4].

З метою вирішення проблем щодо налагодження функціонування медичного страхування в Україні слід вжити наступних заходів: розробити та впровадити систему персоніфікованого обліку надання медичної допомоги; визначити розподіл ставок внесків між роботодавцем і працівником до Фонду обов'язкового медичного страхування; стимулювати розвиток добровільного медичного страхування з метою забезпечення притоку додаткових коштів до системи охорони здоров'я; стимулювати розвиток методів співфінансування населенням додаткових послуг стаціонарних медичних установ для категорії населення з високими доходами, що збільшуватиме фінансову стійкість медичних установ [5].

Наявне законодавство повинно забезпечити певний рівень рентабельності медичних послуг, а стимулювання конкуренції, як інструменту підвищення ефективності на ринку медичних послуг, призведе до покращення якості медичного обслуговування населення.

Література:

1. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.who.int>.
2. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. No 1002-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/car/dnpd?doc id=24961879 9>.
3. Аналіз системи медичного страхування в Україні / І. Л. Чумаченко // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 1096-1100. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_248.
4. Дробот, Я. В. Проблеми запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні та заходи щодо їх розв'язання [Текст] / Я. В. Дробот, А. М. Бороденко // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18). – С. 161-165.

5. Чумаченко І. Л. Аналіз системи медичного страхування в Україні / І. Л. Чумаченко // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 1096-1100. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_248

Короленко О. В.

«Облік і оподаткування», 4 курс

ДВНЗ «Полтавська державна аграрна академія»

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Черненко К. В.

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Важливу роль у становленні та розвитку ринкової економіки України відіграє підприємництво. Саме зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки без сумніву відіграє визначальну роль у формуванні ринкової системи господарювання. Для створення конкурентного ринкового середовища в Україні необхідно стимулювати розвиток підприємництва через податкові інструменти. Адже основним фінансовим інструментом який регулює взаємовідносини малого, середнього і великого бізнесу з державою є податки [3].

Питання оподаткування є одним із найбільш актуальних в Україні. Бо сьогоднішній стан нашої національної податкової системи є далеко не ідеальним. Однією із причин є порушення принципу диференційованої податкової ставки, тобто оскільки можливості різних фізичних і юридичних осіб неоднакові, платежі кожного до бюджету мають бути пропорційні його доходам. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у реформуванні системи оподаткування в нашій країні [1].

Тому у процесі реформування нашої системи оподаткування, важливо оптимально поєднати прямі та непрямі податки та коректно визначити рівень податкового навантаження. Адже вже протягом останніх років спостерігається тенденція до збільшення частки прямих податків. Якщо надалі ми будемо рухатися в цьому русі, то нашій державі вдасться уникнути подальшого спаду і занепаду українського виробництва та зможемо гідно конкурувати з продукцією іноземних фірм.

Але так як наша країна має складне законодавство, податкова система повною мірою не може забезпечити реалізацію цілей і прав державної політики. Тому одним із найважливіших шляхів до економічного зростання є підвищення ефективності функціонування українських підприємств шляхом негайного вдосконалення механізму оподаткування [2].

Проаналізувавши стан сучасної системи оподаткування України, можна зробити висновок, що вона має серйозний недолік - нестабільність податкової системи. Для ефективнішого розвитку податкової системи доцільно послабити податкове навантаження на платників податків за рахунок зниження ставок окремих податків та здійснити податки нейтральними щодо всіх категорій платників податків шляхом скасування цілої низки пільг та винятків в оподаткуванні, а також спростити адміністрування всіх податків.

Література:

1. Безкрєвна А. В. Перспективи розвитку податкової системи: зарубіжний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 1. - С. 21-27.
2. Державна фіскальна служба України: Податкова реформа: основні зміни, які вступили в дію з 1 січня 2018 року. URL: <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/231988>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Косонова С.В.

«Економіка та управління», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.В.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Традиційні підходи до надання банківських послуг і ведення банківського бізнесу вже не задовольняють зростаючий попит та очікування клієнтів, не відповідають вимогам підвищення ефективності та прибутковості. Банківський сектор відчуває посилюючий вплив цифровізації економіки, технологій і демографічних факторів. Цифровізація економіки змінила систему економічних відносин.

Тож, банківський сектор потребує вибору стратегії реагування на нові тенденції цифровізації економіки. Такий вибір буде визначати в майбутньому позиціонування на ринку кожного банку та банківського сектору загалом, а розуміння цього буде змушувати до реальних дій, що призведе до прискорення появи фінансових інновацій. Поняття «цифрова економіка» означає, що це – «економіка, яка заснована на нових методах генерування, обробки, збереження, передачі даних, а також цифрових комп'ютерних технологіях» [1].

Початком нового етапу фінансових інновацій можна вважати впровадження банківської карткизначної радикальної інновації, що окреслила формування світового ринку банківського карткового бізнесу, розвиток клієнтоорієнтованої стратегії й поширення інфокомунікаційних технологій у банківській сфері. Використання хмарних сервісів для здійснення основної діяльності є наступним сучасним трендом у банківській сфері. Прикладом цього є хмарні рішення від “Idea Bank”, що дали йому змогу провести революцію у стандартних банківських операціях. Фінансова інновація “Idea Cloud” дає змогу попередити користувачів про можливий негативний рух грошових потоків і майбутній профіцит бюджету, спираючись на аналіз моделі їх поведінки [2]. Ця система, моделюючи поведінку користувачів, оцінює і прогнозує фінансову ситуацію компанії та попереджає підприємця про неочікуваний дефіцит або майбутній профіцит фінансових ресурсів, автоматично пропонує рішення (факторинг або позику), щоб компанія могла працювати і надалі. Однією з важливих функцій системи є її віртуальне сховище, призначене спеціально для зберігання цінних корпоративних документів за забезпечення найвищого рівня безпеки, зменшення операційних витрат. Особливу увагу банківські установи приділяють формуванню клієнтської бази.[3].

В тренді залишаються інновації в системі платежів, що роблять їх простішими і цінними, не порушують наявні моделі процесу платежів, а змінюють інтерфейси їх здійснення, орієнтуючись на профіль клієнтів та враховуючи якоюсь мірою притаманний їм консерватизм. Головною метою інновації в системі платежів є зменшення готівкового обігу і прозорість, орієнтованість на поглиблення взаємодії з клієнтами за рахунок упровадження нових платформ, заснованих на великих даних.

Окремим класом є соціально-орієнтовані фінансові інновації, які впливають на соціально-економічний розвиток суспільства. Так, фінансову інновацію “TEB Women Banking” можна вважати відповіддю на глобальну тенденцію розвитку жіночого підприємництва, обсяг якого у світі становить приблизно 300 млрд. дол. США, або 37% МСП. Зокрема, в Туреччині жінкам належать 10% капіталу національних МСП, а в Казахстані – 42%, що забезпечує 40% формування ВВП [5]. Важливим чинником соціально-економічного розвитку будь-якої країни є інноваційна бізнесактивність, ключовим драйвером, але водночас і бар'єром якої є рівень доступності фінансування

для підприємців. Саме фінансова програма "Co-op Capital", що поєднує мікрокредитування та спонсорство, будує довірчі відносини, в рамках яких організації-члени спонсують кредитну заявку за низькою процентною ставкою через власний депозитний рахунок для афільованих осіб, а також надають андеррайтинг за кредитом. Програма "Standard Bank-AccessBanking" – комплекс продуктів, орієнтований на населення, що має низький рівень доходів і проживає в недоступних, віддалених та слабо охоплених банківськими послугами районах. "Standard Bank" за рахунок переваг мобільних технологій вирішує завдання розширення прав і можливостей людини, підвищення рівня життя бідних і соціально незахищених груп населення. [4].

Необхідною умовою розвитку фінансових інновацій є інвестиції. Тому наступним трендом є інвестиції в базові банківські рішення для модернізації застарілих та наявних систем, а також у фінансові інновації для посилення конкурентних позицій банківських установ на ринку. Водночас цей тренд посилюється іншим – конкуренцією з боку небанківських фінансових установ і високотехнологічних компаній. Саме інвестиції в стартапи "FinTech" можна порівняти з «золотою лихоманкою», адже вони щорічно зростали за минулі роки майже на 70%. Більше того, у 2015 р. на базі Українського венчурного хаба створено "FinTech Cluster", який передбачає об'єднання банків, фінансових стартапів тдля розвитку українського FinTech-ринку. Активними учасниками цього ринку є «ПриватБанк», «Альфа-Банк», «Райффайзен Банк Аваль», «ОТП Банк».

Україна також слідкує за світовими трендами і намагається впроваджувати інновації та поширювати електронні фінансові послуги, так до 2020 р. Національний банк України має остаточно втілити в життя концепцію політики, щодо поступового зниження долі готівкового обігу на користь широкого використання безготівкових розрахунків, що передбачає до 2020 року скорочення обсягу готівки в обігу з 18% у 2017 р. до 12% (відносно ВВП), а рівень безготівкових платежів у локальній національній платіжній системі, який у 2017 р. становив 1,2%, повинен підвищитися як мінімум до 30%. Відповідні заходи також були передбачені Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року, яка була схвалена Національною радою реформ від 15 травня 2015 року, а також програмою співпраці з МВФ [6].

Спостерігаються інвестиції в системи безпеки через зростання кіберзагроз для банківських установ. Підтвердженням цього, масштабності поширення та руйнівних наслідків останніх є, нагадаємо, проникнення хакерів в українські фінансові установи, блокування сайтів Міністерства фінансів і Державної казначейської служби в червні та грудні 2016 р., а також остання кібератака була 27 червня 2017 року.

У висновку варто зазначити, що сучасний етап цифровізації економіки визначив тенденції та напрями розвитку банківської сфери, але водночас виявив виклики та загрози, у відповідь на які банківські установи повинні сконцентрувати увесь власний потенціал. Упровадження фінансових інновацій на основі цифрових технологій потребує інтеграції діючих корпоративних і нових технологій, що ставить питання формування зовнішнього партнерства з високотехнологічними компаніями, здатними генерувати інноваційні рішення, визначення принципів співпраці з FinTech партнерами і критеріїв оцінки внеску такої співпраці до створення додаткової цінності, ефективності та безпеки для клієнта і банківської установи. Загалом, вітчизняна банківська система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу в банківській сфері та має достатній інноваційний потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, де вже має певні успіхи.

Література:

1. Цифрова економіка як спеціалісти розуміють цей термін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ria.ru/science/20170616/1496663946.html>

2. Idea Cloud [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stevieawards.com/iba/idea-cloud>

3. Poland's Idea Bank launches SME business platform on cloud [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.finextra.com/news/announcement.aspx?pressreleaseid=58825>

4. COOP CAPITAL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nusendafoundation.org/programs/co-op-capital>

5. Відсоток жінок в бізнесі Казахстану досягає 42% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.abctv.kz>

6. Інновації майбутнього: FinTech Cluster, розвиток Bitcoin в Україні, а також «реінкарнація» НСМЕП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/352397/innovatsiyi-majbutnogo-fintech-cluster-rozvytok-bitcoin-v-ukrayini-atakoz-h-reinkarnatsiya-nsmep>.

Косянчук М.С

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Захожай К.В.

ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ: КОМПРОМІСИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Глобальний розвиток суспільства в ХХІ ст. осмислюється в різних геополітичних та екологічних контекстах, адже науково-технічний прогрес у світі досягається з одночасним проявом економічних диспропорцій між країнами, загостренням політичних конфронтацій та появою екологічних конфліктів. З огляду на це, змінюється дипломатичний формат взаємодії між країнами та механізми регуляторної політики в сфері міжнародної торгівлі, що пов'язано з необхідністю: удосконалення режимів міжнародного екологічного управління, екологічного контролю та експортно-імпортних потоків.

Екологічна дипломатія є відносно новою та специфічною галуззю міжнародної діяльності, що покликана сприяти активними діям політичної, ділової, наукової еліти, об'єднанню ними зусиль з метою зміцнення суспільних контактів на основі екологізації ідеології, стратегії, способу та середовища життя людства. Прикладом екологічної дипломатії можуть слугувати міжнародні домовленості між країнами у 2016 р. в Руанді (м. Кігал), що мають обов'язковий характер, юридичну силу та строкові рамки у виконанні зобов'язань щодо зменшення рівня використання гідрофторвуглеводів на 10% (до 2019 р.) та на 85% (до 2036 р.) [1]. Цей формат співпраці передбачає згоду багатих країн допомагати бідним у впровадженні й адаптації новітніх технологій.

Екологічна дипломатія в міжнародній торгівлі проявляється в декількох напрямках: залученні іноземних інвестицій в екологічні проекти, формуванні екологічно спрямованої експортної спеціалізації, синхронізації і взаємодії екологічного та економічного секторів міжнародної торгівлі й виявленні причин наслідування країнами політики: «селекції» екологічних проблем, спеціалізації створення «притулків для забруднювачів», економічної вигоди від посередництва у глобальному трафіку екологічно небезпечної контрабанди.

Реалізація вищезазначених цілей можлива при досягненні між державами певного компромісу у питанні міжнародної торгівлі. Основними формами компромісу є протекціонізм (концепція, спрямована на обмеження міжнародної торгівлі з метою захисту національного добробуту) та лібералізм (концепція політичної свободи та вільного ринку) [2]. Хоча за своєю суттю концепції повністю різняться між собою, обидві їх форми переслідують однакові цілі і мають призвести до екологічної дипломатизації, збалансування інтересів, безпекової координації та досягнення консенсусу. Недоліком запровадження нових торговельних режимів можуть бути побоювання економічно слабких країн, адже екологічно «благодійні» наміри можуть бути використані для

створення нетарифних бар'єрів. Серед певних перепон можна також виокремити ресурсні (слабка ресурсна спроможність до екологізації), процедурні (недостатня компетентність в імплементації відповідних норм), просторові (складність визначення масштабів проблеми) та системні (складність узгодження декількох систем: наприклад, політичної та правової).

Будь-яка дипломатична діяльність повинна контролюватись з боку відповідних організацій. Парадоксом у функціонуванні міжнародних екологічних організацій є те, що їх діяльність може контролюватися з боку інших екологічних інституцій. Зокрема, «Грінпіс» звинувачує СОТ у тому, що вона застосовує принцип «селекції» у міжнародному екологічному праві, наприклад, підтримує міжнародну торгівлю екологічно небезпечними товарами переважно до країн, які не запровадили екологічні обмеження. Критичні зауваження також стосуються ООН – до її системи входить близько 44 організацій, функціонально спрямованих на міжнародне екологічне управління, але в їх діяльності спостерігається «фрагментація» оперативних і термінових заходів, що спричинює додаткові екологічні та економічні ризики[3].

Окремим питанням залишається мотивація країн до співпраці в контексті досягнення компромісів у міжнародній торгівлі з використанням механізмів екологічної дипломатії. Серед основних заходів можна виокремити ратифікацію міжнародних угод та їх імплементацію в національне екологічне законодавство.

Станом на 2017 рік питання розвитку екологічної дипломатії в Україні потрапило до списку 12 пріоритетів глави європейської дипломатії Ф. Могеріні. Реформи в Україні та співпраця зі "Східним партнерством" названі одним із пріоритетів для представника ЄС з зовнішньої політики і безпеки. Саме ця програма націлена на розвиток міжнародної екологічної дипломатії.

Слід зазначити, що проблема екологізації міжнародної торгівлі лише починає активно розвиватись на світовому просторі. На сьогоднішній день існує велика база напрацювань у визначенні природи компромісів міжнародної торгівлі. Однак залишаються відкритими маса питань, зокрема: мотивація держав, домовленість та узгодження екологічних, правових та політичних інтересів, а також методи регулювання та контролю впливу екологічної дипломатії на міжнародну торгівлю.

Література:

1. Міжнародна екологічна дипломатія: політика розвитку і партнерства [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/4.pdf
2. Екологічна дипломатія: компроміси міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] – режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/4\(87\)/5.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2016/4(87)/5.pdf)
3. Екологічна дипломатія: інтенція безпеки в економічній глобалізації [Електронний ресурс] – режим доступу: [file:///C:/Users/mkosianchuk/Downloads/Nvdau_2017_24\(3\)_15.pdf](file:///C:/Users/mkosianchuk/Downloads/Nvdau_2017_24(3)_15.pdf)

Котишевська Т., Мініна А.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - доцент кафедри страхування Димніч О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Система недержавного пенсійного забезпечення створює можливості для збереження та примноження коштів вкладників фонду для забезпечення отримання доходу після настання пенсійного віку. Головною перевагою недержавних пенсійних фондів є їх можливість не лише акумулювати гроші на потреби пенсійного забезпечення, а бути водночас інституційним інвестором, який вкладає кошти в економіку країни.

Сутність інвестиційної політики НПФ зводиться до класичного обґрунтування вибору «ризик-дохід». Чим вищий інвестиційний прибуток, тим ефективніша політика інвестицій. Проте, безперечно, ця політика попадає під жорстке регулювання з точки зору закону. Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2], в Україні визначено обмеження за напрямками інвестиційної діяльності НПФ, що має сприяти зниженню ризику інвестиційної діяльності з метою зниження ризиків учасників НПФ. Аналізуючи даний закон, можна вивести наступне правило: у інвестиційному портфелі недержавних пенсійних фондів лівову частку повинні займати інвестиції у низькодохідні, але водночас, низькоризиковані активи. Хотілося б зауважити, що найменші обмеження стосуються інвестування в банківські депозити.

Аналіз особливостей інвестиційної діяльності НПФ в Україні свідчить про консервативну інвестиційну політику. Основними напрямками інвестування пенсійних активів НПФ в Україні є грошові кошти розміщені на депозитних банківських рахунках, облігації, менш популярний напрямок – акції. У порівнянні з аналогічним періодом 2018 р., значно збільшилося інвестування пенсійних активів в акції українських емітентів і в цілому станом на 30.06.2019 вони складають 1,5% (44,0 млн грн.) від загальної вартості активів [1].

Характеризуючи специфіку формування інвестиційного портфеля недержавного пенсійного фонду, варто сказати, що до складу портфелів НПФ входять державні та муніципальні цінні папери, банківські внески, корпоративні цінні папери (акції, облігації), об'єкти нерухомості. Брати участь у реальних інвестиційних проектах НПФ дозволено лише шляхом придбання емітованих у процесі реалізації проекту цінних паперів. Станом на 30.06.2019 переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (47,3%), депозити в банках (36,4% інвестованих активів), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (7,8%), об'єкти нерухомості (2,7%), акції українських емітентів (1,5%) [1].

Але НПФ, в свою чергу, можуть інвестувати у валютні фінансові інструменти, наприклад, депозити в іноземній валюті та валютні ОВДП. Таким чином вони захищають накопичення клієнтів від девальвації.

Проте існують і деякі перешкоди для інвестування коштів НПФ, що полягають у законодавчих обмеженнях можливого обсягу інвестованих коштів. Обмеження на банківські депозити є найменшими (50%), тому що кошти які зберігаються на депозитних рахунках мають гарантований рівень доходу. Також суттєвою перевагою є висока ліквідність коштів, розміщених на депозитних рахунках, що дозволяє НПФ швидко реагувати на вимоги учасників.

НПФ є доволі перспективним напрямом у процесі формування розвинутого та стабільного інвестиційного ринку в Україні. Проте, існують й об'єктивні фактори, що стають на перешкоді здійснення інвестицій для них:

- нерозвиненість українського ринку цінних паперів, що не дає змоги повністю реалізувати потенційні можливості використання пенсійних активів фондів, тобто максимально диверсифіковано інвестувати;

- недостатня поінформованість населення про сутність і переваги НПФ, а як результат – недовіра до них;

- недосконалість законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності НПФ, що відображається в жорстких обмеженнях вкладання активів фондів у фінансові інструменти;

- відсутність обмежень щодо системи бонусних виплат учасникам організаційного процесу НПФ, особливо управляючих активами та адміністраторів, що може стати причиною зловживань.

Використання пенсійних коштів у економіці в якості джерела довгострокових внутрішніх інвестицій сприяє удосконаленню не лише пенсійної системи, але й економіки в цілому. Тому це є суттєвою причиною для активізації інвестиційної діяльності НПФ. Наприклад, в країнах ОЕСР, активи пенсійних фондів складають в середньому майже 70% ВВП, а в деяких країнах навіть перевищують величину ВВП (наприклад, Нідерланди, Ісландія, Швейцарія), що свідчить про значний ресурс для внутрішніх інвестицій.

Саме тому українським НПФ необхідно розширювати існуючі та шукати нові напрями інвестування з метою проведення подальшої ефективної інвестиційної діяльності, враховуючи при цьому досвід успішних іноземних країн. Так, у деяких країнах взагалі не встановлені інвестиційні обмеження, а саме: Австрія, Бельгія, Канада, США тощо що значно розширює свободу дій НПФ, а отже і підвищує прибуток [4, с.1094].

Україна з жорстким режимом регулювання належить до країн, що не вдалися до цілковитої заборони, проте обмежили обсяг вкладання активів НПФ у цінні папери зарубіжних емітентів на рівні 20 % [3, с.154]. Зокрема, на нашу думку, доцільним буде розвиток інвестування НПФ у таких напрямках, як цінні папери міжнародних фінансових організацій, інфраструктурні облігації, або залучати кошти цих фондів для реалізації проектів із будівництва житла.

Отже, ми маємо наглядні приклади напрямків успішного інвестування коштів НПФ, які потрібно удосконалювати, насамперед через зміни у законодавчій базі, яка регулює цю сферу.

Література:

1. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.06.2019 [Електронний ресурс]. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_II_kv%202019.pdf
2. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV [Електронний ресурс]. URL: www.rada.gov.ua/
3. Свиридовська А. О. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 4 (77). С.148-157
4. Хлибова Т.О., Черненко К.П. Особливості інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні. *«Молодий вчений»*. 2017. № 10 (50). С. 1092-1096

Кошель А.

«Економіка підприємства», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва Бесараб С.О.

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ З ПОЗИЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) є доволі новим та окремим напрямом сучасного бізнесу, тому актуальність дослідження питань її впровадження викликає певні дискусії щодо сутності цього терміну та його ролі у процесі розв'язанні гострих суспільні проблеми. Більшість вчених розглядають КСВ як інноваційну форму сучасного розвитку суб'єкта підприємництва, яка забезпечує його сталий розвиток у майбутньому, адже сприяє впровадженню довгострокових стратегій розвитку окремих територій, на яких здійснює свою діяльність це підприємство.

Найбільш повне тлумачення цього терміну, на нашу думку, надала українська вчена О.А. Грішнова, яка визначила це явище, як систему економічних, соціальних, екологічних заходів, а також етичних норм і цінностей компанії, які реалізуються на основі постійної взаємодії з заінтересованими сторонами (стейкхолдерами) і спрямовані на зменшення нефінансових ризиків, довгострокове поліпшення іміджу і ділової

репутації компанії, а також на зростання капіталізації, набуття конкурентних переваг та стратегічної стійкості бізнес-структури [1].

Однією з важливих і визначальних ознак концепції корпоративної соціальної відповідальності є те, що саме їй відводиться роль базового підходу у побудові стратегії сталого розвитку, або, як за А. Кероллом, його «теоретичного ядра» [2], шляхом створення інноваційних продуктів, товарів та рішень. Підтвердженням цього твердження є те, що найбільш соціально-орієнтованими підприємствами з високими стандартами корпоративної відповідальності є всесвітньо відомі компанії, які мають високий рівень свого інноваційного розвитку. Найяскравіші приклади впровадження корпоративної соціальної відповідальності систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародні та українські інноваційні практики соціально-відповідального бізнесу

Компанія	Заходи	Наявність рейтингу
«Telefonica»	Створено інноваційний HUB Wayra, який з 2013 року інвестує у вирішення соціальної проблеми. Перші питання, які були вирішені за допомогою цієї програми: смертність дітей у Великобританії, безпека дорожнього руху, доступність технологій для сліпих та тих, хто погано бачить	відсутній
LEGO Group (Данія)	Поширює зацікавленість дітей в якісних розвиваючих іграшках, на противагу гаджетам та електронним пристроям, відкриваючи магазини по всьому світу (зокрема і в країнах, що розвиваються) та створюючи нові робочі місця з гідними умовами праці.	CSR RepTrak 100 1 місце в 2019*
Google (США)	Політика «Google Green»: більш ефективне використання природних ресурсів, підтримка поновлюваних джерел енергії, використання екологічно чистих технологій та автотранспорту. В цілому, така політика призвела до загального зниження споживаної потужності для своїх центрів обробки даних на 50 відсотків, а переробки використовуваних продуктів - на 100 відсотків	CSR RepTrak 100 1 місце в 2018*
ІКЕА (Швеція)	Розвиває зелену енергетику, зокрема в Індії та Східній Африці, задля чого в 2017 р. інвестувала в цей проект близько 2,3 млн. доларів	CSR RepTrak 100 10 місце в 2019*
Yes Straws (Україна)	Мінімізацію негативного впливу на довкілля шляхом зменшення використання одноразових пластикових предметів - альтернативне виробництво звичайних одноразових трубочок для коктейлів зі стебла рослин жита та очерету.	відсутній
ДТЕК (Україна)	<ul style="list-style-type: none"> Програма з переведення корпоративного автопарку на автомобілі з електричними двигунами; Екологічна програма з облаштування безпечних гнізд для лелек на опорах електропередач; Спільно з футбольною командою «Шахтар» було організовано футбольне тренування для дітей з обмеженими можливостями 	Топ-10 найпрозоріших компаній світу 2017 за оцінками центру «Ровиток КСВ»
Київстар (Україна)	У партнерстві з Львівською бізнес-школою розробила програму «Мобільне здоров'я»: сучасні рішення, що знаходяться на перетині здоров'я та медицини, а формами її втілення стали безкоштовні мобільні додатки «Моя зірочка» - для батьків, які очікують дитину, та «Моя зірочка. Перший рік», як допомога для батьків у догляді за немовлятами.	Конкурсу бізнес-кейсів з корпоративної соціальної відповідальності 2013 **
WOG (Україна)	Спільно з Українською Біржею благодійності та благодійним фондом «Твоя опора» реалізували соціальний проект «Дорога до серця», за яким проінвестовано купівлю сучасного обладнання для інституту імені Амосова. Суть реалізації проекту полягає в тому, що споживачі купуючи каву у благодійному горнятку відправляють дві гривні від покупки на реалізацію даного проекту.	відсутній

Джерело: складено авторами на основі даних [3], [4], [5], [6], [7], [8].

* CSR RepTrak 100 - рейтинг, що проводиться міжнародною консалтинговою компанією Reputation Institute та визначає підприємства з найкращим результатом впровадження заходів щодо КСВ ** Конкурс бізнес-кейсів з корпоративної соціальної відповідальності, який проводиться Центром «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності», міжнародною консалтинговою компанією ЕУ та ЮФ «Алексєєв, Боярчуков та партнери» у категорії «Краща інновація»

На думку провідних вітчизняних вчених саме КСВ може стати інноваційною формою та передумовою відновлення промислового регіону Донбасу. Ми повністю підтримуємо цю думку і вважаємо, що в даному процесі мають бути задіяні не тільки соціальні підприємства, роллю яких є виховання у населення почуття особистої відповідальності шляхом вирішення соціально-значущих проблем, зокрема створення робочих місць задля реабілітації та соціальної адаптації місцевих жителів, інвестування частини отриманого прибутку у соціальні проекти тощо, а й великий бізнес з високим рівнем КСВ задля забезпечення інвестування у відновлення й розвиток інфраструктури регіону.

Література:

1. Гарлицька Д. Від корпоративної соціальної відповідальності до ESG-принципів ведення бізнесу – шлях до кліматичних фінансів [Електронний ресурс] / Д. Гарлицька, О. Сущенко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/26293/Garlytska_977.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
2. Carroll, A.B. (1999), "Corporate social responsibility: Evolution of definitional construct", Business and Society, vol. 38 (3), pp. 268-295.
3. Nick O'Donohoe. What is the true business of business? [Електронний ресурс] / Nick O'Donohoe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.weforum.org/agenda/2016/02/the-business-of-business-is-what?utm_content=buffer9eb24&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer.
4. The LEGO Group Inspires Builders of Tomorrow with First Place Ranking in Reputation Institute's 2019 Global Corporate Responsibility Study [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reputationinstitute.com/about-ri/press-release/lego-group-inspires-builders-tomorrow-first-place-ranking-reputation>.
5. People [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.lego.com/en-us/aboutus/responsibility/people>.
6. Environment Google: 100% renewable is just the beginning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://environment.google/>.
7. В Україні визначили найкращі практики з корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://csr-ua.info/csr-ukraine/news/%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%89%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA/>.
8. WOG — у ТОП-20 компаній рейтингу програм корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://wog.ua/ua/news-detail/wog_u_top_20_kompaniy_reytingu_program_korporativnoyi_socialynoyi_vidpovidalynosti/.

Кривошлик Т.,

к.е.н., професор кафедри страхування

Терлецька Т.

«Банківська справа», 4 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

СТРАХОВІ КОМПАНІЇ І БАНКИ: ОСОБЛИВОСТІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку фінансового ринку взаємодія його учасників все більше характеризується інтеграцією надаваних послуг, що проявляється у намаганні фінансових установ запропонувати зручність та корисність послуг для споживачів. У сучасних умовах особливої актуальності набуває механізм інтеграції страхових компаній